

วารสารร่วมพหุภคย์

ROMPHRUEK JOURNAL

ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2562

คือความหลากหลายในองค์ความรู้?

Diverse Fields of KNOWLEDGE

ISSN 0125-7609

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกริก : KRIRK UNIVERSITY

เจ้าของ	มหาวิทยาลัยเกริก
บรรณาธิการ	สังกัด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ กุลสุจริต	มหาวิทยาลัยเกริก

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.นพ.กระแส ชนะวงศ์

ศาสตราจารย์พิเศษ นพ.ไพจิตร ปวะบุตร

อาจารย์ ดร.ผกาพันธ์ ภูมิจิตร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ นาวาอากาศเอก ดร.ประสงค์ ปราณีตพลกรัง

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณะเดชาชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง โพธิ์บุญ

รองศาสตราจารย์ ดร.สยาม อรุณศรีมรกต

รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุวรรณโนภาส

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

รองศาสตราจารย์ ดร.เชนินทร์ เซน

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณชลิ โนริยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรากุล สุโคตรพรหมมี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิ สุขเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล มหาพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอยู่ ขอพระเสริฐ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สามัคคีธรรม

อาจารย์ ดร.ปรางทิพย์ ยูวานนท์

อาจารย์ ดร.หมีง ชูน เขียว

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยเกริก

สำนักงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกริก

เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1 ถนนรามอินทรา

เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

โทรศัพท์

0-2552-3500-9 ต่อ 402

e-mail

romphruek.kru@gmail.com

วารสารร่วมพฤษภ มหาวิทยาลัยเกริก เป็นวารสารวิชาการที่รองรับการเผยแพร่ผลงานด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับศาสตร์ทางการบริหารการจัดการ สังคมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ซึ่งตีพิมพ์มากกว่าสามทศวรรษ เน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอันมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสังคมไทย สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพทางวิชาการเพื่อสังคม อีกทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการขยายบทบาททางวิชาการต่อสังคมวงกว้างและการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งความรู้ที่มาจากผลงานวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) โดยจัดพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ฉบับละ 6 - 12 บทความ และเผยแพร่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

กองบรรณาธิการวารสารร่วมพฤษภมีนโยบายและเกณฑ์การรับพิจารณาและตีพิมพ์บทความซึ่งไม่เคยเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ และไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารฉบับอื่นๆ มาก่อนหน้านี้ และไม่ใช้บทความวิจัยจากงานวิจัยในชั้นเรียน ไม่ใช่บทความวิจัยจากงานวิจัยสถาบัน โดยบทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษภนั้นต้องผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากกองบรรณาธิการซึ่งไม่เปิดเผยรายชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวใดๆ ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double Blind Peer Review) จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน บทความทั้งหมดที่ตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษภ มหาวิทยาลัยเกริกฯ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่วิทยาการ และความรู้ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อส่งเสริมอาจารย์ ผู้สอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ
3. เพื่อเป็นเอกสารประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

กำหนดการออกวารสาร

ปีการศึกษาละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

ปี พ.ศ. 2562 วารสารร่วมพฤษภรับตีพิมพ์บทความในประเด็นด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้สนใจส่งบทความโดยลงเบียนสมาชิกวารสารร่วมพฤษภที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/user/register> หรือ สมาชิกเดิม ThaiJO ใช้ username และ password ที่มีสมัครสมาชิกวารสารร่วมพฤษภได้ หรือติดต่อสอบถามรายละเอียดที่ 02-552-3500-9 ต่อ 402

บทบรรณาธิการ

วารสารร่วมพฤษ ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 นี้ ประกอบด้วยบทความทางวิชาการ 12 บทความ ที่น่าสนใจหลายด้านและนำมาซึ่งองค์ความรู้ที่หลากหลายอันได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านธุรกิจการพาณิชย์และการลงทุน ด้านการศึกษา ด้านความรู้ทางภาษาศาสตร์ ด้านแนวคิดทางสังคมวิทยา และด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ

บทความในกลุ่มด้านการบริหารจัดการองค์กร ผู้เขียนมุ่งหาคำตอบและแนวทางแก้ไขปัญหาบางประการที่ได้จากการศึกษาวิจัย เพื่อนำไปสู่การกำกับดูแลด้านความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพในองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ การพัฒนาบุคลากรของธนาคารพาณิชย์ และการพัฒนาธุรกิจครอบครัว ซึ่งมีบทความ 3 บทความ ได้แก่ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : ศึกษากรณีพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย” และ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเงินเอนเรชั่นวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” อีกทั้งมีบทความในด้านการส่งเสริมธุรกิจการพาณิชย์ในเมืองท่องเที่ยวหลัก 1 บทความที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนที่มุ่งค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการค้าของชุมชนเรื่อง “คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบา และผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต”

สำหรับด้านการศึกษา มีบทความที่สะท้อนข้อเสนอแนะและมุมมองโดยมุ่งหมายให้นำไปสู่การพัฒนาและปรับทิศทางของระบบการศึกษาและสถาบันการศึกษาของประเทศไทยให้เท่าทันกับสภาพของสังคมปัจจุบันและสถานการณ์โลก 2 บทความ ได้แก่ “การจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) กับการปรับตัวทางการศึกษาของประเทศไทย” และ “สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ : ทางเลือกในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของสถาบันอุดมศึกษาไทย” อีกทั้งยังมีอีก 1 บทความเกี่ยวกับการศึกษาที่เน้นข้อค้นพบจากงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเทคนิคการสอนเฉพาะกลุ่มผู้เรียนคือ “การศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนปัญญาคุณกรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส”

นอกจากนี้ บทความเกี่ยวกับความรู้ทางภาษาศาสตร์ในเชิงเปรียบเทียบที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้กำลังศึกษาภาษาจีนและภาษาไทยให้ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบวากยสัมพันธ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทย” ตลอดจนบทความที่สะท้อนถึงแนวคิดทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วยในวาระสุดท้ายของชีวิตที่แพทย์หรือผู้ป่วยควรจะได้รับรู้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวและน่าจะเป็นเรื่องน่ารู้ที่ใกล้ตัวพวกเราทุกคนคือ “อำนาจและความรู้กับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต” รวมถึงบทความที่แสดงผลของงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบางกลุ่ม เรื่อง “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย”

วารสารร่วมพฤษฉบับนี้ยังมีการตีพิมพ์บทความภาษาอังกฤษที่น่าสนใจ 2 บทความ ๆ แรกเกี่ยวกับการลงทุนโดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นข้อเสนอแนะการพัฒนาและปรับปรุงบรรยากาศเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศพม่า ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจในการนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ได้แก่เรื่อง “The Determinants of Thai Listed Firms’ Foreign Direct Investment in Myanmar” (ปัจจัยการลงทุนโดยตรงในพม่าของบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์)

และบทความเกี่ยวกับการจัดการองค์กรในสถานการณ์ไม่ปกติ โดยมีกรณีศึกษาเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร เรื่อง “Organization Management in time of Political Crisis : A case study of National Blood Centre of Thailand” (การจัดองค์กรในช่วงวิกฤตทางการเมือง : ศึกษากรณีศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย)

ในนามของกองบรรณาธิการวารสารร่วมพฤษ ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านและผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ช่วยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของบทความและรักษามาตรฐานของการเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการของสังคม อันเป็นเป้าหมายสำคัญของวารสารร่วมพฤษที่ได้ดำเนินการมาโดยตลอด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารร่วมพฤษ ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 นี้ จะเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าและอ้างอิงทางวิชาการต่อผู้อ่านทุกท่าน

บรรณาธิการ

บทความประจำฉบับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายใน
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Factors Affecting Fraud Risk Management of Chief Executives of Internal Audit Firms Listed
on the Stock Exchange of Thailand

ธนายันท์ ภัทรวิริยโกดิน และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์

Thanainan Phatraviriyaphokin and Kanoksak Sukkawattanasinit

7

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร :

ศึกษารณานิพนธ์พนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

Factors Influencing Organizational Citizenship Behavior :

A Case Study of Commercial Bank Employees in Thailand

ชเนตตี พิพัฒนางกูร ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ อภิชา บุญภัทรภานต์ และ บุญชอบ พุ่มไพจิตร

Chanettee Piphatanangkun Piyachart Jarutirasarn Apicha Boonpattarakan and

Boonchop Poompaichit

19

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Related to the Willingness to Inherit the Family Business of the Generation Y

Business Successor Group Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ญาณิศา เผื่อนพะาะ และ ประสพชัย พสุนนท์

Yanisa Phuanpoh and Prasopchai Pasunon

33

คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของ

วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

Brand Equity Affecting the Purchasing Loyalty of Baba Clothing and Batik Sarong

of Phuket Tourist Community Enterprise

ดรุณี มูเก็ม

Darunee Mukem

45

การจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) กับการปรับตัวทางการศึกษาของประเทศไทย

New World Order and Educational Adaptation in Thailand

เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

Phenprapha Pattaranukrom

57

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใช้และผู้สูงอายุ : ทางเลือกในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

Age-Friendly Higher Education Institutions : Thai Higher Education Institutions' Alternative

to Adapt for Survival

อภิภา ปรัชญพฤทธิ์

Apipa Prachyapruit

67

การศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส A Cookery Study of Students with Intellectual Disabilities at Panyawuthikorn School Using Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain กาญจนา เดชภิญญา และ วิณัฐ สกูลหอม Kanchana Detpinya and Veenust Sakoonhom	79
การวิเคราะห์เปรียบเทียบวากยสัมพันธ์ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทย The Syntactic Analysis and Comparison of Comparative Sentences Using Prepositions “bi” in Chinese and “Kwa” in Thai ตรีศุล เกษร ศุภกร ทาพิมพ์ และ อนงครัตน์ บังศรี Threesoon Kesorn Suphakorn Tapim and Anongkarat Bangsri	91
อำนาจและความรู้กับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต Power and Knowledge with the Right to Refuse Treatment at the Terminal Stage of Life ร่มธง สินธุประสิทธิ์ และ อภิรัตน์ กังสดารพร Romthong Sinthuprasit and Apirat Kangsadanporn	103
ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย The Indicators of Thai Television Entertainment Reporter Professionalism จรัสมงกุฏ พัฒนพัชร Jaratmongkut Pattanapatch	115
ปัจจัยการลงทุนโดยตรงในพม่าของบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์ The Determinants of Thai Listed Firms' Foreign Direct Investment in Myanmar เชนินทร์ เชน Chenin Chen	127
การจัดการองค์กรในช่วงวิกฤตทางการเมือง : ศึกษากรณีศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย Organization Management in Time of Political Crisis : A Case Study of National Blood Centre of Thailand เบญจมาภรณ์ ธนโกเศศ Benjamaporn Dhanakoses	141

1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของ ผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Factors Affecting Fraud Risk Management of Chief Executives of Internal
Audit Firms Listed on the Stock Exchange of Thailand

ธัญนันท์ ภัทรวิริยโกคิน และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์

Thanainan Phatraviriyahphokin and Kanoksak Sukkawattanasinit

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Factors Affecting Fraud Risk Management of Chief Executives of Internal Audit Firms Listed on the Stock Exchange of Thailand

Received : April 18, 2019

Revised : May 8, 2019

Accepted : May 23, 2019

ธณีนันท์ ภัทรวิริยโกคิน¹และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์²

Thanainan Phatraviriyahphokin and Kanoksak Sukkawattanasinit

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลและการประเมินด้านความเสี่ยงการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 ราย แบบสอบถามกลับมากจำนวน 183 ราย หรือร้อยละ 70.11 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ และปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ

คำสำคัญ : ตรวจสอบภายใน; การบริหารความเสี่ยง; การทุจริต

Abstract

The objective of this research was to study factors influencing and affecting the governance and the assessment of fraud risk of Chief executives for the internal audit firms listed on the Stock Exchange of Thailand. From 261 samples, 183 questionnaires were returned from the total of 183 respondents or 70.11%. The data received were analyzed by Multiple Correlation Analysis and Multiple Regression Analysis. The results indicated that (1) the factors affecting on fraud risk governance were the organizational factor, the auditee's understanding and acceptance factor, and the auditor's qualification, knowledge and expertise factor (2) the factors that affected on fraud risk assessment were the organizational factor, the supporting factor of the organizational executives, the auditee's understanding and acceptance factor, the auditor's qualification, knowledge and expertise factor, and the auditor's internal audit attitudinal factor.

Keywords : Internal Audit; Risk Management; Fraud

¹คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม S.K. อพาร์ทเมนท์ วิภาวดี 3 เลขที่ 13/10 ซอยร่วมศิริมิตร แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรฯ : 095-9092992 Email : Thanainan.phatra@gmail.com

²คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2410/2 ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรฯ : 089-6987667 Email : Kanoksak008@yahoo.com

บทนำ

การทุจริต ถือว่าเป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรซึ่งเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีโอกาสหรือมองเห็นช่องทางที่สามารถกระทำการทุจริตได้ ผลตามมาจากจะส่งผลกระทบต่อองค์กรในด้านการเงินหรืออาจ จะได้รับการบริการที่ไม่มีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าการทุจริตเป็นภัยคุกคามธุรกิจไทยในปี 2560 โดยผลสำรวจอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจประจำปี 2559 ของบริษัทพีดับเบิลยูซี คอนซัลติ้ง ประเทศไทยซึ่งทำการสำรวจองค์กรและภาคธุรกิจหลายประเภท ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียน บริษัทเอกชน และหน่วยงานภาครัฐในประเทศ พบว่าการทุจริตจัดซื้อจะเป็นปัญหาการทุจริต ที่ตรวจพบมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของไทยในปีนี้ รองจากการยกยอกสินทรัพย์และการรับสินบนและคอร์รัปชันในอันดับที่ 3 (บริษัท พีดับเบิลยูซี คอนซัลติ้ง ประเทศไทย จำกัด, 2561) ทั้งนี้ความสำเร็จขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชันทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนา ล้วนแต่ดำเนินงานไปตามยุทธศาสตร์การจัดการที่เดินไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย การบังคับใช้กฎหมาย การป้องกัน และการสร้างความตระหนักร่วมของสาธารณะ เป็นความสำเร็จที่มีการทำงานแบบสร้างความร่วมมือทั้งในระดับนโยบาย และการปฏิบัติ จัดความสัมพันธ์ระหว่างหลักการและการปฏิบัติจริง การจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งองค์กรตนเองและงานที่ร่วมกับองค์กรอื่น รวมทั้งสร้างการเรียนรู้ท่ามกลางความเป็นจริงของสังคม (สุนทร คุณชัยมัง, 2562)

การจัดการความเสี่ยงมีความสำคัญในการดำเนินงานของบริษัท โดยผู้ตรวจสอบภายในมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแล ด้านความเสี่ยงของการทุจริต และการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต ปัจจุบันองค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารเริ่มที่จะตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการจัดการความเสี่ยงองค์กรมากขึ้น ดังนั้นผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องมีทักษะ การวิเคราะห์ การพัฒนาแนวคิดหลักเกณฑ์ใหม่ๆ ตลอดจนความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของทีมงานตรวจสอบภายใน อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่อาจจะส่งผลต่อผู้ตรวจสอบภายใน ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร คือ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร และปัจจัยด้านความเข้าใจ และการยอมรับของผู้รับตรวจ (2) คุณลักษณะของผู้ตรวจสอบภายใน คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลและการประเมินด้านความเสี่ยงการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำมาพัฒนาความเชี่ยวชาญ ความรู้ ทักษะและความสามารถเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต รวมถึงผู้ตรวจสอบภายในสามารถเป็นส่วนที่ช่วยปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในเรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริตและการประเมินด้านความเสี่ยงการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

1) แนวคิดหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในต่อการบริหารความเสี่ยงการทุจริต

หน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในต่อการบริหารความเสี่ยงการทุจริตว่า การตรวจสอบการทุจริตไม่ใช่ภารกิจหลักของผู้ตรวจสอบภายใน แต่ผู้ตรวจสอบควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจสอบ และการประเมินความเสี่ยงพหุของการควบคุมว่าสามารถควบคุมและป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตได้หรือไม่ถ้าผู้ตรวจสอบค้นพบจุดอ่อนของการควบคุมภายในซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริต ผู้ตรวจต้องทดสอบเพิ่มเติมเพื่อยืนยันหรือขจัดข้อสงสัยเกี่ยวกับการทุจริตนั้น (ศิลาพร ศรีจันทเพชร, 2548) ทั้งนี้ แนวทางการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตภาครัฐ ได้กล่าวถึงผู้บริหารหรือคณะกรรมการผู้บริหารพึงตระหนักและกำหนด

ให้ผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญในการสอบทานการทุจริต รวมถึงการประเมินความเสี่ยงอันจะเกิดจากการทุจริตในองค์กร และรายงานให้ผู้บริหารทราบทันที อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลเรื่องการเกิดทุจริตในองค์กรให้ชัดเจนและให้การสนับสนุนในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะและเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งงบประมาณในการช่วยปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในด้วย (สำนักกำกับและพัฒนาการตรวจสอบภาครัฐกรมบัญชีกลาง, 2556)

2) แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต

โดยจากการทบทวนงานวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในรวมถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ของงานตรวจสอบภายใน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ อาจส่งผลต่อผู้ตรวจสอบภายในต่อการดำเนินการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในองค์กร โดยสามารถอธิบายตามรายละเอียด ดังนี้

2.1) ปัจจัยด้านองค์กร (Organizational Factor : FO) หมายถึง องค์กรมีการกำหนดนโยบายการกำกับดูแลการทุจริต และสื่อสารไปยังทุกระดับในองค์กร จากการศึกษาของงานวิจัยกล่าวว่า ปัจจัยด้านองค์กรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน (ปริชาติ รังสิมาอรุณ, 2556) และการศึกษาของงานวิจัยที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านองค์กรยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครื่องมือการตรวจสอบการทุจริตในองค์กร (Kummer, Singh and Best, 2015)

2.2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร (Supporting Factor of The Organizational Executives : FSC) หมายถึง ผู้บริหารในองค์กรมีการสนับสนุนหน่วยงานตรวจสอบในการตรวจสอบการทุจริตอย่างเป็นอิสระตามการศึกษาของงานวิจัยของ โรสรีน ภาวะเวช (2549) พรพิมล นิลจันทร์ (2549) ปริชาติ รังสิมาอรุณ (2556) มาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล (2560) และวราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) กล่าวว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและองค์ประกอบสำคัญการตรวจสอบภายใน และการศึกษาของงานวิจัยยังพบว่าการสนับสนุนของผู้บริหารช่วยส่งเสริมมูลค่าการตรวจสอบภายในในการตรวจสอบการทุจริต (Corama, Ferguson, and Moroney, 2006) รวมถึงการรับรู้บทบาทของการตรวจสอบภายในในการป้องกันและตรวจสอบการทุจริต (Motubatse, 2014)

2.3) ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ (Auditee's Understanding and Acceptance Factor : FUA) หมายถึง สามารถเข้าถึงทุกรายการของการตรวจสอบ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่รับตรวจ เช่น ผู้รับตรวจได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะจากการศึกษาของงานวิจัยของ โรสรีน ภาวะเวช (2549) และวราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) กล่าวว่า ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและองค์ประกอบสำคัญการตรวจสอบภายใน

2.4) ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ (Auditor's Qualification, The Knowledge and Expertise Factor : FKE) หมายถึง มีความรู้ ความสามารถเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพตรวจสอบภายใน รวมถึงความรู้ในการบริหารความเสี่ยงจากการศึกษาของงานวิจัยของ ปริชาติ รังสิมาอรุณ (2556) ภคพล สุนทรโรจน์ (2556) และวราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) กล่าวว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและองค์ประกอบสำคัญการตรวจสอบภายใน

2.5) ปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ (Auditor's Internal Audit Attitudinal Factor : FAA) หมายถึง มีแนวคิดเชื่อว่างานตรวจสอบเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพช่วยให้การดำเนินงานของบริษัทบรรลุเป้าหมายจากการศึกษาของงานวิจัยของ ภคพล สุนทรโรจน์ (2556) และ วราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบส่งผลต่อความเชี่ยวชาญและองค์ประกอบสำคัญการตรวจสอบภายใน

3) การกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต (Fraud Risk Governance : RG)

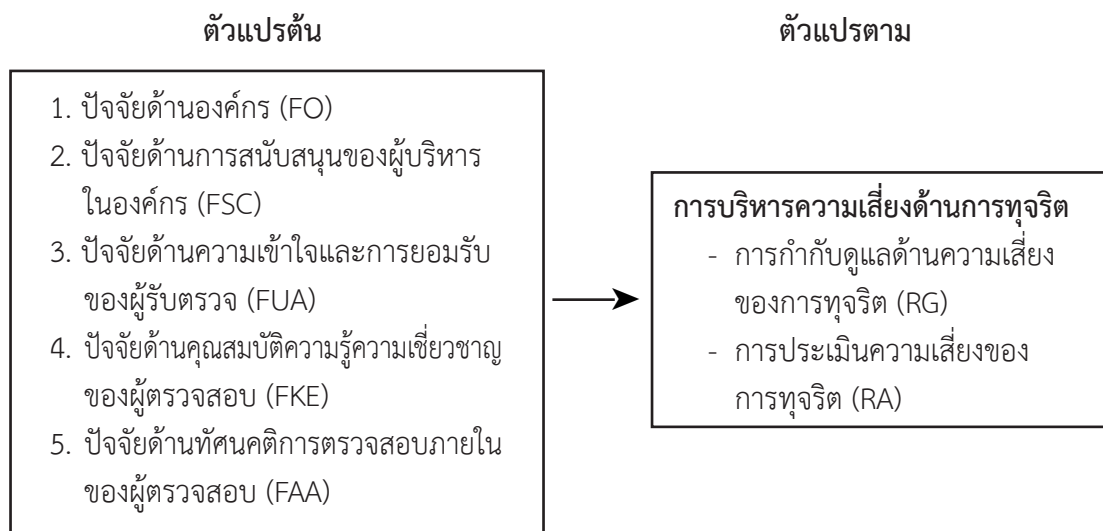
การกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริตเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมต่อการกำกับดูแลขององค์กรและสภาพแวดล้อมในการควบคุมภายใน การกำกับดูแลขององค์กรแสดงลักษณะที่คณะกรรมการบริษัทและฝ่ายบริหารได้ปฏิบัติภารกิจในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดี การรายงานและการแสดงออกถึงความรับผิดชอบทางด้านกฎหมายต่อผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนสภาพแวดล้อมในการควบคุมภายในช่วยสร้างวินัยที่สนับสนุนการประเมินความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (ศิวัชรักษ์ พิณจารมณ, 2560)

4) การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต (Fraud Risk Assessment : RA)

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตเป็น กระบวนการที่เคลื่อนไหวและต่อเนื่องในการระบุและประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตขององค์กร การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตนี้ทำให้เห็นความเสี่ยงของการตกแต่งรายงานทางการเงิน หรือที่ไม่ใช่รายงานทางการเงิน การนำทรัพย์สินไปใช้อย่างไม่เหมาะสม และการกระทำผิดกฎหมาย (รวมทั้งคอร์รัปชัน) แนวทางนี้สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องตามความจำเป็น ตามความซับซ้อน และตามลักษณะที่กำหนดเป็นเป้าหมายขององค์กร การบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตไม่เพียงเชื่อมต่อกับองค์ประกอบของกรอบโครงสร้าง COSO ในเรื่องการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน แต่ยังเชื่อมต่อโดยเฉพาะกับหลักการที่ 8 ของกรอบโครงสร้าง COSO 2013 ด้วย (ศิวัชรรัช พินิจารมณ, 2560)

กรอบแนวคิดและสมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้นสามารถนำมากำหนดสมมติฐานได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายใน ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2561 จำนวนทั้งสิ้น 749 บริษัท และคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมโดยสูตรของ Taro Yamane (ยุทธ ไกยวรรณ, 2558) จำนวน 261 คน

2) เครื่องมือการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดสอบใช้ (Try - out) กับผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทเอกชนในประเทศไทย จำนวน 30 คนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมและเป็นรายด้าน (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.818 - 0.946 และการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.786 - 0.941

3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่จัดเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องกำหนดรหัสและบันทึกข้อมูล จากนั้นก็ประมวลโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงานตรวจสอบภายใน สถานะภาพวุฒิบัตรด้านตรวจสอบภายใน และกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทผู้บริหารงานตรวจสอบภายในจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 คน แบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 138 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ประสบการณ์ทำงานตรวจสอบภายใน 15 ปีขึ้นไป จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 ผู้บริหารงานตรวจสอบภายในส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิบัตรด้านตรวจสอบภายใน จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 77 และเป็นบริษัทจากกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตเรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต

ตัวแปร	RG	FC	FSC	FUA	FKE	FAA	VIF
$\bar{X}$	4.02	4.24	4.25	4.12	4.07	4.51	
S.D.	0.66	0.73	0.67	0.60	0.60	0.46	
RG	1	0.642**	0.608**	0.586**	0.596**	0.501**	
FC		1	0.513**	0.365**	0.269**	0.364**	1.407
FSC			1	0.633**	0.545**	0.461**	2.123
FUA				1	0.607**	0.484**	2.055
FKE					1	0.500**	1.829
FAA						1	1.517

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่ามีค่าตั้งแต่ 1.407 - 2.123 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในแต่ละด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต (RG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.501 - 0.642 จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ มีรายละเอียดดังที่ปรากฏในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตกับการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
1. ปัจจัยด้านองค์กร	0.430	8.024	0.000*
2. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร	0.092	1.400	0.163
3. ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ	0.151	2.325	0.021*
4. ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ	0.299	4.896	0.000*
5. ปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ	0.079	1.426	0.156

หมายเหตุ: n = 183, R = 0.639, Adjusted R² = 0.628, SE_{est} = 0.405, F = 62.544

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณสามารถสรุปผลได้ว่า ปัจจัยด้านองค์กร (FC) ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ (FUA) และปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ (FKE) ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร (FSC) และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ (FAA) ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายใน ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตเรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต

ตัวแปร	RA	FC	FSC	FUA	FKE	FAA	VIF
$\bar{X}$	3.96	4.24	4.25	4.12	4.07	4.51	
S.D.	0.60	0.73	0.67	0.60	0.60	0.46	
RA	1	0.567**	0.566**	0.400**	0.653**	0.516**	
FC		1	0.513**	0.365**	0.269**	0.364**	1.407
FSC			1	0.633**	0.545**	0.461**	2.123
FUA				1	0.607**	0.484**	2.055
FKE					1	0.500**	1.829
FAA						1	1.517

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่ามีค่าตั้งแต่ 1.407 - 2.123 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในแต่ละด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กับการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต (RA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.400 - 0.653 จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ มีรายละเอียดดังที่ปรากฏในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการทุจริตกับการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต

Variable	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
1. ปัจจัยด้านองค์กร	0.370	6.856	0.000*
2. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร	0.166	2.506	0.013*
3. ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ	-0.236	-3.619	0.000*
4. ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ	0.528	8.593	0.000*
5. ปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ	0.155	2.774	0.006*

หมายเหตุ: n = 183, R = 0.634, Adjusted R2 = 0.624, SE est = 0.371, F = 61.402

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณสามารถสรุปผลได้ว่าปัจจัยด้านองค์กร (FC) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร (FSC) ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ (FUA) ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ (FKE) และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายใน (FAA) มีอิทธิพลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทุกปัจจัยได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในเรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต และเรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริตในมุมมองของผู้บริหารงานตรวจสอบภายในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสรุปผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ และปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กร ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบจากผลการศึกษางานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนให้องค์กรเห็นความสำคัญช่วยส่งเสริมหน้าที่ของงานตรวจสอบภายในต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดโดยสามารถอภิปรายผลจากการวิจัย ดังนี้

1) ปัจจัยด้านองค์กรปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจและปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1) ปัจจัยด้านองค์กร ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริต ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษา ปรีชาติ รังสิมารุณ (2556) ที่กล่าวว่า ปัจจัย

ด้านนโยบายองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของนายทหารตรวจสอบภายใน ประจำส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย ส่วนการศึกษาของ Kummer, Singh and Best (2015) ยังกล่าวว่างค์กรที่มีนโยบายการควบคุมการทุจริต นโยบายการต่อต้านการทุจริตเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงในการตรวจสอบทุจริตในองค์กร

1.2) ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริตได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ โรสรีน ภาวะเวช (2549) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย การยอมรับของหน่วยงานที่รับการตรวจสอบ ส่วนการศึกษาของ วราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) ยังกล่าวถึงความเข้าใจและการยอมรับของหน่วยรับตรวจเป็นองค์ประกอบที่เพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน

1.3) ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการกำกับดูแลด้านความเสี่ยงของการทุจริตได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีชาติ รังสิมาอรุณ (2556) ที่กล่าวว่า ปัจจัยการดำเนินงานตรวจสอบภายในด้านความรู้ทักษะ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของนายทหารตรวจสอบภายใน ประจำส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ ฤทธิพร สุทธิโรจน์ (2556) ยังกล่าวถึงความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบภายใน ด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายใน มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อเชิงบวกกับประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน ด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันกาล นอกจากนี้การศึกษาของ วราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) พบว่า ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และลักษณะการทำงานของผู้ตรวจสอบภายในเป็นองค์ประกอบที่เพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน

2) ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กรปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบ และปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1) ปัจจัยด้านองค์กร ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริตได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษา ปรีชาติ รังสิมาอรุณ (2556) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านนโยบายองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของนายทหารตรวจสอบภายใน ประจำส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย ส่วนการศึกษาของ Kummer, Singh and Best (2015) ยังกล่าวว่างค์กรที่มีนโยบายการควบคุมการทุจริต นโยบายการต่อต้านการทุจริตเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงในการตรวจสอบทุจริตในองค์กร

2.2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในองค์กรส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริตได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ โรสรีน ภาวะเวช (2549) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร และการสนับสนุนจากคณะกรรมการตรวจสอบมีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พรพิมล นิลจันทร์ (2549) ที่กล่าวว่าความสนใจของผู้บริหารระดับสูง มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของนักวิชาชีพตรวจสอบภายในส่วนการศึกษาของ Corama, Fergusona, and Moroneyb (2006) พบว่า การสนับสนุนให้หน้าที่การตรวจสอบภายในภายในองค์กรจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการจ้างจากภายนอกนั้น และการศึกษาของ Motubatse (2014) ยังพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบ และหัวหน้าผู้บริหารงานตรวจสอบในองค์กรเชื่อว่าบทบาทหน้าที่ของการตรวจสอบภายในคือการป้องกันและตรวจสอบการทุจริต

2.3) ปัจจัยด้านความเข้าใจและการยอมรับของผู้รับตรวจ ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริตได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ โรสรีน ภาวะเวช (2549) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย การยอมรับของหน่วยงานที่รับการตรวจสอบ ส่วนการศึกษาของ วราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) ยังกล่าวถึงความเข้าใจและการยอมรับของหน่วยรับตรวจเป็นองค์ประกอบที่เพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน

2.4) ปัจจัยด้านคุณสมบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจสอบส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต เรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริตได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีชาติ

รังสิมาอรุณ (2556) ที่กล่าวว่า ปัจจัยการดำเนินงานตรวจสอบภายในด้านความรู้ทักษะ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของนายทหารตรวจสอบภายใน ประจำส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ ภคพล สุนทรโรจน์ (2556) ยังกล่าวว่าความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบภายใน ด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายใน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน ด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันกาล นอกจากนี้การศึกษาของ วราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) พบว่า ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และลักษณะการทำงานของผู้ตรวจสอบภายในเป็นองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน

2.5) ปัจจัยด้านทัศนคติการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตเรื่องการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ วราลักษณ์ มิ่งขวัญ (2560) ที่กล่าวว่ามนุษย์สัมพันธ์และการประสานงานของผู้ตรวจสอบภายในเป็นองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในรวมถึงการศึกษาของ ดาวพระศุกร์ ทองกลิ่น (2561) ที่กล่าวไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถทางสังคม จะมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ผู้ตรวจสอบภายในที่มีทัศนคติเชิงบวก จะมองเห็นว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในนั้นเป็นการแสดงบทบาทของที่ปรึกษาการให้คำแนะนำก็จะก่อให้เกิดบรรยากาศในองค์กรที่ไม่ตึงเครียด เชื่อใจกันจนเกิดความร่วมมือกับผู้รับตรวจ (จันทนา สาขากร นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปะพร ศรีจันทเพชร, 2557)

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้จากการวิจัย

1.1) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรเห็นความสำคัญการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตถือเป็นค่านิยม บรรทัดฐาน เพื่อส่งผลต่อการบริหารองค์กรโดยกำหนดนโยบาย และสร้างวัฒนธรรม รวมถึงการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต ให้ทั่วทั้งองค์กรโดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงควรให้การสนับสนุนงานตรวจสอบภายในเพื่อเสริมสร้างนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการกำกับดูแลและการประเมินด้านความเสี่ยงการทุจริต

1.2) ผู้บริหารในองค์กร ผู้บริหารงานตรวจสอบภายในทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรพัฒนาศักยภาพของผู้ตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต รวมถึงการพัฒนาทางด้านทัศนคติของผู้ตรวจสอบเพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรต่อการกำกับดูแลและการประเมินด้านความเสี่ยงการทุจริต

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ผู้ตรวจสอบภายในภาครัฐ ผู้ตรวจสอบภายในภาคเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ตรวจสอบภายในองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นต้น

2.2) ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตแต่ละกลุ่มตัวอย่าง เช่น องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน องค์กรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

2.3) ควรศึกษาความคิดเห็นในมุมมองของผู้ที่ไม่ใช่หน่วยงานตรวจสอบถึงความคาดหวังในหน้าที่ของหน่วยงานตรวจสอบภายในต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา สาขากร นิพันธ์ เท็นโซคชัยชนะ และ ศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2557). *การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็นเพรส.
- ดาวพระศุกร์ ทองกลืน. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและผลการดำเนินงานสำหรับอุตสาหกรรมผลิตอาหารในประเทศไทย. *ร่วมทุกข์*, 36(1), 9-32.
- บริษัท พีดับเบิลยูซี คอนซัลติ้ง ประเทศไทย จำกัด. (2517). “ทุจริตจัดซื้อ” ปัญหาลใหญ่ธุรกิจไทยปี 60. (24 กรกฎาคม 2561) สืบค้นจาก <https://www.dir.co.th/en/news/general-news/item/159>.
- ปรีชาติ รังสิมาอรุณ. (2556). ประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของนายทหารตรวจสอบภายในประจำส่วนราชการ กองบัญชาการกองทัพไทย. *สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 4(3), 71-75.
- พรพิมล นิลจันทน์. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของนักวิชาชีพตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ภคพล สุนทรโรจน์. (2556). *ผลกระทบของความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิผลการตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในประเทศไทย*. คณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2558). *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรสริน ภาวะเวช. (2549). *ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรลักษณ์ มิ่งขวัญ. (2560). องค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผลของการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน มุมมองของผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. *สุทธิปริทัศน์*, 31(99), 233-245.
- ศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2548). ผู้ตรวจสอบภายในควรมีบทบาทอย่างไรในการทุจริตในองค์กร. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 27(104), 58.
- ศิวัธรักษ์ พินิจารมณ. (2560). *เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร การตรวจสอบทุจริต*. กรุงเทพฯ : สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย.
- สำนักกำกับและพัฒนการตรวจสอบภาครัฐกรมบัญชีกลาง. (2556). *แนวทางการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตภาครัฐ*. กรุงเทพฯ : กรมบัญชีกลาง.
- สุนทร คุณชัยมั่ง. (2562). การต่อต้านคอร์รัปชันกับการทำงานความร่วมมือทางสังคมแบบหลายมิติ. *ร่วมทุกข์*, 37(1), 43-54.
- Corama, P., Ferguson, C., & Moroney, R. (2006). *The Value of Internal Audit in Fraud Detection*. Department of Accounting and Business Information Systems. The University of Melbourne, Australia.
- Kummer, T., Singh, K., & Best, P. (2015). *The effectiveness of fraud detection instruments in not-for-profit organizations*. Department of Accounting Finance and Economics. Griffith University, Queensland.
- Motubatse, K. (2014). *Perceived role of internal auditing in fraud prevention and detection in South African public sector national departments*. Auditing. Tshwane University of Technology, South Africa.

2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : ศึกษากรณีพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย Factors Influencing Organizational Citizenship Behavior : A Case Study of Commercial Bank Employees in Thailand

---

ชเนตตี พิพัฒนางกูร ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ อภิชา บัญญัติรณานต์ และ บุญชอบ พุ่มไพจิตร
Chanettee Piphatanangkun Piyachart Jarutirasarn Apicha Boonpattarakan
and Boonchop Poompaichit

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : ศึกษารณีนพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย Factors Influencing Organizational Citizenship Behavior : A Case Study of Commercial Bank Employees in Thailand

Received : May 21, 2019

Revised : June 21, 2019

Accepted : June 24, 2019

ชเนตตี พิพัฒนางกูร¹ ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์² อภิชา บุญภัทรทานต์³
และ บุญชอบ พุ่มไพจิตร⁴

Chanettee Piphatanangkun Piyachart Jarutirasarn Apicha Boonpattarakan
and Boonchop Poompaichit

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จำนวน 370 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยวิธี Stepwise ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใสใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์กร ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือต่อองค์กร และบรรยากาศองค์กร ทั้ง 8 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พบว่า ปัจจัยสามารถรวมกันพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในภาพรวมได้ ร้อยละ 69.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทิศทางความสัมพันธ์ทางบวก คือ บรรยากาศองค์กร สามารถอธิบายได้สูงสุด รองลงมา คือ ประสิทธิภาพของตนเอง ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร และภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร; ธนาคารพาณิชย์

Abstract

The objectives of this research were to analyze the relationship between factors and the organizational citizenship behavior, and analyze the influence of factors affecting the organizational citizenship behavior. This research was a quantitative one. The questionnaire was used as the research tool. Three hundred and seventy commercial bank employees in Thailand were selected by stratified random sampling method as samples for this research. The data were collected by mailed survey response and by the researcher herself. Then, the data were analyzed by mean, standard deviation, and stepwise multiple regression

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทรฯ : 081-7013548

E-mail : chanettee1aod@hotmail.com

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทรฯ : 089-7991974

³คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทรฯ : 099-0536622

E-mail : apicha1961@yahoo.com

⁴คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 79/344 หมู่บ้านสัมมาร ถนนบางชัน เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ โทรฯ : 083-4492318

analysis. The results revealed that the factors of supportive leadership, mindfulness leadership, broad-minded leadership, organizational justice, self-efficiency, job satisfaction, organizational recognition, and organizational climate were positively related to the organizational citizenship behavior. It showed that their interrelationship were at high level. In terms of the factors influenced the organizational citizenship behavior, the results found that all factors together could help predict the organizational citizenship behavior in altruism at 69.40 percent at statistical significance of .05 and correlated positively to the organizational climate which received the highest level of prediction. Next on down were self-efficiency, organizational recognition, and the supportive leadership, respectively.

Keywords : Organizational Citizenship Behavior; Commercial Bank

บทนำ

ในยุคที่สังคมมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น การปรับเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาเพื่อไปสู่ประเทศที่แข่งขันด้วยความได้เปรียบเชิงการแข่งขันนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การแข่งขันด้านนวัตกรรมในภาคธุรกิจบริการจึงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นที่สุดของไทยในยุคนี้และมีการแข่งขันสูง (ดำรงเกียรติ มาลา, 2558) สำหรับการแข่งขันในรูปแบบใหม่และตลาดการแข่งขันที่กว้างขึ้น ทั้งจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเข้าสู่ยุคดิจิทัล ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกต่าง ๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ภาวะเป็บบททางการ เทคโนโลยี และพฤติกรรมลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงในธุรกิจธนาคาร ที่มีเทคโนโลยีและไลฟ์สไตล์ผู้บริโภคเป็นแรงผลักดัน ทำให้ทุกธนาคารต้องปรับตัว จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อปลายปี 2559 พบว่า ผู้ใช้บริการธนาคารผ่านเทคโนโลยี อย่างอินเทอร์เน็ตแบงกิ้งกับโมบายล์แบงกิ้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมกันกว่า 35 ล้านบัญชี จากจำนวนลูกค้าเงินฝากของธนาคารทั้งระบบประมาณ 90 ล้านบัญชี ซึ่งหมายถึงลูกค้า 1 ใน 3 ใช้ออนไลน์แบงกิ้งแล้ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย สรุปร ณ วันที่ 10 ต.ค. 2560) นั่นย่อมแสดงให้เห็นว่าหากธนาคารจะดำเนินธุรกรรมทางการเงินแบบเดิมที่ได้กำไรจากผลต่างจากดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ ค่าธรรมเนียม นั้นไม่เพียงพอ คนที่มีเงินทุนสามารถนำไปลงทุนในแหล่งอื่นที่ได้ผลตอบแทนที่สูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคาร ส่วนเงินกู้คนก็สามารถกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคารจึงต้องคิดนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมา เช่น กองทุน ขายประกันชีวิตเพิ่ม จึงจำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะธนาคารขนาดใหญ่ที่มีลูกค้าเป็นจำนวนมากจะต้องดำเนินการให้ความสำคัญ ขณะเดียวกันต้องมีเป้าหมายที่เป็นเชิงรุก มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยทุกกระบวนการมีการทำงานให้บริการที่มีความรวดเร็วที่สุดพร้อมด้วยความถูกต้องของการทำงานเนื่องจากเป็นธุรกิจทางด้านการเงินการธนาคาร และที่สำคัญจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อองค์กรอีกด้วย

กลยุทธ์ที่สำคัญ คือ ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถอย่างพอเพียง มีพนักงานที่มุ่งมั่นทำงาน มีลักษณะให้ความช่วยเหลือ มีน้ำใจนักกีฬา และเต็มใจให้ความร่วมมือกับทุกคน จนนำไปสู่การอุทิศและเสียสละทั้งเวลาและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อองค์กร มีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรอย่างมาก เกิดความจงรักภักดี และใช้ความสามารถที่มีอยู่ทุ่มเทในการทำงานให้กับองค์กร โดยพฤติกรรมดังกล่าว เรียกว่า “พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร” ซึ่งพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรนั้นจะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร และทำให้บุคลากรแสดงบทบาทตามพฤติกรรมหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ ซึ่งส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานที่แสดงออกมาได้ดียิ่งขึ้นและช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรได้ (สฎายุ ธีรวณิชตระกูล, 2547) ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องมีพนักงานที่ดูแลเอาใจใส่ลูกค้า มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือ การมีน้ำใจนักกีฬา การให้ความร่วมมือ สามารถทำงานเป็นทีมได้ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องค้นหาแนวทางทำอย่างไรให้พนักงานมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมการทำงานที่ดีมีประสิทธิภาพมากที่สุด การที่พนักงานในองค์กรจะมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีได้นั้นต้องมาจากการรับรู้ของพนักงาน โดยการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ การให้ความช่วยเหลือ การ

มีน้ำใจนักกีฬา และการให้ความร่วมมือ (Podsakoff and MacKenzie, 1994 ; Podsakoff, Ahearne & MacKenzie, 1997) ซึ่งภายในองค์กรนั้นจำเป็นต้องสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาวะผู้นำแบบสนับสนุน แบบใส่ใจ และแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์กร ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร ตลอดจนบรรยากาศขององค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทั้ง 8 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์กร ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร และบรรยากาศขององค์กรกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือ การมีน้ำใจนักกีฬา การให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมโดยรวม ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะปัจจัย 8 ตัวแปร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์กร ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร และบรรยากาศขององค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการมีน้ำใจนักกีฬา และด้านการให้ความร่วมมือ เป็นการวัดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรตามการรับรู้ของพนักงาน

2) ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะพนักงานประจำที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร ไม่เป็นพนักงานทดลองงาน หรือพนักงานจ้างชั่วคราว ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่มีขนาดใหญ่ มีส่วนแบ่งการตลาดตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป

3) ขอบเขตด้านระยะเวลาเก็บข้อมูล อยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559 ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2560 รวมระยะเวลาทั้งหมด 90 วัน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

ความหมายของคำว่า “พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร” ของนักวิชาการ จึงสรุปได้ว่า หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์กรนอกเหนือจากที่องค์กรกำหนดให้ปฏิบัติ โดยที่พนักงานเต็มใจจะปฏิบัติงาน ด้วยการให้ความช่วยเหลือ การมีน้ำใจนักกีฬา และการให้ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการทำงานของตนเองและขององค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้อำนาจประกอบของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่สำคัญ 3 ด้าน ตามแนวคิดของ Podsakoff, Ahearne and MacKenzie (1997) โดยมีความหมายในแต่ละมิติ ดังนี้ (1) ด้านการให้ความช่วยเหลือ คือ ความเต็มใจในการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในกรณีทำงานประสบปัญหา การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในเรื่องต่าง ๆ มีความเต็มใจในการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มาใหม่ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ทำงาน การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการทำงานให้กับเพื่อนร่วมงาน และการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มีภาระงานมากเกินไป (2) ด้านการมีน้ำใจเป็นนักกีฬา คือ การให้ความสนใจในแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีขององค์กรมากกว่าที่จะสนใจในความผิดพลาด ไม่บ่นเรื่องงานที่ได้รับมอบหมาย ยอมรับได้ในปัญหาการทำงานเป็นครั้งคราว พยายามทำงานให้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงในแนวทางการทำงานขององค์กร และ (3) ด้านการให้ความร่วมมือ คือ การให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมอย่างกระตือรือร้นและมักจะให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น ให้ความร่วมมือในการทำงานใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และพร้อมเสมอที่จะอยู่เคียงข้างกับองค์กรเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง (Ozcelik & Findikli, 2014)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

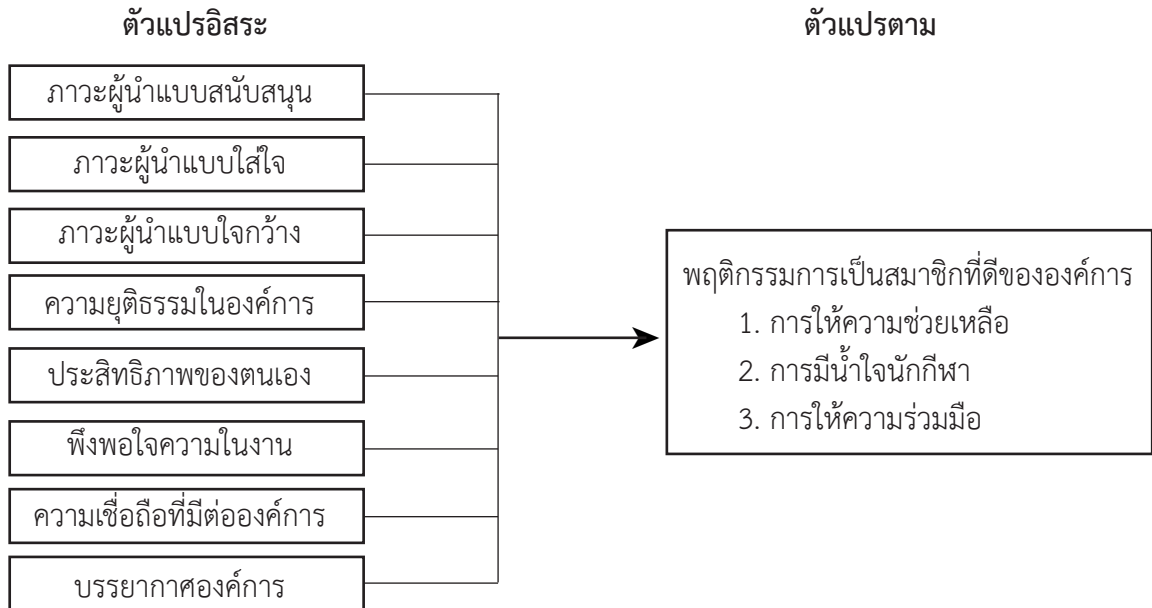
ปัจจัยมีหลากหลายด้าน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ตัวแปรอิสระซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยภาวะผู้นำ 3 ตัวแปรแรกเป็นภาวะผู้นำผู้วิจัยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ พฤติกรรมของผู้นำที่เกี่ยวกับการให้การสนับสนุน การกระตุ้นให้กำลังใจ ให้ความใส่ใจความสำเร็จและให้โอกาสก้าวหน้าของผู้ตามเป็นรายบุคคล ส่งเสริมความมั่นใจแก่ผู้ตาม โดยได้ศึกษาปัจจัย 8 ตัวแปร คือ (1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน หมายถึง เป็นผู้นำที่ให้ความสนใจในความเป็นอยู่ มีความเป็นกันเอง มีความเป็นมิตร ให้ความสำคัญกับความรู้สึกในการดำเนินการใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความต้องการส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นหลัก และหากผู้ใต้บังคับบัญชามีความต้องการมักได้รับการพิจารณาจากผู้นำ แนวคิดของ Yukl (1989); LePine, et al. (2002); Meierhans, Rietmann and Jonas (2008); Organ and Ryan (1995); Podsakoff, et al. (2000) (2) ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ หมายถึง เป็นผู้นำที่ให้ความใส่ใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ใส่ใจในคุณภาพของการให้บริการกับลูกค้า ใส่ใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องงานเสมอ และผู้นำแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบอย่างสม่ำเสมอ แนวคิดของ Bazerman, Simon & Schuster (2014) (3) ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง หมายถึง เป็นผู้นำที่รับฟังข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการทำงาน และให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยผู้นำเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานเป็นหลัก แนวคิดของ Taylor (2007) (4) ความยุติธรรมในองค์กร หมายถึง เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้ทำงานอย่างตั้งใจและใส่ใจในการทำงาน ผู้นำเห็นคุณค่าในความมุ่งมั่นในการทำงานของท่านโดยให้ค่าตอบแทนที่สมเหตุสมผลกับความตั้งใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้รับความเป็นธรรมในการทำงาน ผู้นำให้ความยุติธรรมในเรื่องค่าตอบแทนการทำงานที่ชัดเจน แนวคิดของ Meierhans, Rietmann and Jonas (2008); Sheppard, Lewicki and Minton (1992) (5) ประสิทธิภาพของตนเอง โดยหมายถึง เป็นการที่บุคคลมีความสามารถในการหาวิธีการแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้หลากหลายวิธี ถ้าประสบกับปัญหา จะคิดหาทางออกได้เสมอ โดยใช้เวลาพยายามอย่างเต็มที่ มีความมั่นใจในการจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด รู้ว่าจะจัดการอย่างไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะแก้ไขความยุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยไม่ตื่นตระหนก และมีความสามารถที่จะจัดการกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย แนวคิดของ Bandura (1986); Schwarzer and Jerusalem (1995) (6) ความพึงพอใจในงาน หมายถึง เป็นความรู้สึกของพนักงานที่มีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน มีความพึงพอใจกับลักษณะของงานที่ทำอยู่ มีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำอยู่ และมีความสุขกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน แนวคิดของ Hackman and Oldham (1975) (7) ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร หมายถึง เป็นการที่พนักงานมีความเชื่อถือในองค์กร มีความมั่นใจในศักยภาพ เชื่อมั่นในทิศทางการดำเนินงาน เชื่อมั่นในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตขององค์กร รวมทั้งเชื่อมั่นเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการ แนวคิดของ Baeka and Jungb (2015); Battaglio and Condrey (2015) และ (8) บรรยากาศขององค์กร ซึ่งหมายถึง การมีบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความคิดในเชิงบวก มีการส่งเสริมการทำงานที่เน้นการร่วมมือกัน มีบรรยากาศการทำงานที่ยืดหยุ่น อบอุ่น อารมณ์ดี มีความเข้าอกเข้าใจกัน เป็นอย่างดี มีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ถือตัว เปิดเผย เสนอแนะได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร แนวคิดของ Freedman, Dijk and Fiedeldej (2004)

จากการศึกษาของ Duffy and Lilly (2013); LePine, et al., 2002 ; Meierhans, Rietmann and Jonas (2008) ; Maamari, Bassem E.Messarra and Leila Canaan (2012); Organ and Ryan, 1995 ; Pavalache-Ilie (2014); Podsakoff, et al., (2000); Rahman, Shahrazad, Sulaiman, Nasir and Omar (2012); Sheikh (2011), สฎายุ ธีรวณิชตระกูล (2547) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงอนุมานเบื้องต้นว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์กร ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร และบรรยากาศขององค์กร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและร่วมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและจากการทบทวนวรรณกรรมจึงนำมาสู่กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

สมมติฐานการวิจัย

1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์การ ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือที่มีต่อองค์การ และบรรยากาศองค์การ สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

2) ปัจจัย 8 ตัวแปร ร่วมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ในประเทศไทย จำนวน 3 ธนาคาร คือ ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มี 3,480 สาขา จำนวนพนักงาน 74,836 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2559) การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ระหว่าง 20 – 40 เท่าของตัวแปรที่ศึกษา (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) โดยตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 9 ตัว จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 360 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 420 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) คิดเป็นสัดส่วนกันตามภูมิภาคและสาขาของธนาคาร จำนวน 84 สาขา สาขาละ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานธนาคารพาณิชย์ จำนวน 9 ข้อ แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert's scale 5 ตัวเลือก ปัจจัยที่ศึกษาประกอบด้วย 8 ตัวแปร รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 ข้อ และแบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) เช่นเดียวกับส่วนที่ 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา ได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษา การตีความของข้อความ และความครอบคลุมของเนื้อหา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้แบบสอบถามกับพนักงานธนาคารที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 ราย (สุวิมล ตีรกันนธ์, 2550) และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เป็นรายข้อ และหาความเที่ยงของเครื่องมือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) โดยค่าที่ได้ไม่ควรต่ำกว่า 0.7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแต่ละปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.772 - 0.953

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งกลับทางไปรษณีย์และไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปและได้รับกลับ 420 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ได้ 419 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.7

การวิเคราะห์ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ เหลือข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบจำนวน 370 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (M) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (B) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (Beta : β) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2)

ผลการวิจัย

1) สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์กร ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร และบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การด้านการให้ความช่วยเหลือ การมีน้ำใจนักกีฬา การให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมโดยรวมตามการรับรู้ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 8 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการมีน้ำใจนักกีฬา และด้านการให้ความร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร แสดงว่าปัจจัยสาเหตุทั้ง 8 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การอยู่ในระดับสูง รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

Correlations														
	M	SD	SL	AL	OML	OF	SE	JS	TIO	SC	OCBA	OCBS	OCBCV	OCB
ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (SL)	4.118	0.596	1.000											
ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ (AL)	4.238	0.549	0.652**	1.000										
ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง (OML)	4.199	0.582	0.709**	0.715**	1.000									
ความยุติธรรมในองค์กร (OF)	4.017	0.625	0.610**	0.677**	0.706**	1.000								
ประสิทธิภาพของตนเอง (SE)	3.952	0.557	0.495**	0.438**	0.511**	0.630**	1.000							
ความพึงพอใจในงาน (JS)	4.013	0.709	0.562**	0.464**	0.611**	0.685**	0.606**	1.000						
ความเชื่อถือที่มีต่อองค์กร (TIO)	4.228	0.582	0.538**	0.544**	0.614**	0.670**	0.530**	0.736**	1.000					
บรรยากาศองค์การ (SC)	4.107	0.607	0.497**	0.459**	0.626**	0.591**	0.522**	0.622**	0.644**	1.000				
พฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือ (OCBA)	4.344	0.519	0.454**	0.403**	0.499**	0.461**	0.420**	0.423**	0.527**	0.611**	1.000			
พฤติกรรม การมีน้ำใจนักกีฬา (OCBS)	4.029	0.543	0.454**	0.403**	0.497**	0.562**	0.657**	0.570**	0.550**	0.629**	0.495**	1.000		
พฤติกรรม การให้ความร่วมมือ (OCBCV)	4.127	0.566	0.490**	0.411**	0.525**	0.590**	0.646**	0.642**	0.617**	0.665**	0.537**	0.740**	1.000	
พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ(OCB)	4.167	0.463	0.546**	0.475**	0.594**	0.632**	0.676**	0.642**	0.663**	0.744**	0.785**	0.876**	0.897**	1.000

** p < 0.01 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ N = 370

2) สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise สรุปผลการศึกษาดังนี้

2.1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรรวม

ตารางที่ 2 รูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรรวม

Variables	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β
SC	.568	.027	.744**	.411	.027	.538**	.334	.030	.437**	.322	.030	.422**
SE				.329	.029	.395**	.284	.030	.342**	.267	.030	.322**
TIO							.159	.032	.200**	.140	.033	.176**
SL										.064	.028	.083*
R ²	.554			.668			.689			.694		
R ² change				.110			.021			.024		
F for change in R ²	457.466			369.184**			270.641**			206.561**		

ตัวแปรตาม : OCB *p < .05. **p < .01. ตัวแปรนำเข้า : SL, AL, OML, OF, SE, JS, TIO, SC N = 370

จากตารางที่ 2 Model 4 แสดงให้เห็นว่า บรรยากาศองค์กร (SC) ประสิทธิภาพของตนเอง (SE) ความเชื่อถือต่อองค์กร (TIO) และภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (SL) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรรวม เท่ากับ 0.422, 0.322, 0.176, และ 0.083 ตามลำดับ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรรวมได้ร้อยละ 69.4

2.2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือ

ตารางที่ 3 รูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือ

Variables	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β
SC	.522	.035	.611**	.397	.045	.464**	.364	.046	.426**	.387	.047	.453**
TIO				.204	.047	.229**	.154	.049	.173**	.214	.056	.240**
SL							.130	.042	.150**	.152	.043	.175**
JS										-.097	.046	-.133*
R ²	.374			.404			.420			.427		
R ² change				.031			.015			.007		
F for change in R ²	219.692			18.887**			9.487**			4.472*		

ตัวแปรตาม : OCBA *p < .05. **p < .01. ตัวแปรนำเข้า : SL, AL, OML, OF, SE, JS, TIO, SC N = 370

จากตารางที่ 3 Model 4 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของตนเอง (SE) ความเชื่อถือต่อองค์กร (TIO)ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (SL) และตัวแปรที่มีอิทธิพลในทางตรงกันข้ามคือ ความพึงพอใจในงาน (JS) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือ เท่ากับ 0.453, 0.240, 0.175 และ -0.133 ตามลำดับ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความช่วยเหลือได้ร้อยละ 42.7

2.3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านมีน้ำใจนักกีฬา

ตารางที่ 4 รูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการมีน้ำใจนักกีฬา

Variables	Model 1			Model 2			Model 3		
	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β
SE	.640	.038	.657**	.440	.045	.452**	.412	.042	.423**
SC				.315	.037	.393**	.303	.043	.339**
TIO							.101	.045	.108*
R ²		.432			.544			.550	
R ² change					.112			.006	
F for change in R ²		279.648			90.483**			5.050**	

ตัวแปรตาม : OCBS *p < .05. **p < .01. ตัวแปรนำเข้า : SL, AL, OML, OF, SE, JS, TIO, SC N = 370

จากตารางที่ 4 Model 3 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของตนเอง (SE) บรรยากาศองค์กร (SC) และความเชื่อถือต่อองค์กร (TIO) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านมีน้ำใจนักกีฬา เท่ากับ 0.423, 0.339 และ 0.108 ตามลำดับ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านมีน้ำใจนักกีฬาได้ร้อยละ 55.0

2.4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความร่วมมือ

ตารางที่ 5 รูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านการให้ความร่วมมือ

Variables	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β
SC	.620	.036	.665**	.420	.038	.451**	.332	.041	.357**	.299	.043	.321**
SE				.417	.041	.411**	.329	.044	.324**	.320	.044	.315**
JS							.179	.038	.224**	.127	.043	.159**
TIO										.122	.051	.126*
R ²		.443			.565			.591			.597	
R ² change					.123			.025			.006	
F for change in R ²		292.209			103.568**			22.716**			5.733*	

ตัวแปรตาม : OCBCV *p < .05. **p < .01. ตัวแปรนำเข้า : SL, AL, OML, OF, SE, JS, TIO, SC N = 370

จากตารางที่ 5 Model 4 แสดงให้เห็นว่า บรรยากาศองค์การ (SC) ประสิทธิภาพของตนเอง (SE) ความพึงพอใจในงาน (JS) และความเชื่อถือต่อองค์การ (TIO) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การด้านการให้ความร่วมมือ เท่ากับ 0.321, 0.315, 0.159 และ 0.126 ตามลำดับ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การด้านการให้ความร่วมมือได้ร้อยละ 59.7

2

สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1) จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ โดยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 8 ตัวแปรกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ พบว่า ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบใส่ใจ ภาวะผู้นำแบบใจกว้าง ความยุติธรรมในองค์การ ประสิทธิภาพของตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความเชื่อถือต่อองค์การ และบรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการมีน้ำใจนักกีฬา และด้านการให้ความร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้จัดการมีความเป็นมิตร เป็นกันเองกับพนักงาน ใส่ใจการทำงานของพนักงาน และรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน มีความยุติธรรมยอมส่งผลให้พนักงานมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การเพิ่มมากขึ้น และเมื่อพนักงานรู้จักประสิทธิภาพของตนเอง มีความพึงพอใจในงานที่ทำ มั่นใจในศักยภาพขององค์การและมีความรู้สึกถึงบรรยากาศภายในองค์การที่ดี ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การทั้งสามมิติ คือ การให้ความช่วยเหลือ มีน้ำใจนักกีฬา และการให้ความร่วมมือเช่นเดียวกัน

2) จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การรวม พบว่า สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การด้านการให้ความร่วมมือได้ ร้อยละ 69.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทิศทางความสัมพันธ์ทางบวก คือ บรรยากาศองค์การ สามารถอธิบายได้สูงสุด รองลงมา คือ ประสิทธิภาพของตนเอง ความเชื่อถือที่มีต่อองค์การ และภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ บรรยากาศองค์การจะมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การมีบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมการคิดในเชิงบวก มีการส่งเสริมการทำงานที่เน้นการร่วมมือกัน มีบรรยากาศการทำงานที่ยืดหยุ่น อะลุ่มอล่วยกัน มีความเข้าอกเข้าใจกันเป็นอย่างดี มีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ถือตัว เปิดเผย เสนอแนะได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรในที่สุด ซึ่งบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานนั้น จะทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์การ หากกิจการดูแลเอาใจใส่พนักงานด้วยการสร้างบรรยากาศในการทำงานภายใน ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานที่เป็นกันเอง รวมถึงบรรยากาศในที่ทำงานที่น่าอยู่ พนักงานจะรู้สึกมีความสุขและผ่อนคลายในการทำงาน บรรยากาศที่ดีนั้นจะทำให้พนักงานตั้งใจในการทำงานมากขึ้น ก็จะทำให้พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การสูงขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Maamari, Bassem E. Messarra and Leila Canaan (2012) ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองขององค์กร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานมีผลต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองขององค์กรสรุปได้ว่าหลังจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง OC และ OCB เชิงทดลองโดยใช้แบบสอบถามที่เชื่อถือได้และถูกต้องผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานมีผลต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองขององค์กร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมา คือ ประสิทธิภาพของตนเองมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ประสิทธิภาพของพนักงานจะส่งผลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ หมายความว่า การที่บุคคลมีความสามารถในการหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้หลากหลายวิธี ถ้าประสบกับปัญหา จะคิดหาทางออกได้เสมอ โดยใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ มีความมั่นใจในการจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด รู้ว่าจะจัดการอย่างไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดล่วงหน้า มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะแก้ไขความยุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยไม่ตื่นตระหนก และมีความสามารถที่จะจัดการกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้

อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายที่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรสูงขึ้นด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pavalache-lie (2014) ที่พบว่า คนที่พอใจกับการทำงานของพวกเขา มีแนวโน้มที่จะนำมาใช้พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พฤติกรรมเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของตนเองและการบริหารจัดการด้วย เช่นเดียวกับ Rahman, Shahrazad, Sulaiman, Nasir and Omar (2012) พบว่าประสิทธิภาพของตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรทั้งสามมิติและมีความพึงพอใจในงานเป็นตัวแปรคั่นกลาง และ Sheikh (2011) พบว่าความสมบูรณ์แบบและประสิทธิภาพของตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรทั้งสามมิติ

อีกปัจจัยหนึ่งคือความเชื่อถือที่มีต่อองค์กรจะมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 กล่าวคือ ถ้าพนักงานมีความเชื่อถือในองค์กรก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในด้านการให้ความช่วยเหลือ หมายความว่า การที่พนักงานมีความเชื่อถือในองค์กร มีความมั่นใจในศักยภาพ เชื่อมั่นในทิศทางการดำเนินงาน เชื่อมั่นในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตขององค์กร รวมทั้งเชื่อมั่นเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการก็จะทำให้พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Duffy and Lilly (2013) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อถือที่มีต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยมีตัวแปรปรับเหล่านี้ประกอบไปด้วย ความต้องการเข้าสังกัด ความต้องการตำแหน่ง และความต้องการในการบรรลุผลสำเร็จในองค์กร

ปัจจัยสุดท้าย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำแบบสนับสนุนมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เป็นผู้นำที่ให้ความสนใจในความเป็นอยู่ มีความเป็นกันเอง มีความเป็นมิตร ให้ความสำคัญกับความรู้สึกในการดำเนินการใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความต้องการส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นหลัก และหากผู้ใต้บังคับบัญชามีความต้องการมักได้รับการพิจารณาจากผู้นำ จะทำให้พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรสูงขึ้นด้วย ด้วยเหตุดังกล่าว ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนจึงส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Meierhans, Rietmann and Jonas (2008) ที่กล่าวว่า ในการวิเคราะห์ Several Meta-Analyses มีการเชื่อมโยง อย่างมีนัยสำคัญระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบสนับสนุนและ OCB (LePine, et al., 2002; Organ & Ryan, 1995; Podsakoff, et al., 2000)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไป ใช้ในเชิงปฏิบัติ

1) ธนาคารพาณิชย์ควรส่งเสริมให้พนักงานมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยให้ผู้จัดการสาขาเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีให้เกิดขึ้น เป็นกันเอง ปกป้องหรือถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเน้นไปที่การส่งเสริมให้พนักงานเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตัวพนักงานเอง โดยเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน เข้าร่วมการจัดฝึกอบรมของทางธนาคาร หรือส่งไปฝึกอบรมภายนอกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ และการส่งเสริมการสร้างเชื่อถือในตัวเองค์กรให้เกิดขึ้น ผู้จัดการสาขาต้องให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับงานได้ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้จัดการสาขาเปิดใจให้การสนับสนุนมากขึ้นโดยอาจจัดฝึกอบรมให้กับผู้จัดการสาขาให้เข้าใจถึงการเป็นผู้นำที่ดี ผู้จัดการสาขาสามารถให้การสนับสนุนและสร้างตัวอย่างให้พนักงานเห็นได้ เมื่อพนักงานได้เห็นหรือรับทราบก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีขึ้นมีความพึงพอใจในงานนั้น

2) ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องสร้างพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรให้เกิดขึ้นกับตัวพนักงานทั้งสามด้าน คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการให้ความร่วมมือ และด้านกรมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งอิทธิพลของทั้งสามด้านนั้นมีความใกล้เคียงกันมาก กล่าวได้ว่า สำคัญพอ ๆ กันทั้งสามด้าน สิ่งที่ธนาคารพาณิชย์อาจจะสามารถทำได้ คือ จัดฝึกอบรมให้กับพนักงานโดยเน้นว่า พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรนั้นจะช่วยให้องค์กรมีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้า ซึ่งหมายถึงความมั่นคงในงานของพนักงานเอง รวมทั้งอาจนำเอาพฤติกรรมทั้งสามด้านดังกล่าวมาเป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลการปฏิบัติงานก็ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

- 1) ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เช่น การสร้างตราสินค้าภายใน (internal branding) วัฒนธรรมองค์กร (organizational culture) การเรียนรู้ขององค์กร (organizational learning) เป็นต้น
- 2) ควรศึกษาพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในมิติอื่น ๆ เช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร (organizational compliance) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) และอื่น ๆ อีกหลายมิติ เป็นต้น
- 3) ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างขนาดองค์กรขนาดใหญ่ทั้งสามขนาด หรือศึกษาเพิ่มเติมขนาดกลาง และขนาดเล็ก และศึกษาอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารทะเลแช่แข็ง อุตสาหกรรมประกันภัย อุตสาหกรรมโรงแรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ดำรงเกียรติ มาลา. (2558). *สมองไหล ใจท้อใหญ่แบ่งค์ไทย*. (15 มกราคม 2562) สืบค้นจาก www.posttoday.com.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). *ข้อมูลผู้ใช้บริการธนาคารผ่านเทคโนโลยี*. (10 ตุลาคม 2560) สืบค้น จาก www.bot.os.th.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). *พรมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ*. ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สฎายุ ธีระวณิชตระกูล. (2547). การส่งเสริมพฤติกรรมเป็นสมาชิกต่อองค์การสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การอย่างยั่งยืน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 16(1), 15-28.
- สุวิมล ตีรภานนท์. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Baeka, Y.M, & Jungb, C.S, (2015). Focusing the mediating role of institutional trust : How does inter personal trust promote organizational commitment? .*The Social Science Journal* , 52, 481–489.
- Bandura, A. (1986). *Social learning theory*. Englewood Clivs, NJ : Prentice-Hall.
- Bazerman, M.H., Simon & Schuster. (2014). *The power of noticing : what the best leaders see*, first simon & schuster hardcover edition. New York : Simon & Schuster.
- Duffy, J. A., & Lilly, J. (2013). Do individual needs moderate the relationships between organizational citizenship behavior, organizational trust and perceived organizational support?. *Journal of Behavioral and Applied Management*, 14(3), 185-197.
- Freedman & Fiedeldej-Van Dijk. (2004). *Speaking out : What Motivates Employees to be More Productive*. (March 20, 2018) Retrieved from www.etsyconsultancy.com/resources/Speaking%20Out-productivity.
- Hackman, J. R., & Oldham, G.R. (1975). Deverlopment of the job diagnostic survey. *Journal of Applied Psychology*, 60(2), 159-170.
- LePine, et al., (2002). The nature and dimensionality of organizational citizenship behavior : a critical review and meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 87(1), 52-65.
- Maamari, B., & Messarra, L. (2012). An empirical study of the relationship between organizational climate and organizational citizenship behavior. *European Journal of Management*, 16(2), 165-174.
- Meierhans, D., Brigitte & Jonas, K. (2008). Influence of fair and support leadership behavior on commitment and Organizational citizenship behavior. *Swiss Journal of Psychology*, 67(3), 131-141.
- Organ, D. W., & Ryan, K. (1995). A meta-analytic review of attitudinal and dispositional predictors of organizational citizenship behavior. *Personnel psychology*, 48(4), 775-802.

- Ozcelik, G. & Mine Findikli, M.A. (2014). The relationship between internal branding and organizational citizenship behavior : the mediating role of person-organization fit. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 150(2014), 1120-1128.
- Pavalache-Ilie, M. (2014). Organizational citizenship behavior, work satisfaction and employee personality. *Procedia Social Behavioral Sciences*, 127, 489-493.
- Podsakoff, P. M., & MacKenzie, S. B. (1994). Organizational citizenship behaviors and sales unit effectiveness. *Journal of Marketing Research*, 3(1), 351-363.
- Podsakoff, P. M., Ahearne, M., & MacKenzie, S. B. (1997). Organizational citizenship behavior and the quantity and quality of work group performance. *Journal of Applied Psychology*, 82, 262-270.
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Paine, J. B. & Bachrach, D. G. (2000). Organizational citizenship behaviors : a critical review of the theoretical and empirical literature and suggestions for future research. *Journal of Management*, 26(3), 513-563.
- Rahman, Shahrazad, Sulaiman, Nasir & Omar. (2012). The role of job satisfaction as mediator in the relationship between self-efficacy and organizational citizenship behavior among Indonesian teachers. *International Journal of Business and Social Science*, 5(9), 255-257.
- Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. *Measures In Health Psychology : A Users Portfolio*, 35-37.
- Sheikh K, Gilson L, Agyepong IA, Hanson K, Ssenkooba F, et al. (2011). Building the Field of Health Policy and Systems Research : Framing the Question. *PLOS Medicine*, 8(8)
- Sheppard, B., Lewicki, R. and Minton, J. (1992). *Organizational justice the search for fairness in the workplace*. New York : Lexington Books.
- Taylor, W.C. (2007). Leading with an open mind. Executive forum. *Leader to Leader of John Wiley & Sons, Inc*, (2007), 32-36.
- Yulk, G. (1998). *Leadership in Organizations*. Englewood Cliffs NJ : Prentice-Hall.

3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของ กลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Related to the Willingness to Inherit the Family Business of the
Generation Y Business Successor Group Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

---

ญาณิศา เผื่อนเพาะ และ ประสพชัย พสุนนท์
Yanisa Phuanpoh and Prasopchai Pasunon

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Related to the Willingness to Inherit the Family Business of the Generation Y Business Successor Group Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ญาณิศา เผื่อนเพาะ¹ และ ประสพชัย พสุนนท์²

Yanisa Phuanpoh and Prasopchai Pasunon

Received : May 24, 2019

Revised : June 18, 2019

Accepted : June 19, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย โดยมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและสามารถนำมาวิเคราะห์จำนวน 210 ชุด การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท การเตรียมพร้อมของทายาท และการรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล และพบว่ารางวัลจากธุรกิจและการรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจ สืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : ธุรกิจครอบครัว; ทายาทธุรกิจ; เจนเนอเรชันวาย

Abstract

The objective of this research was to study factors related to the willingness to inherit the family business of the Generation Y business successor group. The sample sizes of this research were the Generation Y business successor group by using Purposive Sampling. The instrument of this research was a questionnaire. 210 questionnaires were completed and sent back. The data received were analyzed by descriptive statistics: frequency, percentage, mean, Standard Deviation and Logistic Regression Analysis.

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 96 ถ.ปรีดีพนมยงค์ ต.ประตูชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000 โทรฯ : 092-4642615 e-mail : y.phuanpoh@gmail.com

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี 1 หมู่ 3 ถนนชะอำ-ปราณบุรี ตำบลสามพระยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี 76120 โทรฯ : 032-594043-50 (41399) e-mail : prasopchai@ms.su.ac.th

The results indicated that two factors which were the factors of entrepreneurial orientation and personal need alignment were related to the willingness to inherit the family business of the Generation Y business successor group at statistical significance of 0.01. On the other hand, other three factors consisted of perceived of trust in the successor's abilities, preparation level of the successor and perceived mutual acceptance of individual roles were related to the willingness to inherit the family business of the Generation Y business successor group at statistical significance of 0.05. Nevertheless, the results showed that the reward receiving from the business and the perception of the family harmony were not statistical significantly related to the willingness to inherit the family business of The Generation Y business successor group.

Keywords : Family Business; Successor; Generation Y

บทนำ

ในระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ธุรกิจครอบครัว (Family business) เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจทั่วทุกประเทศของโลก ในปี 2558 ธุรกิจครอบครัว 10 อันดับแรกของอเมริกาเหนือสามารถสร้างรายได้ประมาณ 1,298.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีพนักงานมากกว่า 3.6 ล้านคน (Ian Burgess, 2017) ปัจจุบันธุรกิจครอบครัวในประเทศไทยจำนวนมาก ได้มีการส่งผ่านธุรกิจจากรุ่นที่ 1 (ผู้บุกเบิก และก่อตั้ง) ไปสู่รุ่นที่ 2 และในบางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมได้เริ่มส่งผ่านธุรกิจสู่รุ่นที่ 3 โดยสถานะของวิสาหกิจในประเทศไทยกว่าร้อยละ 80 จัดเป็นธุรกิจครอบครัว และมีกว่า 20 องค์กรธุรกิจที่จัดอยู่ในกลุ่ม SET50 (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559)

สิ่งที่ธุรกิจครอบครัวทั่วโลกตระหนักถึง คือ การสืบทอดกิจการให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นความเสี่ยงสำคัญที่ธุรกิจครอบครัวทั่วโลกต้องให้ความสำคัญ (ศิริ อินทรกำธรชัย, 2554) โดยมีผลสำรวจพบว่า มีธุรกิจเจ้าสัวเพียง 12% เท่านั้นที่สามารถยืนหยัดสืบทอดกิจการต่อเนื่องไปได้จนถึงรุ่นที่ 3 และเพียง 1% ที่ดำเนินต่อไปได้จนถึงรุ่นที่ 5 ทั้งนี้ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ในการสืบทอดธุรกิจ คือ ความแตกต่างระหว่างวัย ทักษะคนดี วิธีการบริหารงาน ที่ผู้บริหารทั้งรุ่นเบบี้บูมเมอร์และเจเนอเรชันวาย ต้องปรับตัวเข้าหากัน การสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง (Credibility Gap) เป็นสิ่งที่ทายาทธุรกิจเจเนอเรชันวายต้องรีบดำเนินการ นอกจากนี้ ทายาทเจเนอเรชันวาย 60% ระบุว่า การได้รับการเคารพนับถือจากเพื่อนร่วมงานก็ถือเป็นความท้าทายที่ยากลำบากที่สุดอีกประการหนึ่ง (PwC Global, 2014)

ลักษณะสำคัญของ Gen Y คือ ชอบอิสรภาพ การออกแบบทุกอย่างให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของตนเอง มีการเรียนรู้จากสิ่งที่เห็นและค้นหาความเป็นจริง มีความซื่อสัตย์และโปร่งใส สามารถทำงานร่วมกันได้ดีกับเพื่อนร่วมงาน ชื่นชอบสิ่งบันเทิง ชื่นชอบการทำอะไรที่รวดเร็ว และการมีนวัตกรรม (Tapscott, 2009) ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่า กลุ่มคน Gen Y นั้นแท้จริงแล้วมุ่งเน้นไปที่การเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ ซึ่งหากกลุ่มคน Gen Y มีความสนใจที่จะเป็นผู้ประกอบการแล้วนั้นก็อาจจะส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของการดำเนินธุรกิจครอบครัวได้ รวมถึงหากคนกลุ่มนี้หันมาพัฒนาธุรกิจครอบครัวของตนเองด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ได้แล้วนั้นก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้

ทั้งนี้ กลุ่มคน Gen Y มีความกังวลในเรื่องของอุปสรรคเกี่ยวกับทรัพยากรทางการเงินหากจะต้องเริ่มต้นธุรกิจด้วยตัวเอง การสานต่อธุรกิจครอบครัวจึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการเริ่มธุรกิจที่มีการลงทุนอยู่แล้ว เมื่อทายาทมีความตั้งใจสืบทอดธุรกิจก็สามารถเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จได้ (Mihalcea, Mitan และ Vitelar, 2016) การวางแผนการสืบทอดธุรกิจครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง พร้อมการขยายธุรกิจให้ใหญ่ขึ้น ซึ่งการขยายใหญ่ของธุรกิจครอบครัวนั้นรวมถึงการขยายของขนาดครอบครัวย่อมมีคนที่ต่างรุ่นในครอบครัวเดียวกัน ต่างก็มีแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อ และหลักการในการทำธุรกิจที่แตกต่างกัน แต่การดำเนินงานเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืนนั้น การส่งต่อธุรกิจต้องมีวัตถุประสงค์ที่ไปในทิศทางเดียวกัน การหล่อหลอมความสามารถทางสังคม จริยธรรมความหวังใจ โดยใช้การสื่อสารแบบสองทางระหว่างคนระหว่างรุ่นมีอิทธิพลทางบวกต่อการกำกับดูแลกิจการได้ (ดาวพระศุกร์ ทองกลืน, ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์, อภิชา บุญภัทรภานต์, บุญชอบ พุ่มไพจิตร, 2561)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งมีรายได้มาจากกลุ่มธุรกิจบริการด้วยการเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยววัฒนธรรมและธรรมชาติ รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมภาคการผลิต จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดทั้งหมด 2,741 โรงงาน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) ทั้งนี้ ในปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสนใจกับการสร้างเครือข่ายของกลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ หรือทายาทธุรกิจเป็นอย่างมาก เช่น โครงการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างนักธุรกิจรุ่นใหม่ไฟแรงของจังหวัดอยุธยากับสมาชิกทั่วประเทศเพื่อสนับสนุนการสร้างทายาทธุรกิจที่แข็งแกร่งอันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ธุรกิจและสังคมร่วมกัน (หอการค้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2562) ซึ่งหากทุกภาคกลุ่มธุรกิจมีการบริหารจัดการการส่งต่อธุรกิจอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เกิดพลวัตของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจต่อไปได้ในอนาคต

การศึกษาวัยรุ่นมีประเด็นสำคัญคือ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการส่งต่อธุรกิจครอบครัวของผู้ก่อตั้งธุรกิจไปสู่ทายาทธุรกิจ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความยั่งยืนให้แก่ธุรกิจครอบครัวต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดธุรกิจครอบครัว (Family Business)

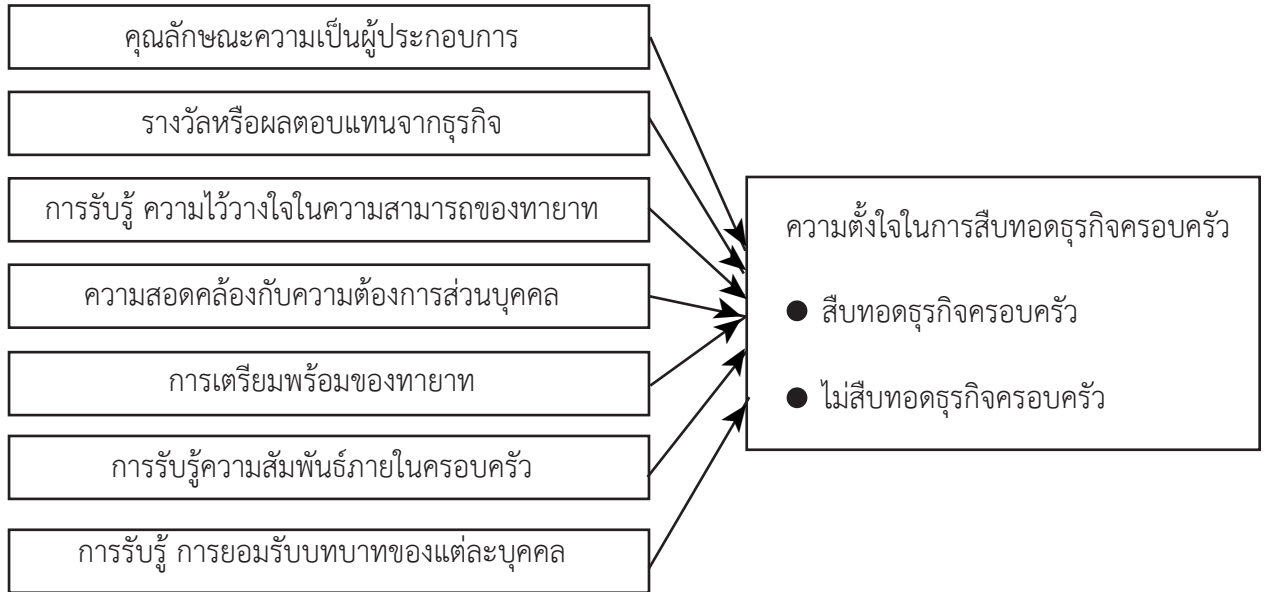
Anderson and Reeb (2003) ได้ให้ความหมายคำว่า ธุรกิจครอบครัว ว่าเป็นธุรกิจที่มีการจัดการโดยเจ้าของ ซึ่งสมาชิกครอบครัวใช้สิทธิทางการเงิน และการจัดการจำนวนมาก โดยมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นโดยการรวมความสัมพันธ์ในครอบครัวในการดำเนินการธุรกิจ

ธุรกิจครอบครัวมีลักษณะของความเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ ผู้ก่อตั้งและ/หรือ สมาชิกคนอื่น ในธุรกิจครอบครัวมีการวางแผนและความตั้งใจที่จะส่งผ่านความเป็นเจ้าของธุรกิจไปยังทายาทในรุ่นต่อไปในอนาคต ความสำคัญของการถ่ายโอนธุรกิจไปยังทายาท (Successor) ของครอบครัวเป็นการรักษาเอาไว้ในด้านความมั่งคั่งระยะยาว และหลักประกันในครอบครัว การรักษาความเป็นเอกภาพ (Unity) ในครอบครัว การปกป้องและการธำรงไว้ซึ่งค่านิยมและประเพณี (Values and Tradition) ของครอบครัว (อำพล นววงศ์เสถียร, 2552) ทั้งนี้การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบแบบยืดหยุ่น จะส่งเสริมความสามัคคีในครอบครัวนำมาซึ่งประสิทธิผลที่ดีในการดำเนินธุรกิจ (ปิยะพงษ์ ทองดี, 2561)

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัว

Venter, Boshoff และ Maas (2005) ได้กล่าวถึง การสืบทอดธุรกิจครอบครัวให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนนั้น พบว่ามี 3 กลุ่มหลัก ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ ความเต็มใจของทายาทในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว แผนการสืบทอดธุรกิจครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว โดยรางวัลจากธุรกิจ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ทายาทมีขวัญและกำลังใจในการทำงานซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการสืบทอดธุรกิจได้ (Sharma, 2004 : 14). ทั้งนี้ ลักส์รดา โกมุทพงศ์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2559) ได้ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สืบทอดเกี่ยวกับกระบวนการสืบทอดตำแหน่งในธุรกิจครอบครัวขนาดกลางและขนาดเล็กพบว่า ความเต็มใจของผู้สืบทอดที่จะรับช่วงต่อกิจการ ระดับการเตรียมความพร้อมของทายาทธุรกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างทายาทเจ้าของธุรกิจและเจ้าของกิจการ มีส่วนสำคัญต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจและส่งผลต่อความสำเร็จในกระบวนการสืบทอดตำแหน่งในธุรกิจครอบครัว รวมถึงความเต็มใจของทายาทในการสืบทอดธุรกิจ ส่งผลสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของธุรกิจได้ ซึ่งเป็นเรื่องความรู้สึกหากผู้ส่งต่อทอดทิ้ง หรือบังคับอาจทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อธุรกิจ แต่หากทายาทมีความสุข ความภาคภูมิใจ และเชื่อว่าธุรกิจครอบครัวมีความตื่นตัว และมีความท้าทายมากกว่าองค์กรอื่น มีความเต็มใจที่จะนำธุรกิจครอบครัวไปสู่การเติบโตด้วยบทบาทความเป็นผู้นำ ก็ส่งผลให้ธุรกิจก้าวสู่การเติบโตและประสบความสำเร็จในที่สุด โดยในงานวิจัยของ José C. Casillas Ana M. Moreno and José L. Barbero b (2010 : 90) พบว่า พลวัตทางสิ่งแวดล้อมของธุรกิจครอบครัวมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในการดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของทายาทและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของทายาทรุ่นต่อไปในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ที่มา : E. Venter, C. Boshoff, G. Maas. (2005).

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ทายาทผู้ประกอบการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล คือ ช่วงเดือน ธันวาคม 2561
- 2) ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 210 ตัวอย่าง (การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกจะต้องใช้ขนาดตัวอย่าง n มากกว่าการวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ โดยจะใช้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ $n \geq 30p$ โดยที่ p คือ จำนวนตัวแปรทำนาย (กัลยา, 2549) โดยใช้วิธี การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากกลุ่มตัวอย่างที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1982 - 1999 (Twenge, 2010) หรือมีอายุระหว่าง 20 – 37 ปี และเป็นทายาทธุรกิจในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert-type Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ที่ตรงกับความเป็นจริง คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม แต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) โดยข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยมีค่าระหว่าง 0.7-1.0

2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ไปทดลองกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยกำหนดให้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient : α) มากกว่า 0.7 ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha, 1970 : 161) ซึ่งผลการทดลองได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.8 – 0.9 แสดงว่าเครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.6 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 41.4 โดยมีช่วงอายุ 31-37 ปี ร้อยละ 50.5 ช่วงอายุ 20 -30 ปี ร้อยละ 49.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาโท โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับงานในธุรกิจครอบครัว ร้อยละ 65.7 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นทายาท รุ่นที่ 2 รองลงมา รุ่นที่ 3 และมากกว่ารุ่นที่ 3 โดยกลุ่มตัวอย่างทำธุรกิจในภาคการบริการ ร้อยละ 49 รองลงมาภาคการผลิต ร้อยละ 26.7 และภาคการค้าส่ง-ค้าปลีก คิดเป็นร้อยละ 24.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตั้งใจสืบทอดธุรกิจ ร้อยละ 57.6 และไม่สืบทอดธุรกิจ ร้อยละ 42.4

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y)

1) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y)

(n = 210)

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ	4.10	0.52	มาก	3
2. รางวัลจากธุรกิจ	4.00	0.60	มาก	6
3. การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท	4.06	0.70	มาก	5
4. ความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล	3.93	0.74	มาก	8
5. การเตรียมพร้อมของทายาท	3.97	0.71	มาก	7
6. การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	4.27	0.62	มากที่สุด	1
7. การรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล	4.16	0.60	มาก	2
8. ความตั้งใจในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว	4.09	0.58	มาก	4
รวม	4.07	0.49	มาก	

พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาในรายด้าน พบว่า การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ความเต็มใจของทายาทในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท รางวัลจากธุรกิจ การเตรียมพร้อมของทายาท และความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล ตามลำดับ ทั้งนี้การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความรู้สึกไว้วางใจอันนำไปสู่การสร้างความเป็นทายาทธุรกิจที่ดีต่อไปได้

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการทดสอบความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity)

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้าน

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
X1	1						
X2	0.595**	1					
X3	0.526**	0.519**	1				
X4	0.366**	0.454**	0.457**	1			
X5	0.508**	0.484**	0.553**	0.564**	1		
X6	0.559**	0.499**	0.582**	0.429**	0.446**	1	
X7	0.543**	0.552**	0.528**	0.398**	0.527**	0.743**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่ความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด ได้แก่ การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (X6) และการรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล (X7) รองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ (X1) กับ รางวัลจากธุรกิจ (X2) และ การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท (X3) กับ การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (X6) โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.743, 0.595 และ 0.582 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกคู่ ในภาพรวมพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกคู่ ส่วนใหญ่มีค่าไม่เกิน 0.80 ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้มีระดับความสัมพันธ์ไม่สูงมากนักไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

3) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) นี้ประกอบด้วยตัวแปรต่อเนื่องจำนวน 7 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกปัจจัยที่มีส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y)

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	df	Exp(B)	Sig.
คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ (X1)	2.380	0.805	8.738	1	10.807	0.003
รางวัลจากธุรกิจ (X2)	-0.467	0.628	0.555	1	0.627	0.456
การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท (X3)	1.767	0.717	6.080	1	5.854	0.014
ความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล (X4)	1.833	0.538	11.602	1	6.252	0.001
การเตรียมพร้อมของทายาท (X5)	1.223	0.611	4.010	1	3.399	0.045
การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (X6)	-0.550	0.644	0.728	1	0.577	0.394
การรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล (X7)	1.592	0.758	4.415	1	4.915	0.036
Constant	-31.165	5.099	37.355	1	0.000	0.000

-2 Log likelihood = 95.664

Chi-square = 133.193, df = 7, Sig. = 0.000

Cox & Snell R² = 0.547

Nagelkerke R² = 0.736

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว มีอิทธิพลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) และเมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของโมเดลโลจิสติกพบว่า โมเดลดังกล่าวสามารถทำนายความผันแปรของความตั้งใจในสืบทอดธุรกิจครอบครัวได้ร้อยละ 54.7 (Cox & Snell R² = 0.547) โดยตัวแปรที่ทำให้สัดส่วนของความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวต่างกันอย่างน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ (X1) และความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล (X4) ส่วนตัวแปรที่ทำให้สัดส่วนของความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวต่างกันอย่างน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท (X3) การเตรียมพร้อมของทายาท (X5) และการรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล (X7)

จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก (B) ที่ได้จากตารางที่ 2 สามารถนำมาเขียนสมการถดถอยโลจิสติกและทำนายโอกาสในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว ได้ดังนี้

$$Y_i = -31.165 + 2.380(X1) + -0.467(X2) + 1.767(X3) + 1.833(X4) + 1.223(X5) + -0.550(X6) + 1.592(X7)$$

ตารางที่ 4 การทำนายโอกาสในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว และไม่สืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) จากการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

การสืบทอด ธุรกิจครอบครัว	ผลการทำนายโอกาสในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว		
	ไม่สืบทอดธุรกิจ ครอบครัว	สืบทอดธุรกิจ ครอบครัว	% ความถูกต้อง
ไม่สืบทอดธุรกิจครอบครัว	81	8	91
สืบทอดธุรกิจครอบครัว	9	112	92.6
รวม			91.9

จากตารางที่ 4 ประสิทธิภาพของสมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) สามารถทำนายโอกาสที่ไม่สืบทอดธุรกิจครอบครัว ได้ร้อยละ 91 ทำนายโอกาสที่สืบทอดธุรกิจครอบครัว ได้ร้อยละ 92.6 ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วสมการถดถอยโลจิสติกสามารถทำนายโอกาสในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว และไม่สืบทอดธุรกิจครอบครัว ร้อยละ 91.9 และสามารถคำนวณความผิดพลาดในการจัดเข้ากลุ่มได้จากการคำนวณอัตราความผิดพลาดในการจัดเข้ากลุ่ม (Apparent error rate) ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนที่จัดเข้ากลุ่มผิดพลาดด้วยจำนวนตัวอย่างทั้งหมดซึ่งในการจำแนกกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก ในการศึกษาครั้งนี้ มีอัตราความผิดพลาดในการจัดเข้ากลุ่ม (Apparent error rate) เท่ากับ $\frac{8+9}{210} = 0.0809$ หรือ 8.09%

สรุป และอภิปรายผล

ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) โดยมีตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร คือ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รางวัลจากธุรกิจ การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท ความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล การเตรียมพร้อมของทายาท การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล พบว่า

1) ตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวายสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เมื่อมีมากขึ้นจะทำให้มีความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวมากขึ้น 2.380 เท่า ซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการนั้นเกี่ยวข้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ การตัดสินใจกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมีนวัตกรรม ชอบแสวงหาโอกาสที่ท้าทาย การมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จระยะสั้นและระยะยาวของธุรกิจรวมถึงการกล้าเผชิญความเสี่ยงในการลงทุน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินธุรกิจ ในธุรกิจครอบครัวสามารถบ่มเพาะให้แก่ทายาทธุรกิจตั้งแต่วัยเยาว์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลภัสรดา โกมุทพงศ์ และประสพชัย พสุนนท์ (2559 : 103) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจมี 2 ปัจจัย คือ พันธะสัญญาของทายาทที่มีต่อธุรกิจครอบครัว และภาวะความเป็นผู้ประกอบการ เช่น การสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ การดำเนินการก่อนคู่แข่งขั้นเพื่อรับมือกับการแข่งขันให้พร้อมส่งผลต่อความสำเร็จได้

1.2 ความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล เมื่อมีมากขึ้นจะทำให้ มีความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวมากขึ้น 1.833 เท่า หากทายาทธุรกิจมีประสบการณ์การทำงานจากที่อื่นและได้รับโอกาสเข้ามาบริหารธุรกิจของครอบครัวก่อนที่จะรับช่วงธุรกิจต่อจากผู้บริหารคนก่อนอย่างเต็มกำลัง ซึ่งหากได้ทำงานในสิ่งที่ตรงตามที่ต้องการและรักในสิ่งที่ทำให้เกิดผลงานที่ดีที่สุดออกมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพร วิรุฬหารุญ และวาสิตา บุญสาธ (2560) ได้ศึกษาความรักและพลังขับเคลื่อนในงานของทายาทธุรกิจครอบครัวขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่าทายาทธุรกิจครอบครัวจะให้ความสำคัญกับการดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัวและธุรกิจไปพร้อมๆกัน โดยองค์ประกอบ 3 ส่วนที่สมดุลกัน คือ ด้านความรู้สึกรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำและเจตนา ที่ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำธุรกิจครอบครัวให้สามารถเติบโตและยั่งยืนได้

1.3 การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท เมื่อมีมากขึ้นจะทำให้มีความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวมากขึ้น 1.767 เท่า ทั้งนี้เมื่อทายาทธุรกิจรู้สึกได้รับความไว้วางใจในความสามารถในการดำเนินธุรกิจครอบครัวซึ่งเกิดจากการที่ผู้บริหารธุรกิจครอบครัวรับฟังความคิดเห็น ให้อำนาจในการตัดสินใจ และเห็นว่าทายาทมีความรับผิดชอบสูง มีส่วนต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Handler (1989 : 48) ที่กล่าวว่า ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพสูงโดยมีความไว้วางใจ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน เปิดเผยและการสื่อสารอย่างจริงจังรวมถึงความความเต็มใจที่จะรับทราบความสำเร็จของกันและกัน ส่งผลต่อความสำเร็จต่อความเต็มใจในการสืบทอดธุรกิจของครอบครัวได้

1.4 การรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล เกี่ยวข้องกับการที่สมาชิกในครอบครัวยอมรับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบ รวมถึงการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้งนี้ ความเข้าใจความแตกต่างระหว่างรุ่นย่อมส่งผลถึงผลประกอบการที่ดีของธุรกิจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพพงษ์ บำเพ็ญสันติ ตะวัน วิกรัยพัฒน์ และจุฬารัตน์ อภิไจกลาง (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถ่ายโอนธุรกิจเคมีแบบครอบครัวในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อ

การถ่ายโอนธุรกิจมี 8 ปัจจัยหลัก โดย 3 ปัจจัยแรก คือ 1) ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจครอบครัว 2) ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของทายาท และ 3) ปัจจัยด้านการรับรู้และยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล โดยต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวจนเกิดการยอมรับในที่สุด โดยปัจจัยด้านนี้ต้องอาศัยการรับรู้ และยอมรับจากทั้งคนในครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนในการถ่ายโอนธุรกิจครอบครัวให้ประสบความสำเร็จร่วมด้วย

1.5 การเตรียมพร้อมของทายาท เมื่อมีมากขึ้นจะทำให้มีความตั้งใจในการสืบทอดธุรกิจครอบครัวมากขึ้น 1.223 เท่า โดยทายาทมีเตรียมพร้อมโดยมีวุฒิการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อการทำธุรกิจของครอบครัว ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เช่น การได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การฝึกอบรม และการสัมมนา มีความเชื่อว่าตนเองมีการเตรียมความพร้อมที่ดีก่อนที่จะรับช่วงธุรกิจต่อจากผู้บริหารคนก่อนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพล นววงศ์เสถียร (2558 : 77) พบว่า การให้โอกาสทายาทธุรกิจได้คลุกคลีกับธุรกิจ ได้เลือกเรียนหรือฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เยาว์จะทำให้ทายาทมองเห็นอนาคต มีความผูกพัน และเห็นว่าธุรกิจครอบครัวเป็นส่วนสำคัญของชีวิต

2) ตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย คือ

2.1) รางวัลจากธุรกิจ โดยรางวัลจากธุรกิจนั้น มีทั้งในรูปของผลตอบแทนด้านการเงิน เช่น เงินเดือน โบนัส ค่าตอบแทน เป็นต้น และผลตอบแทนที่ไม่ใช่ด้านการเงิน เช่น ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีขึ้น ความภูมิใจในองค์กร เป็นต้น ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย เนื่องจากเจนเนอเรชันวายมีลักษณะเฉพาะที่ให้ความสำคัญกับ ความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวและพวกเขาให้ความสำคัญกับคุณค่าทางสังคม รวมถึงการหลงใหลบางสิ่งบางอย่างและรักอิสระ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sharma (2004 : 14) ที่พบว่า รางวัลจากธุรกิจเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ทายาทมีขวัญและกำลังใจในการทำงานซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการสืบทอดธุรกิจได้

2.2) การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เป็นเรื่องของสมาชิกในครอบครัวไว้วางใจซึ่งกันและกัน การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และเห็นคุณค่าของกันและกัน การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ดีนั้นย่อมส่งผลต่อการตั้งใจสืบทอดธุรกิจได้แต่ในกลุ่มเจนเนอเรชันวายอาจมุ่งเน้นไปที่การเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองและมีแนวโน้มที่จะเริ่มธุรกิจออนไลน์ การเริ่มต้นธุรกิจของตัวเองแม้ว่าจะพบอุปสรรคที่อาจเผชิญปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรทางการเงิน แต่มีความมุ่งมั่นจะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จให้ได้ (Mihalcea, Mitan & Vitelar, 2012 : 277) ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Chris Adendorff, Elmarie Venter and Christo Boshoff (2008 : 28) พบว่า ยิ่งสมาชิกในครอบครัวมีความสามัคคีและความไว้วางใจกันมากโอกาสที่สมาชิกครอบครัวจะมีความมุ่งมั่นและมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยิ่งทำให้ธุรกิจโดดเด่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวาย ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ความสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล การรับรู้ความไว้วางใจในความสามารถของทายาท การรับรู้การยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล การเตรียมพร้อมของทายาท เป็นปัจจัยที่ผู้ส่งต่อธุรกิจครอบครัวสามารถมุ่งส่งเสริมให้แก่ทายาทธุรกิจหรือสมาชิกในครอบครัวได้ หากมีการวางแผนเพื่อการรับช่วงต่อธุรกิจให้แก่ทายาทตั้งแต่วัยเยาว์และต่อเนื่องสามารถสนับสนุนความรักและความหลงใหลในการดำเนินธุรกิจอันจะนำไปสู่การเจริญเติบโตที่ยั่งยืนและกลายเป็นพลวัตของธุรกิจครอบครัวในการส่งต่อรุ่นต่อไป

2) การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจสืบทอดธุรกิจครอบครัวของกลุ่มทายาทธุรกิจเจนเนอเรชันวายสามารถนำไปต่อยอดงานวิจัยในอนาคตและสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการหรือที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). *ธุรกิจครอบครัว*. (20 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก <http://www.industry.go.th/industry/index.php/th/knowledge/item/10603-2016-05-23-05-38-40>.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). *ข้อมูลนิติบุคคลรายจังหวัดปี 2562*. (20 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/ewtadmin/ewt/dbdweb56/news_view.php?nid=469407675.
- ณัฐพร วิรุฬหการุญ และวาสิตา บุญสาธิต. (2560). ความรักและพลังขับเคลื่อนในงานของทายาทธุรกิจครอบครัวขนาดกลางขนาดย่อม. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 57(1), 246-276.
- ดาวพระศุภร์ ทองกลืน ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ อภิชา บุญภัทรกานต์ และ บุญชอบ พุ่มไพจิตร. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและผลการดำเนินงานสำหรับอุตสาหกรรมผลิตอาหารในประเทศไทย. *วารสารร่มพญักษ์*, 36(1), 10-32.
- ปิยะพงษ์ ทองดี. (2561). ภาวะผู้นำขององค์การสมัยใหม่. *วารสารร่มพญักษ์*, 36(1), 10-32.
- ลภัสรดา โกมุตพงศ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดกิจการของทายาทธุรกิจเกษตรใน ประเทศไทย. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(1), 107.
- ศิระ อินทรกำจรชัย. (2554). *ธุรกิจครอบครัวมีโอกาสรอดถึงรุ่น 3 เพียง 12% แนววางแผนสืบทอดมรดก*. (2 ธันวาคม 2561) สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2014/05/pwc-handing-over-the-family-business-to-the-next-generation/>.
- สรรพพงษ์ บำเพ็ญสันติ, ตะวัน วิกรัยพัฒน์ และจุฬารัตน์ ขอบใจกลาง. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถ่ายโอนธุรกิจเคมีแบบครอบครัวในประเทศไทย. *Journal of Community Development Research Humanities and Social Sciences 2017*, 10(1), 74-91.
- หอการค้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2562). *กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่หอการค้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (15 มิถุนายน 2561) สืบค้นจาก https://web.facebook.com/young_yutthaya/?_rdc=1&_rdr.
- อำพล นววงศ์เสถียร. (2552). การสืบทอดธุรกิจครอบครัว : ประเด็นสำคัญของความท้าทายเพื่อการอยู่รอดและยั่งยืน. *วารสารบริหารธุรกิจคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 32(124), 39-55.
- อำพล นววงศ์เสถียร. (2558). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้สืบทอดธุรกิจครอบครัวในธุรกิจครอบครัวที่มีผลต่อผลการประกอบการของธุรกิจครอบครัว. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 21(2) .
- Anderson, R.C., Reeb, D.M. (2003). Founding-family ownership, corporate diversification, and firm leverage. *J. Law Econ.* 46, 653–684.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper.
- E. Venter, C. Boshoff, G. Maas. (2005). The Influence of Successor-Related Factors on the Succession Process in Small and Medium-Sized Family Businesses. *Family Business Review*, 18(4), 283-303.
- Ian Burgess. (2017). *EY Family Business Award of Excellent Winners, EY Family Business Yearbook*. (May 29, 2019) Retrieved from <https://familybusiness.ey-vx.com/fb-yearbook-flipbook-2017/mobile/index.html#p=20>.
- Jose C. Casillas Ana M. Moreno and Jose L. Barbero b. (2010). Entrepreneurial orientation of family firms : Family and environmental dimensions. *Journal of Family Business Strategy*, 2 (2011), 90–100.
- Mihalcea, A.D., Mitan A., and Vitelar, A. (2012). Generation Y : Views on Entrepreneurship” *Economia. Seria Management*, 15 (2), 277-287.

- PwC Global. (2014). *Next Generation Survey : Bridging the gap : Handing over the family business to the next generation*. (May 29, 2019) Retrived from <https://www.pwc.lu/en/pwc - entrepreneur/docs/pwc-pwc-entrepreneur-bridging-the-gap>.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Sharma, P. (2004). An overview of family business studies : Current status and directions for the future. *Family Business Review*, 17(1), 1-36.
- Stempler, G. L. (1988). *A study of succession in family owned businesses*. School of Business, The George Washington University, Washington, DC.
- Tapscott, D. (2009). *Grown Up Digital. How The Net Generation Is Changing Your World*. New York : McGraw-Hill.
- Twenge, J.M., Campbell, S.M., Hoffman, B.J., & Lance, C.E. (2010). Generational Differences in Work Values : Leisure and Intrinsic Values Decreasing. *Journal of Management*, 36(5).

4

คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

Brand Equity Affecting the Purchasing Loyalty of Baba Clothing
and Batik Sarong of Phuket Tourist Community Enterprise

ดรุณี มูเก็ม

Darunee Mukem

คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

Brand Equity Affecting the Purchasing Loyalty of Baba Clothing
and Batik Sarong of Phuket Tourist Community Enterprise

Received : May 24, 2019

Revised : June 17, 2019

Accepted : June 18, 2019

ดร.ณิ มูเก็ม¹

Darunee Mukem

4

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้า ความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner และศึกษาคุณค่าของตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นลูกค้าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตที่ซื้อหรือเคยซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยรวมคุณค่าตราสินค้าและความภักดีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}$ = 4.34, 4.32) คุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner โดยรวมมีระดับความสัมพันธ์กันสูง (r = .796) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 และคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner พยากรณ์ความผันแปรของความภักดีได้ (Adjusted R²) คิดเป็นร้อยละ 66.3 ที่เหลืออีกร้อยละ 33.7 เป็นผลอันเนื่องมาจากตัวแปรอื่น ๆ

คำสำคัญ : ตราสินค้า D's corner; คุณค่าตราสินค้า; ความภักดีต่อตราสินค้า

Abstract

This research aims to 1) analyze the opinion level and the relationship between brand equity and loyalty in the purchase of Baba clothing and the batik sarong of brand D's corner, and 2) investigate brand equity affected the purchase loyalty of brand D's corner. The research methodology was survey. The samples were 400 consumers who lived in Phuket and bought or used to buy brand D's corner Baba clothing and Batik sarong brand. The research instrument was questionnaire. The data received were analyzed by descriptive statistics: frequency, percentage, means, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results showed that both overall brand equity and overall loyalty were at the agreed level ($\bar{X}$ = 4.34 and 4.32). The relationship between brand equity and loyalty in the purchase of brand D's corner found that the overall relationship had a high level (r = .796) of relevance and was in the same direction at Sig.01. Additionally, the brand equity had affected the purchase loyalty of brand D's corner. Multiple regression analysis in the standardized form was adjusted R² = 66.3%. This equation indicated that all three phrases of brand equity were able to forecast the variation on purchase loyalty of brand D's corner at 66.3 percent, the remaining of 33.7 percent which were due to other variables.

Keywords : Brand D's corner; Brand equity; Brand loyalty

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต 224/9 ถนนเทพกษัตรี ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000 โทรฯ : 091-8458304 E-mail : damuke@rpu.ac.th

บทนำ

ภูเก็ตเป็นเมืองท่าที่มีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งความรุ่งเรืองนี้ได้ก่อให้เกิดศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมที่สวยงามที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัส จึงได้มีโครงการถนนสายวัฒนธรรมเมืองภูเก็ตที่นำมิติทางวัฒนธรรมมาพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นให้เกิดค่านิยมใหม่ในการท่องเที่ยวเมืองภูเก็ตที่ไม่ได้เน้นเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแต่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม มุ่งหวังให้ชาวต่างชาติเข้ามาสัมผัส ให้ชาวไทยได้เห็นและเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่มาจากการผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์อย่างกลมกลืน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อ้างถึงใน อรรถพรพรณ ฐานะศิริพงศ์, 2555 : 57)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้จึงถือเป็นการเพิ่มช่องทางใหม่ในการท่องเที่ยวเมืองภูเก็ตไปพร้อม ๆ กับการดำรงศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ยั่งยืนดังเช่นวัฒนธรรม “บาบา” อันโดดเด่นงดงาม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายแบบจินบาบาที่ปรับเปลี่ยนรายละเอียดให้เหมาะสมกับยุคสมัยโดยชุดแต่งกายที่นำเสนอจะเป็นการแต่งกายของคนภูเก็ตเมื่อสมัยร้อยกว่าปีมาแล้ว และได้มีการผสมผสานของหลายชนชาติออกมาอย่างสวยงาม อาทิเช่น ชุดเสื้อคอตั้งแขนจีบ ชุดเจ้าสาว ชุดย่าหยา ชุดนายเหมือง และภรรยา เป็นต้น ปัจจุบันคนภูเก็ตเริ่มให้ความสนใจในการแต่งกายแบบบาบามากขึ้น เส้นห์ของการแต่งกายของชาวบาบามีจุดเด่นที่สำคัญอย่างมาก คือ ความสวยงาม ความอลังการ และจุดเด่นที่ถือเป็นแก่นแท้ คือ ความกตัญญู ความกลมเกลียวในครอบครัวและถือว่าเป็นความหลังของการแต่งกายที่ชาวบาบาได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้ (“บาบา” วัฒนธรรมอันงดงามของชาวภูเก็ต, 2557 : ออนไลน์) และในช่วงหลายปีที่ผ่านมากระแสการแต่งกายสไตล์ “บาบา-ย่าหยา (Baba-Nyonya)” ได้รับการส่งเสริมจากทางราชการให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงบุคคลทั่วไปร่วมแต่งกายด้วยชุดบาบา-ย่าหยา เพื่อต่อยอดถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่เปี่ยมด้วยเอกลักษณ์ท้องถิ่นภูเก็ต สำหรับองค์ประกอบที่ช่วยให้เครื่องแต่งกายประเภทนี้งดงามเฉิดฉาย คือ “ลวดลายผ้าปาเต๊ะ” ซึ่งมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็น ทั้งนี้เกิดจากการลงสีสันทันทีสไลบนลวดลายที่อ่อนช้อยพร้อมประดับประดาด้วยเลื่อม กาบเพชร และลูกปัดเพื่อเพิ่มความหรูหราแก่ผืนผ้า (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2560 : ออนไลน์)

วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต ตั้งอยู่เลขที่ 132 ถ.กลาง (ย่านเมืองเก่าภูเก็ต) อ.เมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจังหวัดภูเก็ตที่ได้รับรองมาตรฐานจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดภูเก็ต อาทิเช่น เสื้อผ้าบาบา ผ้าปาเต๊ะ และของที่ระลึกโดยใช้ชื่อร้าน D's corner มีกลุ่มตลาดเป้าหมายหลักคือ ลูกค้าในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและรวมถึงบุคคลทั่วไป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ได้มีการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างคุณค่าของตราสินค้าที่ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความภักดีในตราสินค้าและมีโอกาสกลับมาซื้อซ้ำอีกในอนาคต

การรับรู้คุณค่าตราสินค้ามีความสำคัญมากต่อสายตาผู้บริโภคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้างทัศนคติและความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าและถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ตต่อการวางแผนกลยุทธ์ในการสื่อสารคุณค่าตราสินค้าออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ผ่านการสื่อสารให้ตรงกับกลุ่มผู้บริโภคเนื่องจากคุณค่าตราสินค้าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จทางการตลาดซึ่งเป็นการสะท้อนความรู้สึกการรับรู้ของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้า (Keller, 1993) จากมุมมองของผู้บริโภคจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสำเร็จทางการตลาด (Aaker, 1991) เพราะตราสินค้าสามารถช่วยให้นักการตลาดแบ่งแยกสินค้าหรือบริการออกจากคู่แข่งสามารถพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของการขายตราสินค้า (Peter and Olson, 2008) การสร้างตราสินค้าที่แข็งแกร่งจะช่วยให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจ มั่นใจ ประทับใจ พึงพอใจในคุณภาพสินค้า ชอบมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับตราสินค้าอื่น ๆ ทำให้เกิดการตัดสินใจในการซื้อ รวมถึงจะมีผลต่อการซื้อซ้ำในอนาคต คุณประโยชน์ของตราสินค้าที่กล่าวมาจะทำให้บริษัทสามารถสร้างความได้เปรียบความแตกต่างของสินค้าและเพิ่มโอกาสที่จะให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า ทำให้บริษัทสามารถตั้งราคาสินค้าได้สูงกว่าและมีความภักดีต่อตราสินค้าที่มากกว่า ส่งผลให้บริษัทมียอดขายที่เพิ่มขึ้น สามารถดึงดูดลูกค้าใหม่ ๆ ให้มาใช้สินค้ามากขึ้น และส่วนแบ่งทางการตลาดของกิจการก็มากขึ้นเช่นกัน (Helander and Khalid, 2000)

ความภักดี (Brand Loyalty) คือ การที่ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ติดต่อตราผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะผู้บริโภคเกิดการเชื่อมั่น การนึกถึงในเรื่องผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเป็นอันดับแรก และเกิดการซื้อสินค้าซ้ำ การที่ผู้บริโภครักและศรัทธาในตราสินค้าจนยากที่จะเปลี่ยนใจไปใช้ยี่ห้ออื่น โดยผู้บริโภคจะมีความรู้สึกคุ้นเคยกับตรายี่ห้อสินค้าและความซื่อสัตย์ต่อยี่ห้อ แต่อย่างไรก็ตามผู้บริโภคพร้อมที่จะเปลี่ยนใจไปใช้ตรายี่ห้ออื่นหรือผลิตภัณฑ์อื่นทดแทนถ้ามีเหตุผลพอเพียง อาทิเช่น ถ้ายี่ห้ออื่นมีราคาที่ถูกกว่าและมีคุณสมบัติเท่ากันหรือยี่ห้ออื่นมีส่วนผสมที่มากกว่า เป็นต้น ส่งผลให้กิจการจะต้องสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคในทุก ๆ ด้าน เพราะฉะนั้นบริษัทจึงต้องสร้างความภักดีแก่ผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อซ้ำต่อเนื่องตลอดมา (สุदारักษ์ วงษ์เจริญ, 2556 : 1) วิชาสหกิจชุมชนฯ จึงพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ติดต่อบริโภคโดยการบ่งบอกถึงคุณค่าตราสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความภักดีต่อตราสินค้ายี่ห้อ D's corner

จากการสัมภาษณ์การดำเนินงานของกลุ่มวิชาสหกิจชุมชนฯ เกี่ยวกับด้านการตลาดสามารถวิเคราะห์และสรุปความต้องการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ว่า สมาชิกภายในกลุ่มต้องการให้ตราสินค้า D's corner เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในจังหวัดภูเก็ตและขยายตลาดในระดับประเทศ (ยินดี มโนสุนทร, 2562 : สัมภาษณ์) ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาผ่านการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวทางของฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยได้กล่าวว่า การทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นกำหนดให้ชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาต้องการแก้ปัญหาและเป็นผู้ที่จะใช้ผลงานวิจัยเป็นผู้ร่วมกันตั้งโจทย์วิจัยโดยผ่านกระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนหลายครั้งจนกว่าจะตกลงในการถกเถียงและเห็นภาพของปัญหาที่คมชัดร่วมกันแล้วนักวิจัยและชาวบ้านเป็นผู้ที่ลงมือทำวิจัยค้นหาคำตอบ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547 : 11) อ้างถึงใน เพ็ญประภา ภัทรานุกรม, 2560 : 141) จากคำกล่าวดังกล่าว คือ การทำวิจัยแบบ “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันเข้ามาดำเนินการนั้นให้แล้วเสร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน (Andrews, K. R, 1980 อ้างถึงใน กชพร สดเมือง, 2562 : 95) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิชาสหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาคุณค่าตราสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดการรับรู้คุณค่าตราสินค้า นำมาซึ่งทัศนคติที่ติดต่อองค์กรและตราสินค้า D's corner ส่งผลต่อความพึงพอใจและการกลับมาซื้อซ้ำในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีตราสินค้า (Brand) คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) และความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) โดยองค์ประกอบของคุณค่าตราสินค้า ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การรู้จักตราสินค้า (Brand Awareness) การเชื่อมโยงตราสินค้า (Brand Associations) และการรับรู้คุณภาพ (Brand Perceived Quality) ซึ่งได้จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546 : 407) ได้เสนอไว้ว่า ตราสินค้าสื่อความหมายเป็น 6 ระดับ คือ คุณลักษณะสินค้า (Attributes) เชื่อมโยงต่อคุณประโยชน์ (Benefits) ในหน้าที่และทางด้านอารมณ์ก่อให้เกิดคุณค่า (Value) เกิดวัฒนธรรม (Culture) ของตราสินค้าหรือองค์กรนั้น ๆ ตัวบ่งชี้ถึงเรื่องบุคลิกภาพ (Personality) ของสินค้า และสื่อสารถึงคุณลักษณะของผู้ใช้ (User) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าตราสินค้าของ Kotler & Keller (2009 : 283-284) ได้กล่าวว่า การมองคุณค่าตราสินค้าเป็นเสมือนสินทรัพย์และหนี้สินที่เชื่อมโยงต่อตราสินค้าซึ่งสามารถช่วยเพิ่มหรือลดคุณค่าผลิตภัณฑ์ที่มีต่อตราบริษัทและมีต่อลูกค้า ซึ่งรายการสินทรัพย์ ได้แก่ การรู้จักตราสินค้า (Brand Awareness) การเชื่อมโยงตราสินค้า (Brand Associations) และการรับรู้คุณภาพ (Brand Perceived Quality) Kotler & Keller (2006) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าตามโมเดลผู้สร้างคุณค่าทรัพย์สินตราสินค้า (Brand Asset Valuator : BAV Model) ได้แก่ ความแตกต่าง (Differentiation) ความสำคัญ (Relevance) ความนิยมยกย่อง (Esteem) และความรู้ (Knowledge) รวมถึง ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) กล่าวว่า คุณค่าตราสินค้าเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการซึ่งสะท้อนถึงสิ่งที่ผู้บริโภครู้สึกนึกคิด แสดงคุณค่าโดยการให้ความรู้เรื่องตราสินค้าเช่นเดียวกับด้านราคา

ส่วนแบ่งการตลาด และการสร้างกำไร คุณค่าตราสินค้าเป็นคุณค่าด้านจิตวิทยาหรือด้านตัวเลขการเงินของบริษัทนอกจากนี้ งานวิจัยของ นงลักษณ์ ธีรพันธ์พิชัย (2551) ศึกษาเรื่อง การโฆษณาที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในกรณีศึกษาซูเปอร์มาร์เก็ตตราแบรนด์ได้ศึกษาคุณค่าตราสินค้าเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า และด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า พบว่า ผู้บริโภคจะนึกถึงตราแบรนด์เป็นอันดับแรกจากชื่อเสียงของตราสินค้าเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือและ อาระตี ต้นมหาพราณ (2552) ศึกษาการวัดคุณค่าตราสินค้าในกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ได้ศึกษาคุณค่าตราสินค้าเป็น 2 ด้าน เช่นเดียวกัน พบว่า การรับรู้ในตราสินค้าด้านการระลึกถึงโดยไม่มีคำแนะนำและด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าเรื่องประเพณีนิยมพบว่า ธนาคารกรุงศรีอยุธยาเป็นการสื่อสารผ่านโฆษณาที่สร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างธนาคารกับลูกค้าอย่างแท้จริงแต่แนวคิดในการวิจัยของ นัทธีรา พุ่มมาพันธุ์ (2561) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบการรับรู้คุณภาพของลูกค้าต่อความภักดีของลูกค้าโรงแรม 4 ดาว และ 5 ดาว ศึกษาการรับรู้คุณภาพเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การรับรู้คุณภาพ การรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจลูกค้า ภาพลักษณ์ ชื่อเสียงองค์การ และความภักดีลูกค้า ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความแตกต่างจากแนวคิดทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สำหรับกรอบแนวคิดของความภักดีต่อตราสินค้า มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ระดับขั้นแห่งความพึงพอใจ (Satisfaction Level) ระดับขั้นแห่งความชอบ (Liking Level) และระดับขั้นแห่งความผูกพัน (Commitment Level) โดยได้จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความภักดีต่อตราสินค้าของ ศรีภักดิ์ มงคลศิริ (2547) ได้เสนอว่า การแบ่งระดับขั้นความภักดี สามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับขั้นแห่งความพึงพอใจ (Satisfaction Level) ระดับขั้นแห่งความชอบ (Liking Level) ระดับขั้นแห่งความผูกพัน (Commitment Level) นอกจากนี้ Aaker (1991 : 39-41) ได้แบ่งความภักดีของลูกค้าเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ไม่ใช่ลูกค้า (Non-Customer) กลุ่มที่อ่อนไหวต่อราคา (Price-Switcher) กลุ่มที่ใช้ตราสินค้า 2 หรือ 3 ตรา (Fence Sitter) กลุ่มที่หนักแน่นมั่นคงต่อตราสินค้า (Committed Loyalty) และได้กล่าวว่า ความภักดีที่ดีของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของความจงรักภักดีต่อคุณค่าตราสินค้า ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ (2006 : 66 อ้างถึงใน Backman, 1988) กล่าวว่า การวัดระดับความจงรักภักดีโดยผสมผสานทั้งมิติด้านพฤติกรรมและความผูกพันเชิงจิตวิทยา ได้กำหนดองค์ประกอบของกระบวนการทัศน์ ด้านความจงรักภักดี (Loyalty Paradigm) เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ความจงรักภักดีในระดับต่ำ (Low Loyalty) ความจงรักภักดีแฝง (Latent Loyalty) ความจงรักภักดีเทียม (Spurious Loyalty) และ ความจงรักภักดีในระดับสูง (High Loyalty) จากแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความภักดีต่อตราสินค้าดังกล่าว พบว่า การวัดระดับความภักดีจะต้องผสมผสานทั้งมิติด้านพฤติกรรมและความผูกพันเชิงจิตวิทยา ตามที่งานวิจัยของ ภูมิภัทร รัตนประภา (2558) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้า ส่วนประสมทางการตลาด และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์การสร้างความภักดีต่อตราสินค้า พบว่า คุณค่าตราสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์การสร้างความภักดีต่อตราสินค้า เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นภวรรณ คณานุกรักษ์ (2561) ศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท่ากีฬาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับตราสินค้าและความภักดีต่อตราสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวก และงานวิจัยของ สุพัทธาวดี สถานเดิม (2561) ศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้าและความพึงพอใจต่อความภักดีต่อตราสินค้าในสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ องค์การมหาชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ซื้อตราสินค้าอยู่ในระดับดีมีผลต่อความภักดีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า คุณค่าตราสินค้าประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การรู้จักตราสินค้า (Brand Awareness) การเชื่อมโยงตราสินค้า (Brand Associations) และการรับรู้คุณภาพ (Brand Perceived Quality) สำหรับความภักดีต่อตราสินค้าแบ่งเป็น 3 ระดับขั้น ได้แก่ ระดับขั้นแห่งความพึงพอใจ (Satisfaction Level) ระดับขั้นแห่งความชอบ (Liking Level) และระดับขั้นแห่งความผูกพัน (Commitment Level) ซึ่งนำมากำหนดเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

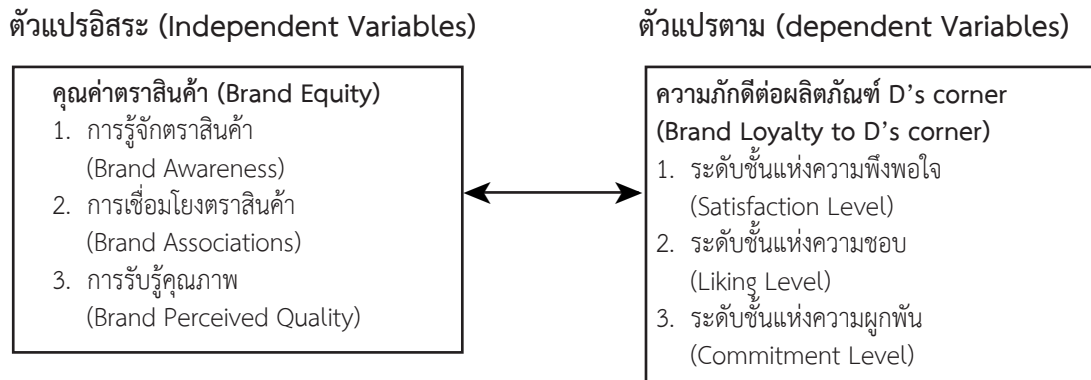
1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้า ความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

3) เพื่อศึกษาคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตที่ซื้อหรือเคยซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต การวิจัยครั้งนี้ไม่ทราบจำนวนแน่ชัดเนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ได้ทำการบันทึกสถิติจำนวนลูกค้าที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าว กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2549 : 25) มีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ คือ จำนวน 385 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินผลผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนดและผู้วิจัยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ซื้อและเคยซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์ของแต่ละข้อมีค่าคะแนนระหว่าง 0.05-1.00 ซึ่งดัชนีความสอดคล้องเป็นที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ได้ (Rovinelli and Hambleton, 1977 : 49-60) สำหรับค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและดำเนินการทดสอบคุณภาพเครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ครอนบาค (Chronbach's alpha coefficient) (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2550 : 33) โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแล้วทำการเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมิน (สิน พันธุ์พินิจ, 2549) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัยโดยรวมเท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมีความเชื่อถือค่อนข้างสูง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) อธิบายผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้า และความภักดีต่อตราสินค้า กำหนดการแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และ สถิติเชิงอ้างอิงประกอบด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient : r) อธิบายผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีต่อตราสินค้า กำหนดความหมายค่าระดับความสัมพันธ์ของค่าสหสัมพันธ์เป็น 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543 : 72) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) อธิบายผลการศึกษาคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้า โดย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทุกคู่ (Multicollinearity) มีค่าความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2543) เพื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร กับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป เมื่อทราบค่าตัวแปรหนึ่งก็จะสามารถทำอีกตัวแปรหนึ่งได้ (ยูทอ ไกยวรรณ, 2551)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55) มีอายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 21.25) มีอาชีพเป็นข้าราชการ (ร้อยละ 18.25) มีรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท (ร้อยละ 27.75) และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 41)

ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้า ความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner พบว่า โดยรวมมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=4.34$, S.D. = .799) โดยด้านการรู้จักตราสินค้า ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า และด้านการรับรู้คุณภาพมีความเห็นด้วยในระดับเห็นด้วย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner

คุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
D's corner			
ด้านการรู้จักตราสินค้า	4.35	.783	เห็นด้วย
ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า	4.41	.793	เห็นด้วย
ด้านการรับรู้คุณภาพ	4.27	.821	เห็นด้วย
รวม	4.34	.799	เห็นด้วย

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อความภักดีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=4.32$, S.D. = .756) โดยระดับชั้นแห่งความพึงพอใจระดับชั้นแห่งความชอบ และระดับชั้นแห่งความผูกพัน มีความเห็นด้วยในระดับเห็นด้วย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อความภักดีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner

ความภักดีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
D's corner			
ด้านระดับชั้นแห่งความพึงพอใจ	4.34	.770	เห็นด้วย
ด้านระดับชั้นแห่งความชอบ	4.30	.754	เห็นด้วย
ด้านระดับชั้นแห่งความผูกพัน	4.32	.743	เห็นด้วย
รวม	4.32	.756	เห็นด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner พบว่า คุณค่าตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig.2-tailed = .000) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner

คุณค่าตราสินค้า	ความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
ด้านการรู้จักตราสินค้า	.663**	ปานกลาง
ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า	.720**	สูง
ด้านการรับรู้คุณภาพ	.490**	ปานกลาง
คุณค่าตราสินค้าโดยรวม	.796**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

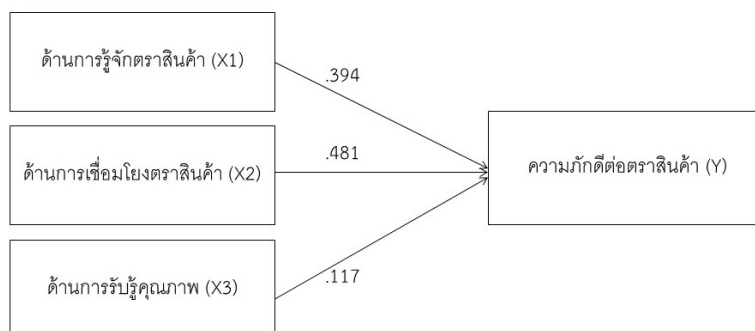
จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ พบว่าด้านการเชื่อมโยงตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับความภักดีในระดับสูง ($r=.720$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักตราสินค้า ($r=.663$) และด้านการรับรู้คุณภาพ ($r=.490$) โดยทั้ง 2 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความภักดีในระดับปานกลาง

คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner จากกรวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (Multicollinearity) ผู้วิจัยตัดสินใจตัดตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร คือ คุณค่าตราสินค้าโดยรวมซึ่งพบว่าคุณค่าความสัมพันธ์เกิน 0.80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2543) เพื่อให้เหลือเฉพาะรายด้านที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Sig. = .000) มีค่า Adjusted $R^2 = .663$ โดยมีสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_{(\text{totloyalty})} = 0.394Z_{(\text{awareness})} + 0.481Z_{(\text{associations})} + 0.117Z_{(\text{quality})}$$

และสามารถแสดงผลได้ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner

จากสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปของคะแนนมาตรฐานเมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของคุณค่าตราสินค้าด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner พบว่า ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าส่งผลต่อความภักดีในการซื้อเสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรู้จักตราสินค้า และด้านการรับรู้คุณภาพโดยมีค่าน้ำหนักของผลกระทบ (Beta) เท่ากับ .481, .394 และ .117 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ที่ปรับค่า (Adjust R² = .663) อธิบายได้ว่า คุณค่าตราสินค้าทั้ง 3 ด้านส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner ได้ร้อยละ 66.3 ส่วนที่เหลือร้อยละ 33.7 เป็นผลมาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ

สรุปผลและอภิปรายผล

ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้า ความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้าด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า ผู้บริโภคเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่ได้สวมใส่เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner เป็นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของภูเก็ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการวัดคุณค่าตราสินค้าในกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของ อาระตี ต้นมหาพราน (2552) ในด้านการเชื่อมโยงตราสินค้ากับเรื่องประเพณีนิยมที่ว่า ธนาคารกรุงศรีอยุธยามีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมากที่สุด ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนการผลิตรายการจดหมายเหตุกรุงศรี แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเห็นด้วยกับคุณค่าตราสินค้าที่ผลิตถึงวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดตราสินค้าของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546) ที่ว่าตราสินค้านั้นเป็นการรวมทั้งคุณค่าและวัฒนธรรมที่อาจเป็นตัวแทนของประเทศนั้น ๆ

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ ในด้านระดับขั้นแห่งความผูกพันผู้บริโภคเห็นด้วยที่จะแนะนำให้ผู้อื่นซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การโฆษณาที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในกรณีศึกษาซูเปอร์มาร์เก็ตตราแบรนด์ของ นางลักษณ์ ธีรพันธ์พิชัย (2551) ที่ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ซูเปอร์มาร์เก็ตตราแบรนด์ และจะแนะนำให้คนที่รู้จักซื้อแม้มีตราสินค้าอื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภครู้สึกว่าคุณค่าตราสินค้าเป็นเหมือนเพื่อนหรือมิตรพร้อมจะบอกต่อ ซึ่งสอดคล้องกับความภักดีต่อตราสินค้าในระดับของความผูกพันตามแนวคิดของ ศรีภักัญญา มงคลศิริ (2547)

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้า ส่วนประสมทางการตลาด และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์การสร้างภักดีต่อตราสินค้าของ ภูมิภัทร รัตนประภา (2558) พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและเรื่องคุณค่าตราสินค้าและความพึงพอใจต่อความภักดีต่อตราสินค้าในสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ องค์การมหาชนของ สุพัตราวดี สถานเดิม (2561) พบว่า การตระหนักรู้ซื้อตราสินค้าอยู่ในระดับดีซึ่งมีผลต่อความภักดีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ของคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีต่อตราสินค้ามีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องผลกระทบการรับรู้คุณภาพของลูกค้าต่อความภักดีของลูกค้าโรงแรม 4 ดาว และ 5 ดาว ของ นันทิธรา พุมมาพันธุ์ (2561) พบว่า ความภักดีของลูกค้าได้รับอิทธิพลทางตรงจากภาพลักษณ์และชื่อเสียงองค์การซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความภักดีต่อตราสินค้าในมิติด้านพฤติกรรมกับความผูกพันเชิงจิตวิทยาของ Backman (1988)

คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกซึ่งองค์ประกอบคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อความภักดีมากที่สุด คือ ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าสอดคล้องกับ

งานวิจัยเรื่องคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท่ากีฬาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครของ นววรรณ คณานุกรักษ์ (2561) ที่ว่า การเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับตราสินค้าและความภักดีต่อตราสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกเช่นเดียวกับความตั้งใจซื้อและคุณค่าตราสินค้าแสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเกิดจากการรับรู้ในตราสินค้าสามารถเชื่อมโยงเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้าและส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีความภักดีต่อตราสินค้าของ Aaker ที่ว่า ความภักดีที่ดีของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของความจงรักภักดีต่อคุณค่าตราสินค้า กล่าวคือ หากผู้บริโภคไม่มีความรู้ในเรื่องความแตกต่างของคุณภาพตราสินค้าก็จะไม่สามารถหาเหตุผลที่ดีในการที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าและไม่เกิดการซื้ออย่างต่อเนื่อง (Aaker, 1991 : 39-41)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญของการสร้างการรับรู้ผ่านเครื่องมือการสื่อสารการตลาดให้เข้าถึงและตรงกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการเชื่อมโยงตราสินค้ารับรู้ในคุณภาพตราสินค้าที่สื่อถึงคุณค่าตราสินค้าและส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าเนื่องจากผลการวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของคุณค่าตราสินค้าในด้านการรับรู้คุณภาพ คือ การเป็นสปอนเซอร์ ผู้สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ และความภักดีต่อตราสินค้าในด้านระดับแห่งความชอบ คือ ผู้บริโภคอาจเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจซื้อเมื่อมีข่าวร้ายต่อตราสินค้า

2) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าตราสินค้า เนื่องจากค่าพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้ามีแนวโน้มผลกระทบค่อนข้างสูง (ร้อยละ 66.3) และนอกจากนี้ผู้ประกอบการควรศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ๆ ประกอบการพิจารณาในการสร้างคุณค่าตราสินค้าเพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบกันกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

2) การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต

เอกสารอ้างอิง

- กชพร สดเมือง. (2562). ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างแบรนด์เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ. *วารสารร่วมพฤษภา*, 37(1), 95.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- นงลักษณ์ ธีรพันธ์พิชัย. (2551). *การโฆษณาที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้ากรณีศึกษาซูเปอร์มาร์เก็ตตราแบรนด์*. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นววรรณ คณานุกรักษ์. (2561). คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อตราสินค้ารองเท่ากีฬาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 16(1), 207.
- นันทิรา พุมมาพันธ์. (2561). ผลกระทบการรับรู้คุณภาพของลูกค้าต่อความภักดีของลูกค้าโรงแรม 4 ดาว และ 5 ดาว. *วารสารร่วมพฤษภา*, 37(1), 204-215.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2560). วิจัยเพื่อท้องถิ่น : บทบาทมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารร่วมพฤษภา*, 35(3), 141.

- ภูเก็ตอินเด็คซ์. (2557). “บาบา” วัฒนธรรมอันงดงามของชาวภูเก็ต. (15 พฤษภาคม 2561) สืบค้นจาก <https://live.phuketindex.com>.
- ภูมิภัทร รัตนประภา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าตราสินค้า ส่วนประสมทางการตลาด และความพึงพอใจของผู้ใช้ บริการบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมการสร้างความรักดีต่อตราสินค้า. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 7(2), 43-44.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2560). ราชภัฏภูเก็ต เพิ่มมูลค่า “ผ้าปาเต๊ะเพ้นท์” หลอมรวมกระแสวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน. (15 พฤษภาคม 2561) สืบค้นจาก <http://www.pkru.ac.th/th/news/scoop/37-scoop-2/painting-pate-peranakan-batik-phuket-feb-2017>.
- ยินดี มโนสุนทร. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตกันท์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต. สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2562.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2551). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2543). *คู่มือการวิจัย : การวิจัยเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- ศรีกัญญา มงคลศิริ. (2547). *Brand management*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลิฟ แอนด์ ลิฟ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2549). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : บริษัท จูนพับบลิชซิง จำกัด.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2543). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : บริษัทเฟื่องฟ้าพรินต์ติ้ง จำกัด.
- สุดารักษ์ วงษ์เจริญ. (2556). *คุณค่าตราสินค้าส่งผลกระทบต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร Blackmore*. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สุพัตราวดี สถานเต็ม. (2561). คุณค่าตราสินค้าและความพึงพอใจต่อความภักดีต่อตราสินค้าในสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ องค์การมหาชน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 7(2), 58.
- อรพรรณ ฐานะศิริพงศ์. (2555). *กระแสวัฒนธรรมจีนบาบา ในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมศึกษาเฉพาะกรณีถนนถลาง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต*. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อาระตี ตันมหาพราน. (2552). *การวัดคุณค่าตราสินค้าในกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity : Capitalizing on the value of a brand name*. NY : Free.
- Backman, S. J. (1988). *The utility of selected personal and marketing characteristics in explaining consumer loyalty to selected recreation serviced*. College of Business Texas A and M University, Tx.
- Helander M. G. and Khalid H. M. (2000). Modeling the customer in electronic commerce. *Applied Ergonomics*, 31(6), 609-619.
- Keller, K. L. (1993). *Strategic brand management, building, measuring, and managing brand Equity*. NJ : Prentice Hall.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2006). *Marketing management*. NJ : Pearson Education.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2009). *Marketing management*. NJ : Prentice-Hall.
- Peter, J. P., & Olson, J. C. (2008). *Consumer behavior and marketing strategy*. Boston : McGraw-Hill/Irwin.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

5

การจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) กับการปรับตัวทางการศึกษาของประเทศไทย

New World Order and Educational Adaptation in Thailand

เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

Phenprapha Pattaranukrom

การจักระเบียบโลกใหม่ (New World Order) กับ การปรับตัวทางการศึกษาของประเทศไทย

New World Order and Educational Adaptation in Thailand

Received : April 29, 2019

Revised : May 21, 2019

Accepted : May 28, 2019

เพ็ญประภา ภัทรานุกรม¹

Phenprapha Pattaranukrom

บทคัดย่อ

การจักระเบียบโลก (world order) ไม่ได้เป็นเพียงบทบาทของชาติมหาอำนาจ แต่ความจริงแล้วทั้งประเทศเล็กและประเทศใหญ่ต่างพยายามส่งผ่านอิทธิพลในการมีส่วนกำหนดระเบียบโลก บทความนี้ต้องการสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของการจักระเบียบโลก หรือที่เรียกว่า “ระเบียบโลกใหม่” โดยเฉพาะเมื่อประเทศจีนเริ่มมีบทบาทในสังคมโลกและสังคมไทยมากขึ้นเรื่อยๆ และต้องการเสนอแนะให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับปรับตัวทางการศึกษาโดยการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับความต้องการของนักศึกษาจีน สร้างมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญจีนศึกษา พัฒนามาตรฐานหลักสูตรภาษาจีน ส่งเสริมการศึกษาต่อต่างประเทศระหว่างไทย-จีน พัฒนาระบบฐานข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศจีนในทุกด้าน เพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทั้งสองประเทศได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : ระเบียบโลกใหม่; การปรับตัวทางการศึกษาของประเทศไทย

Abstract

The world order is not only about superpower countries. In fact, all small and big countries attempt to have influence over the world order specification. This article reflects the change of the world order organization, or the so-called “the new world order.” When China starts playing an increasingly bigger role in global and Thai society, Thailand should give priority to educational adaptation in curriculum development to meet the students’ needs, by including Chinese studies and information technology systems in the university curriculum in order to keep up with the change so that both Thailand and China can truly and mutually benefit.

Keywords : New World Order; Educational Adaptation in Thailand

บทนำ

ในประวัติศาสตร์โลกยุคใหม่ได้เกิดความขัดแย้งในหลากหลายรูปแบบในระดับนานาชาติจนลุกลามไปสู่การเกิดสงครามโลกไปสู่การจักระเบียบโลกใหม่โดยมี “ผู้ชนะ” เป็นแกนนำและเกิดคำศัพท์ในเชิงรัฐศาสตร์ว่า “New World Order” หรือ “ระเบียบโลกใหม่” คำว่า “ระเบียบโลกใหม่” ถูกใช้ครั้งแรกหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง โดยผู้ชนะเข้ายึดครองทรัพย์สินของผู้แพ้และจัดตั้งองค์กร “สันนิบาตชาติ” (League of Nations) เพื่อประสานคุณภาพทางการเมืองของสังคมโลก หากแต่ก็ไม่สามารถ

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 มหาวิทยาลัยเกริก ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ โทรฯ : 02-552-3500-9

E-mail : phenprapha191@yahoo.com

ทำได้สำเร็จ ส่งผลให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองและได้มีการจัดระเบียบโลกใหม่อีกครั้ง กลายเป็นโลกสองขั้วที่มีสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตเป็นแกนนำโดยใช้เวทีสหประชาชาติเป็นเครื่องต่อรองผลประโยชน์ ควบคู่ไปกับ “สงครามเย็น” ซึ่งเป็นสงครามตัวแทนระหว่างอุดมการณ์สองขั้วที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง “ระเบียบโลกใหม่” ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ยาวนานประมาณ 40 ปี คือ หลังจบสงครามโลกในยุค 1950s จนเกิดการล่มสลายของสหภาพโซเวียตอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1991 ผู้ชนะครั้งนี้ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นมหาอำนาจแห่งอุดมการณ์ในโลกประชาธิปไตยเสรีนิยม-ทุนนิยม สังคมโลกจึงกลายเป็น “ขั้วเดียว” ที่มีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ

ค่านิยมประชาธิปไตยโลกขั้วเดียว (Unipolar World) เป็นชัยชนะของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเด่นชัดมากก่อนปี ค.ศ. 1991 พอสมควร ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำเดี่ยวได้เริ่มแสดงพลังออกมาให้โลกได้เห็นถึงพลังของ “ทุนนิยมอเมริกัน” ไหลล้นไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก ยึดครองทั้งทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์และวัฒนธรรม สัญลักษณ์ของทุนนิยมอเมริกันที่ชัดเจนที่สุดคงหนีไม่พ้น ร้านแมคโดนัลด์ที่เปิดในกรุงมอสโกหลัง ประเทศโซเวียตล่มสลาย การจัดระเบียบโลกในทศวรรษ 1990 นี้มีทั้งผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ แต่ผู้ที่เสียประโยชน์กลับไม่มีปากเสียงมากนัก เพราะไม่สามารถปฏิเสธความจริงที่ไม่อยากยอมรับ ประเทศสหรัฐอเมริกาก็กลายเป็นประเทศที่มีอำนาจล้นฟ้าทั้งทางเศรษฐกิจและการทหาร โดยอำนาจของประเทศสหรัฐอเมริกาในโลกขั้วเดี่ยวนี้อีกได้ถูกแสดงให้เห็นครั้งแรกในสงครามอ่าวเปอร์เซียที่ประเทศสหรัฐอเมริกาสวมบทบาทเป็น “ตำรวจโลก” ปฏิบัติการขับไล่ผู้ร้ายอย่าง “อิรัก” เพื่อช่วยเหลือเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย “คูเวต” อย่างงดงาม และได้รับเสียงปรบมือจากประเทศเสรีนิยมทั่วโลก จากนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาก็แสดงแสนยานุภาพทั้งการทหารและเศรษฐกิจอีกเรื่อยมา โดยที่ไม่มีประเทศใดสามารถตีคู่ขึ้นมาเสมอได้เลย

อย่างไรก็ดีเหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 ที่สังคมโลกได้เดินทางมาถึงจุดจบของโลกขั้วเดียวอย่างที่ไม่ใครคาดคิดมาก่อน เมื่อมีผู้ก่อการร้ายมุสลิมเพียงไม่กี่คนได้แสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มเล็กๆ เพียงหยิบมือสามารถ “ลอบคม” มหาอำนาจโลกอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ถึงถิ่น สंहारพลเมืองสหรัฐไปถึง 3 พันคนในชั่วพริบตา และทำลายสัญลักษณ์ทางเศรษฐกิจและการทหารอย่างอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์และเพนตากอนอย่างไม่เคยมีศัตรูของประเทศสหรัฐอเมริการายใดสามารถทำได้มาก่อนในประวัติศาสตร์ อัลโศด้าได้แสดงให้เห็นว่า แท้จริงแล้วอำนาจล้นฟ้าของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเปราะบางเพียงใด และในความเป็นจริงแล้วพลังทางการอำนาจของประเทศสหรัฐอเมริกาทิ้งทางเศรษฐกิจ และการทหารก็ยังไม่เพียงพอต่อการปกครองและจัดระเบียบโลกให้เป็นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องการได้ ในมุมมองของประเทศสหรัฐอเมริกาเองความมั่นคงของมาตุภูมิ (homeland security) เคยเป็นสิ่งที่เป็ความจริงแท้ันไม่ต้องสงสัย ด้วยอำนาจของกองเรือบรรทุกเครื่องบินและซีปนาอูร์นิวเคลียร์ ที่ไม่มีวันที่ประเทศศัตรูรายใดจะมาคุกคามบ้านเกิดเมืองนอนของตนได้ แต่เมื่ออัลโศด้าก่อการร้ายแฝงตัวเข้ามาโจมตีประเทศสหรัฐอเมริกถึงบ้านได้สำเร็จ ความจริงแท้ที่คนอเมริกันเคยเชื่อมั่นมาตลอดจึงพังทลายลงไปพร้อมกับซากของอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในนครนิวยอร์กนั่นเอง

ทางเลือกเพียงทางเดียวของประเทศสหรัฐอเมริกา

หลังจากเหตุการณ์ 9/11 ในครั้งนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่สามารถยอมเสี่ยงที่จะถูกโจมตีในลักษณะเดียวกันได้อีก สิ่งประเทศสหรัฐอเมริกาต้องการมากที่สุดก็คือ การทำอะไรก็ได้ที่จะทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาคุดพ้นจากความเสี่ยงในการถูกโจมตีเช่นนั้นอีก “อะไรก็ได้” ในที่นี้ก็คือ Operation Enduring Freedom ซึ่งเป็นปฏิบัติการในอัฟกานิสถานเพื่อโค่นล้มรัฐบาลตาลีบันในการให้ที่พักพิงแก่ขบวนการก่อการร้ายในสงครามครั้งนี้ อย่างไรก็ตามลักษณะของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ปรากฏต่อสังคมโลกทั่วไปในสงครามอัฟกานิสถาน กลายเป็นประเทศที่ “บ้าสงคราม” ภายใต้การนำของประธานาธิบดีจอร์จดับเบิลยู บุช และผู้นำสายเหยี่ยวในรัฐบาลรีพับลิกัน ณ ขณะนั้น แต่แท้จริงแล้วนั้นเป็นทางเลือกเดียวที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีในขณะนั้น และมันจะเป็นประธานาธิบดีสายพิราบบอย่าง บารัค โอบามา ถ้าต้องเผชิญเหตุการณ์เช่นเดียวกันนั้น ก็ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจาก “สงคราม” เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะมีชาวอเมริกันที่ไม่ต้องการสงครามเป็นจำนวนมาก หากแต่พวกเขาเหล่านี้ก็ไม่มีคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “จะป้องกันไม่ให้สหรัฐถูกโจมตีอีกครั้ง” ได้อย่างไร จึงต้องทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกามีฝ่ายโจมตีศัตรูก่อนเพื่อป้องกันการโจมตี อย่างไรก็ตามประเทศสหรัฐอเมริกาก็เจอปัญหาตามมา นั่นคือ ภาวะลัถัน (dilemma)

ของสงครามในอัฟกานิสถาน เนื่องจากภาวะสงครามไม่สามารถจบลงได้รวดเร็วดังที่กำหนดไว้ และพบว่าแสนยานุภาพของกองทัพสหรัฐอเมริกาที่เคยเป็นเลิศในการทำสงครามในรูปแบบเดิมๆ กลับกลายเป็นแสนยานุภาพที่แทบจะไร้ประโยชน์อย่างสิ้นเชิงใน “การสงครามแบบการก่อการร้าย” (War on Terror) นอกจากนี้สงครามในอัฟกานิสถานยังถูกแทรกซ้อนด้วยสงครามแห่งที่สอง คือ สงครามในอิรักเพื่อปราบปรามซัดดัม ฮุสเซน (Saddam Hussein) ที่ถึงแม้ว่าประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช จะออกมายอมรับภายหลังว่าตนเองตัดสินใจผิดพลาดในการทำสงครามอิรักดังกล่าว เพราะข้อมูลเรื่อง “อาวุธทำลายล้างสูง” ไม่ถูกต้อง แต่เหตุการณ์ในครั้งนั้นก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นกลัวการโจมตีและการก่อการร้ายอย่างมาก

การก่อตัวของโลกหลายขั้ว (Multi-polar World)

จากเหตุการณ์การทำสงครามทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวนี้ ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียทรัพยากรไปมหาศาลและกลายเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเองต้องพบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นวิกฤตอีกด้านที่ส่งผลกระทบต่อคนอเมริกันอย่างรุนแรงกันอย่างถ้วนหน้า ความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจประเทศสหรัฐอเมริกาในยุค 80-90s เริ่มจางหายไป ในขณะที่ความเปราะบางเริ่มก่อตัวขึ้นซ้ำๆ ภายใต้ภาพลักษณ์อันสดใสของสภาพเศรษฐกิจในฉากหน้าที่ปรากฏในภาพของคนอเมริกันที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ก่อหนี้สะสม เช่นเดียวกับภาครัฐที่ใช้งบประมาณไปอย่างสิ้นเปลือง เกิดภาวะการขาดดุลของประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ รวมกับสงครามทั้งสองแนวรบพร้อมกัน รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาก็ “ถึงแตก” และต้องกู้เงินจากอนาคตอยู่เรื่อยๆ เมื่อฟองสบู่เศรษฐกิจประเทศสหรัฐอเมริกาแตกในปี ค.ศ. 2008 อันเกิดจากวิกฤตซับไพร์ม และระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่เกี่ยวกระหวัดร้อยพันไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศยุโรปตะวันตก ส่งผลให้เศรษฐกิจยุโรปตกต่ำลงไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ผู้นำโลกอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่เคยเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ต้องพบกับวิกฤตหลายด้านพร้อมๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตทางการทหารที่แพ้ทางการรบในรูปแบบเดิมๆ วิกฤตทางการเมืองที่รัฐบาลขาดดุลอย่างรุนแรงจนแทบจะเอาตัวไม่รอด รวมถึงวิกฤตเศรษฐกิจที่ร้ายแรงกว่าที่คาดคิดและยังคงเรื้อรังไปอีกหลายปี ทั้งหมดนี้ที่ทำให้พลังอำนาจของประเทศสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลงไปอย่างมาก และเปิดโอกาสให้ประเทศอื่นๆ ที่สะสมกำลังอย่างเงียบๆ ในรอบ 10-20 ปีให้หลัง เริ่มจะแสดงบทบาทในเวทีมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะประเทศกลุ่ม BRIC (Brazil, Russia, India, China) ซึ่งเป็นกลุ่มมหาอำนาจใหม่ นำโดยประเทศจีนและรัสเซีย โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศจีนได้ผงาดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจเดิมและมหาอำนาจใหม่มีมากขึ้น โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศจีน รวมถึงมหาอำนาจใหม่อย่างบราซิลและอินเดีย “ระเบียบโลกใหม่” ที่ก่อตัวขึ้นนี้ แม้สังคมโลกจะยังมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ แต่ก็ไม่ได้นำเดี่ยวเพียงลำพังเหมือนระเบียบโลกในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาอีกต่อไป หากแต่สังคมโลกยังมี “ขั้ว” อื่นๆ อีกหลายขั้วที่เข้ามาดึงอำนาจการนำไปจากประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศในขั้วใหม่นี้ก็ไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากนัก ต่างก็มีทิศทางเป้าหมายที่หลากหลายแตกต่างกันไป ซึ่งจะนำไปสู่ความซับซ้อนวุ่นวายของสังคมโลกมากขึ้น และจากสถานการณ์ดังกล่าวนี้หากย้อนมองถึงเหตุการณ์ 9/11 จึงเปรียบเสมือนจุดลั่นไก (trigger point) ของระเบียบโลกครั้งใหม่ โดยโอซามา บิน ลาดิน (Osama bin Laden) ผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ 9/11 ที่เสียชีวิตไปแล้ว และไม่ว่าสังคมจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของเขาในครั้งนี้ แต่สังคมโลกก็ต้องยอมรับโดยดุษฎีว่า “ระเบียบโลกใหม่” ในครั้งนี้มีโอซามา บิน ลาดิน เป็นผู้จุดชนวน

ประเทศจีนกับระเบียบโลกใหม่

ประเทศจีนนับเป็นประเทศที่มีส่วนอย่างมากในการจัดระเบียบโลกใหม่ ทั้งในแง่เศรษฐกิจและการเมืองส่งผลให้ประเทศจีนมีความโดดเด่นอย่างมาก ในขณะที่บทบาทที่โดดเด่นของประเทศสหรัฐอเมริกา ในฐานะมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลกกลับมีการแปรเปลี่ยนไปหลังจากประสบกับปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว โดยเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ประเทศจีนได้เปิดประตูประเทศด้วยนโยบายสี่ทันสมัยของ เต็ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) คือ การพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการป้องกัน

ประเทศ หลังจากประเทศจีนหันไปใช้เศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยมีระบบตลาดเป็นกลไก หากแต่รัฐบาลยังคงเป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ ดูแลและสอดส่องการประกอบธุรกิจของเอกชน การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน นโยบายการเงินการคลัง โดยไม่ได้ปล่อยให้ไปอย่างอิสระจนไร้การควบคุมหรือไร้ทิศทางเหมือนสหรัฐอเมริกา (เซียน ชีววิทย์, 2549) ในขณะเดียวกันประเทศจีนก็มุ่งเน้นศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาการจากประเทศตะวันตก อันได้แก่ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในการผลิต การจัดการ และการบริหารผสมผสานกับความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของประเทศจีน จนประเทศจีนสามารถกลายเป็นประเทศที่มีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจในอันดับต้นๆ ของโลก

อย่างไรก็ดี ในทางการเมืองนั้นพบว่า ประเทศจีนได้ให้เสรีภาพกับประชาชนในการดำรงชีวิต แต่ไม่ได้ให้เสรีภาพทางการเมืองระบบประชาธิปไตยแบบตะวันตกเสียทีเดียว เช่น มีการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้านแต่ไม่มีการเลือกตั้งในระดับชาติ มีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระแต่จะกระทบกระทั่งหลักการสังคมนิยม อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ และพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ได้ เป็นต้น โดยผู้นำของประเทศจีนได้ระบุประเภทของการปกครองของประเทศตนว่าเป็น “ประชาธิปไตยสังคมนิยม” (หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ประชาไท, 2556) ระบบเศรษฐกิจ และระบบการเมืองแบบประเทศจีนนี้เริ่มมีการกล่าวถึงโดยนักวิชาการ เพราะเป็นระบบที่สร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพกับการควบคุมของรัฐ โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีอุดมการณ์สังคมนิยมเป็น ผู้สร้างกรอบและกำหนดทิศทาง ซึ่งก็ไม่ได้มีการอบที่ดังมากเหมือนในสมัย เหมา เจ๋อตุง (Mao Zedung) ส่งผลให้ประเทศจีนประสบความสำเร็จในด้านเสถียรภาพทางการเมือง และมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีอัตราความเจริญอย่างต่อเนื่องในระดับสูง อันเป็นผลมาจากนโยบายที่ชาญฉลาดผสมผสานกับข้อเท็จจริงที่ว่าจีนมีตลาดภายในประเทศที่ใหญ่หึมา มีประชากรถึง 1,300 ล้านคน และประเทศจีนนั้นเป็นหนึ่งในสองร้อยกว่าประเทศของโลกตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมีการนับหน่วยของรัฐชาติเป็นหลัก แต่ในความเป็นจริงแล้วในทางเศรษฐกิจต้องถือว่าจีนคือ จักรวรรดิที่ประกอบด้วย 30 กว่าประเทศ ซึ่งมีขนาดเสถียร มณฑลเดียวมีประชากรมากถึง 100 ล้านคน ที่ใหญ่กว่าประเทศเวียดนาม ในขณะที่มณฑลกว่างตุ้งมีประชากร 80 ล้านคน ซึ่งใหญ่กว่าประเทศไทย และเมืองฉงชิ่งหรือจุงกิง เมืองเดียวที่มีประชากรถึง 30 ล้านคน ดังนั้นตลาดภายในประเทศจีนอย่างเดียวก็สามารถจะนำไปสู่การกระตุ้นความเจริญทางเศรษฐกิจได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประเทศจีนพึ่งพาต่างประเทศเพียงร้อยละ 30 ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวจากภายนอกประเทศถึงร้อยละ 70 ของรายได้ประเทศ ดังนั้นประเทศจีนจากประเทศที่มีฐานะยากจน ล้าหลัง แต่กลับพัฒนาจนกลายเป็นประเทศที่สามารถเสนอการช่วยเหลือฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอื่นแม้กระทั่งของประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นประเทศที่มีเงินตราต่างประเทศจำนวนมาก

เมื่อสภาวะการณ์เปลี่ยนไปเช่นนี้ ประเทศจีนจึงเริ่มประกาศให้โลกรู้ว่าระเบียบโลกที่มีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเสาหลักแบบขั้วเดียว เศรษฐกิจแบบทุนนิยมของสหรัฐก็ไม่ใช่ว่ารูปแบบที่ดีที่สุดที่ทุกประเทศต้องนำไปใช้ลอกเลียนแบบอีกต่อไป โดยผู้นำของประเทศจีนอ้างว่าระบบการปกครองของตนก็เป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่ง และเศรษฐกิจแบบจีนเป็นเศรษฐกิจที่มีภูมิป้องกันตัวเองได้ดีกว่าทุนนิยมแบบปล่อยลอยไร้ทิศทางเฉกเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา และเริ่มเรียกร้องให้เงินหยวนเป็นเงินสกุลแข็งอยู่ในระดับเดียวกับดอลลาร์ ปอนด์และยูโร บทบาทในทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศจีนถูกจัดเข้ามาอยู่ในเวทีการเจรจาการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงข้อตกลงทางเศรษฐกิจและการค้า ดังนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงไม่สามารถจะเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของสังคมโลกโดยผู้เดียวได้อีกต่อไป เงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐซึ่งเคยเป็นเงินสกุลที่สำคัญที่สุดสกุลหนึ่งก็น่าจะเปิดให้เงินสกุลหยวนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น หรือในอนาคตอาจจะมีเงินสกุลของอาเซียนเกิดขึ้นด้วย ยุคแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นเสาหลักขั้วเดียว หรือหนึ่งในสองเสาหลักคู่กับประเทศสหภาพโซเวียตในยุคสงครามเย็นจึงต้องแปรเปลี่ยนไป เสาหลักของโลกและภูมิภาคจะกระจายไปทั่ว นอกจากประเทศจีนแล้ว ประเทศอินเดีย รัสเซีย ญี่ปุ่น บราซิล อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และประเทศที่มีศักยภาพอื่นๆ ก็กำลังเปิดประตูมาสู่สังคมนานาชาติโดยจะมีบทบาทมากขึ้นในสังคมโลกเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ในยุคที่วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ไม่มีใครสามารถจะห้ามการพัฒนาแบบก้าวกระโดดของประเทศที่มีทุนเดิมในทางวัฒนธรรมและความรู้ได้ กรณีของประเทศจีนนั้นสามารถพัฒนาประเทศได้สำเร็จภายในสองทศวรรษ ในขณะที่กรณีของประเทศบราซิลก็อาจจะทำให้สำเร็จได้ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันหรืออาจจะนานกว่าเล็กน้อย ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้ซึ่งเคยยากจนกว่าญี่ปุ่นมาก หากแต่ปัจจุบันประเทศเกาหลีใต้กลับสามารถจะผลิตสินค้าทางเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงรถยนต์ที่กำลังทำหายนาคู่แข่งที่เป็นศัตรูเก่าอย่างประเทศญี่ปุ่นได้อย่างโดดเด่น และคาดว่าในระยะเวลาอีกไม่นานนัก ตลาด

รถยนต์ก็คงจะดาชขึ้นไปด้วยรถยนต์ของประเทศอินเดียและประเทศจีน รวมทั้งรถยนต์จากประเทศเกาหลีใต้ การจัดระเบียบโลกใหม่ที่แปรเปลี่ยนไปนี้ กลายเป็นความเสมอภาคแห่งโอกาสในการพัฒนาที่ทุกประเทศต่างก็ยืนอยู่ในพื้นที่ที่มีโอกาสเท่าๆ กัน การพัฒนาในสองทศวรรษหน้านั้นจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายและน่าติดตามเป็นอย่างยิ่ง โดยประเทศจีนก็จะเป็นประเทศแกนนำที่น่าจับตามองในฐานะประเทศที่มีบทบาทอย่างมากต่อระเบียบโลกใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ กำลังจะย้ายฐานการผลิตจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก และประเทศในทวีปเอเชียก็จะกลายเป็นหนึ่งในศูนย์กลางของเศรษฐกิจโลกในอนาคต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระเบียบโลกใหม่ในอนาคตอันใกล้

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศในยุคระเบียบโลกใหม่

เมื่อสังคมแปรเปลี่ยนไป การศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความสามารถ และมีคุณธรรม เพื่อนำมาเป็นเครื่องกำกับการใช้ความรู้ และความสามารถให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมโดยรวม ดังนั้นจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกดังที่ได้กล่าวแล้ว โดยเฉพาะเมื่อประเทศจีนเริ่มมีบทบาทในสังคมโลกและสังคมไทยมากขึ้นเรื่อยๆ บทความนี้จึงต้องการเสนอแนะให้เห็นถึงความสำคัญในการปรับตัวทางการศึกษาของประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทั้งประเทศไทยและประเทศจีนได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง ซึ่งการศึกษาของชาติใด ก็จะต้องมีการจัดการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของชาตินั้น เนื่องจากการศึกษาของชาติเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ โดยทั่วไปในการจัดการศึกษานั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1) ผู้เรียน เป็นผู้ที่จะต้องได้รับการสอนวิชาการด้านต่างๆ เท่าที่ควรจะได้รับจากรัฐในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศในการศึกษาภาคบังคับ และได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้สูงขึ้นในระดับสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ ทั้งในระดับวิชาชีพและอุดมศึกษา ในแขนงวิชาต่างๆ ตามที่ผู้เรียนถนัดและมีฐานะการเงินเอื้ออำนวย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กไทยทุกคนในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศและพลเมืองโลกได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม เป็นกลไกทำงานสนองความต้องการของตนเอง ประเทศชาติและสังคมโลก

2) ผู้สอน เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านวิชาการแขนงต่างๆ ตามควรแก่วัยของผู้เรียน และให้การอบรมทางด้านศีลธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปกำกับในการใช้ความรู้ให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ประเทศชาติและสังคมโลกโดยรวม ในขณะเดียวกันการปลูกฝังคนในชาติให้มีศีลธรรม และจริยธรรมก็เป็นเครื่องป้องกันมิให้จิตใจถูกความชั่วครอบงำ และนำไปสู่การทำผิดกฎหมายทำลายตนเอง สังคมและประเทศชาติ

3) หลักสูตร เป็นวิชาการด้านต่างๆ ตามที่เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา และที่สำคัญต้องสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศและตลาดแรงงานด้วย

ดังนั้น ด้วยสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไปนี้ โดยเฉพาะการเปลี่ยนชั่วอำนาจในการจัดระเบียบโลกใหม่ดังที่ได้กล่าวแล้ว การจัดการศึกษาที่วิ่งตามประเทศโลกตะวันตกก็อาจต้องปรับเปลี่ยนให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะในภาวะที่ประเทศจีนกลายเป็นมหาอำนาจและกำลังคืบคลานเข้าใกล้ประเทศไทยมากขึ้นเรื่อยๆ ในหลากหลายรูปแบบทั้งทางด้านภาษา วัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาที่เริ่มมีนักศึกษาจีนมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นที่หวาดกลัวของนักวิชาการบางสำนักจนต้องออกมาเรียกร้องให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ตระหนักถึงความสำคัญในการรู้เท่าทันกลุ่มทุนจีนให้มากขึ้น และสร้างจุดสมดุลของการศึกษากับการลงทุนทางการศึกษา และเห็นว่าในอนาคตบัณฑิตจีนอาจแย่งงานบัณฑิตไทยได้ เพราะเด็กไทยติดใจเสียลิ้มเดียวไม่ขยัน ภาษาอังกฤษก็ไม่ค่อยดี ขณะที่มหาวิทยาลัยไทยยังปรับปรุงคุณภาพได้ไม่ตีพอ ดังนั้นในอนาคตอุดมศึกษาไทยอาจต้องปั่นป่วน เพราะประเทศต่างๆ ตีนตัวและรุกคืบเข้ามาในอุดมศึกษาไทยและหากยังไม่เลิกขัดแย้งกัน อุดมศึกษาไทยก็จะพ่ายแพ้ ตกอันดับหลุดลุ่ยไปไกล (สมพงษ์ จิตระดับ, 2559) ในขณะที่นักวิชาการอีกพวกหนึ่งกลับเห็นว่าเป็นโอกาสของประเทศไทยที่คนรุ่นใหม่จะเติบโตไปพร้อมกับการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนคนจีนรวมถึงนักศึกษาจากประเทศอาเซียนอื่นๆ โดยเสนอว่าประเทศไทยควรมองประเทศจีนเป็นมิตรไม่ใช่ศัตรู การที่มีนักศึกษาจีนเข้ามาเรียนในประเทศไทยหรือมาร่วมลงทุนด้านการศึกษา

ของประเทศไทยไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่กลับเป็นเรื่องที่ดีมากด้วยซ้ำ เพราะเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้นสังคมไทยจึงไม่ควรจะปิดกั้นหรือกีดกัน ยิ่งคนไทยได้มีโอกาสอยู่ร่วมกับคนจีนหรือแม้กระทั่งชาวต่างชาติอื่นๆ มากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงควรใช้โอกาสนี้ในการติดต่อเชื่อมโยงรวมถึงสร้างความสัมพันธ์ (connection) ที่แน่นแฟ้นให้มากขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาขับเคลื่อนของทั้งสองประเทศอย่างมีอนาคตร่วมกัน (นสพ.โพสทูเดย์, ม.ป.ป.)

อย่างไรก็ดี การสร้างความเข้าใจระหว่างประเทศนั้นสามารถสร้างได้ด้วยการจัดการศึกษาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะความเข้าใจระหว่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โลกแห่งสารสนเทศที่เต็มไปด้วยข้อมูล และรับมือกันด้วยเครือข่าย ขับเคลื่อนด้วยภูมิปัญญา ความเข้าใจและการร่วมมือระหว่างกันจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศให้เจริญก้าวหน้า ยอมรับร่วมมือ และอยู่ด้วยกันได้อย่างสงบสุข การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเชื่อมประสานความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดความร่วมมือในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโลก โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เข้าใจ ยอมรับ และอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุขได้ในสังคมพหุวัฒนธรรมและสังคมโลก

แนวโน้มนักศึกษาจีนในประเทศไทย

กระทรวงประกันสังคมและทรัพยากรมนุษย์จีน เปิดเผยว่านักศึกษาจีนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในปี ค.ศ. 2009 มีจำนวนทั้งสิ้น 6.1 ล้านคน มากขึ้นจากปี 2008 ซึ่งมีจำนวน 5.59 ล้านคน ถึง 5.1 แสนคน ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาทำให้เกิดปัญหาการว่างงานในอัตราที่สูง ซึ่งทางรัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับสถานการณ์นี้มาโดยตลอด โดยการออกนโยบายต่างๆ เพื่อช่วยเหลือนักศึกษา เช่น การตั้งกองทุน SMEs เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเริ่มกิจการเอง ในขณะที่นักศึกษาและผู้ปกครองเองก็หาทางออกให้ตนเองโดยการหาโอกาสเรียนในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ทางเลือกหนึ่งคือการศึกษาต่อในต่างประเทศ จากสถิติของกระทรวงศึกษาธิการจีน เปิดเผยว่าจำนวนนักศึกษาจีนที่ศึกษาต่อต่างประเทศในปี ค.ศ.2015 มีจำนวนถึง 2.2 แสนคน เพิ่มจากปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 54 และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี (กระทรวงพาณิชย์ : ม.ป.ป.) โดยประเทศที่นักศึกษาจีนเดินทางไปศึกษาต่อมากที่สุดคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ ยุโรป แคนาดา และประเทศในทวีปเอเชียตามลำดับ และที่สำคัญนักศึกษาจีนที่มีแนวโน้มที่จะไปศึกษาต่อต่างประเทศมีลักษณะพิเศษ 3 ประการคือ มีอายุน้อยลง มาจากครอบครัวประชาชนทั่วไปในประเทศและมีความสนใจไปศึกษาต่อยังประเทศต่างๆ ที่หลากหลายมากขึ้น จะเห็นได้ว่าแนวโน้มดังกล่าวเปิดโอกาสให้ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีนักศึกษาจีนเข้ามาเรียนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันหรือเกี่ยวข้องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่มากนักน้อยเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นในการเรียนรู้ภาษาจีนจึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกอีกต่อไปที่จะมีนักศึกษาจีนเข้ามาเรียนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน (พัทธยา จิตต์เมตตา, 2550)

อย่างไรก็ดี สำนักข่าวซินหัวของจีน รายงานว่านักศึกษาจีนซึ่งไปเรียนต่อต่างประเทศ ต่างเดินทางกลับเมื่อสำเร็จการศึกษาจนถึงปี ค.ศ. 2017 มีจำนวนกว่า 2.65 ล้านคน (นสพ.ผู้จัดการออนไลน์, ม.ป.ป.) และจากการสำรวจร่วมกันระหว่างกระทรวงทรัพยากรมนุษย์และความมั่นคงของสังคมและสำนักงานสถิติแห่งชาติจีน เป็นครั้งแรกนับแต่ปี ค.ศ. 2010 พบว่านักศึกษาจีนที่เดินทางไปศึกษาในต่างประเทศร้อยละ 70 ได้เดินทางกลับมาในช่วงปี ค.ศ. 2012 หลังการประชุมสมัชชาแห่งชาติจีนครั้งที่ 18 เนื่องจากประเทศจีนมีตำแหน่งงานที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากในช่วงกระตุ้นเศรษฐกิจในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา โดยได้เพิ่มจำนวนบุคลากรในการทำงานตำแหน่งต่างๆ เป็นจำนวนมากกว่า 759,000 คน จากยอดสำรวจในปี ค.ศ. 2010 ที่มีราว 175 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.5 ของทรัพยากรมนุษย์ทั้งหมดในประเทศจีน ดังนั้นความเห็นของนักวิชาการในฟากฝั่งที่กลัวนักศึกษาจีนจะแย่งตำแหน่งงานก็อาจเบาบางลงได้ อันจะส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างแท้จริงมากขึ้น

ปัจจัยสนับสนุนให้นักศึกษาจีนตัดสินใจเรียนต่างประเทศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาจีนมีแนวโน้มการเลือกเรียนในประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในประเทศแถบทวีปเอเชีย เนื่องจากบทบาททางเศรษฐกิจของประเทศจีนเองที่ทวีความสำคัญมากขึ้นในเวทีโลก ทำให้แต่ละประเทศหันมาสนใจและให้ความสำคัญในการทำธุรกิจการค้ากับประเทศจีนมากขึ้น รัฐบาลประเทศต่างๆ มีความกระตือรือร้นในการออกนโยบายสนับสนุนความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศจีน ทั้งนี้สถาบันวิจัยการศึกษาระหว่างประเทศ เมืองปักกิ่งได้จัดทำ “รายงานแนวโน้มและทิศทางการศึกษาต่อต่างประเทศของนักศึกษาจีน” ผลจากการสำรวจสรุปว่านักศึกษาจีนเกินกว่าครึ่งเตรียมตัวศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยในจำนวนนี้แบ่งเป็นร้อยละ 37.56 เตรียมตัวที่จะศึกษาต่อในต่างประเทศภายใน 1 ปี ร้อยละ 24.67 เตรียมตัวที่จะศึกษาต่อในต่างประเทศภายใน 2 ปี และร้อยละ 12.29 เตรียมตัวเดินทางเพื่อศึกษาต่อในต่างประเทศภายใน 6 เดือนข้างหน้า แสดงให้เห็นถึงกระแสการเรียนต่อต่างประเทศของนักศึกษาจีนที่माणงอย่างต่อเนื่อง โดยที่ครอบครัวคนทำงานรับเงินเดือนทั่วไปก็เริ่มส่งบุตรหลานออกไปเรียนต่างประเทศมากขึ้น และพบว่าแนวโน้มการเลือกศึกษาต่อนักศึกษาจีนจะเลือกศึกษาในประเทศที่ค่าเรียนไม่แพงมาก มีคุณภาพการศึกษาดี เช่น ประเทศสิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮอลแลนด์ และฝรั่งเศส รวมถึงประเทศไทย (สำนักข่าวบีบีซีไทยออนไลน์, ม.ป.ป.)

ประเทศไทย : ทางเลือก และโอกาสในการจัดการศึกษา

ประเทศไทยและประเทศจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 ความร่วมมือในด้านต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในด้านการศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตลอดระยะเวลา 35 ปีที่ผ่านมา ความร่วมมือของสถาบันการศึกษาไทย-จีนนับได้ว่ามีความสัมพันธ์ที่ตมมากที่สุดแห่งหนึ่งโดยสังเกตได้จากการพัฒนาสถาบันขงจื่อ ซึ่งเป็นสถาบันภาษาและวัฒนธรรมจีน ที่เปิดจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในสถาบันการศึกษาไทย โดยปัจจุบันมีมากถึง 13 แห่ง ถือว่ามีจำนวนมากที่สุดในโลกในขณะนี้ โดยสถาบันขงจื่อได้เปิดที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เทศบาลเบตง และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (สถาบันขงจื่อ, 2561) โดยสถาบันขงจื่อได้ดำเนินการด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง นอกจากนี้ภาษาจีนก็ยังเป็นภาษาที่คนไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจมากเป็นพิเศษตามความสำคัญทางเศรษฐกิจ โอกาสของประเทศไทยจึงควรกำหนดทิศทางเพื่อขยายตลาดการศึกษากับประเทศจีน โดยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพัฒนาให้การศึกษาสามารถสร้างคนที่มีคุณภาพให้กับสังคม และเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและความเป็นไทย ดังนี้

1) พัฒนาหลักสูตรให้ทันกับความต้องการของนักศึกษาจีน โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าหลักสูตรที่นักศึกษาจีนนิยมเลือกเรียนได้แก่ หลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจหรือการบริหารจัดการ และหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาอาจพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของนักศึกษาจีนโดยการพัฒนาหลักสูตรโดยการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างชาติ อาจเป็นหลักสูตรไทย จีน อาเซียน เพื่อให้หลักสูตรมีความเป็นสากลและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งในขณะนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยกำลังให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้มากขึ้นเรื่อยๆ

2) ประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อในประเทศไทย โดยการแนะนำเชิญชวนนักศึกษาจากประเทศจีนโดยตรง อาจจัดการบรรยายตามมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อเผยแพร่วิถีสังคมและวัฒนธรรมไทย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวไทย ตลอดจนหลักสูตรที่น่าสนใจของสถาบันการศึกษาไทยให้นักเรียน/นักศึกษาจีนได้รับทราบเพื่อเป็นทางเลือกในการศึกษาต่อ หรืออาจจัดให้มีการแสดงนิทรรศการการศึกษาต่อ เช่น การจัดงานนิทรรศการการศึกษาต่อต่างประเทศ (Education Expo) โดยเชิญชวนให้มหาวิทยาลัย โรงเรียน ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สนใจเปิดรับนักศึกษาจีนเข้าเรียนร่วม เพื่อแนะนำหลักสูตรโดยตรงและเชิญชวนให้นักเรียน/นักศึกษาจีนมาศึกษาต่อในประเทศไทย รวมถึงจัดคณะผู้แทนการศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันทั้ง 2 ประเทศ เพื่อร่วมกันหาจุดยืนในการจัดการศึกษาและพัฒนาให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพราะไม่ว่าชาติไหนๆ ในโลกต่างก็ตระหนักว่าการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาและสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงพาณิชย์, ม.ป.ป.)

3) สร้างมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญจีนศึกษา เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังมีการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนเป็นแบบต่างคนต่างทำ เช่น สถาบันบางแห่งเน้นศึกษาด้านสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบางแห่งเน้นการศึกษากการแพทย์แผนจีน เป็นต้น ซึ่งแม้จะเป็นการศึกษาในด้านที่แต่ละสถาบันเชี่ยวชาญ แต่อาจทำให้ขาดองค์ความรู้เรื่องจีนอย่างครบวงจร จึงควรให้การสนับสนุนจีนศึกษา โดยการเลือกมหาวิทยาลัยแห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อพัฒนาให้เชี่ยวชาญด้านจีนศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งนี้จะต้องเน้นการเรียนการสอนและการวิจัยที่บูรณาการองค์ความรู้ด้านต่างๆ ในการศึกษาเรื่องจีน เช่น คณะรัฐศาสตร์เน้นศึกษากการเมืองจีน คณะเศรษฐศาสตร์เน้นศึกษาเศรษฐกิจจีน คณะบริหารธุรกิจเน้นศึกษากการทำธุรกิจในประเทศจีน คณะแพทยศาสตร์ให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนจีน คณะอักษรศาสตร์ให้ความสำคัญกับภาษาจีน เป็นต้น อันจะทำให้เกิดองค์ความรู้เรื่องจีนได้อย่างรอบด้านและเชื่อมโยง

4) พัฒนามาตรฐานหลักสูตรภาษาจีน ปัจจุบันคนไทยมีความตื่นตัวในการเรียนภาษาจีนมากขึ้น ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการก็ให้ความสำคัญในการเปิดหลักสูตรภาษาจีนตั้งแต่ระดับเบื้องต้นในระดับการประถมศึกษา หากแต่ประเทศไทยก็ยังมีขาดหลักสูตรภาษาจีนที่มีคุณภาพมาตรฐาน ดังนั้นรัฐบาลจึงควรสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับต่าง ๆ อย่างจริงจัง โดยขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญภาษาจีน ทั้งในประเทศไทยและจากประเทศจีนให้มาร่วมกันจัดทำมาตรฐานการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพครูสอนภาษาจีน โดยจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนให้ครูภาษาจีนมาสอนในไทยมากขึ้น การจัดตั้งสถาบันทดสอบภาษาจีนในรูปแบบเดียวกันกับโทเฟล (TOFEL) รวมถึงการออกไปรับรองมาตรฐานแก่ครูสอนภาษาจีน

5) ส่งเสริมการศึกษาต่อต่างประเทศระหว่างไทย-จีน ปัจจุบันมีคนไทยไปศึกษาในประเทศจีนมากขึ้น เพราะมหาวิทยาลัยในจีนหลายแห่งมีคุณภาพสูง ขณะที่คนจีนมาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น เช่นกัน นักศึกษาจีนเป็นกลุ่มนักศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ และกลายเป็นกลุ่มนักศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่สูงนักเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรปหรือแม้แต่ออสเตรเลีย การที่คนไทยไปศึกษาในประเทศจีนและคนจีนมาศึกษาในประเทศไทย นับเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องวัฒนธรรมจีนและภาษาจีน เพราะคนไทยได้ไปศึกษาในบริบทจริงของประเทศจีน และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากคนจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยด้วย ตลอดจนสร้างเครือข่ายระหว่างคนไทยกับคนจีน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการทำธุรกิจในอนาคต และการสร้างความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นทั้งภาครัฐบาลและเอกชน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมการศึกษาต่อระหว่างไทยและจีน โดยอาจมีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการศึกษาต่อในประเทศไทย เพื่อประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาจีนที่ต้องการเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย การจัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย การจับคู่มหาวิทยาลัยไทย-จีน หรือแม้แต่การจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน การให้ทุนการศึกษาทั้งให้นักศึกษาจีนที่มีความสามารถพิเศษมาเรียนในไทย และการให้ทุนนักศึกษาไทยไปศึกษาต่อในประเทศจีนให้มากขึ้น

6) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศจีนในทุกด้าน เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลข่าวสารที่คนไทยได้รับโดยส่วนใหญ่มาจากประเทศตะวันตก โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจและการเมืองของสหรัฐอเมริกาและยุโรป แต่การรับข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้จากประเทศจีนยังมีน้อยมาก ทั้งที่ปัจจุบันจีนกลายเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย และมีมูลค่าการค้ามากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของทั้งสองประเทศควรร่วมมือกันในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลของจีนในประเทศไทยและข้อมูลของไทยในประเทศจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสื่อสารมวลชนของทั้งสองประเทศให้มากขึ้น รวมถึงการแปลข้อมูลหรือหนังสือภาษาจีนเป็นภาษาไทย ตลอดจนการปรับปรุงการรายงานและวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจของภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการรายงานภาวะเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมจีนให้มากขึ้น

ในสถานการณ์ที่ประเทศจีนกำลังก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลกนี้ ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญในการรู้เขารู้เรา ระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนอย่างจริงจังมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันพบว่าคนไทยจำนวนน้อยมากที่เข้าใจภาษาจีนและเข้าใจ

เพื่อนบ้านอย่างประเทศจีนอย่างแท้จริง การพัฒนาเกี่ยวกับการศึกษาภาษาจีนและจีนศึกษาในประเทศไทยจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้คนไทยและประเทศไทยสามารถได้รับประโยชน์มากขึ้นจากประเทศจีน และสามารถแสวงหาช่องทางความร่วมมือที่ทำให้ทั้งสองประเทศได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างมีมิตรประเทศได้มากขึ้น

สรุป

การเปลี่ยนแปลงในการจัดระเบียบโลกหรือที่เรียกว่า “ระเบียบโลกใหม่” นี้ เป็นผลจากความเปราะบางทางความมั่นคงสู่ความเปราะบางทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเคยเป็นมหาอำนาจโลกแบบขั้วเดียวมาอย่างยาวนาน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นการก่อตัวของโลกหลายขั้ว ที่สำคัญประเทศจีนได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดระเบียบโลกใหม่ เช่นเดียวกันกับการจัดการศึกษาที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในยุคระเบียบโลกใหม่นี้ เนื่องจากเยาวชนนักศึกษาจีนมีแนวโน้มเข้ามาเรียนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสนับสนุนให้ผู้ปกครองและนักศึกษาตัดสินใจเลือกการศึกษาในประเทศไทยเป็นตลาดการศึกษาทางเลือกอันดับต้นๆของจีน จึงเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะหันมาให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศ โดยเฉพาะเมื่อประเทศจีนเริ่มมีบทบาทในสังคมโลกและสังคมไทยมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับปรับตัวในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทั้งสองประเทศได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง

5

เอกสารอ้างอิง

- เชียน ฉีรวิทย์. (2549). *จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์มติชน.
- ดารีกา ลัทธพิพัฒน์. (2559). *นักศึกษาจีนกับการเรียนในหลักสูตรประเทศไทย*. (29 พฤศจิกายน 2561) สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com>.
- พัทธยา จิตต์เมตตดา. (2550). *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สถาบันขงจื่อ. (2561). *สถาบันขงจื่อในประเทศไทย*. *วารสารสถาบันขงจื่อ*, 48(3).
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2559). *ประเทศไทยกับการรับมือในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาจีน*. (29 พฤศจิกายน 2561) สืบค้นจาก <https://mgronline.com>.
- หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประชาไท. (2556). *ประเทศจีนกับประชาธิปไตยสังคมนิยม*. (26 พฤศจิกายน 2561) สืบค้นจาก <https://prachatai.com>.
- หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์. (ม.ป.ป.) *ไทย-จีน สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ*. (29 พฤศจิกายน 2561) สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com>.
- หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์. (ม.ป.ป.) *มหาวิทยาลัยไทยแห่รับจีน*. (17 พฤศจิกายน 2561) สืบค้นจาก <https://mgronline.com/china>.
- สำนักข่าวบีบีซีไทยออนไลน์. (ม.ป.ป.) *การเปลี่ยนแปลงของจีนกับการศึกษาต่อต่างประเทศ*. (17 พฤศจิกายน 2561) สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/international>,
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.) *แนวโน้มนักศึกษาจีนในต่างประเทศ*. (28 ธันวาคม 2561) สืบค้นจาก <http://www.dephtai.go.th>.

6

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ : ทางเลือกในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของ สถาบันอุดมศึกษาไทย

Age-Friendly Higher Education Institutions :
Thai Higher Education Institutions' Alternative
to Adapt for Survival

อภิภา ปรัชญพฤทธิ์
Apipa Prachyapruit

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ : ทางเลือกในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของสถาบันอุดมศึกษาไทย¹

Age-Friendly Higher Education Institutions :
Thai Higher Education Institutions' Alternative to Adapt for Survival

อภิภา ปรัชญพทุทธ์²

Apipa Prachyapruit

Received : May 20, 2019

Revised : June 20, 2019

Accepted : June 21, 2019

บทคัดย่อ

สถาบันอุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในบริบทอุดมศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เฉพาะอย่างยิ่งความเปลี่ยนแปลงของลักษณะประชากรนักศึกษา ซึ่งทางเลือกหนึ่งที่เป็นไปได้ก็คือ สถาบันอุดมศึกษาไทยควรปรับตัวเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ซึ่งต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่และสูงอายุ นอกจากนี้บทความนี้ยังนำเสนอแนวคิดองค์ประกอบและกรณีตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุอีกด้วย

คำสำคัญ : สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ; ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ; สังคมผู้สูงอายุ

Abstract

Thai higher education institutions are facing challenges in adapting for survival amidst rapid changes in higher education context, particularly student demographic shift. To achieve this, Thai higher education needs knowledge about enablers and barriers to adult and elderly students' success in higher education. In addition, this paper also presents the concept, key elements, and a case study of age-friendly higher education institution.

Keywords : Age-Friendly Higher Education Institution; Enablers and Barriers For Adult And Elderly Students; Aging Society

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่ผันผวน (volatile) ไม่แน่นอน (uncertainty) สลับซับซ้อน (complexity) และ กำกวมไม่ชัดเจน (ambiguity) หรือที่ใช้ตัวย่อว่า VUCA (นิเวศธรรมชัชชูศักดิ์ และธิดา กมลรุ่งเรือง, 2560) เฉพาะอย่างยิ่งความเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะประชากรโลกที่สังคมไทยกำลังจะ

¹แนวคิดจากงานวิจัย เรื่องการพัฒนาารูปแบบสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

²คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 225 ซอยรามคำแหง 21 ถนนรามคำแหง เขตวังทองหลาง แขวงพลับพลา กรุงเทพฯ 10310 โทรฯ : 081-5596506

E-mail : Prachapipa@gmail.com

กลายเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์³ ในปี พ.ศ.2564 และเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่⁴ ในปี พ.ศ.2574 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560) ปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ เช่นนี้ ส่งผลทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับวิกฤตนี้ดังนี้ ประการแรก โครงสร้างประชากรที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะที่ประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงทำให้สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานให้มีผลิตภาพสูงขึ้นเพราะประชากรกลุ่มนี้จะต้องรับภาระหนักขึ้นในการดูแลสังคม (เกื้อ และคณะ, 2549; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ประการต่อมาการที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับตัวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุที่มีอยู่หลายกลุ่มและมีความต้องการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานต่อหลังเกษียณอายุผู้ที่เปลี่ยนงานและเป็นผู้ประกอบการใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสร้างผลิตภาพทางเศรษฐกิจเพิ่มจากกลุ่มประชากรวัยแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) นอกจากนี้ผู้สูงอายุจำนวนมากเผชิญกับปัญหาท้าทายที่หลากหลายทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม และมีความต้องการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; อรุณ พิชัยสกุลเกียรติ, 2561) สถาบันอุดมศึกษาในฐานะแหล่งรวมของศิลปะวิทยาการชั้นสูงจึงถูกคาดหวังให้สร้างความรู้ให้ความรู้และร่วมหาทางออกที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ยิ่งไปกว่านั้นวิกฤตสังคมผู้สูงอายุยังคุกคามความอยู่รอดของสถาบันอุดมศึกษาไทย กล่าวคือ การที่ประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่จำนวนนักศึกษาในวัยเรียน/วัยอุดมศึกษา (traditional-age student) ที่มีอายุ 18-22 ปี มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องเผชิญกับสถานะอุปทานมากกว่าอุปสงค์ โดยข้อมูลของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ได้ระบุว่าในปี พ.ศ.2562 จะมีผู้สมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาผ่านระบบ TCAS จำนวน 262,474 คน ในขณะที่มหาวิทยาลัยยังมีที่นั่งรองรับประมาณ 3.9 แสนที่นั่ง ทำให้มีที่นั่งเหลืออีกเกือบ 1.2 แสนที่นั่ง (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) และจากสถานการณ์ที่ดังกล่าวนี้ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องแข่งขันกันรับนักศึกษา หลายแห่งประสบปัญหารายได้ลดลง บางแห่งต้องลดมาตรฐานการคัดเลือกนักศึกษา คณาจารย์ประสบปัญหาภาระงานไม่พอ ขณะที่บางแห่งต้องปิดตัวลง สถานการณ์ดังกล่าวทำให้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทางออกหนึ่งที่ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศดำรงอยู่ได้ภายใต้วิกฤต เช่นนี้คือ การดึงดูดนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในสังคมผู้สูงอายุเช่น ในประเทศญี่ปุ่น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2007)

นโยบายการศึกษาไทยหลายฉบับในปัจจุบันสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุและการศึกษาตลอดชีวิต เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่ว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาอุดมศึกษาเพื่อเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของลักษณะประชากรนักศึกษาโดยสนับสนุนการพัฒนาคนไทยให้มีผลิตภาพทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) แม้มีหลายหน่วยงานที่ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; สมศักดิ์ สามัคคีธรรม และสุพรรณิ ไชยอำพร, 2560) แต่การดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านี้ก็ยังมีข้อจำกัด เช่น ปัญหาการเข้าถึงบริการ ปัญหาผู้สอนขาดพื้นฐานความเข้าใจบริบทผู้สูงอายุ ปัญหาการขาดงบประมาณและสถานที่จัดกิจกรรมที่ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีพันธกิจที่มุ่งขยายโอกาสการศึกษาสำหรับคนทุกวัยรวมถึงผู้ใหญ่และผู้สูงอายุนั้นมีอยู่เพียงบางประเภทเท่านั้น เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิด แม้สถาบันอุดมศึกษาไทยบางแห่งเริ่มจัดโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังมุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาในวัยเรียน/วัยอุดมศึกษาเป็นหลัก

³สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ คือสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

⁴สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ คือสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

(youth-centricity) ขณะที่ความต้องการและปัญหาเฉพาะของกลุ่มนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุมักจะถูกมองข้าม (Chao, DeRocco, & Flynn, 2007) ในบริบทสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่แนวโน้มจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการนำแนวคิดสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุมาพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยอย่างจริงจัง

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1) นำเสนอแนวคิดความต้องการ ปัจจัยสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และ 2) นำเสนอแนวคิดองค์ประกอบและกรณีตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

1) ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคต่อการศึกษาของนักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปปัจจัยที่สนับสนุนการศึกษาของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสถาบันอุดมศึกษา ว่ามีดังนี้

ปัจจัยด้านนโยบายระดับชาติ นโยบายระดับสถาบันและการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย

1) การมีนโยบายและกฎหมายในระดับชาติและระดับภูมิภาคที่สนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ เช่น นโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตกฎหมายที่รับรองรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาก็ควรมีนโยบายและพันธกิจของสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ มีวิธีการและเกณฑ์การรับเข้าศึกษาที่ยืดหยุ่นและมีเกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้แบบเป็นทางการ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย (Dollhausen & Wolter, 2013)

2) การที่ระบบอุดมศึกษาของประเทศมีสถาบันอุดมศึกษาหลากหลายประเภท (Schuetze & Slowey, 2002) เช่น มหาวิทยาลัยวิจัย วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยเปิด สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุมีทางเลือกในการเข้าศึกษาที่หลากหลาย

3) สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำหนดนโยบายและบริหารวิชาการครอบคลุม การกำหนดผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตร รวมถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและภูมิภาค (Schuetze & Slowey, 2002)

4) การร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ซึ่งช่วยทำให้การจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของตลาด ทำให้เกิดนวัตกรรมด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่องมีการกระตุ้นสถาบันอุดมศึกษาให้ปรับหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ส่งเสริมการถ่ายโอนความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ ช่วยขยายเครือข่าย การให้บริการทางการศึกษาทั้งในระดับชาติระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติโดยการร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกล ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมและสวัสดิการทางสังคม (Dollhausen & Wolter, 2013)

ปัจจัยด้านการจัดการศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการเสนอให้จัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย โดยดำเนินการต่างๆ ดังนี้

1) การใช้วิธีการและข้อมูลหลายประเภทในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับทางเลือกในการศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ (Flint, 2000) เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์และสื่อประเภทอื่นๆ การจัดงานภายในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย เพื่อแนะนำหลักสูตร

2) การมีระบบการรับเข้าแบบเปิดและจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น ทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตรและตารางเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น เปิดสอนหลักสูตรนอกเวลาราชการ (หลักสูตรภาคค่ำ/เสาร์อาทิตย์) จัดหลักสูตรที่เรียนแบบบางเวลา/ครึ่งเวลา จัดหลักสูตรขยายเวลา/เร่งรัด จัดหลักสูตรเป็นโมดูล จัดหลักสูตรระยะสั้น เปิดโอกาสให้เทียบโอนหน่วยกิตและมีกลไกการเทียบโอนหน่วยกิต จัดหลักสูตรเปิดสอนหลายภาษาและจัดหลักสูตรออนไลน์ (Macdonald, 2018; Flint, 2000; Dollhausen & Wolter, 2013; Schuetze & Slowey, 2002)

3) การเปิดสอนในสถานที่ซึ่งนักศึกษาผู้ใหญ่สามารถเดินทางมาเรียนได้สะดวกมีศูนย์สนับสนุนการเรียนรู้ในท้องถิ่น พร้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้เปิด (open learning) (Dollhausen & Wolter, 2013; Macdonald, 2018; Schuetze & Slowey, 2002)

4) การใช้วิธีจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง ซึ่งเหมาะกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ (Dollhausen & Wolter, 2013) เน้นวิธีสอนที่เสริมอำนาจผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนส่งเสริมการเขียนที่สะท้อนความคิด ปฏิบัติต่อผู้เรียนในฐานะผู้เรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมผู้เรียนให้ใช้ความรู้และประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน (Macdonald, 2018) จัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงการเรียนรู้ภาคทฤษฎีกับการปฏิบัติ จัดการเรียนรู้แบบเร่งรัด (accelerated learning) จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนและปัญหาเป็นฐาน จัดการเรียนรู้ที่เน้นความเท่าเทียมทางสังคมและคำนึงถึงพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังควรสนับสนุนการประเมินตนเองให้เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน (Dollhausen & Wolter, 2013) อีกด้วย

5) การจัดโอกาสสำหรับการศึกษาต่อเนื่องให้ยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของตลาดโดยทำงานร่วมกับองค์กรที่จ้างงานในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรในหน่วยงาน นอกจากนี้หน่วยงานที่จ้างงานควรสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของผู้ใหญ่ที่เปิดโอกาสให้ลาเพื่อศึกษาต่อและ/หรือให้ทุนสนับสนุน (Dollhausen & Wolter, 2013; Schuetze & Slowey, 2002)

6) การคัดเลือก และพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนผู้ใหญ่ รวมถึงมีศูนย์วิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมการสอน (Dollhausen & Wolter, 2013)

ปัจจัยด้านบริการสนับสนุนนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย

1) การแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการมีระบบให้คำปรึกษาและสร้างแรงจูงใจเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการทำงานและเป้าหมายชีวิตการสนับสนุนจากผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะแม้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะมีแรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ แต่ประสบการณ์ที่ไม่ดีในอดีตอาจปิดกั้นการเรียนรู้ใหม่ ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรช่วยสนับสนุนผู้เรียนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียน วางแผนการเรียน ใส่ใจ ให้เกียรติ ให้กำลังใจและทำการประเมินผลการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเอง (Dollhausen & Wolter, 2013; Macdonald, 2018; Flint, 2000)

2) การสนับสนุนด้านการพัฒนาทักษะทางวิชาการและทักษะการเรียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนออนไลน์ และแนะนำแหล่งสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการศึกษา รวมถึงการแนะแนวอาชีพ (Dollhausen & Wolter, 2013)

3) การจัดบริการดูแลเด็ก (child care programs) (Macdonald, 2018) ทั้งนี้เพื่อลดภาระสำหรับนักศึกษาที่มีบุตร

4) การสนับสนุนด้านการเงินภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่จ้างงานควรมีนโยบายและมาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งรวมถึง

4.1) การมีงบประมาณและเงินทุนของรัฐเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง โปรแกรมการศึกษาบางเวลา และการจัดฝึกอบรม

4.2) การกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนสำหรับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาบางเวลา

4.3) การยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับนักศึกษาที่เป็นผู้สูงอายุ

4.4) การให้ทางเลือกในการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน

4.5) การที่องค์กรที่จ้างงานมีนโยบายสนับสนุนการลาศึกษาต่อและจัดทุนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ

4.6) การจัดสรรทุนการศึกษาและเงินทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยภาครัฐ และสถาบันอุดมศึกษา

4.7) การมีทุนสนับสนุนการศึกษาจากองค์กรภายนอก (Dollhausen & Wolter, 2013; Schuetze & Slowey, 2002)

ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มีดังนี้

ปัจจัยด้านบริบทของประเทศ ที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญๆ นับตั้งแต่การขาดนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียว การขาดวัฒนธรรมการเรียนรู้ ปัญหาการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโอกาสการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการใช้ ICT ของประชากรที่ยังมีไม่เพียงพอและไม่เท่าเทียมกัน ความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน อาคาร เทคโนโลยี รวมถึงบริการการศึกษา จนไปถึงปัญหาเศรษฐกิจของประเทศและตลาดแรงงาน (Dollhausen & Wolter, 2013)

ปัจจัยด้านสถาบัน ที่อาจเป็นอุปสรรครวมถึง โครงสร้างของหน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ นโยบายของสถาบัน การประชาสัมพันธ์ของสถาบันเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษา ความยืดหยุ่นของเกณฑ์การรับเข้าศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษา และตารางเรียน การขาดหลักสูตรที่เปิดสอนนอกเวลาราชการและหลักสูตรออนไลน์ ทักษะของผู้บริหาร บุคลากรฝ่ายสนับสนุน และผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน บริการสนับสนุนนักศึกษา (เช่น บริการห้องสมุด คอมพิวเตอร์ การให้คำปรึกษาและแนะแนว ยานพาหนะและที่จอดรถ และเวลาทำการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และทุนการศึกษา (MacKeracher et al. 2006; Saar, That, & Roosalu, 2014; Linkin et al., 2007; Dollhausen & Wolter, 2013; Chao et al., 2007; Osam, Bergman, & Cumberland, 2017)

อุปสรรคทางด้านสถาบันที่เกิดจาก โครงสร้างของหน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ได้แก่ การที่สถาบันอุดมศึกษา จัดหน่วยงานเฉพาะสำหรับผู้ใหญ่แทนที่จะบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรปกติอาจทำให้การจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่และการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตกลายเป็นงานขายขบที่ไม่ได้เป็นแก่นแกนของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคจากการที่สถาบันอุดมศึกษาระบุนโยบาย/หลักการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในแผนกลยุทธ์ของสถาบัน แต่กลับไม่ได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติจริง (Dollhausen & Wolter, 2013)

สำหรับอุปสรรคด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และบริการสนับสนุนนักศึกษาของสถาบันนั้น Chao et al. (2007) ขยายความเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

1) โครงสร้างหลักสูตรและระยะเวลาการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงและคงอยู่ของนักศึกษาผู้ใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึง 1.1) ตารางเรียนที่ขาดความยืดหยุ่น และสถานที่ตั้งที่ยากลำบากต่อการเดินทางไป-กลับ ปัจจัยเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่เนื่องจากมีภาระหน้าที่ด้านการทำงานและครอบครัวจึงต้องการตารางเวลาเรียนที่ยืดหยุ่น เช่น เรียนภาคค่ำและ/หรือช่วงหยุดเสาร์อาทิตย์ เรียนเป็นบล็อกคอร์สในช่วงวันหยุดทำงาน นอกจากนี้นักศึกษาผู้ใหญ่บางคนไม่สะดวกที่จะมาเรียนที่มหาวิทยาลัยจึงต้องการเรียนในสถานที่ทำงานและเรียนออนไลน์ 1.2) ระยะเวลาเรียนในหลักสูตรปกติใช้เวลานาน ในขณะที่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ต้องการเรียนโปรแกรมระยะสั้น หรือ โปรแกรมที่แบ่งเป็นโมดูลย่อยที่ให้หน่วยกิตหลังสิ้นสุดการเรียนในแต่ละโมดูล 1.3) นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนแบบครึ่งเวลา/บางเวลามักเข้าศึกษาสลับกับการหยุดศึกษาเป็นระยะๆ จึงทำให้ใช้เวลาในการสำเร็จการศึกษานานกว่านักศึกษาภาคปกติในขณะที่หลักสูตรโดยทั่วไปคาดหวังให้นักศึกษาเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมักกำหนดระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนและไม่ค่อยยืดหยุ่นในเรื่องการขยายเวลาการศึกษา นอกจากกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยจริงๆ 1.4) นักศึกษาผู้ใหญ่มักถูกบังคับให้ต้องลงทะเบียนเรียนวิชาซ่อมเสริมความรู้และทักษะ ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี โดยเฉพาะในวิทยาลัยชุมชนในบริบทของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงทำให้นักศึกษาต้องใช้เวลาเรียนนานขึ้น และนักศึกษาผู้ใหญ่บางส่วนเกิดความท้อถอยตั้งแต่ยังเรียนรายวิชา ซ่อมเสริมในตอนต้น

2) การจัดการเรียนการสอนที่ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยการสอนยังเป็นแบบบรรยายและสอนตามตำรา ส่วนผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้โดยไม่มีโอกาสใช้ประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การสอนผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จึงต้องสอนทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์ควบคู่กันไปด้วย

3) ผู้ใหญ่ประสบปัญหาการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถาบัน ปัญหาการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างประสบการณ์เรียนรู้แบบไม่เป็นทางการกับการเรียนรู้แบบเป็นทางการ

4) นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการบริการสนับสนุนในด้านวิชาการและสังคม เช่น ทิวเตอร์ การแนะแนวเกี่ยวกับแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาและอาชีพ การให้คำปรึกษาทั้งเรื่องวิชาการและเรื่องส่วนตัว ตลอดจนสถานที่ยุติธรรมสำหรับเด็ก โดยคาดหวังให้มีบริการเหล่านี้ทั้งในและนอกเวลาราชการ และต้องการให้จัดบริการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน รวมถึงต้องการคำแนะนำจากเพื่อนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุน

ปัจจัยด้านสถานการณ์ เป็นอุปสรรคที่เกิดจากสถานการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาการบริหารเวลาระหว่างการเรียน การทำงานและครอบครัว การขาดคนดูแลลูกและครอบครัว การขาดเงินทุนและทรัพยากรสนับสนุน การขาดการสนับสนุนจากครอบครัว บุคคลใกล้ชิดและนายจ้าง ปัญหาการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการ

ศึกษาระดับอุดมศึกษา และปัญหาการเดินทางไป-กลับ เป็นต้น (Mackeracher et al., 2006; Macdonald, 2018; Baharudin, Murad, & Mat, 2013; Osam et al., 2017; Lakin et al., 2007) นอกจากนี้ Osam และคณะ (2017) ยังพบว่า ปัจจัยด้านชีวิตครอบครัวและการเงินเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิง

ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นอุปสรรคที่เกิดจากคุณสมบัติส่วนบุคคลของนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัญหาความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทักษะต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้สอนและผู้บริหาร การขาดแรงจูงใจ ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความล้มเหลวด้านการเรียนในอดีต ปัญหาสุขภาพและความพร้อมทางร่างกาย การขาดความตระหนักถึงประโยชน์ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การขาดสิ่งอำนวยความสะดวก การขาดทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม (MacKeracher et al. 2006; Macdonald, 2018; Baharudin et al., 2013; Dollhausen & Wolter, 2013; Lakin et al., 2007) ทั้งนี้รวมถึงปัญหาที่เกิดจากเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุที่เป็นชนกลุ่มน้อยมักจะประสบปัญหาด้านสุขภาพและรายได้ นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุยังเผชิญกับอุปสรรคจากภูมิประเทศที่ทำให้นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในชนบทมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาน้อยกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเมือง (Lakin et al., 2007)

ปัจจัยด้านวิชาการ ที่ครอบคลุมถึง ปัญหาด้านการสื่อสาร ความจำการคิดวิเคราะห์ การคำนวณ การใช้คอมพิวเตอร์ การค้นคว้าและเข้าถึงสารสนเทศ (MacKeracher et al. 2006; Macdonald, 2018; Baharudin et al., 2013) โดยผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และผู้เรียนสูงอายุที่กลับเข้าศึกษาใหม่อีกครั้งในสถาบันอุดมศึกษามักประสบกับปัญหาในการเรียนหลายด้าน เช่น การจดคำบรรยาย การทำข้อสอบ การอ่านตำรา การเขียน การคำนวณ การบริหารเวลา การใช้เทคโนโลยี และการมีความกังวลในการเรียน (Macdonald, 2018)

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารในต่างประเทศเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุข้างต้นสอดคล้องกับสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุต้องเผชิญในบริบทไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ รูปแบบกิจกรรม สถานที่หรือการเข้าถึงสารสนเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) สถาบันอุดมศึกษาไทยจึงควรใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้เอื้อสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุไทยที่มีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ขณะที่ผลการศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักศึกษากลุ่มนี้ก็เป็นสารสนเทศที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาองค์การให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ดังแนวคิดที่จะขยายความข้างล่างนี้

2) แนวคิด และองค์ประกอบของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุคืออะไร และมีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง? เครือข่าย The Age-Friendly University (AFU) ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีพันธสัญญาร่วมกันในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีความยืดหยุ่นและโปรแกรมการศึกษาที่เอื้อสำหรับผู้สูงอายุ ได้เสนอแนวคิดมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ (Age-friendly university) ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยผู้ใหญ่ในทุกช่วงอายุตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดทุกช่วงชีวิต (College and University Retiree Association of Canada, 2019)

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและหลักการของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของเครือข่าย Age-Friendly University (AFU) (AGHE, 2019), American Council on Education และ Association for Alternative Degree Programs for Adults (Dixon-Williams, 2010), Mancuso (2001), Council for Adult and Experiential Learning: CAEL (Flint, 2000), ผลวิจัยของ Varsalona (2016), ผลวิจัยของ Dollhausen & Wolter (2013), ผลวิจัยของ Pusser, Breneman, & Ganseder, Kohl, Levin, Milam, & Turner (2007) และเกณฑ์การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีที่สุดด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ของ Best College Review (2019) และ Washington Monthly (The Editors, 2019) ผู้เขียนจึงเสนอแนวคิดรวบยอดและองค์ประกอบที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุว่ามีทั้งหมด 8 ด้าน ดังนี้

1) ด้านพันธกิจ พันธกิจของสถาบันควรครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 จัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับสถานการณ์ชีวิตและความต้องการหลายด้านของนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และมุ่งช่วยสนับสนุนนักศึกษาในกลุ่มนี้ให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษา
- 1.2 ส่งเสริมผู้ใหญ่และผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหลักของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการชุมชน
- 1.3 ให้ความสำคัญกับการวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุ
- 1.4 ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ เสริมสร้างทักษะ และสนับสนุนให้เกิดเวทีสาธารณะเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา ในการตอบสนองความต้องการของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
- 1.5 สนับสนุนผู้ใหญ่และผู้สูงอายุให้มีโอกาสเข้าถึงโครงการส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา
- 1.6 ส่งเสริมนักศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับปณิธานของชีวิตที่ยืนยาว

2) ด้านบุคลากร สถาบันควรดำเนินการดังนี้

- 2.1 คัดเลือกคณาจารย์และบุคลากรที่มีพันธสัญญาในการให้บริการผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นสำหรับสอน ให้คำปรึกษาและช่วยสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ในขณะเดียวกันสถาบันก็ควรจ้างคณาจารย์ที่ปฏิบัติงานบางเวลา/คณาจารย์พิเศษ ทั้งนี้เพราะคณาจารย์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและมีเครือข่ายการทำงานภายนอก
- 2.2 คณาจารย์ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาทำงานหลายด้านผสมผสานกันทั้งการสอน บริการนักศึกษาและบริหาร
- 2.3 คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาควรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจของสถาบัน
- 2.4 ส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนผู้ใหญ่ รวมถึงมีศูนย์วิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมการสอน

3) ด้านการสรรหา รับเข้าและขยายโอกาสการศึกษา สถาบันควรดำเนินการดังนี้

- 3.1 ใช้วิธีการรับเข้าที่ไม่เน้นการแข่งขันและเปิดกว้างสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย เช่น มีนโยบายเปิดรับเข้าศึกษาตลอดทั้งปีจัดให้การประเมินตนเองและการวางแผนการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรับเข้า ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ทดลองเรียนก่อนเข้าศึกษา
- 3.2 ใช้วิธีการรับเข้าเชิงรุก ยืดหยุ่นและหลากหลาย เช่น เปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการศึกษา จัดโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องและโปรแกรมขยายโอกาสการศึกษา มีกลไกเชื่อมโยงกับอาชีวศึกษา

4) ด้านการจัดการศึกษา สถาบันควรดำเนินการดังนี้

- 4.1 จัดหลักสูตรเน้นสมรรถนะ หลักสูตรเน้นอาชีพ เน้นการเชื่อมโยงภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 4.2 จัดหลักสูตรให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตร ตารางเรียนและสถานที่เช่น จัดหลักสูตรนอกเวลาราชการ หลักสูตรเรียนแบบครึ่งเวลา หลักสูตรขยายเวลา/เร่งรัด หลักสูตรภาคค่ำหลักสูตรทางไกล หลักสูตรออนไลน์ ออฟไลน์และแบบผสม เปิดสอนรายวิชาตลอดทั้งปี เปิดสอนหลักสูตรหลายภาษา และจัดศูนย์สนับสนุนการเรียนรู้ในท้องถิ่น
- 4.3 เปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าถึงหลักสูตรออนไลน์
- 4.4 จัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมนักศึกษาให้มีส่วนร่วมเชิงรุกในการวางแผนและกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหลักสูตรที่เน้นตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 4.5 หลักสูตรควรกำหนดแผนการเรียนตลอดหลักสูตรให้ชัดเจน มีการพูดคุยกับนักศึกษาผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนนักศึกษาให้ตัดสินใจวางแผนการศึกษาอย่างรอบคอบ
- 4.6 ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุเช่นการเรียนการสอนที่ใช้ประสบการณ์เป็นฐานการเรียนควบคู่กับการทำงานการเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบเร่งรัด (accelerated learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนและปัญหาเป็นฐาน จัดระบบติวเตอร์ พัฒนาเครือข่ายเพื่อนสอนเพื่อน/ชุมชนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่เน้นความเท่าเทียมทางสังคมและคำนึงถึงพหุวัฒนธรรม
- 4.7 ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนต่างวัย

4.8 จัดให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้อันระหว่างประสบการณ์เรียนแบบเป็นทางการ แบบไม่เป็นทางการและการทำงาน โดยสถาบันควรระบุและประเมินความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุได้รับจากหลักสูตรและประสบการณ์การทำงานเพื่อใช้เทียบโอนหน่วยกิตและให้ปริญญา

4.9 ส่งเสริมการประเมินตนเองและใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนและประเมินผู้เรียนจากผลลัพธ์การเรียนรู้จำเพาะและเป็นองค์รวม

4.10 ให้คณาจารย์ บุคลากรทางวิชาการ ผู้บริหารและนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อการประกันคุณภาพมาตรฐานและกระตุ้นให้พัฒนาหลักสูตร

4.11 มีโครงสร้าง ทรัพยากรบุคคล การเงินและรายได้ และทรัพยากรการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุพันธกิจของหลักสูตร

4.12 กำกับและติดตามสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาที่เปิดสอนแบบมีหน่วยกิตและแบบไม่มีหน่วยกิตรวมถึงจำนวนและลักษณะของนักศึกษาที่ลงทะเบียน

5) ด้านระบบสนับสนุนนักศึกษา สถาบันควรดำเนินการดังนี้

5.1 จัดระบบสนับสนุนนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ทั้งด้านวิชาการและชีวิตส่วนตัว

5.2 สนับสนุนการวางแผนการศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งด้านวิชาการและชีวิตส่วนตัว

5.3 รักษาการคงอยู่และพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้โดยจัดระบบการให้คำปรึกษาจัดระบบติวเตอร์หรือระบบพี่เลี้ยงและส่งเสริมให้มีระบบเพื่อนสอนเพื่อน

5.4 จัดบริการนักศึกษาที่เข้าถึงได้ง่ายและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

6) ด้านการเงิน สถาบันควรดำเนินการดังนี้

6.1 ดูแลค่าเรียนให้อยู่ในอัตราที่นักศึกษาจ่ายได้

6.2 จัดให้มีทางเลือกที่หลากหลายและยืดหยุ่นในการชำระค่าเรียนเช่นเปิดโอกาสให้ผ่อนชำระค่าเรียนเป็นงวด ลดค่าเล่าเรียนสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

6.3 ควรมีมาตรการในการสนับสนุนด้านเงินทุนเช่น จัดทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ การร่วมมือกับหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่และการมีทุนสนับสนุนค่าเล่าเรียนจากผู้จ้างงาน

7) ด้านเทคโนโลยี สถาบันควรดำเนินการดังนี้

สถาบันควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงสารสนเทศ ขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และสนับสนุนการสื่อสารระหว่างบุคคลและเป็นกลุ่ม

8) ด้านการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถาบันควรดำเนินการดังนี้

8.1 ร่วมมือกับผู้จ้างงานและองค์กรอื่น ๆ ในการสร้างและพัฒนาโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เช่น ร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและชุมชนในการจัดหลักสูตรแบบสะสมหน่วยกิตก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำงานร่วมกับองค์กรที่จ้างงานในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพและ/หรือหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพนักงาน

8.2 ถ่ายโอนความรู้ไปสถานที่ทำงาน

8.3 ร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างนวัตกรรมด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่อง

8.4 ขยายเครือข่ายการให้บริการทางการศึกษาทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติโดยการร่วมมือในการจัดการศึกษาทางไกลช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมและสวัสดิการทางสังคม

8.5 ร่วมมือกับผู้นำระดับสถาบัน หน่วยงานที่พัฒนาแรงงานและภาคธุรกิจในการพัฒนานโยบายเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่และการพัฒนาแรงงาน

8.6 ส่งเสริมมาตรการหรือโมเดลการเชื่อมโยงการศึกษาทุกระดับหรือที่เรียกว่า P-16 model

8.7 มีการพูดคุยอย่างสม่ำเสมอกับองค์กรที่เป็นผู้แทนในการดูแลผลประโยชน์ของประชากรผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

เพื่อขยายความแนวคิดสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุให้เห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม เนื้อความต่อไปนี้จึงขอนำเสนอกรณีตัวอย่างของ Dublin City University (DCU) ในประเทศไอร์แลนด์ซึ่งมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้นมหาวิทยาลัยแห่งนี้มีจุดมุ่งหมายที่โดดเด่นในการเปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมโดยการดำเนินพันธกิจด้านการจัดการศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองและชุมชน (civic and community engagement) นอกจากนี้ DCU ยังเป็นผู้ที่ริเริ่มก่อตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ (age-friendly university network) ที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของสถาบันแห่งนี้ในการช่วยสังคมเผชิญกับความท้าทายจากปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นเกือบทั่วโลก ในการนำแนวคิดมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัตินั้น DCU จัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยคณาจารย์จากสหวิทยาการและผู้เรียนสูงอายุและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น Age Action Ireland, National Adult Learning Association เป็นต้น ในปี ค.ศ. 2012 DCU ได้สอดแทรกหลักการ 10 ประการ⁵ ของมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในพันธกิจของสถาบันส่วนการดำเนินงานของคณะทำงานชุดนี้เพื่อสนับสนุนผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ มีดังต่อไปนี้ คือ การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัย การส่งเสริมโอกาสในการกลับมาประกอบอาชีพใหม่/กิจการใหม่ และการมีส่วนร่วมในภาคพลเมือง (civic engagement) ที่ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการดำเนินงานบางด้านของ DCU ดังต่อไปนี้ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยแห่งนี้จัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นโดยจัดหลักสูตรแบบเรียนบางเวลา หลักสูตรเรียนออนไลน์ หลักสูตรขยายโอกาสระยะสั้น ส่วนด้านการวิจัย DCU เป็นผู้นำในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ โดยร่วมโครงการวิจัยของสหภาพยุโรป เช่น In-MINDD ซึ่งเป็นโครงการนวัตกรรมเพื่อป้องกันภาวะสมองเสื่อมในวัยกลางคน นอกจากนี้ DCU ยังทำงานร่วมกับนักวิชาการจากสหวิทยาการในระดับนานาชาติเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุและการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดอุปสรรคในการเรียนสำหรับคนกลุ่มนี้ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในภาคพลเมืองและชุมชน DCU จัดโปรแกรมด้านสุขภาพและสุขภาพที่ชื่อ MedEx ซึ่งให้บริการครอบคลุมการฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยด้านหัวใจ ปอด หลอดเลือด เบาหวานและมะเร็ง (Mark, 2018)

จากแนวคิดและกรณีตัวอย่างของ DCU ข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอแนวทางที่สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถาบันแต่ละแห่งดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาองค์การให้เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ นอกจากนี้สถาบันควรจัดโครงสร้างขององค์การให้มีหน่วยงานและบุคคลที่รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรงมีการคัดเลือก สร้างแรงจูงใจและพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในการดำเนินพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน การวิจัย การบริการชุมชนและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งควรประยุกต์แนวคิดนี้มาใช้ให้สอดคล้องกับพันธกิจที่เป็นจุดเน้นของสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยวิจัยควรเน้นการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กับการพัฒนาวิชาชีพขั้นสูง ในขณะที่วิทยาลัยชุมชนอาจเน้นการขยายโอกาสการเรียนรู้การพัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุในท้องถิ่นหรือจัดกิจกรรมสันทนาการสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ นอกจากนี้รูปแบบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ต้องมีความยืดหยุ่นส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์และส่งเสริมการเทียบโอนผลการเรียนรู้ให้มากขึ้น ท้ายสุดนี้การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจากการทำงานร่วมกับประชาคมภายในสถาบันอุดมศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

⁵ 1) ส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหลักของมหาวิทยาลัย 2) ส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ 3) ให้ความสำคัญกับความต้องการทางการศึกษาในหลายด้านของผู้สูงอายุ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนต่างวัย 5) ขยายโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการศึกษาออนไลน์ 6) ให้ความสำคัญกับการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุและส่งเสริมให้มีเวทีสาธารณะเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ 7) ส่งเสริมความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับปันผลของชีวิตที่ยืนยาว (longevity dividend) 8) สนับสนุนผู้สูงอายุให้มีโอกาสเข้าถึงโครงการส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย 9) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนผู้เกษียณอายุของมหาวิทยาลัย 10) มีการพูดคุยอย่างสม่ำเสมอกับองค์กรที่เป็นผู้แทนในการดูแลผลประโยชน์ของประชากรสูงอายุ

บทสรุป

บทความนี้นำเสนอแนวคิดสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุว่าเป็นอีกทางเลือกของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในยุคที่ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะประชากรของนักศึกษาที่นักศึกษาวัยเรียนมีจำนวนลดลงในขณะที่จำนวนและความต้องการการศึกษาของประชากรผู้ใหญ่และผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ในการปรับตัวให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องเข้าใจปัจจัยสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุดังที่ได้นำเสนอในบทความนี้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เสนอแนวคิดและองค์ประกอบของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ซึ่งมีทั้งหมด 8 ด้าน คือ พันธกิจ บุคลากรและการบริหารงาน การสรรหาปรับเข้าและขยายโอกาสในการเข้าศึกษา การจัดการศึกษา ระบบสนับสนุนนักศึกษา การเงิน เทคโนโลยี และ การสร้างพันธกิจเชิงกลยุทธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำเสนอ Dublin City University เป็นกรณีตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการประยุกต์แนวคิด นี้มาใช้กับสถาบันอุดมศึกษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- เกื้อ วงศ์บุญสิน สุวาณี สุรเสียงสังข์ พัทธราวัลย์ วงศ์บุญสิน และ สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย. (2549). *การพัฒนาประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานทั้งในและนอกระบบเพื่อเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2560). *มหาวิทยาลัยปรับตัวในยุคอัตราเกิดลดลง*. (21 มกราคม 2562) สืบค้นจาก <http://www.kriengsak.com/node/874>.
- นิเวศ ธรรมชัยชูศักดิ์ และธิดา กมลรุ่งเรือง. (2560). การพัฒนาขีดความสามารถด้านภาวะผู้นำกับการปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารร่มพญักษ์*, 35(3), 84-99.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2561). ปี62“มหาวิทยาลัยไทย”น่าห่วง นศ.น้อยที่ว่างเยอะอาจมี“ยุบ”. (21 มกราคม 2562) สืบค้นจาก <https://mgronline.Com/Daily/Detail/9610000128683>.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). *สังคมสูงวัย60+*. (21 มกราคม 2562) สืบค้นจาก [file:///C:/Users/Administrator/CJZQIAXOTHKYKFY/Downloads/factsheet-aw-ok-0\(3\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/CJZQIAXOTHKYKFY/Downloads/factsheet-aw-ok-0(3).pdf).
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม และสุพรรณิ ไชยอำพร. (2560). สวัสดิการชุมชนกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารร่มพญักษ์*, 35(1), 140-161.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2565)*. กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. *วารสารร่มพญักษ์*, 36(3), 46-65.
- Academy for Gerontology in Higher Education (AGHE). (2019). *The Age-Friendly University Global Network*. (May 4, 2019). Retrieved from <https://www.aghe.org/resources/age-friendly-university-principles>.
- Baharudin, S.N.A., Murad, M., & Mat, N.H.Hj. (2013). Challenges of Adult Learners : A Case Study of Full-Time Postgraduates Students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90, 772-781.
- College and University Retiree Associations of Canada (CURAC). *What is an “Age-friendly” University or College Campus?*. (Jane 26, 2019) Retrieved from <https://www.curac.ca/newsletters/curacarucc-nl-winter2018/winter2018-a4/>.

- Chao, E.L., DeRocco, E.S., & Flynn, M.K. (2007). *Adult Learners in Higher Education : Barriers to Success and Strategies to Improve Results*. (November 19, 2018) Retrieved from [https:// files.eric.ed.gov/fulltext/ ED497801.pdf](https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED497801.pdf).
- Dixon-William, S.B. (2010). *Where Adults Go : A Multiple Case Study of Adult Serving Undergraduate Colleges and Universities*. The University at Albany, The State University of New York, New York. (Unpublished Doctoral Dissertation)
- Dollhausen, K. & Wolter, A. (2013). *Developing the Adult Learning Sector : Opening Higher Education to Adults*. (Jane 23, 2019) Retrieved from https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/head_finalreport.pdf.
- Flint, T. (2000). *Serving Adult Learners in Higher Education : Principles of Effectiveness*. Chicago, IL : Council for Adult and Experiential Learning.
- Lakin, M. B., Mullane, L., & Robinson, S. P. (2007). *Framing New Terrain : Older Adults and Higher Education. Reinvesting in the Third Age : Older Adults and Higher Education-First Report*. Washington, DC : American Council on Education.
- Macdonald, K. (2018). A Review of the literature : The Needs of Nontraditional Students in Postsecondary Education. *Strategic Enrollment Management Quarterly*, 5(4), 159-164.
- MacKeracher, D., Suart, T., & Potter, J. (2006). *State of the Field Report : Barriers to Participation in Adult Learning*. (September 19, 2561) Retrieved from <http://en.copian.ca/library/research/sotfr/barriers/barriers.pdf>.
- Mancuso, S. (2001). Adult-Centered Practices : Benchmarking Study in Higher Education. *Innovation Higher Education*, 25(3), 165-181.
- Mark, R. (2018). Promoting Age Friendly Universities Which Are Sustainable and Open to All : A New Challenge for the Academy?. *Widening Participation and Lifelong Learning*, 20(2), 169-183.
- Osam, E.K., Bergman, M., Cumberland, D.M. (2017). An Integrative Literature Review on the Barriers Impacting Adult Learners' Return to College. *Adult Learning*, 28(2), 54-60.
- Pusser, B., Breneman, D.W., Gansneder, B.M., Kohl, K.J., Levin, J.S., Milam, J.H., & Turner, S.E. (2007). *Returning to Learning : Adults' Success in College is Key to America's Future*. Indianapolis, IN : Lumina Foundation for Education.
- Saar, E., Roosalu, T., & That, K. (2014) . Institutional Barriers for Adult's Participation in Thirteen European Countries. *Higher Education*, 68 (5), 692-710.
- Schuetze, H.G. & Slowey, M. (2002). Participation and Exclusion : A Comparative Analysis of Nontraditional Students and Lifelong Learners in Higher Education. *Higher Education*, 44 (3/4), 309-327.
- The Editors. (2019). A Note on Methodology : *Best Colleges for Adult Learners*. (May 5, 2019) Retrieved from <https://washingtonmonthly.com/magazine/september-october-2018/a-note-on-methodology-best-colleges-for-adult-learners-3/>.
- Best College Review. (2019). *The Top 50 Colleges for Adult Education*. (May 5, 2019) Retrieved from <https://www.bestcollegereviews.org/best-colleges-non-traditional-students/>.
- Varsalona, J.R. (2016). *The Strategies Three State Comprehensive Universities Employed to Meet the Needs of Adult Students*. University of Pennsylvania, Philadelphia. (Unpublished Doctoral Dissertation)

7

การศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนปัญญาวุฒิมิตร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

A Cookery Study of Students with Intellectual Disabilities
at Panyawuthikorn School Using Davies' Instructional Model
for Psychomotor Domain

กาญจนา เดชภิญญา และ วีณัฐ สกุดหอม
Kanchana Detpinya and Veenust Sakoonhom

การศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนปัญญาวุฒิมกรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์

A Cookery Study of Students with Intellectual Disabilities at Panyawuthikorn School
Using Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain

Received : April 18, 2019

Revised : May 21, 2019

Accepted : May 23, 2019

กาญจนา เดชพิญา¹ และ วีณัฐ สกุกุหลอม²

Kanchana Detpinya and Veenust Sakoonhom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทักษะความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบส่วนผสมและด้านการประกอบอาหาร ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์และเปรียบเทียบความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิมกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวีส์มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 29.89 หรือร้อยละ 46.70 อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง หากพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ย 32.50 หรือร้อยละ 59.78 ด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบส่วนผสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 28.83 หรือร้อยละ 45.05 และในด้านการประกอบอาหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 28.33 หรือร้อยละ 44.27 ความสามารถหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิมกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ พบว่านักเรียนมีความสามารถในด้านการประกอบอาหารในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 53.89 หรือร้อยละ 84.20 อยู่ในเกณฑ์ดี หากพิจารณารายด้าน พบว่า การประเมินความสามารถหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิมกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์การปฏิบัติทั้ง 3 ด้าน

วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้วยการใช้การวิเคราะห์ Wilcoxon Signed Ranks Test พบว่า ความสามารถหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิมกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ในภาพรวมแตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p-value = .028) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : เด็กบกพร่องทางสติปัญญา; ทักษะปฏิบัติของเดวีส์; การประกอบอาหาร

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 76 ซอยสวนฝรั่ง แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800 โทรฯ : 081-9787588 E-mail : detpinya2511@gmail.com

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรฯ : 081-3838467 E-mail : venusskun@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) analyze cooking skill abilities of students with intellectual disabilities in preparing equipment, raw material ingredients, and cooking method before and after using Davies' performance skill teaching model and 2) compare the cooking abilities of students with intellectual disabilities before and after using Davies' performance skill teaching model.

The results of the research found that before using Davies' performance skill teaching model, the mean score ($\bar{X}$) of the students cooking abilities with intellectual disabilities at Panyawuthikorn School was 29.89 or 46.70 of percentile which was at repairable level. When considering each ability, the result found that the mean score of preparing equipment was 32.50 or 59.78 of percentile, the mean of preparing raw material ingredients was 28.83 or 45.05 of percentile and the mean score of cooking method was 28.33 or 44.27 of percentile. On the contrary, after using Davies' performance skill teaching model, the results were the mean score ($\bar{X}$) of the student cooking abilities with intellectual disabilities at Panyawuthikorn School was 53.89 or 84.20 of percentile which was at good level. When considering each ability, the result found that the abilities of preparing equipment, preparing raw material ingredients and cooking method, all were at passing the criteria level.

The analysis of comparing the cooking abilities of students with intellectual disabilities by Wilcoxon Signed Ranks Test found that the cooking skill abilities of students with intellectual disabilities at Panyawuthikorn School after using Davies' performance skill teaching model was different from their cooking skill abilities before using Davies' performance skill teaching model at the statistical significance of .05 (p-value = .028) in accordance with the defined assumption.

Keywords : Students with Intellectual Disabilities; Davies' Performance Skill; Cooking Skill Abilities.

บทนำ

บทความนี้เป็นผลงานที่ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลมาจากการวิจัยของผู้เขียนที่ได้ทำการทดลองขึ้นกับเด็กนักเรียนโรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์ ซึ่งนักเรียนที่ผู้เขียนได้นำมาเป็นกรณีศึกษานี้เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ผู้เขียนสอนอยู่ ดังนั้นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กผู้มีความพิการทางสติปัญญาจึงมีความแตกต่างไปจากเด็กนักเรียนปกติทั่วไป และจากประสบการณ์ในการสอนทำให้ผู้เขียนศึกษา ค้นคว้าหาแนวทางการสอนเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำได้ดีขึ้น และจากการทดลองกับนักเรียนในโรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์กับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในระดับที่เรียนได้ทำให้ผู้เขียนพบว่าแนวทางและรูปแบบวิธีการสอนของเดวิส เป็นวิธีการที่น่าสนใจ จึงได้นำมาใช้งานวิจัยของผู้เขียน อีกทั้งรูปแบบการสอนของเดวิส เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย คือ ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นสาธิต และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

การนำหลักการของเดวิส มาใช้นั้นผู้เขียนมีความเห็นว่าควรฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น (Davies, 1971 : 50-56) ด้วยหลักการของเดวิส ทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะนำแนวคิดของ เดวิส มาทดลองใช้ในการสอนทักษะปฏิบัติในเรื่องการประกอบอาหารให้กับเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของโรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์เนื่องจากเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะมีปัญหาในด้านความจำ ความเข้าใจ ไม่สามารถทำอะไรได้ในช่วงระยะเวลาอันสั้นเหมือนกับเด็กปกติทั่วไป ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องค้นหาวิธีการสอน รูปแบบ และเทคนิคต่าง ๆ มาทำการสอนให้กับเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความจำและความเข้าใจ และนำสิ่งที่ครูสอนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและไม่เป็นภาระแก่บุคคลอื่น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาทักษะความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบส่วนผสมและด้านการประกอบอาหาร ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้มี 3 ด้าน ดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ 5 ชั้น ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 ชั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ชั้นที่ 2 ชั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ชั้นที่ 3 ชั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ชั้นที่ 4 ชั้นให้เทคนิควิธีการ และชั้นที่ 5 ชั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ ให้เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ตัวแปรตาม คือ ทักษะความสามารถด้านการประกอบอาหาร ประกอบด้วย ด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบส่วนผสม และด้านการประกอบอาหาร

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปัญญาภูมิกร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 14 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยเลือกแบบเจาะจงจากระดับสติปัญญา 50-70 ไม่มีพิการซ้อน มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้เริ่มทำการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

คำว่า บกพร่องทางสติปัญญาตรงกับภาษาอังกฤษที่ใช้กันโดยทั่วไปว่า Intellectual Disability ซึ่งแต่เดิมใช้คำว่า ปัญญาอ่อน (Idiot, Mental Deficiency, Feeble Minded) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความต่างๆ ดังนี้

สมพร คำมูล (2554 : 7) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ภาวะที่มีพัฒนาการของสมองจำกัดและมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ปรากฏร่วมกับมีความจำกัดทางด้านทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะ หรือมากกว่าหรือส่งผลให้เกิดความล่าช้า ในการพัฒนาด้านอื่นๆ ตามมา คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ภาษา ทั้งนี้ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา ต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี

กุลยา ก่อสุวรรณ (2553 : 22) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ความจำกัดในการดำเนินชีวิต ในปัจจุบันเห็นได้จากความล่าช้าทางสติปัญญาการตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เหมาะสม ความสามารถทางด้านวิชาการ จิตวิทยา ภาษา และสังคมต่ำกว่าเกณฑ์ และในสมัยก่อน เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อยมักถูกเรียกว่า เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ (Educable Mental Retardation หรือ EMR) หมายถึง เด็กที่มีความสามารถพอที่จะได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ทักษะทางวิชาการ ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาปานกลางถูกเรียกว่า เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาในระดับฝึกได้ (Trainable Mental Retardation หรือ TMR) ซึ่งหมายถึง เด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียนทักษะวิชาการได้ แต่ควรได้รับการฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 39) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่พัฒนาการล่าช้ากว่าคนปกติทั่วไป เมื่อวัดสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้วปรากฏว่ามีสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลปกติทั่วไปเมื่อสังเกตจากพฤติกรรมจะพบว่าบุคคลประเภทนี้มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบุคคลปกติทั่วไปในวัยเดียวกัน

จากความหมายของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ภาวะที่มีความจำกัดต่อการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่า มีลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญาต้องเกิดก่อนอายุ 18 ปี มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลในวัยเดียวกัน ทำให้มีความสามารถจำกัด

2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

หลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (ผดุง อารยะวิญญู, 2538)

- (1) ประเภทที่1 หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถเรียนได้ (Educable mentally retarded)
- (2) ประเภทที่2 หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถฝึกได้ (Trainable mentally retarded)
- (3) ประเภทที่3 หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ต่ำมาก (Severe and Profound mentally retarded)

หลักการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

หลักการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อาจสอนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ การสอนควรยึดหลักระดับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ และผู้สอนควรมีวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากการสอนปกติ โดยมีหลักการสอน ดังนี้

- (1) คำนึงถึงความพร้อมในการเรียนของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะมีความพร้อมช้ากว่าบุคคลทั่วไป ก่อนทำการสอนครูต้องเตรียมความพร้อมก่อน
- (2) สอนตามความสามารถและความต้องการของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแต่ละคน โดยจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของแต่ละคนและสอนตามระดับสติปัญญา
- (3) ยอมรับความสามารถและส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- (4) พยายามฝึกให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด จะเป็นการช่วยให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง
- (5) สอนตามวิเคราะห์งาน (Task Analysis) โดยแบ่งงานเป็นขั้นตอนย่อย เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและให้สามารถทำงานชิ้นนั้นๆ ได้ และประสบความสำเร็จในงาน ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น
- (6) ใช้หลักการสอนแบบ 3 R

Repetition คือ สอนซ้ำและใช้เวลาสอนมากกว่าบุคคลทั่วไป ใช้วิธีสอนหลายวิธีในเนื้อหาแบบเดิม

Relaxation คือ การสอนแบบไม่ตึงเครียด ไม่สอนวิชาเดียวกันนานเกินไป 15 นาที ควรเปลี่ยนกิจกรรมการสอนวิชาการเป็นการเล่น ร้องเพลง ดนตรี เล่นกีฬา หรือให้ลงมือปฏิบัติจริง

Routine คือ การสอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอในแต่ละวัน

เทคนิคการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เทคนิคการสอนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ประสบความสำเร็จทางการเรียนซึ่งเทคนิคการสอนมีหลายวิธีดังนี้

1) เทคนิคการกระตุ้น ได้แก่

1.1) การเรียกร้องความสนใจจากเด็ก (Elicitation) เช่น การเคาะวัตถุที่ใช้ฝึกกับพื้นโต๊ะ หรือให้เด็กสบตา (Eye-Contact) โดยใช้รางวัลหลอกล่อ

1.2) การกระตุ้นเตือนทางกาย (Physical Prompting) คือ จับมือของเด็กให้ทำงานส่วนที่ครูต้องการให้ทำเมื่อเด็กทำได้ครูจะลดการช่วยเหลือลงเป็นสัมผัสเบาๆและเลื่อนจากการจับมือเป็นแตะข้อศอกและลดความช่วยเหลือจนเด็กสามารถทำได้เอง

1.3) การกระตุ้นเตือนด้วยท่าทาง (Gestural Prompting) คือ การสาธิตวิธีปฏิบัติงานให้เด็กดู ให้เด็กเลียนแบบถ้าเด็กทำไม่ได้ให้ชี้แนะด้วยการชี้ไปทำงานหรือวัตถุชิ้นนั้น หรือการมองด้วยใบหน้า สายตา

1.4) การกระตุ้นด้วยวาจา (Verbal Prompting) คือ การออกคำสั่งหรือชี้แจงด้วยคำพูดซึ่งครูต้องพยายามใช้คำสั่งสั้นๆและง่ายพอที่เด็กจะเข้าใจได้

1.5) เทคนิคการวิเคราะห์งานคือ การแตกงานออกเป็นขั้นตอนเล็กๆหรือจำแนกเนื้อหาที่จะสอนเป็นขั้นตอนย่อยๆหลายขั้นตอนจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก

2) เทคนิคการให้รางวัลควรให้อย่างทันทีทันใด ภายหลังจากพฤติกรรมหรือเด็กทำงานได้สำเร็จ

3) เทคนิคการตะล่อมกลมกล่อม (Shaping) คือ วิเคราะห์งานก่อน และให้รางวัลแก่การตอบสนองในขั้นตอนที่เด็กทำได้ ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้จะต้องต่อเนื่องไปสู่จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4) เทคนิคการเลียนแบบให้เด็กเลียนแบบทำตามตัวอย่างที่ครูสาธิตให้ดู

5) สื่อการสอนครูจะต้องเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนให้เด็กโดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการ และวัสดุอุปกรณ์ต้องเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคนในกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้อุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง

จากการศึกษาในเรื่องของหลักการสอนและเทคนิคการสอนเด็กบกพร่องทางสติปัญญา รวมไปถึงประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย พอจะสรุปได้ว่าหลักการสอนและเทคนิคการสอนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะมีความแตกต่างไปจากเด็กปกติทั่วไป กล่าวคือ เด็กปกติทั่วไปสามารถนำแนวทาง หลักการวิธีการสอนและเทคโนโลยีที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในการสอนได้โดยไม่ต้องใช้เทคนิคหรือรูปแบบอื่นๆ ที่ยุ่งยากซับซ้อน แต่สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใช้ทั้งความพยายาม ความอดทน สื่อการสอนที่นำมาใช้จะต้องมีความชัดเจนตรงเป้าหมายและต้องสอดคล้องกับศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล

3) แนวคิด และทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

Gagne (1979) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติ (Performance) ว่าการปฏิบัติของทักษะปฏิบัติจะถูกสะท้อนออกมาในการกระทำของการเคลื่อนไหวร่างกายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกล้ามเนื้อ การกระทำที่สังเกตได้จะถูกทำให้เป็นมาตรฐานในรูปของความเร็วความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการ

Simpson (1972) ได้กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางร่างกายของผู้เรียน ซึ่งเป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อและร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการสั่งงานของสมอง จะต้องมีการสัมพันธ์กับความรู้สึที่ที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการฝึกฝน หรือถ้าหากได้รับการฝึกที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการปฏิบัติงาน

อภิชาติ อนุกุลเวช (2551 : 64) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ คือ ความสามารถ ความชำนาญของกล้ามเนื้อที่กระทำออกมาอย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและรวดเร็ว ที่ต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

จากความหมายของทักษะปฏิบัติที่นักการศึกษาหลายท่านได้นิยามเอาไว้พอสรุปได้ว่า ทักษะปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมการใช้วิธีเคลื่อนไหวของร่างกาย ในการปฏิบัติกิจกรรมหรืองานทั้งปวง ซึ่งทักษะปฏิบัติเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพุทธิพิสัยกับสิ่งเร้าภายนอกตั้งแต่ขั้นการเรียนรู้ การพร้อมปฏิบัติ การตอบสนองตามผู้ปฏิบัติ นำ การปฏิบัติและการตอบสนองที่ซับซ้อน การปฏิบัตินั้นจะพิจารณาวิธีปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติ

รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส (Davies' Instructional Model for Psycho- motor Domain) รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมากโดยมีกระบวนการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็วเกินปกติ ก่อนการสาธิต ครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อยๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้าๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิต หรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนมีความ สามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส ดังกล่าวเป็นรูปแบบการฝึกฝนที่เน้นทักษะพิสัย คือ เน้นกระบวนการปฏิบัติโดยส่วนใหญ่ ซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในเรื่องการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์ เนื่องจากเด็กบกพร่องทางสติปัญญาส่วนใหญ่จะมีความจำในระยะสั้น ๆ หากมีการฝึกฝนการเรียนรู้ตามแนวทางการฝึกปฏิบัติของ เดวิส ซึ่งจะมีการสอนให้นักเรียนได้ทำซ้ำๆ เป็นการย้ำคิดย้ำทำบ่อยๆ จะช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

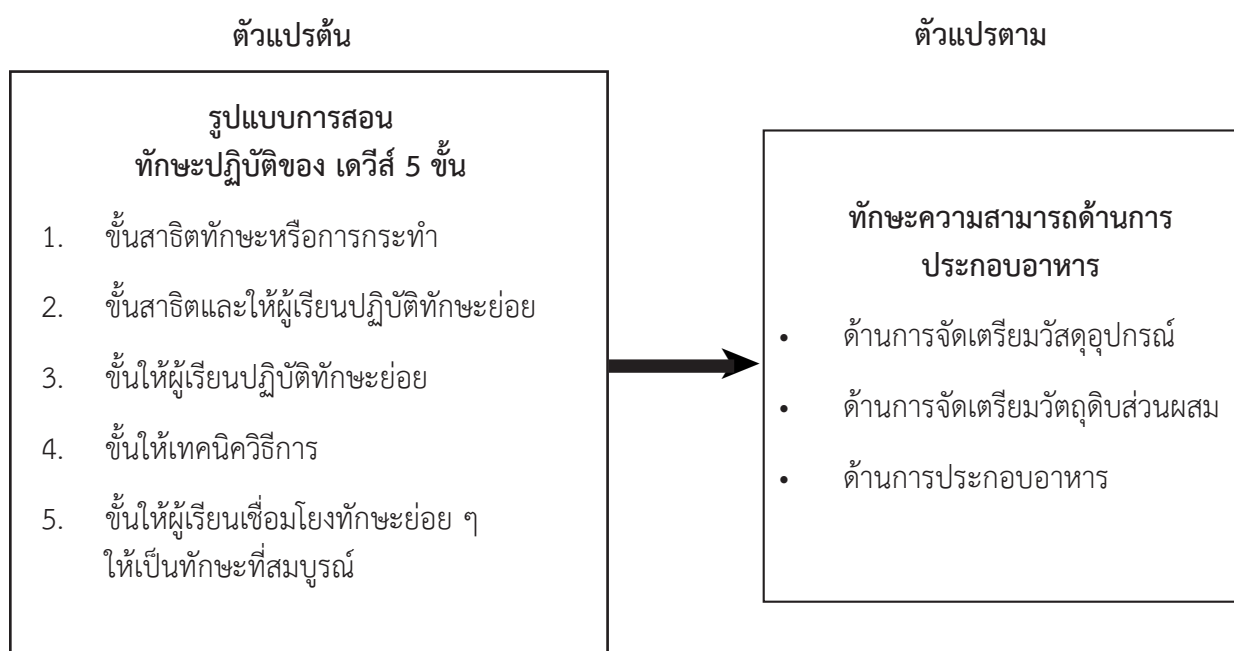
ในการศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับเรื่องที่ทำการศึกษา อาทิ เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และนนทชนน ปภพ ปาลินทร์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัยพบว่า การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2/5 หลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2/5 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ชนิด แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารจำนวน 6 แผน แบบสังเกตทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัยโดยผู้สังเกตจำนวน 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต (RAI) เท่ากับ 0.92 และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) 0.66-1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนทักษะการจัดการก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.25/80.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลการเปรียบเทียบทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

อัญชลี สารรัตน์ คำแปลง แสงคำ และสุจิตรา แสงคำ (2560 : 41) ได้กล่าวว่าการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว พบว่า แผนการจัดการศึกษาด้านทักษะชีวิตประกอบด้วยแผนการเพาะเห็ด จำนวน 6 แผน ระยะเวลา 30 วัน และแผนการประกอบอาหารไข่เจียว จำนวน 5 แผน ระยะเวลา 5 สัปดาห์ 25 คาบ คาบละ 50 นาที ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและเป็นที่ใช้หลักการวิเคราะห์งานร่วมกับการสาธิตและให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงและปฏิบัติซ้ำ สำหรับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว ได้แก่ ความร่วมมือในการศึกษาแผนการจัดการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำไปสอนบุตรที่บ้าน ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยน แบ่งปันสนับสนุนสื่อการสอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการเพาะเห็ดฟาง พบว่า นักเรียนทั้งสามคนมีความสามารถในการทำกิจกรรมระหว่างเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 91.85 และหลังเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 97.57 ด้านการทำไข่เจียว พบว่า นักเรียนทั้งสองคนมีความสามารถในการทำกิจกรรมระหว่างเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 92.07 และหลังเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 97.23

นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยที่นำรูปแบบการฝึกปฏิบัติของ เดวิส มาใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ปันศา ย้วยวน (2557) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการพัฒนาทักษะปฏิบัติงานประดิษฐ์ดอกไม้แห้งโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) ทักษะปฏิบัติงานประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีระดับความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.69 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะปฏิบัติงานประดิษฐ์ดอกไม้แห้งโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียน 18.50 คิดเป็นร้อยละ 61.67 คะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียน 26.08 คิดเป็นร้อยละ 86.94 ซึ่งคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียน 3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้งานประดิษฐ์ดอกไม้แห้งโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการประกอบอาหาร หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวีส์ สูงกว่าก่อนเรียน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีระดับ IQ 50-70 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1/2561 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ขั้นเตรียมการทดลอง

- 1.1 ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหนังสือเพื่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 1.2 ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหนังสือจากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตถึงผู้อำนวยการโรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์ เพื่อขอความอนุญาติทำการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลอง
- 1.3 ดำเนินการคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีระดับ IQ 50-70 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1/2561 จำนวน 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากระดับสติปัญญา 50-70 ไม่มีพิการซ้อน
- 1.4 ประชุมชี้แจงการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ช่วยวิจัยรับทราบ
- 1.5 จัดประชุมชี้แจง การวิจัย การศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิกอร์โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ซึ่งรายละเอียดของการวิจัยประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการเข้าร่วมวิจัย โดยรูปแบบการประชุมใช้วิธีการอธิบาย สาดิต และฝึกปฏิบัติ
- 1.6 จัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้การประกอบอาหาร และแบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติการประกอบอาหารก่อนหลัง

2) ขั้นทดลอง

- 2.1 ประเมินทักษะการประกอบอาหารก่อนการจัดการเรียนการสอนการประกอบอาหารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มประชากรทีละคน โดยใช้แบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติการประกอบอาหาร จำนวน 8 ข้อ โดยประเมินให้ครอบคลุมเนื้อหา ได้แก่ ต้มจืดผักกาดขาว มี 4 แผนๆ ละ 2- 4 ครั้ง รวม 10 ช.ม. ข้าวหมูทอดกระเทียมพริกไทย 4 แผนๆ ละ 2- 4 ครั้ง รวม 10 ช.ม.รวมทั้งสิ้น 20 ช.ม.
- 2.2 สอนการประกอบอาหารโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เรื่อง ต้มจืดผักกาดขาว ข้าวหมูทอดกระเทียมพริกไทย จำนวน 8 แผนดังตารางแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหาร

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
ข้าวหมูทอดกระเทียมพริกไทย	แผนที่ 1 อุปกรณ์	2
	แผนที่ 2 วัตถุดิบ ส่วนผสม	2
	แผนที่ 3 การเตรียมวัตถุดิบส่วนผสม	2
	แผนที่ 4 การประกอบอาหาร	4
ต้มจืดผักกาดขาว	แผนที่ 5 อุปกรณ์	2
	แผนที่ 6 วัตถุดิบส่วนผสม	2
	แผนที่ 7 การเตรียมวัตถุดิบส่วนผสม	2
	แผนที่ 8 การประกอบอาหาร	4
	รวม	20

2.3 ระหว่างการสอน ทุกครั้งที่สอนเสร็จ ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างออกมาปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้ทำการสอนในแต่ละครั้ง เป็นรายบุคคล เพื่อเป็นการทดสอบความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินเป็นการเก็บคะแนนระหว่างการทดลองครั้งละ 10 คะแนน 8 ครั้ง รวม 80 คะแนน

2.4 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 5 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยประเมินความสามารถการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังได้รับการสอนโดยใช้แบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Posttest) โดยแบบที่ใช้เป็นแบบประเมินชุดเดียวกันกับที่ใช้ประเมินก่อนการสอน บันทึกผลคะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน

2.5 นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน - หลัง ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ มาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการประกอบอาหาร โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Ranks Test

3) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิธีทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test)

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ความสามารถก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาอุฉนิกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ในภาพรวมอยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์การปฏิบัติ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 66.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 192 คะแนน แต่หลังจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ พบว่าหลังได้รับการพัฒนาความสามารถในด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ คะแนนเต็ม 192 คะแนน นักเรียนมีคะแนนอยู่ระหว่าง 140-176 คะแนน มีค่าเฉลี่ย 161.67 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.20 มีระดับดีมาก เปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ในระดับสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้วยการใช้การวิเคราะห์ Wilcoxon Signed Ranks Test พบว่า ความสามารถหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาอุฉนิกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ในภาพรวมแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} = .028$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาอุฉนิกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาทักษะความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ จากการประเมินความสามารถก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาอุฉนิกร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ พบว่าก่อนการสอนมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 29.89 หรือร้อยละ 46.70 ระดับปรับปรุง ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การปฏิบัติ แต่หลังได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับอยู่ที่ 53.89 คิดเป็นร้อยละ 84.20 ระดับดีเปรียบเทียบตามเกณฑ์ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดแต่เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นได้ว่าผลในด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อีกค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.50 คิดเป็นร้อยละ 50.78 ระดับพอใช้และหลังจากการจัดการจัดการเรียนรู้ พบว่าด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 55.50 คิดเป็นร้อยละ 86.72 ระดับดีมากแสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดกิจกรรมความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้การสาธิตในภาพรวมที่ผู้วิจัยได้สาธิตให้ดูก่อนให้นักเรียนปฏิบัติจริงทุกครั้ง และทุกครั้งทำการ

สอนเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง นอกจากผู้วิจัยจะทำการสาธิตให้นักเรียนดูก่อนเบื้องต้นแล้ว จะให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างออกมา ทบทวนโดยการให้เด็กได้จัดเตรียมอุปกรณ์ด้วยตนเองทุกครั้ง และให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ฝึกทักษะปฏิบัติย่อยๆ จนเกิดความ ชำนาญ ส่วนในด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบส่วนผสม และด้านการประกอบอาหารก่อนการสอน พบว่าทั้ง 2 ด้าน ที่กล่าวมา ระดับ การปฏิบัติของเด็กไม่ผ่านเกณฑ์ แต่หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่าไม่ ว่าจะเป็นด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบส่วนผสมและด้านการประกอบอาหาร นักเรียนมีระดับการปฏิบัติที่ดีขึ้นทั้งด้านการจัดเตรียม วัตถุดิบส่วนผสมและด้านการประกอบอาหารโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.00 และ 52.17 ตามลำดับ ทั้งนี้จากการทดลองงานวิจัย ในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าเด็กบกพร่องทางสติปัญญาหากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและให้เด็กนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ไม่รีบร้อนจนเกินไปจะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการและสามารถทำได้ด้วยตนเองซึ่งในระยะแรกครูจำเป็นต้องให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด และให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติในรูปแบบเดิมจนกว่าเด็กจะเกิดความชำนาญในแต่ละด้านจนกระทั่งสามารถปล่อยให้เด็กได้ ทำได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะมีพัฒนาการในการจำได้ไม่เต็มที่เท่าเด็กปกติทั่วไปที่ครูผู้สอนทำการสอนเพียง ครั้งสองครั้งเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้เลย สอดคล้องกับ คันธรัตน์ ธรรมธร (2557) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ ทักษะการตีกลองยาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปริวาส ระหว่างการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส กับการสอนปกติ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปริวาส มีทักษะปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยมีคะแนนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสสูงกว่าทักษะปฏิบัติการตีกลองยาวโดยการสอนที่ให้ เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองซ้ำ ๆ กันย่อมส่งผลให้เด็กเกิดพัฒนาการในด้านการปฏิบัติและจดจำได้ดีกว่าการสอนที่ไม่ให้เด็กลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเอง

2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาความสามารถด้านการประกอบอาหารของ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสพบว่าความสามารถด้านการประกอบอาหาร ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการพัฒนาความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญาหลังจากได้รับการฝึกทักษะปฏิบัติด้านการประกอบอาหาร โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติของเดวิสมีความสามารถสูงขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปันศา ย้วยวน (2557) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับผลการพัฒนาทักษะปฏิบัติงานประดิษฐ์ดอกไม้แห้งโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การ งานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าทักษะปฏิบัติงานประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีระดับ ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติ หลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียน

การทดลองครั้งนี้จึงพอสรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิมิตร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนที่มี ความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการฝึกฝนในการวิจัยครั้งนี้มีผลตามที่ได้คาดหวังไว้ คือ นักเรียนสามารถประกอบอาหารได้ ด้วยตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึกทักษะปฏิบัติของเดวิส

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าผลที่ได้รับจากการพัฒนาความสามารถด้านการประกอบอาหารของนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนปัญญาวุฒิมิตร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ทำให้ทราบว่ารูปแบบการสอนในเรื่องทักษะการประกอบอาหารของนักเรียนมีประโยชน์ต่อการดำรงชีพของนักเรียนเป็นอย่างดี ไม่ใช่เฉพาะในเรื่องการประกอบอาหารเท่านั้น แต่ผู้สอนมีความเห็นว่าหากนำหลักการที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยเริ่มต้นจากแผนในการจัดการเรียนรู้ การแนะนำ การสอน และให้เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาหารหรือการทำงานในด้านอื่น หากมีการนำหลักการสอนตามแนวปฏิบัติของเดวิสมาใช้จะทำให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเรียนรู้ ได้เร็ว สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองอีกทั้งยังทำให้เด็กสนุก สร้างความมั่นใจ และมีความสุขใน

การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ในครั้งนี้ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในกลุ่เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นอย่างยิ่ง แต่การที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของเดวีส์นั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความยากง่ายของผู้เรียนในแต่ละคนด้วยการจัดทำแผนจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลักเริ่มจากกิจกรรมที่ง่าย ๆ เหมาะกับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาแล้วจึงค่อย ๆ ปรับความยากง่ายขึ้นเมื่อเห็นว่าเด็กปฏิบัติได้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนยังจำเป็นต้องใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายรู้จักใช้เทคนิคต่าง ๆ สอดแทรกกระหว่างทำการสอน การให้คำชม การเสริมสร้างกำลังใจให้กับเด็กยังเป็นการเสริมแรงบวกอีกวิธีหนึ่งที่เด็กต้องการ

การใช้อุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ ผู้สอนต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กบกพร่องทางสติปัญญาบางคนไม่ทราบว่สิ่งไหนทำให้เกิดอันตรายต่อตนเอง หรือเพื่อนร่วมห้อง ดังนั้นการสอนทุกครั้งครูผู้สอนจะต้องบอกถึงประโยชน์และโทษในสิ่งของต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ทราบด้วยหากไม่แน่ใจในศักยภาพของเด็กไม่ควรปล่อยให้เด็กได้ทำด้วยตนเองจนกว่าจะฝึกเด็กนักเรียนจนเกิดความชำนาญและสามารถปล่อยให้เด็กได้ลงมือทำได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำรูปแบบขั้นตอนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์มาทำการวิจัยกับกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไม่เฉพาะที่มีความบกพร่องเล็กน้อย (IQ 50-70) หากนำมาใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องระดับปานกลาง หรือ ระดับมาก ผลที่ได้รับจะส่งผลอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้จัดกิจกรรมในการเรียนการสอนต่อไป

2) ควรนำแนวทางการปฏิบัติของเดวีส์ มาใช้ และควรที่จะนำแนวทางการปฏิบัติของเดวีส์มาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางด้านอื่น ๆ ให้กับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2549). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). *ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คันธารรัตน์ ธรรมธร. (2557). *การเปรียบเทียบทักษะการตีกลองยาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปริวาส ระหว่างการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์กับการสอนปกติ*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพฯ.
- เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, และ นนทชนนปภพ ปาลินทร. (2559). *ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัย*. การนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21 วันที่ 28 กรกฎาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ กาฬสินธุ์, 987
- ปิ่นคำ ยั่วชวน. (2557). *ผลการพัฒนาทักษะปฏิบัติงานประดิษฐ์ดอกไม้แห้งโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเดวีส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย, เชียงราย.
- ผดุง อาระวิญญู. (2542). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สมพร คำมูล. (2554). *ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อัญชลี สารรัตน์นะ คำแปลง แสงคำ และ สุจิตรา แสงคำ. (2560). *การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว*. *วิทยาลัยราชสุดา เพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ*, 13(1), 41
- Davies, I.K. (1971). *The Management of Learning. Abstracts International*, 64 (04), 1188-A.
- Gagne, Robert M. & Briggs, Leslie J. (1979). *Principles of instructional design*. U.S.A. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Simpson, D. (1972). *Teaching physical education : A system approach*. Boston : Houghton Mufflin Co.

8

การวิเคราะห์เปรียบเทียบวากยสัมพันธ์ประโยคเปรียบเทียบ ที่ใช้บุพบท “比” ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทย

The Syntactic Analysis and Comparison of Comparative Sentences
Using Prepositions “bi” in Chinese and “Kwa” in Thai

ตรีศุล เกษร ศุภกร ทาพิมพ์ และ อนงครัตน์ บังศรี

Threesoon Kesorn Suphakorn Tapim and Anongkarat Bangsri

การวิเคราะห์เปรียบเทียบวากยสัมพันธ์ประโยคเปรียบเทียบ ที่ใช้บุพบท “比” ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทย

The Syntactic Analysis and Comparison of Comparative Sentences
Using Prepositions “bi” in Chinese and “Kwa” in Thai

Received : April 19, 2019

Revised : May 18, 2019

Accepted : May 23, 2019

ตรีศูล เกษร¹ ศุภกร ทาพิมพ์² และ อนงครัตน์ บังศรี³

Threesoon Kesorn Suphakorn Tapim and Anongkarat Bangsri

บทคัดย่อ

“比” (bi) และ “กว่า” ถือเป็นคำบุพบทที่ปรากฏอยู่ในประโยคเปรียบเทียบ ซึ่งสามารถพบเห็นบ่อยในภาษาไทยและภาษาจีนบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทยที่มีลักษณะเดียวกันทางวากยสัมพันธ์เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในการใช้อย่างถูกต้องซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่กำลังศึกษาภาษาจีนและภาษาไทย จากผลการศึกษาด้านลักษณะทั่วไปของประโยคพบว่าการประกอบประโยคมีลักษณะคล้ายกันคือ ประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดง ด้านโครงสร้างพื้นฐานมีความแตกต่างกันของการวางลำดับบทต่างๆในประโยค โครงสร้างภาษาไทยคือ “บทประธาน (สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ) + ภาคแสดงการเปรียบเทียบ + กว่า + บทกรรม (สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ)” สำหรับภาษาจีนโครงสร้างประโยคพื้นฐานคือ “บทประธาน(สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ)+ 比 + บทกรรม (สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ)+ ภาคแสดงการเปรียบเทียบ” หากในประโยคมีคำหรือวลีที่เป็นบทเสริมแสดงปริมาณหรือตัวเลขในประโยคภาษาจีนจะวางบทเสริมเหล่านี้ไว้หลังคุณศัพท์หรือกริยา แต่ส่วนของภาษาไทยจะวางหลังบทกรรมของประโยค หากมีคำกริยาวิเศษณ์เช่น “还” (ยัง) หรือ “更” (ยิ่ง) ในภาษาจีนคำเหล่านี้จะวางไว้หน้าคำกริยาหรือคุณศัพท์เสมอแต่ภาษาไทย “ยิ่ง” จะวางไว้หลังคำกริยาหรือคุณศัพท์ ส่วน “ยัง” กลับวางตำแหน่งไว้ด้านหน้าแทน ถ้าหากส่วนภาคแสดงการเปรียบเทียบเป็นคำกริยาและมีกริยาวิเศษณ์คำว่า “早” (เช้า) “晚” (สาย) “多” (มาก) “少” (น้อย) พบว่าในโครงสร้างของภาษาจีน “早” “晚” “多” “少” จะวางไว้หน้าคำกริยาส่วนในภาษาไทย “เช้า” “สาย” “มาก” “น้อย” จะวางหลังคำกริยาหากในประโยคเปรียบเทียบมีคำว่า “得” (ได้) จะทำให้ประโยคเปรียบเทียบของภาษาจีนนั้นใช้ได้สองลักษณะ เช่น 我比你跑得快 หรือ 我跑得比你快 โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลงแต่กลับจะเน้นใจความของประโยคที่ต่างกันประโยคแรกจะเน้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของสิ่งที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ ส่วนประโยคที่สองเน้นเพื่อให้เห็นถึงระดับของภาคแสดงซึ่งประโยคของภาษาไทยไม่สามารถทำได้ลักษณะนี้

คำสำคัญ : กว่า; 比; ภาษาจีน; ภาษาไทย; ประโยคเปรียบเทียบ

¹วิทยาลัยนานาชาติจีน-อาเซียน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรฯ : 085-267-4351 E-mail : threesoon2531@gmail.com

²บริษัท เฮลท์แลนด์ 2002 จำกัด 120 ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500 โทรฯ : 095-953-6847 E-mail : suphakorn2531@gmail.com

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก 3 ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 โทรฯ : 094-8961668

E-mail : hameaw_cat@hotmail.com

Abstract

The words “bi” and “Kwa” are the prepositions used frequently in Chinese and in Thai comparative sentences. This article aimed to analyze and compare the similarities and the differences of comparative sentence structures that use “bi” in Chinese and “Kwa” in Thai with the same syntax. This was in order to make the learners understand how to use them correctly. In terms of the basic sentence structure, the difference is in the placement of each word in sentences. According to the Thai comparative sentence structure, the sentence pattern is “Subject+ the word that shows comparison (Verb or Adjective)+Kwa+ Objective”. In Chinese, on the contrary, the basic comparative sentence structure is “Subject + bi + Objective + the word that shows comparison (Verb or Adjective)”. Basically if there are phrases or words that are related to the quantity or numbers in Chinese sentences, they are often placed after adjectives or verbs, but in Thai comparative sentence structure, they are placed after the objectives or verbs. If there are adverbs such as “hai” or “geng” In Chinese sentence structure, these words are always placed in front of the verb or the adjective. In Thai comparative sentence structure, on the other hand, the word “ยิ่ง” will be placed after the verb or adjective, for “ยิ่ง” is placed in front of the verb or the adjective. In Chinese comparative sentence, when one use the verb as predicate, the adverbs such as zao เข้า / wan สาย / duo มาก / shao น้อย etc. are always placed in front of the verb. Whereas in Thai comparative sentence, the adverbs เข้า / สาย / มาก / น้อย will be put behind the verb. However, the placing of the word “de” (ได้) in Chinese sentence can be placed in two different places, for example, “wo bi nipao de kuai” or “wopao de bi nikuai” and the meaning remain the same. However, the placing of the word “de” (ได้) at different places in the comparative sentence will have different points of emphasis. That is to say, in the first sentence, it emphasizes the difference of the things compared. In the second sentence, it emphasizes the degree of the predicate which cannot be found in Thai comparative sentence.

Keywords : Kwa; (bi); Chinese Language; Thai Language; Comparative Sentence

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันเราปฏิเสธไม่ได้เลยว่าภาษาจีนถือเป็นภาษาสากลที่สำคัญมากภาษาหนึ่งของโลก อีกทั้งยังเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งของโลกอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในภาษาทางการที่ถูกใช้และเป็นที่ยอมรับในการประชุมต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน ด้วยเหตุนี้ภาษาจีนจึงมีความสำคัญอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่จีนกำลังก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโลก (ศุภชัย แจ่มใจ, 2552)

ด้านการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย ไม่กี่ปีมานี้ผู้เรียนชาวไทยให้ความสำคัญกับภาษาจีนเป็นอย่างมาก ส่งผลให้แนวโน้มจำนวนผู้เรียนภาษาจีนในไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หลากหลายสถาบันการศึกษาต่างพากันเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลายจนถึงมีการทำความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของไทยและจีนเพื่อจัดตั้งหลักสูตรพิเศษแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทยไปเรียนที่จีน ตลอดจนมีทุนการศึกษาสนับสนุนจากรัฐบาลจีนเพื่อไปศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรี โท เอก ที่เมืองจีน ขณะเดียวกันทางจีนเองก็มีนักศึกษาจำนวนมากที่สนใจภาษาไทย และเดินทางเข้ามาศึกษาในไทยมากขึ้นทุกปี ซึ่งปัญหาที่พบของผู้เรียนไทยและผู้เรียนจีนคือ ทั้งสองภาษามีลักษณะทั้งที่คล้ายและแตกต่างกัน ด้วยความที่ทั้งคู่เป็นภาษาในตระกูลอื่น-ทิเบต เหล่านี้จึงเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนและเกิดการใช้ที่ไม่ถูกต้อง (เกรียงไกร กองเส็ง, 2559)

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ตื้นนั้น ทักษะพื้นฐานถือว่าเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ฟัง พูด อ่าน เขียน คือทักษะการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนมักจะได้ผ่านการฝึกอบรมมาโดยตลอด นอกจากทักษะที่กล่าวมาข้างต้น การเรียนการสอนด้านไวยากรณ์ก็ถือว่าเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมในชั้นเรียนของผู้สอนที่ให้ความสำคัญด้านดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง

ประโยคเปรียบเทียบถือเป็นรูปแบบประโยคที่สามารถพบเห็นบ่อยในชีวิตประจำวัน ในภาษาจีนส่วนใหญ่อาศัยการใช้คำบุพบท “比” (bi) (เหียน จิ่งเหวิน, 2555) ส่วนในไทยมักจะพบเห็นคำว่า “กว่า” ซึ่งทั้งสองยังเป็นหนึ่งในไวยากรณ์พื้นฐานสำคัญ ที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องศึกษา เนื่องด้วยรูปแบบวากยสัมพันธ์ของประโยคเปรียบเทียบมีความหลากหลาย ทั้งทางด้านโครงสร้าง ความหมาย การใช้ รวมถึงคำอื่น ๆ ที่เข้ามาเป็นส่วนประกอบในประโยค อีกทั้งความเหมือนและความแตกต่างของลักษณะโครงสร้างทางภาษาไทยและภาษาจีน จึงเป็นจุดที่ยากและส่งผลให้ผู้ศึกษาทั้งภาษาไทยและภาษาจีนเกิดความสับสน ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดของการสื่อสารและนำไปใช้

งานวิจัยนี้ผู้เขียนจะดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทยที่มีลักษณะเดียวกันทางวากยสัมพันธ์เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในการใช้อย่างถูกต้องซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่กำลังศึกษาภาษาจีนและภาษาไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) ในภาษาจีน และ “กว่า” ในภาษาไทยที่มีลักษณะเดียวกันทางวากยสัมพันธ์
2. ผลจากการศึกษาทำให้ผู้เรียนที่กำลังศึกษาภาษาจีนและภาษาไทย เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องการใช้และโครงสร้างของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “กว่า” และ “比” (bi) ในรูปแบบประโยคต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ไวยากรณ์ที่ผิดพลาดหรือการแทนที่ทางภาษาในแง่ลบ อันเนื่องมาจากผลกระทบจากภาษาแม่

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรีวิไล พลมณี (2545) การวิเคราะห์และการเปรียบเทียบภาษา (Contrastive Analysis) เป็นศาสตร์หนึ่งของภาษาศาสตร์ประยุกต์และเป็นพื้นฐานของวิชาภาษาศาสตร์ทั่วไป การวิเคราะห์เปรียบเทียบสามารถทำได้ตั้งแต่เรื่องระบบเสียง (Phoneme) หน่วยคำ (Morpheme) ประโยค (Sentence) คำศัพท์ (Vocabulary) วัฒนธรรมทางด้านภาษา (Culture) รวมทั้งความคิด (Concept) ตลอดจนถึงที่กำหนดความคิด (Condition) สุธิณี สุขตระกูล (2526 : 9) กล่าวว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษามักจะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสองภาษาคือ ภาษาแม่และภาษาที่เรียนซึ่งการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาจะมีประโยชน์อย่างยิ่งหากการเปรียบเทียบข้อมูลได้รับการวิเคราะห์อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ Di Pietro (1971) กล่าวไว้อีกว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาทุกระดับโครงสร้างจะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ปัญหาการเรียนรู้อาษาใหม่ และเข้าใจถึงสิ่งที่ภาษาแม่จะช่วยส่งเสริมในการเรียนรู้ภาษาใหม่ด้วยเช่นกัน

สุธิณี สุขตระกูล (2526) ได้กล่าวถึง การแทนที่และความสับสนทางภาษา (Transfer and Interference) ไว้ดังนี้ การแทนที่ทางภาษา หมายถึง การที่ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาใดภาษาหนึ่งจนชำนาญและติดเป็นนิสัย แต่ทว่านิสัยนั้นเข้าไปส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาอื่นๆ ได้แก่

1. การแทนที่ภาษาในแง่บวก (positive transfer facilitation) คือ การที่เราเรียนรู้ภาษา ก. แล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ได้จากภาษา ก. ไปต่อยอดและช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ภาษา ข.
2. การแทนที่ภาษาในแง่ลบ (negative transfer facilitation) คือ การที่เราเรียนรู้ภาษา ก. แล้วนำสิ่งที่เรียนรู้จากภาษา ก. ไปทำให้เกิดความสับสนในการเรียนรู้ภาษา ข.

ความสับสนทางภาษา หมายถึง คนที่รู้ภาษา ก. แล้วเริ่มเรียนภาษา ข. แต่เกิดปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ เพราะไม่สามารถแยกแยะความเหมือนและความแตกต่างของทั้งสองภาษาได้จึงก่อให้เกิดความสับสน ซึ่งทางภาษาศาสตร์ถือว่าปัญหาเหล่านี้

สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกระดับโครงสร้างของภาษา ส่วนวิธีการที่จะคาดคะเนหยั่งรู้ถึงความแตกต่างที่เป็นปัญหา ทำได้โดยการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ภาษาแม่และภาษาที่เรียน เพื่อจะได้เข้าใจสิ่งที่ก่อให้เกิดความสับสนหาวิธีการอธิบายถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

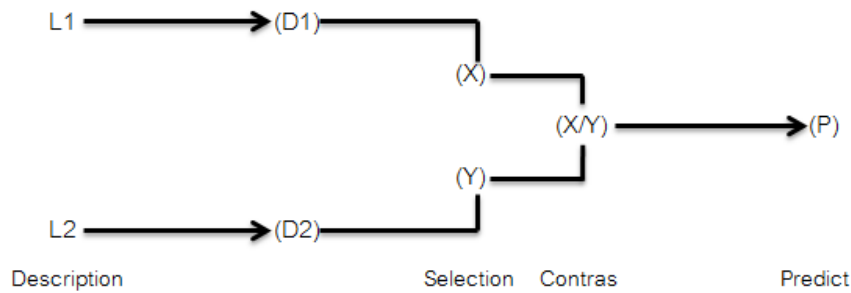
หลิว เสี่ยวหลิง (2011) กล่าวว่าประโยคเปรียบเทียบที่มีอนุพท “比” (bi) และ “กว่า” ไม่ว่าจะในภาษาไทยหรือภาษาจีนในปัจจุบันถือว่าเป็นรูปประโยคเปรียบเทียบที่มีอัตราใช้สูงมาก สำหรับด้านการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาตินั้นอนุพท “比” (bi) ยังถือเป็นเนื้อหาที่สำคัญในการศึกษาไวยากรณ์ที่ผู้เรียนและผู้สอนต่างให้ความสำคัญ

ฉีฮู๋ หยาง (2005) ได้กล่าวในงานวิจัยว่า ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้คำว่า “比” (bi) เป็นรูปแบบการแสดงความแตกต่างทางด้านลักษณะหรือระดับของสิ่งสองสิ่งซึ่งในประโยคเปรียบเทียบจะมีคำคุณศัพท์หรือกริยาเป็นภาคแสดงผลของการเปรียบเทียบ โดย “比” (bi) จะทำหน้าที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของสิ่งสองสิ่งที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายภาคแสดงในประโยค

เฉิน ซ่าย (2016) กล่าวในงานวิจัยของเขาว่า ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้คำว่า “กว่า” ในภาษาไทยนั้น ทางด้านการใช้มีลักษณะเหมือนกันกับประโยคเปรียบเทียบที่ใช้คำว่า “比” (bi) ในภาษาจีนทำหน้าที่แสดงให้เห็นระดับที่แตกต่างของสิ่งสองสิ่งซึ่งสิ่งที้นำมาเปรียบเทียบกันจะเป็นคำ ประโยค หรือวลี ที่มีลักษณะความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบประโยคเปรียบเทียบที่ใช้อนุพท “比” (bi) และ “กว่า” ในครั้งนี้ จะใช้วิธีการของ Randal L. Whitman ผสมผสานกับวิธีการของ Di Pietro ที่อ้างใน สุธิณี สุขตระกูล (2526) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า L1 และ L2 คือ ภาษาไทยและภาษาจีน D1 และ D2 คือ การอธิบายลักษณะทางภาษาไทยและภาษาจีน X และ Y คือ ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้อนุพท “比” (bi) และ “กว่า” P คือ การทำนายสิ่งที่เป็นปัญหา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์และเปรียบเทียบทางภาษา ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน เช่น ตำราวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือแบบเรียน

2. ดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โครงสร้างประโยคเปรียบเทียบที่ใช้อนุพท “比” (bi) และ “กว่า” เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างโดยใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์และเปรียบเทียบภาษาของของ Randal L. Whitman (1970) ซึ่งมีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ การเขียนบรรยายลักษณะของทั้งสองภาษา การเลือกรูปแบบที่จะนำมาเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบรูปแบบที่ได้เลือกไว้ สุดท้ายคือการทำนายข้อยุ่งยากหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการเรียนภาษาจากพื้นฐานของการเปรียบเทียบนั้นๆ

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็นสองส่วนหลักๆ ส่วนแรกจะเป็นการวิเคราะห์ลักษณะโดยทั่วไปของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” (bi) ในภาษาจีน และ “กว่า” ในภาษาไทย ส่วนที่สอง คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างประเภทต่างๆ ของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” (bi) และ “กว่า”

งานวิจัยฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทางวากยสัมพันธ์ของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” (bi) และ “กว่า” ดังนั้นจึงได้กำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

A คือ สิ่งนำมาเปรียบเทียบเป็นประธานของประโยค สามารถเป็นได้ทั้ง คำ วลี หรือประโยค

B คือ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบเป็นกรรมของประโยค สามารถเป็นได้ทั้ง คำ วลี หรือประโยค

C คือ ภาคแสดงการเปรียบเทียบ เป็นส่วนหลักของภาคแสดง สามารถเป็นได้ทั้งคุณศัพท์หรือกริยา

1. ลักษณะทั่วไปของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” (bi) และ “กว่า”

ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” (bi) ในภาษาจีนนั้น รูปแบบของการประกอบประโยคมีลักษณะคล้ายๆ กันกับประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “กว่า” ในภาษาไทย กล่าวคือเป็นประโยคที่ประกอบขึ้นด้วยภาคประธาน และภาคแสดง ซึ่งรูปแบบทางโครงสร้างพื้นฐานของภาษาจีนมีรูปแบบดังนี้

“A+比+B+C” ซึ่งในประโยคเปรียบเทียบดังกล่าวจะมีบุพบท “比” (bi) ปรากฏหน้าบทกรรม ทำหน้าที่เป็นบทขยายของส่วนภาคแสดงการเปรียบเทียบ โดยทั่วไปการสร้างประโยคเปรียบเทียบมักจะต้องนำสิ่งสองสิ่งมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกันเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของระดับ เช่น สูงต่ำ มากน้อย เก่าใหม่ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น “我比你胖” “我” เป็นภาคประธาน “比你胖” เป็นภาคแสดง “胖” เป็นภาคแสดงการเปรียบเทียบ สำหรับจุดเหมือนและแตกต่างของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” (bi) และ “กว่า” มีดังนี้

1.1 จุดที่เหมือนกัน ภาษาไทยและภาษาจีน เป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลอักษร์-ทิเบต โครงสร้างประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” (bi) และ “กว่า” จึงมีลักษณะที่คล้ายกันคือเป็นประโยคที่ประกอบจากภาคประธานและตามด้วยภาคแสดง โดยทั้งสองภาษามีตำแหน่งของบทประธานอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน

1.2 จุดที่แตกต่างกันก็คือ ตำแหน่งของภาคแสดงการเปรียบเทียบ ตำแหน่งบทกรรม ตำแหน่งบุพบท “比” (bi) และ “กว่า” รวมถึงตำแหน่งการวางบทขยายในประโยค ในภาษาจีนส่วนขยายจะวางไว้ด้านหน้าคำที่ถูกขยาย ส่วนภาษาไทยตำแหน่งของส่วนขยายจะปรากฏด้านหลังของคำที่ถูกขยาย หรือหลังบทกรรม ซึ่งจุดที่เหมือนและแตกต่างของโครงสร้างพื้นฐานสามารถศึกษาจากตารางและรูปประโยคตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงตำแหน่งและส่วนประกอบโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” และ “กว่า”

ภาษาไทย	ภาคประธาน	ภาคแสดง		
	บทประธาน	ภาคแสดงการเปรียบเทียบ (คำคุณศัพท์หรือกริยา)	บุพบท “กว่า”	บทกรรม
ตัวอย่าง	เสียวหย่า	สวย	กว่า	ฉัน
ภาษาจีน	ภาคประธาน	ภาคแสดง		
	บทประธาน	บุพบท “比”	บทกรรม	ภาคแสดงการเปรียบเทียบ (คำคุณศัพท์หรือกริยา)
ตัวอย่าง	小雅	比	我	漂亮

ภาษาไทย : เสียวหย่า   สวย   กว่า   ฉัน
ภาษาจีน : 小雅   比   我   漂亮

แปลตามโครงสร้างแบบจีน : เสียวหย่า   กว่า   ฉัน   สวย

จากตารางและประโยคตัวอย่างด้านบนทำให้เห็นว่า “เสี่ยวหย่า” (小雅) เป็นภาคประธาน ซึ่งภาษาไทยและจีนทั้งสองอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน “สวยกว่าฉัน” (比我漂亮) เป็นภาคแสดงทั้งหมดของประโยค “ฉัน” (我) เป็นบทกรรม และเป็นผู้ถูกเปรียบเทียบ “สวย” (漂亮) เป็นคำคุณศัพท์ที่นำมาเป็นภาคแสดงการเปรียบเทียบ “比” (bi) และ “กว่า” เป็นบุพบทและทำหน้าที่เป็นบทขยาย ของคำว่า “สวย” (漂亮) ซึ่งเหล่านี้ล้วนอยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างประเภทต่างๆของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้บุพบท “比” (bi) และ “กว่า”

2.1 โครงสร้างพื้นฐานของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” (bi) และ “กว่า”

เนื่องด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางภาษา จึงทำให้โครงสร้างพื้นฐานของประโยคเปรียบเทียบที่มี “比” (bi) ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทยมีทั้งจุดที่เหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งสามารถเห็นได้จากตัวอย่างประโยคเหล่านี้

1)	清迈	比	曼谷	冷	เชียงใหม่หนาวกว่ากรุงเทพ
	เชียงใหม่	กว่า	กรุงเทพ	หนาว	(การแปลตรงตัวตามโครงสร้างจีน)
2)	小陈	比	小刘	高	เสี่ยวเฉินสูงกว่าเสี่ยวหลิว
	เสี่ยวเฉิน	กว่า	เสี่ยวหลิว	สูง	(การแปลตรงตัวตามโครงสร้างจีน)
3)	汉语	比	泰语	难	ภาษาจีนยากกว่าภาษาไทย
	ภาษาจีน	กว่า	ภาษาไทย	ยาก	(การแปลตรงตัวตามโครงสร้างจีน)

จากตัวอย่างที่ 1-3 สามารถเห็นได้ว่าคำคุณศัพท์ “หนาว” (冷) “สูง” (高) “ยาก” (难) และเป็นภาคแสดงการเปรียบเทียบ ซึ่งในภาษาจีนจะวางไว้หลังบทกรรมของของประโยค ส่วนของภาษาไทยจะวางไว้หลังบทประธานและหน้าบุพบท “กว่า” จากประโยคตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างพื้นฐานของประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” (bi) และ “กว่า” มีความแตกต่างกันโดยโครงสร้าง “A+คำคุณศัพท์+กว่า+B” เป็นรูปแบบโครงสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาไทย สำหรับรูปแบบโครงสร้างของภาษาจีน คือ “A+比+B+คำคุณศัพท์”

2.2 ประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) และ “กว่า” ที่มีคำหรือวลีบอกจำนวนเป็นบทเสริมในประโยค

บทเสริมคำบอกจำนวน คือ คำหรือวลีที่แสดงถึงปริมาณ จำนวน ตัวเลข หรือระยะเวลา เพื่อชี้แจงเพิ่มเติมข้อมูลของส่วนหลักภาคแสดงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งในประโยคเปรียบเทียบของภาษาไทยและภาษาจีนล้วนสามารถมีบทเสริมคำบอกจำนวนประกอบในประโยคได้เช่นกัน ซึ่งสามารถศึกษาได้จากตารางและประโยคตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างและตัวอย่างประโยคเปรียบเทียบที่มีบทเสริมคำบอกจำนวน

โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาจีน	โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาไทย
A+比+B+คุณศัพท์+บทเสริมคำบอกจำนวน 妹妹比姐姐高 <u>五公分</u>	A+คุณศัพท์+กว่า+B+บทเสริมคำบอกจำนวน น้องสาวสูงกว่าพี่สาว <u>ห้าเซนติเมตร</u>
A+比+B+กริยา+บทเสริมคำบอกจำนวน 价格比上周的减少了一百元	A+กริยา+กว่า+B+บทเสริมคำบอกจำนวน ราคาลดลงกว่าอาทิตย์ที่แล้ว <u>หนึ่งร้อยหยวน</u>
A+比+B+คุณศัพท์+บทเสริมคำบอกปริมาณ 丽丽比我漂亮得多	A+คุณศัพท์+กว่า+B+บทเสริมคำบอกปริมาณสี่ สวยกว่าฉัน <u>ตั้งเยอะ</u>
A+比+B+คุณศัพท์+บทเสริมคำบอกจำนวน 他比我瘦 <u>一点儿</u>	A+คุณศัพท์+กว่า+B+บทเสริมคำบอกจำนวน เขาผอมกว่าฉัน <u>นิดหน่อย</u>

จากตัวอย่างประโยคที่หนึ่งแสดงให้เห็นว่า “五公分” (ห้าเซนติเมตร) เป็นส่วนประกอบหนึ่งของภาคแสดงทั้งหมดในประโยค ทำหน้าที่มาอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ “比姐姐高” (สูงกว่าพี่สาว) เกิดความชัดเจนและมองเห็นลักษณะที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

จากตัวอย่างที่สอง ภาคแสดงการเปรียบเทียบนั้นเป็นคำกริยา “减少” (ลดลง) ในที่นี้ “一百元” (หนึ่งร้อยหยวน) เป็นบทเสริมคำบอกจำนวน ทำให้เห็นว่าราคาของที่ลดลงนั้นลดลงไปเท่าไร

ประโยคตัวอย่างที่สาม บทเสริมคำบอกปริมาณคือ “得多” (ตั้งเยอะ) ทำหน้าที่อธิบายเพิ่มเติมของ “比我漂亮” (สวยกว่าฉัน) ทำให้เราทราบว่าสวยและ ฉ้น ต่างก็สวยทั้งคู่แต่ระดับความสวยของลีสี่นั้นมากกว่าและมากกว่าตั้งเยอะ

ประโยคตัวอย่างที่สี่ “一点儿” (นิดหน่อย) เป็นบทเสริมที่ทำหน้าที่อธิบายเพิ่มเติมระดับของส่วนหลักภาคแสดงนั้นคือคำว่า “瘦” (ผอม) ซึ่งตัวอย่างประโยคลักษณะนี้ผู้เรียนชาวไทยมักจะใช้ผิดมักพูดว่า “他比我一点瘦”

จากลักษณะโครงสร้างและประโยคตัวอย่าง สามารถเห็นได้ว่าประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) และ “กว่า” ที่มีบทเสริมจำนวนเป็นส่วนประกอบของประโยคหากมองในลักษณะแบบผิวเผินจะพบว่าโครงสร้างของทั้งสองภาษามีลักษณะที่คล้ายกัน โดยวางบทเสริมคำบอกจำนวนไว้ท้ายประโยค แต่แท้จริงแล้วโครงสร้างและลักษณะการอธิบายไวยากรณ์ของทั้งสองภาษามีความแตกต่าง ในภาษาจีนบทเสริมจะเรียกว่า “补语” (buyu) จะมีตำแหน่งทางโครงสร้างที่ชัดเจนคือ “กริยา หรือ คุณศัพท์+บทเสริม” แต่ส่วนของภาษาไทยไม่ได้มีลักษณะการอธิบายไวยากรณ์เช่นนี้ ทำให้ “ห้าเซนติเมตร” “หนึ่งร้อยหยวน” “หนึ่งชั่วโมง” “เล็กน้อย” ไม่ได้ถูกวางหลังบทกริยาโดยตรงเหมือนภาษาจีน แต่ถูกวางหลังบทกรรมของประโยคและทำหน้าที่เป็นบทขยายส่วนหลักภาคแสดงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) “กว่า” ที่มีกริยาวิเศษณ์ “还” (ยัง) และ “更” (ยิ่ง) เป็นส่วนประกอบในประโยค

ในภาษาไทยและภาษาจีนคำว่า “还” (ยัง) และ “更” (ยิ่ง) ถือเป็นคำกริยาวิเศษณ์ที่ช่วยบ่งบอกถึงระดับของส่วนหลักภาคแสดง ซึ่งหากประกอบลงไปประโยคเปรียบเทียบจะมีลักษณะโครงสร้างที่ต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงโครงสร้างและตัวอย่างประโยคที่มี “还” (ยัง) และ “更” (ยิ่ง)

โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาจีน	โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาไทย
A+比+B+更+กริยา 哥哥比弟弟更有经验	A+กริยา+ยิ่ง+กว่า+B พี่มีประสบการณ์(มาก)ยิ่งกว่าน้อง
A+比+B+还+คุณศัพท์ 坐着看比站着看还舒服	A+ยัง+คุณศัพท์+กว่า+B+(อีก) นั่งดูยังสบายกว่ายืนดู(อีก)
A+比+B+还+更+คุณศัพท์ 学泰语比学中文还更简单	A+ยัง+คุณศัพท์+ยิ่ง+กว่า+B+(อีก) เรียนภาษาไทยยังง่ายยิ่งกว่าเรียนภาษาจีน(อีก)
A+比+B+还+คุณศัพท์+บทเสริม 小刘比小陈还漂亮得多	A+ยัง+คุณศัพท์+กว่า+B+บทเสริม เสี่ยวหลิวยังสวยกว่าเสี่ยวเฉินตั้งเยอะ

จากโครงสร้างและตัวอย่างประโยคแรกพบว่าคำกริยาวิเศษณ์ “更” ในภาษาจีน และ “ยิ่ง” ในภาษาไทยทำหน้าที่เป็นบทขยายส่วนหลักภาคแสดงเหมือนกัน ทำให้เราเห็นว่าทั้งพี่และน้องมีประสบการณ์ด้วยกันทั้งคู่ แต่พี่มีประสบการณ์มากกว่า

จากโครงสร้างและตัวอย่างประโยคที่สองพบว่า “坐着看” (นั่งดู) และ “站着看” (ยืนดู) เป็นการกระทำที่สบายด้วยกันทั้งคู่ แต่การปรากฏของกริยาวิเศษณ์ “还” (ยัง) ทำให้เห็นว่า “坐着看” (นั่งดู) มีระดับความสบายที่มากกว่า

จากโครงสร้างและตัวอย่างประโยคที่สามพบว่า คำกริยาวิเศษณ์ในประโยคเปรียบเทียบทั้งสองภาษา ปรากฏทั้งคำว่า “还” (ยัง) และ “更” (ยิ่ง) บ่งบอกให้เห็นว่าระดับความง่ายของการเรียนภาษาไทย จากที่ง่ายกว่าอยู่แล้วยิ่งง่ายมากขึ้นยิ่งกว่าเดิมอีก

ตัวอย่างประโยคที่สี่พบว่าทั้ง “小刘” (เสี่ยวหลิว) และ “小陈” (เสี่ยวเฉิน) ต่างสวยด้วยกันทั้งคู่ ซึ่ง “小刘” (เสี่ยวหลิว) นั้นสวยกว่า และการที่รูปประโยคปรากฏกริยาวิเศษณ์ “还” (ยัง) และบทเสริม “得多” (ตั้งเยอะ) ยิ่งทำให้ระดับความสวยนั้นเห็นภาพชัดเจนและแตกต่างยิ่งกว่าเดิม

จากลักษณะโครงสร้างและประโยคตัวอย่าง ประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) และ “กว่า” ที่มีกริยาวิเศษณ์ “还” (ยัง) และ “更” (ยิ่ง) เป็นส่วนประกอบในประโยคสามารถเห็นได้ว่า คำกริยาวิเศษณ์เหล่านี้ล้วนทำหน้าที่เป็นบทขยายส่วนหลักของภาคแสดงด้วยกันทั้งสิ้น เช่น คำว่า “有经验” (มีประสบการณ์) “舒服” (สบาย) “简单” (ง่าย) “漂亮” (สวย) ซึ่งในประโยคตัวอย่างภาษาจีน บทขยายภาคแสดงเหล่านี้เรียกว่า “状语” (zhuangyu) จะวางตำแหน่งไว้ด้านหน้าของส่วนหลักภาคแสดงเสมอ ถึงแม้ในประโยคจะปรากฏทั้งคำว่า “还” (ยัง) และ “更” (ยิ่ง) ก็ตาม แต่ตำแหน่งการวางก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ส่วน “ยัง” และ “ยิ่ง” ในประโยคภาษาไทยมีความแตกต่างกับภาษาจีนอย่างชัดเจน คือ “ยัง” จะวางตำแหน่งไว้หน้าส่วนหลักของภาคแสดง ส่วน “ยิ่ง” จะวางตำแหน่งไว้หลังส่วนหลักของภาคแสดงเช่น “ฉันทันยังสวยยิ่งกว่าเขา(อีก)”

2.4 ประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) และ “กว่า” ที่มีคำกริยาเป็นส่วนหลักของภาคแสดงการเปรียบเทียบ

ประโยคเปรียบเทียบ “比” (bi) และ “กว่า” ที่มีคำกริยาเป็นส่วนประกอบ โดยคำกริยาทำหน้าที่เป็นส่วนหลักของภาคแสดงการเปรียบเทียบ ซึ่งการสร้างประโยคลักษณะนี้มีเงื่อนไขและข้อกำหนดมากกว่าประโยคที่มีคำคุณศัพท์ทำหน้าที่เป็นส่วนภาคแสดงการเปรียบเทียบ (หลิว ซ่า 2009) ซึ่งการวิเคราะห์เปรียบเทียบในข้อนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นสองรูปแบบคือ คำกริยามีบทขยายเป็นคำว่า “早” (เช้า) “晚” (สาย) “多” (มาก) “少” (น้อย) และประโยคเปรียบเทียบที่มีคำกริยาและ “得” (ได้) เป็นส่วนประกอบ

2.4.1 ประโยคเปรียบเทียบ “比” และ “กว่า” ที่มีคำกริยาและมีบทขยายคำว่า 早/晚/多/少 และ เข้า/สาย/มาก/น้อย

ความแตกต่างของลักษณะโครงสร้างประโยค สามารถศึกษาได้จาก รูปแบบโครงสร้างและตัวอย่างประโยคด้านล่างนี้ ตารางที่ 4 แสดงโครงสร้างและตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยาเป็นส่วนประกอบ

โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาจีน	โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาไทย
A+比+B+早+กริยา+บทเสริมแสดงจำนวน 我比你早来半个小时	A+กริยา+เข้า+กว่า+B+บทเสริมแสดงจำนวน ฉันมาเข้ากว่าคุณครึ่งชั่วโมง
A+比+B+晚+กริยา+บทเสริมแสดงจำนวน 他比你晚结婚两年	A+กริยา+ช้า+กว่า+B+บทเสริมแสดงจำนวน เขาแต่งงานช้ากว่าคุณสองปี
A+比+B+多+กริยา+บทเสริมแสดงจำนวน 他比我多买了两本书	A+กริยา+มาก+กว่า+B+บทเสริมแสดงจำนวน เขาซื้อ(หนังสือ)มากกว่าฉันสองเล่ม
A+比+B+少+กริยา+บทเสริมแสดงจำนวน 小李比我少写了一个字	A+เขียน+น้อย+กว่า+B+บทเสริมแสดงจำนวน เสี่ยวหลี่เขียน(อักษร)น้อยกว่าฉันหนึ่งตัว

จากโครงสร้างและประโยคตัวอย่างทั้งหมดที่ประโยคของภาษาจีนพบว่า “早” “晚” “多” “少” วางตำแหน่งหน้าคำกริยาอย่างชัดเจนซึ่งลักษณะนี้คือตำแหน่งของบทขยายกริยาในภาษาจีนที่เรียกว่า “状语” (zhuangyu) ส่วนบทเสริมแสดงจำนวนที่ต่อท้ายกริยา คือ “补语” (buyu) ทำหน้าที่อธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้คำกริยาหรือส่วนหลักภาคแสดงเกิด

ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ส่วนภาษาไทยจุดที่แตกต่างกันก็คือ “เข้า” “สาย” “มาก” “น้อย” คำเหล่านี้คือคำวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่ประกอบหรือขยายคำกริยาเพื่อให้ได้ใจความชัดเจนที่มากขึ้น ซึ่งตามหลักไวยากรณ์จึงปรากฏอยู่หลังคำที่ถูกขยายคือคำกริยา ส่วนบทเสริมแสดงจำนวนในประโยคตัวอย่างภาษาไทยทั้งหมด ก็ทำหน้าที่ขยายคำกริยาและวิเศษณ์ต่ออีกทอดหนึ่ง

2.4.2 ประโยคเปรียบเทียบ “比” “กว่า” ที่มีคำกริยาและ “得” (de) เป็นส่วนประกอบในประโยค

“得” (de) นั้นถือเป็นหนึ่งในไวยากรณ์ที่สำคัญของการเรียนภาษาจีน ซึ่งหากเมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้วมีความหมายว่า “ได้” ซึ่งมีโครงสร้างประโยคและตัวอย่างประโยคดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงโครงสร้างและตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยาและ “得” (ได้) เป็นส่วนประกอบ

โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาจีน	โครงสร้างและประโยคตัวอย่างภาษาไทย
A+比+B+กริยา+得+คุณศัพท์ 我比你跑得快	A+กริยา+ได้+คุณศัพท์+กว่า+B ฉันวิ่ง(ได้)เร็วกว่าคุณ
A+比+B+กริยา+得+คุณศัพท์+得多 我比你跑得快得多	A+กริยา+ได้+คุณศัพท์+กว่า+B+ตั้งเยอะ ฉันวิ่ง(ได้)เร็วกว่าคุณตั้งเยอะ
A+比+B+กริยา+得+คุณศัพท์+多了 我比你跑得快多了	A+กริยา+ได้+คุณศัพท์+กว่า+B+เยอะเลย ฉันวิ่ง(ได้)เร็วกว่าคุณเยอะเลย
A+比+B+กริยา+得+还+คุณศัพท์+一点 我比你跑得还快一点	A+ยัง+กริยา+ได้+คุณศัพท์+กว่า+B+นิดหน่อย ฉันยังวิ่ง(ได้)เร็วกว่าคุณนิดหน่อย

จากตารางโครงสร้างและตัวอย่างประโยคภาษาจีนด้านบนพบว่า ส่วนที่อยู่หลัง “得” ในแต่ละประโยคตัวอย่างไม่ว่าจะเป็น “快” “快得多” “快多了” “还快一点” ตามหลักการอธิบายโครงสร้างไวยากรณ์ในภาษาจีน คำเหล่านี้ล้วนทำหน้าที่เป็นบทเสริมที่ช่วยอธิบายภาวะของกริยาหรือผลลัพธ์ของการกระทำ

สำหรับตัวอย่างภาษาไทยในตัวอย่างที่หนึ่ง “ฉัน” เป็นบทประธาน “วิ่ง” เป็นบทกริยาหรือเป็นส่วนหลักภาคแสดง “เร็วกว่า” เป็นบทขยายกริยา ตัวอย่างที่สอง “ฉัน” เป็นบทประธาน “วิ่ง” เป็นบทกริยา “เร็วกว่าตั้งเยอะ” เป็นบทขยายกริยา ตัวอย่างที่สาม “ฉัน” เป็นบทประธาน “วิ่ง” เป็นบทกริยา “เร็วกว่าเยอะเลย” เป็นบทขยายกริยาเช่นกัน ตัวอย่างที่สี่ “ฉัน” เป็นบทประธาน “วิ่ง” เป็นบทกริยา “ยังเร็วกว่านิดหน่อย” เป็นบทขยายกริยาและนอกจากนี้คำว่า “ตั้งเยอะ” “เยอะเลย” “นิดหน่อย” ยังทำหน้าที่ขยายคำวิเศษณ์ “เร็วกว่า” ต่ออีกครั้งหนึ่งอีกทั้งยังช่วยเสริมใจความประโยคให้สมบูรณ์มากขึ้นด้วย

นอกจากโครงสร้างและตัวอย่างประโยคส่วนของภาษาจีนที่แสดงให้เห็นในตารางประโยคยังสามารถเป็นได้อีกรูปแบบหนึ่งดังนี้

我比你跑得快→我跑得比你快

我比你跑得快得多→我跑得比你快得多

我比你跑得快多了→我跑得比你快多了

我比你跑得还快一点→我跑得比你还快一点

ทั้งนี้เนื่องจากในประโยคมีคำว่า “得” เข้ามาเป็นส่วนประกอบ “得” เป็นหนึ่งในไวยากรณ์สำคัญของภาษาจีน ทำหน้าที่ขึ้นกลางระหว่างภาคแสดงและบทเสริม มีความหมายว่า “ได้” ด้วยเหตุนี้ทำให้รูปแบบโครงสร้างและการใช้สามารถใช้ได้ทั้งสองลักษณะ โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลงแต่กลับจะเน้นใจความสำคัญของประโยคไม่เหมือนกัน ประโยคแรกจะเน้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของสิ่งที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกัน ส่วนรูปแบบที่สองเน้นเพื่อให้เห็นถึงระดับของภาคแสดง

จากตารางโครงสร้างและตัวอย่างประโยคเปรียบเทียบที่มีคำกริยาเป็นส่วนหลักภาคแสดง ทั้งสองลักษณะไม่ว่าจะเป็น คำกริยาที่มี 早/晚/多/少 (เช้า/สาย/มาก/น้อย) และ “得” เป็นส่วนประกอบพบว่า หากในประโยคเปรียบเทียบ “比” และ “กว่า” ที่มีคำกริยาเป็นส่วนหลักภาคแสดง หากมีกริยาเพียงตัวเดียวโดยไร้ซึ่งบทขยายหรือบทเสริมอื่นๆ การสร้างประโยคเปรียบเทียบที่สามารถสื่อใจความให้สมบูรณ์คงเป็นไปได้ยาก จำต้องอาศัยบทขยาย บทเสริม เพื่อให้ประโยคเกิดความสมบูรณ์ ซึ่งจุดนี้ภาษาไทยและภาษาจีนเหมือนกัน ส่วนที่แตกต่างกันเห็นได้ชัดคือรูปแบบประโยคภาษาจีนมีความหลากหลายกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยคเปรียบเทียบที่มี “得” เป็นส่วนประกอบ

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” (bi) ในภาษาจีนและ “กว่า” ในภาษาไทยพบว่า ทั้งสองภาษามีโครงสร้างประโยคทั้งที่คล้ายและแตกต่างกัน ด้านลักษณะทั่วไปนั้นพบว่า ประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” (bi) ในภาษาจีน รูปแบบของการประกอบประโยคมีลักษณะคล้ายกับประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “กว่า” ในภาษาไทย กล่าวคือเป็นประโยคที่ประกอบด้วยภาคประธาน และภาคแสดงเช่นกัน

ในด้านโครงสร้างประโยคพื้นฐานในภาษาไทยและภาษาจีนมีความแตกต่างกันของลำดับตำแหน่งในประโยค ซึ่งโครงสร้างภาษาไทยคือ “บทประธาน(สิ่งที่นำมาเปรียบ)+ภาคแสดงการเปรียบเทียบ+กว่า+บทกรรม(สิ่งที่ถูกเปรียบ)” สำหรับภาษาจีน โครงสร้างประโยคพื้นฐานคือ “บทประธาน(สิ่งที่นำมาเปรียบ)+比+บทกรรม(สิ่งที่ถูกเปรียบ)+ภาคแสดงการเปรียบเทียบ” เช่น “我比你漂亮” และ “ฉันสวยกว่าเธอ”

หากในประโยคเปรียบเทียบมีคำหรือวลีที่เป็นส่วนเสริมแสดงจำนวนตัวเลขหรือปริมาณ หากมองผิวเผินจะพบว่าทั้งภาษาไทยและจีนส่วนเสริมเหล่านี้จะวางตำแหน่งไว้ด้านหลังสุดของประโยค แต่แท้จริงแล้วโครงสร้างและลักษณะการอธิบายไวยากรณ์ของทั้งสองภาษามีความแตกต่างในภาษาจีนบทเสริม จะวางตำแหน่งไว้หลังคุณศัพท์หรือกริยา แต่ส่วนของภาษาไทยบทเสริมลักษณะนี้จะวางหลังบทกรรมของประโยคเช่น “妹妹比姐姐高五公分” และ “น้องสาวสูงกว่าพี่สาวห้าเซนติเมตร”

ในกรณีที่ประโยคเปรียบเทียบ “比” “กว่า” มีคำกริยาวิเศษณ์ เช่น “还” (ยัง) หรือ “更” (ยิ่ง) ในภาษาจีนคำเหล่านี้ต้องวางไว้หน้าภาคแสดงการเปรียบเทียบเสมอ สำหรับในภาษาไทย “ยิ่ง” ปรากฏในตำแหน่งหลังของส่วนหลักของภาคแสดง ส่วน “ยัง” กลับวางตำแหน่งไว้หน้าส่วนหลักของภาคแสดง เช่น “站着看比坐着看还更舒服” และ “ยิ่งดูยิ่งสบายยิ่งกว่านั่งดู(อีก)”

ประโยคเปรียบเทียบ “比” “กว่า” ที่มีคำกริยาเป็นส่วนหลักของภาคแสดง โดยมีคำว่า 早/晚/多/少 (เช้า/สาย/มาก/น้อย) เป็นบทขยายกริยา พบว่าในโครงสร้างของภาษาจีน 早/晚/多/少 จะวางไว้หน้าคำกริยาส่วนในภาษาไทย เช้า/สาย/มาก/น้อย จะวางหลังคำกริยา เช่น “我比你早来一个小时” และ “ฉันมาเช้ากว่าเธอหนึ่งชั่วโมง”

หากในประโยคเปรียบเทียบมีคำกริยาเป็นส่วนหลักภาคแสดงอีกทั้งมี “得” ประกอบลงในประโยคเปรียบเทียบ จะทำให้ประโยคเปรียบเทียบนั้น ใช้ได้สองลักษณะ เช่น “我比你跑得快” หรือ “我跑得比你快” โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลงแต่กลับจะเน้นใจความของประโยคไม่เหมือนกัน ประโยคแรกจะเน้นเพื่อแสดงความแตกต่างของสิ่งที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกัน ส่วนรูปแบบประโยคที่สองเน้นถึงระดับของภาคแสดง ซึ่งประโยคของภาษาไทยไม่สามารถทำได้ลักษณะนี้

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบทางภาษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า โดยภาพรวมโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาจีนและภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกันมาก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างคำหรือการสร้างประโยค เหล่านี้จึงถือเป็นข้อได้เปรียบสำหรับผู้เรียนไทยที่กำลังศึกษาภาษาจีน ขณะเดียวกันหากมองลึกเข้าไปในรายละเอียดบางประการ ก็จะมี ความแตกต่างกันอยู่บ้าง สิ่งที่เห็นได้ชัดจากการศึกษาในครั้งนี้คือ เรื่องของตำแหน่งคำบุพบท “比” และ “กว่า” ในภาษาจีนคำบุพบท “比” จะวางไว้หลังบทประธานหน้าบทกรรม ส่วนภาษาไทย “กว่า” จะถูกวางไว้หลังกริยาหรือคุณศัพท์และหน้าบทกรรมส่วนในรายละเอียดของคำต่างๆที่เข้ามาเป็นส่วนประกอบในประโยค ก็จะมีทั้งที่คล้ายและต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปและกล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ทั้งนี้ผู้ศึกษาทั้งภาษาจีนและภาษาไทยจะต้องระมัดระวังในการสร้างประโยคเปรียบเทียบที่ใช้ “比” และ “กว่า” เนื่องจาก

การสร้างประโยคดังกล่าวทั้งสองภาษามีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้เรียนควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างเหล่านี้ให้แตกฉาน นำความเหมือนของภาษาแม่ประยุกต์ใช้กับภาษาเป้าหมายแยกแยะจัดระบบความแตกต่างของภาษาเป้าหมายและภาษาแม่ เพื่อแก้ไขปัญหาความสับสนและการแทนที่ภาษาในแง่ลบ อีกทั้งเพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้และลดความผิดพลาดให้น้อยลงมากที่สุด เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร กองเส็ง. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและการใช้คำกริยาในภาษาจีนและภาษาไทย. (14 ธันวาคม 2561) สืบค้นจาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/jlpru/article/view/60918/50283>.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2554). การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ตรัยภรณ์ เกษมเปรมจิต. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบประโยคเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจินตน์ ภาณุพงศ์. (2520). โครงสร้างภาษาไทยระบบไวยากรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรวิไล พลมณี. (2545). พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย แจ่มใจ. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต. (17 กุมภาพันธ์ 2562) สืบค้นจาก http://www.fis.psu.ac.th/jis_file/res_project/2010_supachai.pdf.
- สุฉินี สุขตระกูล. (2526). วิธีวิเคราะห์และเปรียบเทียบภาษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เหียน จิ่งเหวิน. (2555). ไวยากรณ์ภาษาจีนฉบับเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อุปกิต ศิลปสาร, พระยา. (2514). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Che,J. (2005). *Xian dai han yu bi jiao ju lun lue* . Bo Shi Lun Wen Hubei Normal University, Huangshi.
- 车竞. (2005). 现代汉语比较句论略. 博士论文. 湖北师范大学, 黄石.
- Chen,K. (2014). *Han tai bi jiao ju yu yi he yu yong dui bi fen xi* . Shuo Shi Lun Wen Yunnan Normal University, Kunming.
- 陈凯. (2014). 汉泰比较句语义和语用对比分析. 硕士论文. 云南师范大学, 昆明.
- Di Pietro, Robert J. (1970). *Language Structures in Contrast*. Georgetown University, Washington , D.C.
- Liu,S. (2009). *Xian dai han yu bi zi ju de ju fa yu yi yu yong fen xi* . Bo Shi Lun Wen Inner Mongolia Normal University, Hohhot.
- 刘飒. (2009). 现代汉语“比”字句的句法、语义和语用分析. 博士论文. 内蒙古师范大学, 呼和浩特.
- Liu,X.L. (2011). “Bi” zi ju zai dui wai han yu zhong de jiao yu xue . *Modern Language* , 2011(5), 127-128.
- 刘晓玲. (2011). “比”字句在对外汉语中的教与学. *现代语文*, 2011(5), 127-128.
- Qi,H.Y. (2005). *Dui wai han yu jiao xue yu fa* . Shuo Shi Lun Wen Fudan University, Shanghai.
- 齐沪扬 .(2005). 对外汉语教学语法. 硕士论文. 复旦大学, 上海.
- Whitman, Rangel L. (1970). *Contrastive Analysis; Problem and Procedures* . Language Learning Research Club University of Michigan, Michigan.

9

อำนาจและความรู้กับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาพยาบาล ในวาระสุดท้ายของชีวิต

Power and Knowledge with the Right to Refuse Treatment
at the Terminal Stage of Life

ร่มธง สินธุประสิทธิ์ และ อภิรัตน์ กังสดารพร

Romthong Sinthuprasit and Apirat Kangsadanpor

อำนาจและความรู้ กับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาพยาบาล ในวาระสุดท้ายของชีวิต²

Power and Knowledge with the Right to Refuse Treatment
at the Terminal Stage of Life

Received : April 20, 2019

Revised : May 21, 2019

Accepted : May 23, 2019

ร่มธง ลินธูประสิทธิ์³ และ อภิรัตน์ กังสดารพร⁴

Romthong Sinthuprasit and Apirat Kangsadanpor

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีที่มาจากงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดในการใช้อำนาจและความรู้ของแพทย์ในการรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตและเพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยแพทย์ที่มีประสบการณ์โดยตรง แพทย์ที่มีประสบการณ์น้อย พยาบาล ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วย รวมทั้งหมด 6 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาผลการวิจัยพบว่าสังคมไทยมีวัฒนธรรมสุขภาพที่มุ่งไปสู่กระบวนการรักษาเพื่อยืดความตายออกไปให้นานที่สุด อำนาจและความรู้ในการรักษาได้จัดกระทำผ่านศาสตร์เฉพาะทาง และผ่านสถาบันทางสังคมทางการแพทย์มาเป็นเวลานาน ความเชี่ยวชาญดังกล่าวก่อให้เกิดความจำเป็นต่อการรักษา ซึ่งอาจไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริงของผู้ป่วยและนำไปสู่ความสูญเสียเปล่าทางการแพทย์ได้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านเห็นด้วยกับมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่ระบุให้บุคคลสามารถทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อการยืดการตายในวาระสุดท้ายของตนหรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ แต่แพทย์ผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อสงสัยต่อรายละเอียดบางคำในหนังสือแสดงเจตนา เช่น “ไม่รู้สึกรู้สึกร่างกายอย่างถาวร” ดังนั้นการพัฒนากระบวนการดูแลรักษาแบบประคับประคองการให้นิยามปฏิบัติการของคำที่เกี่ยวข้องและการแนะนำผู้ป่วยให้มีความรู้เรื่องการเขียนหนังสือแสดงเจตนาจะช่วยให้เกิดแนวทางที่เหมาะสมในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตได้

คำสำคัญ : อำนาจและความรู้; การปฏิเสธการรักษา; วาระสุดท้ายของชีวิต

¹อำนาจและความรู้ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาของมิเชล ฟูโกต์ อันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแพทย์ จริยธรรมทางการแพทย์ และการรับรู้ของแพทย์ต่อสิทธิของผู้ป่วยในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต

²บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “อำนาจและความรู้กับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2560

³วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต 111/123 หมู่ 23 หมู่บ้านชลลดา ถนนคำไฮ-หนองโคต ต.บ้านเป็ด อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

โทรฯ : 089-888-9852 E-mail : qoodoctor@gmail.com

⁴วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต 52/347 อาคาร 3 ชั้น 1 ถ.พหลโยธิน 87 ต.หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000 โทรฯ : 063-995-2645

E-mail : apirat.k@rsu.ac.th

Abstract

This research article derived from a qualitative research. The objectives of this research were to 1) analyze the concept of using the doctors' power and knowledge in treating patients who were at the terminal stage of life, and 2) analyze the guidelines for treating patients who were at the terminal stage of life. The data for this research received from six key informants: an experienced physician, a physician, a nurse, a patient and a patient relative through in-depth interviews. The phenomenological data analysis was used for data analysis. The results found that the medical culture in Thailand aimed to extend the patient's life as long as possible. The power and knowledge of the physicians have been conducted through specialized medical fields and through medical social institutions for a long time. Such expertise makes patients succumb to treatments that may not be needed and lead to medical futility. All interviewees agreed with Section 12 of the National Health Act, B.E. 2550 that a person shall have the right to make a living will in writing to refuse the public health service which is provided merely to prolong his/her terminal stage of life or to make a living will to refuse the service as to cease the severe suffering from illness. But the physicians who were interviewed in this research were in doubt and needed the clarification about the details written in the living will, for example the definition of the words "permanent unconsciousness". Therefore, in terms of the development of a palliative care system, it provided the operational definitions of the related terms, and educated patients about the right to make a living will in writing which could be the guidelines for treating patients who were in the terminal stage of life.

Keywords : Power and Knowledge; Refuse Treatment; Terminal Stage of Life

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีทางการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้แพทย์สามารถยืดระยะเวลาการเสียชีวิตของผู้ป่วยบางรายออกไปได้ แม้จะไม่มีทางรักษาผู้ป่วยรายนั้นให้กลับมาใช้ชีวิตได้เป็นปกติเหมือนเดิม จึงทำให้เกิดข้อคิดเห็นว่าการยืดชีวิตผู้ป่วยเช่นนั้นเป็นการรักษาที่สูญเปล่า แทนที่จะให้ผู้ป่วยได้ตายอย่างสงบสุขอาจทำให้ผู้ป่วยได้รับความทุกข์ทรมานมากขึ้นโดยใช้เหตุ จึงได้มีการเรียกร้องให้บุคคลสามารถแสดงความรู้สึกไม่ให้มีการยืดชีวิตตนเองเมื่อเจ็บป่วยระยะสุดท้ายเพื่อยุติความทรมานและไม่เป็นการสร้างภาระแก่สมาชิกในครอบครัวสำหรับประเทศไทย ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 (2553 : 6) มาตรา 12 ซึ่งอนุญาตให้บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ โดยเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ปฏิบัติตามเจตนาแล้วให้ถือว่าพ้นจากความรับผิดชอบ และต่อมาได้มีการประกาศกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ.2553 (2553 : 18-22) ซึ่งระบุรายละเอียดไว้ว่า "วาระสุดท้ายของชีวิต" หมายถึง ภาวะอันเกิดจากการบาดเจ็บหรือโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้ โดยได้รับการวินิจฉัยว่าภาวะนั้นนำไปสู่การตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระยะเวลาอันใกล้จะถึง รวมถึงมีการสูญเสียหน้าที่อย่างถาวรของเปลือกสมองใหญ่ ทำให้ขาดความสามารถในการรับรู้และติดต่อสื่อสารอย่างถาวรซึ่งการปฏิบัติตามกฎกระทรวงไม่ถือว่าเป็นการทอดทิ้งผู้ป่วยที่พึ่งตนเองไม่ได้ เนื่องจากแพทย์ยังให้การดูแลรักษาแบบประคับประคอง จึงไม่มีความผิดฐานทอดทิ้งผู้ป่วยตามประมวลกฎหมายอาญา

แต่ปัจจุบันพบว่าคนไทยเพียงส่วนน้อยที่มีความเข้าใจเรื่องการทำหนังสือแสดงเจตนา กิตติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์ (2560) ได้กล่าวถึงการทำความเข้าใจต่อพินัยกรรมชีวิตไว้ว่า มีคนไทยไม่ถึงร้อยละ 1 ที่เข้าใจเรื่องนี้ กลุ่มที่ทำความเข้าใจเรื่องนี้ได้ยากที่สุด คือ ญาติและแพทย์ ตามลำดับ ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนเรื่องความคิด ส่วนผู้ป่วยส่วนใหญ่จะปล่อยวางได้บ้างแล้ว พอให้ความรู้ไปจึงเปิดรับได้โดยง่าย นอกจากนี้ ภาวีกา ศรีรัตนบัลล์ (2559 : 96) ได้ให้ข้อมูลเรื่องการสำรวจการรับรู้และความเข้าใจ

ของแพทย์จำนวน 101 ตัวอย่างจากโรงพยาบาลทั่วประเทศที่มีต่อเจตนาธรรมณ์ของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 พบว่าแพทย์ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 74.3 ยังคงรับรู้น้อยหรือเคยได้ยินเกี่ยวกับเรื่องนี้ น้อย เมื่อเทียบกับร้อยละ 3.8 ที่มีระดับการรับรู้มากในเรื่องนี้

จากประเด็นที่ได้นำเสนอข้างต้นเป็นที่น่าสนใจว่า ในสถานการณ์ที่ผู้ป่วยอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตซึ่งมีสภาวะทางกายหรือมีพยาธิสภาพที่ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองนั้น ได้เกิดมุมมองที่เปรียบเทียบในด้านทั้งสองของเหรียญเดียวกัน ด้านหนึ่งคือ อำนาจและความรู้ของแพทย์ที่ครอบงำแนวทางการรักษาผู้ป่วย โดยมีองค์ความรู้ทางการแพทย์ที่มีรูปแบบเฉพาะทางมีเจตจำนงเพื่อให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นและมีชีวิตรอดด้วยการรักษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ สิทธิของผู้ป่วยที่จะรับหรือปฏิเสธการรักษาพยาบาลต่อตนเองเมื่อตกอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต ปัญหาที่เป็นข้อท้าทายคือ การรักษาของแพทย์สามารถดำเนินการได้มากเพียงใดและอย่างไร ท่ามกลางความต้องการที่แท้จริงของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย อีกทั้งข้อท้าทายดังกล่าวจะกระทบต่อจริยธรรมที่มีต่อชีวิตมนุษย์และจรรยาบรรณทางการแพทย์อย่างไร นอกจากนี้ยังมีคำถามเกิดขึ้นว่า การรับรู้ต่อสิทธิของผู้ป่วยที่จะสามารถจัดการกับระดับของการรักษาพยาบาลต่อตนเองนั้นในสังคมปัจจุบันมีมากน้อยเพียงใดเพื่อที่จะไม่กระทบต่ออีกด้านของเหรียญ นั่นคือ จรรยาบรรณและความปรารถนาดีของแพทย์ในการรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจและความรู้ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาของ มิเชล ฟูโกต์ อันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแพทย์ จริยธรรมทางการแพทย์ และการรับรู้ของแพทย์ต่อสิทธิของผู้ป่วยในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต
2. เพื่อศึกษาแนวทางและการจัดการที่เหมาะสมในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

อำนาจและความรู้

มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault : พ.ศ. 2469-2527) ได้เสนอความคิดหลายประเด็นที่ทะลายนามเชื่อและทฤษฎีทางสังคมที่ยึดถือกันมาแต่เดิม หนึ่งในการวิเคราะห์ที่สำคัญของฟูโกต์คือ การวิเคราะห์รูปลักษณ์หรือเรือนร่างของความรู้ในความสัมพันธ์กับอำนาจ ฟูโกต์มีมุมมองว่าอำนาจคือพลังควบคุมบังคับอันหยั่งรากลึกอยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคม อำนาจเป็นตัวสร้างความรู้และสัมพันธ์กับร่างกาย ในขณะเดียวกัน ความรู้ก็เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับอำนาจเพราะความรู้ทำให้มีอำนาจ แล้วรอบความรู้ของแต่ละยุคสมัยก็ทำให้เกิดวาทกรรม (discourse) ขึ้น การดูแลรักษาผู้ป่วยเป็นศาสตร์ที่มีความเฉพาะทาง มีแนวทางการรักษา เครื่องมือ และวัสดุภัณฑ์ทางการแพทย์มากมาย สำหรับผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตและไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ จึงอาจมีการให้การรักษาที่ผู้ป่วยไม่ต้องการ สภาวะการณ์เช่นนี้ในหลักของการวิเคราะห์อำนาจและความรู้ ชุดที่จัดกระทำโดยความรู้ทางด้านการแพทย์ในฐานะวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เป็นการดูแลตามแนวทางการแพทย์ที่จัดกระทำผ่านศาสตร์เฉพาะทาง ความรู้เช่นนี้มีไม่เพียงเกิด หากแต่ผ่านสถาบันทางสังคมทางการแพทย์มาเป็นเวลานาน ความเชี่ยวชาญเช่นนี้ก่อให้เกิดความจำนนต่อความรู้ที่ผ่านสถาบันทางสังคมซึ่งตอกย้ำให้ความรู้ทางด้านการแพทย์ยิ่งแข็งแกร่งมากขึ้น อีกทั้งความรู้ในการช่วยเหลือผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตเป็นความรู้ที่อยู่ในการรักษาตามศาสตร์กระแสหลัก แม้ในระยะหลังจะเริ่มมีแนวทางอื่นเข้ามาใช้ในการดูแลรักษา แต่ก็ยังต้องอิงอยู่กับแนวคิดความรู้จากสถาบันทางสังคมทางการแพทย์

การดูแลรักษาแบบประคับประคอง

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2554 : 32-33) ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า ปัจจุบันทางองค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความของการดูแลรักษาแบบประคับประคอง (palliative care) ว่าหมายถึง วิธีการดูแลที่เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ที่ป่วยด้วยโรคที่คุกคามต่อชีวิต โดยให้การป้องกันและบรรเทาความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยและครอบครัว ด้วยการเข้าไปดูแลปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในระยะแรก ๆ ของโรค รวมทั้งทำการประเมินปัญหาสุขภาพอย่างละเอียดครบถ้วนทั้งทางด้านกาย ใจ ปัญญา และสังคม การดูแลรักษาแบบประคับประคองไม่ได้เป็นการเร่งหรือช่วยให้ผู้ป่วยเสียชีวิตเร็วว่าการดำเนินโรคเองตามธรรมชาติ และไม่ใช่ว่าการใช้เครื่องมือหรือความรู้ทางการแพทย์เพียงเพื่อยืดความทรมานของผู้ป่วยโดยไม่

เพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย การยืดชีวิตของผู้ป่วยอาจจะทำในกรณีเดียวกันนั้นคือ เป็นความต้องการของผู้ป่วยเอง เช่น ต้องการรอใครบางคนให้กลับมาพบกันในช่วงสุดท้ายของชีวิต หรือไม่ต้องการเสียชีวิตในช่วงที่เป็นงานมงคลของคนในครอบครัว เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 12 บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้

การดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้วมิให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและให้พ้นจากความรับผิดทั้งปวง”

กฎหมายฉบับนี้ได้รับรู้ไว้ว่าการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. 2553 ในเวลาต่อมา สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2558 : 8-12) ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า มีการฟ้องศาลปกครองสูงสุดเพื่อขอให้ยกเลิกกฎกระทรวงตามมาตรา 12 ผลสรุปว่าวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ศาลปกครองสูงสุดได้พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากกฎกระทรวงไม่ได้เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ หมายถึง การปล่อยให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาเสียชีวิตลงโดยไม่ได้รับการรักษา หรือการใช้ยาและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อยืดชีวิต แต่กฎกระทรวงกำหนดการดูแลแบบประคับประคองเพื่อให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาตายอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อมิให้ยื้อความตายอย่างสิ้นหวัง หรือทำให้ผู้นั้นต้องทรมานจากการเจ็บป่วยดังนั้น แพทย์ที่ปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนาจึงไม่มีความผิดฐานทอดทิ้งผู้ป่วยตามประมวลกฎหมายอาญา

จริยธรรมทางการแพทย์ต่อผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

Doyle and Woodruff (2013) ได้อธิบายถึงหลักจริยธรรมทางการแพทย์ว่ามีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ หลักประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วย (beneficence) คือ การดูแลรักษาด้วยสิ่งที่เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดี และคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยอยู่เสมอ หลักไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย (non-maleficence) คือ การลดความเสี่ยงหรืออันตรายต่าง ๆ จากการรักษาหลักเคารพการตัดสินใจของผู้ป่วย (autonomy) คือ การยอมรับสิทธิของผู้ป่วยที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับตัวเอง ซึ่งถือเป็นการยินยอมเจตนาของผู้ป่วยโดยปราศจากอคติของผู้ทำการรักษา และหลักความยุติธรรม (justice) คือ การให้บริการเพื่อสุขภาพอย่างเท่าเทียมกันและตามความจำเป็น ในประเด็นนี้ พรเลิศ ฉัตรแก้ว (2554 : 172-173) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การยินยอมให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายเสียชีวิตไม่ถือว่าเป็นความผิดตามหลักจริยธรรมทางการแพทย์ เนื่องจากแพทย์ยังคงดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง โดยยอมรับการตายว่าเป็นกระบวนการธรรมชาติ ไม่ควรไปเร่งหรือยืดการตาย แตกต่างจากการตั้งใจปล่อยหรือเร่งให้ผู้ป่วยเสียชีวิตก่อนเวลาอันควรอันถือเป็นการุณยฆาต ซึ่งเป็นเรื่องผิดจริยธรรมตามประกาศของแพทย์สมาคมโลก และผิดกฎหมายในประเทศส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทยด้วย

สังคมแพทยานูวัตร์ และความสูญเสียเปล่าทางการแพทย์

ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ (2559 : 86-103) ได้นำเสนอข้อมูลว่า ระบบสุขภาพและการแพทย์ของไทยช่วยให้คนบรรเทาทุกข์จากสุขภาพอันเป็นผลจากเจ็บป่วย จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการมุ่งเน้นการรักษาทางกาย และเป็นการรักษาที่ให้คุณค่ากับการยืดชีวิต สามารถเรียกกระบวนการแพทย์เช่นนี้ได้ว่าการแพทย์แผนปัจจุบันหรือการแพทย์สมัยใหม่ (modern medicine) ระบบการแพทย์จึงมีคุณค่ามากต่อชีวิตมนุษย์จนพัฒนาเป็นวัฒนธรรมพึ่งพิงระบบการแพทย์ ทำให้สังคมไทยถูกจัดให้เป็นสังคมแพทยานูวัตร์ (medicalised society) ในความหมายที่ระบบการแพทย์นั้นมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ยา เทคโนโลยี และโรงพยาบาลที่ทันสมัยเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ได้ช่วยเหลือชีวิตมนุษย์ ส่งผลให้เกิดการให้ความสำคัญกับการรักษาทางกายเพื่อเอาชนะโรคให้ได้มากที่สุดและนานที่สุด ซึ่งอาจเรียกได้ว่าการแพทย์แบบมุ่งรักษาให้หายจากโรค (curative mode of medicine) ด้วยความคุ้นชินดังกล่าวผู้ป่วยจึงถูกนำไปสู่การสร้างความคิดหวังที่เกินจริงต่อระบบสุขภาพแบบมุ่งรักษาให้หายจากโรค จน

ท้ายที่สุดอาจนำไปสู่ความสูญเสียค่าทางการแพทย์ (medical futility) ในกรณีของการใช้ยาเกินจำเป็น หรือการยืดความตายให้ยาวนานออกไปโดยสร้างความทุกข์ทรมานแก่ผู้ป่วยอย่างไรก็ตามฉันหนา หมอกเจริณพงศ์ (2559 : 76-84) ได้ให้ข้อมูลไว้ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง โดยทั่วไปผู้ป่วยที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิตนั้น การยอมรับความตายเป็นสิ่งที่ยาก การนิยามว่าการรักษาใดเป็นการรักษาที่ไร้ประโยชน์หรือเป็นความสูญเสียค่าทางการแพทย์ก็เป็นสิ่งที่ยากเช่นกัน เพราะต้องพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย เช่น ความแตกต่างของผู้ป่วยแต่ละรายภาวะของโรคเป็นแบบเฉียบพลันหรือเรื้อรัง การรักษานั้นมากหรือน้อยเกินไปหรือไม่ คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยที่เหลือจะดีหรือไม่ การพยากรณ์โรคนั้นดีหรือไม่ ระยะเวลาที่เหลืออยู่ของชีวิต สภาพจิตใจของผู้ป่วยและญาติความพร้อมและการยอมรับในการเผชิญหน้ากับความตายของทั้งผู้ป่วยและญาติ ความเห็นของบุคลากรทางการแพทย์ผู้ให้การรักษา เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องลำดับแรก เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยในการปฏิเสธการรักษาพยาบาล โดย สฤชต์ กิ่งแสง (2557) ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ป่วย แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ป่วยมีความเห็นทางบวกในการยอมรับต่อการปล่อยให้ผู้ป่วยวาระสุดท้ายของชีวิตเสียชีวิตอย่างสงบ โดยให้เหตุผลว่าเป็นการช่วยให้ผู้ป่วยไม่ต้องทรมานจากความเจ็บปวด และสามารถช่วยประหยัดทรัพยากรให้ไปใช้กับผู้ป่วยอื่นได้ สำหรับแพทย์มีท่าทีในทางลบต่อการยอมรับ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเมื่อผู้ป่วยสมัครใจหรือไม่รู้สึกตัว เนื่องจากอาจมีความผิดทางอาญฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และเป็นการผิดศีลธรรมไม่สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย นักกฎหมายส่วนใหญ่ยอมรับที่จะให้ผู้ป่วยตายอย่างสงบในกรณีที่ให้แพทย์ยุติการใช้เครื่องช่วยหายใจ ไม่ให้แพทย์ให้อาหารทางสายยาง ไม่ให้แพทย์รักษาโรคแทรกซ้อน และให้แพทย์ยุติการรักษา แต่ยังคงให้ยาบรรเทาปวดในปริมาณที่สามารถลดความปวดได้ แม้ว่าอาจทำให้ผู้ป่วยตายในเวลาต่อมาก็ตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องลำดับถัดไปเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่และจริยธรรมของแพทย์เมื่อผู้ป่วยใช้สิทธิปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้ายโดย นภัส คำนวน (2558) ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแพทย์ ญาติผู้ป่วย และผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ผลการวิจัยพบว่า เมื่อบุคคลใช้สิทธิแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้ายของชีวิต ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อการทำหน้าที่และจริยธรรมแห่งวิชาชีพของแพทย์ และประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปไม่ได้ยกเว้นความ ทำให้แพทย์บางคนไม่กล้าเสี่ยงที่จะยุติการรักษาผู้ป่วย แม้ว่าผู้ป่วยจะอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตหรืออยู่ในภาวะสมองตายแล้วก็ตาม แต่แพทย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หากผู้ป่วยเป็นโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้หรืออยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างแท้จริง การยุติหรือเพิกถอนการรักษาผู้ป่วยไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่ขัดต่อหน้าที่และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

หากเชื่อมโยงทฤษฎีในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเข้ากับทฤษฎีในส่วนของจริยธรรมทางการแพทย์ต่อผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต จะพบว่างานวิจัยนี้วางอยู่บนมาตรการทางกฎหมายในบทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งการใช้สิทธิปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้ายของผู้ป่วยนั้นไม่ได้มีความขัดแย้งต่อการทำหน้าที่และจริยธรรมของแพทย์ เนื่องจากมีการกำหนดรายละเอียดไว้ว่าผู้ป่วยอยู่ในภาวะที่นำไปสู่การตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระยะเวลาอันสั้นอยู่แล้ว โดยจากทฤษฎีในส่วนของ การดูแลรักษาแบบประคับประคองจะเห็นได้ว่า แพทย์ไม่ได้ปล่อยให้ผู้ป่วยเสียชีวิตลงโดยไม่ได้รับการรักษา ไม่มีการใช้ยาหรืออุปกรณ์เพื่อยืดชีวิตโดยตรง จึงถือว่าไม่มีความผิดฐานทอดทิ้งผู้ป่วยตามประมวลกฎหมายอาญา แต่จากข้อมูลปัจจุบันกลับพบว่าแพทย์ส่วนใหญ่ยังรังเกียจและเข้าใจเจตนาของมาตรา 12 นี้ในระดับที่น้อยอยู่เมื่อเชื่อมโยงกับทฤษฎีในส่วนของอำนาจและความรู้จึงมีแนวคิดว่า อาจจะมีอำนาจและความรู้อันมีผลต่อวิถีคิดของผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตและแพทย์ผู้รักษางานวิจัยนี้จึงวางอยู่บนกรอบแนวคิดที่จะแสวงหารูปแบบของอำนาจและความรู้ที่รวมถึงแสวงหาความเกี่ยวข้องของสถาบันทางสังคมที่ส่งผลต่อการรักษาพยาบาลและการให้โอกาสในการตัดสินใจของผู้ป่วย

ด้วยกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าว จะทำให้ทราบถึงการมาบรรจบกันของการจัดการที่เหมาะสมระหว่างการรักษาพยาบาลและความต้องการของผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตได้

งานวิจัยนี้พยายามเสนอให้เห็นภาพอย่างตรงไปตรงมาถึงวิธีคิดผ่านประวัติศาสตร์จำลองของการรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต การคลี่คลายให้เห็นอำนาจและความรู้ที่ครอบงำแนวทางการรักษาผู้ป่วยเช่นนี้ จะทำให้เข้าใจวิธีคิดจากศาสตร์เฉพาะทางของแพทย์ผู้รักษา ทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่า อำนาจและความรู้ที่ครอบงำจากการสมยอมและการยอมรับอย่างสนิทใจของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยนั้นสามารถเป็นไปได้อย่างไรทั้งในแง่การต่อต้านและการตอบรับ งานวิจัยเรื่องนี้จึงวางกรอบแนวคิดโดยไม่ได้ปักหลักยืนอยู่ในมุมมองใดเพียงด้านเดียว เช่น มุมมองทางกฎหมายว่าแพทย์มีความผิดหรือไม่ผิด ถ้าผิดจะเข้าเกณฑ์มาตรากฎหมายใด เนื่องจากการวิจัยที่มองจากมุมมองใดเพียงด้านเดียวนั้น แม้จะได้คำตอบของคำถามการวิจัยแต่ก็อาจละเลยบางส่วนของวิธีคิดที่ฝังรากอยู่ในปัญหาที่พวง

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้หลักการคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (theoretical sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถให้ข้อมูลหลักอันก่อให้เกิดทฤษฎีได้ โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) มีดังต่อไปนี้

1) แพทย์ที่มีประสบการณ์โดยตรง 2 คน เป็นแพทย์ผู้มีหน้าที่หรือมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี ได้แก่ แพทย์รังสีรักษา 1 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการรักษาผู้ป่วยมะเร็งด้วยการฉายแสง และอายุรแพทย์มะเร็งวิทยา 1 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการรักษาผู้ป่วยมะเร็งด้วยยาเคมีบำบัด รวมถึงผู้ป่วยเรื้อรังอื่น ๆ ในแผนกอายุรกรรม

2) แพทย์ที่มีประสบการณ์น้อย 1 คน เป็นวิสัญญีแพทย์ผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตน้อยกว่าแพทย์ในกลุ่มที่หนึ่ง

3) พยาบาล 1 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานในหน่วยการดูแลแบบประคับประคองโดยตรง

4) ญาติผู้ป่วย 1 คน เป็นญาติของผู้ป่วยโรคมะเร็งปอดที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต และมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตคนอื่นด้วย

5) ผู้ป่วย 1 คน เป็นผู้ป่วยเรื้อรัง มีโรคประจำตัว คือ ความดันโลหิตสูง ระยะเวลาสุดท้ายของโรคไตเรื้อรัง และสูญเสียความสามารถในการมองเห็น เคยปฏิเสธการรักษาตามที่ระบุในหนังสือแสดงเจตนา ได้แก่ ปฏิเสธการกระตุ้นให้หัวใจกลับมาเต้นใหม่ ปฏิเสธการใส่ท่อช่วยหายใจ ปฏิเสธการฟอกไต ปฏิเสธการใส่สายให้อาหารเข้าไปในกระเพาะอาหาร และปฏิเสธการส่งตัวไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด (ขณะสัมภาษณ์อาการเป็นปกติแล้ว)

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 คน ซึ่งได้ทำแบบสัมภาษณ์แยกออกเป็น 5 แบบ ตามประเภทของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจและความรู้ที่มีผลต่อการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายต่อชีวิต ส่วนที่สอง ความเข้าใจและการปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนาสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ที่พักของผู้เข้าร่วมวิจัยและร้านกาแฟ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 30-60 นาที ระยะเวลาที่เก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยการสัมภาษณ์รวมทุกคนแล้วไม่เกิน 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสำหรับการวิจัยนี้ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาซึ่งเน้นศึกษาลักษณะของปรากฏการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายและวิเคราะห์ประสบการณ์ชีวิตตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล เป็นการหาความหมายจากการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

อำนาจ และความรู้ที่มีผลต่อการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

แพทย์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลว่า มีความแตกต่างในองค์ความรู้อย่างชัดเจนระหว่างในช่วงก่อนและหลังการเรียนเพื่อเป็นแพทย์เฉพาะทาง มีการใช้แบบประเมินเพื่อให้เป็นเครื่องมือสำหรับพิจารณาสถานะของผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลรักษาแบบประคับประคอง เพื่อให้ช่วยพยากรณ์โรคและช่วยติดตามการรักษา แม้จะยอมรับว่าปัจจุบันมีการแพทย์ทางเลือกแต่ก็ให้ความสำคัญต่อการแพทย์แผนปัจจุบันเป็นอันดับแรก สภาวะการณ์เช่นนี้ในหลักของการวิเคราะห์อำนาจและความรู้ ชุดที่จัดกระทำโดยความรู้ทางการแพทย์ในฐานะวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เป็นการดูแลในแนวทางการแพทย์ที่จัดกระทำผ่านศาสตร์เฉพาะทาง ซึ่งความรู้เช่นนี้มีใช้เพียงเกิด หากแต่ผ่านสถาบันทางสังคมทางการแพทย์มาเป็นเวลานาน นอกจากนี้ การที่แพทย์ให้สัมภาษณ์ว่าต้องประเมินผู้ป่วยก่อนว่าเป็นกลุ่มที่รักษาให้หายได้ (curable) หรือไม่ โดยใช้องค์ความรู้และศาสตร์การแพทย์เฉพาะทางที่ตนเองมี เพื่อนำไปสู่การวางแผนการรักษาที่เหมาะสมและให้ความสำคัญต่อการรักษาอย่างถึงที่สุดเพื่อให้ผู้ป่วยหาย แนวทางการรักษาที่ถูกจัดกระทำผ่านสถาบันทางสังคมทางการแพทย์ไทยมาเป็นเวลานานเช่นนี้ทำให้สังคมไทยถูกจัดให้เป็นสังคมแพทยานูวัตร์ในความหมายที่ระบบการแพทย์นั้นมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ยา เทคโนโลยี และโรงพยาบาลที่ทันสมัยเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ได้ช่วยเหลือชีวิตมนุษย์ ผ่านร่างกายที่มีฐานะเป็นเพียงสิ่งที่ถูกให้การรักษา และสถาบันทางสังคมทางการแพทย์ได้ผูกขาดการกำหนดชะตาชีวิตมนุษย์จนวาระสุดท้าย ส่งผลให้เกิดการให้ความสำคัญกับการรักษาพยาบาลที่มีเป้าหมายเพื่อยืดอายุและยืดความตายออกไปให้นานที่สุด นำไปสู่การมีวัฒนธรรมสุขภาพที่มุ่งไปสู่กระบวนการรักษาอย่างสุดความสามารถ ซึ่งอาจเรียกว่าการแพทย์แบบมุ่งรักษาให้หายจากโรค การที่แพทย์เป็นผู้มีบทบาทนำในกระบวนการรักษาเช่นนี้ หากมองในเชิงอำนาจก็นำไปสู่การตัดสินใจและการกำหนดแนวทางการรักษาจะพบว่าผู้ป่วยซึ่งเป็นเจ้าของร่างกายและเป็นผู้รับผลจากการรักษากลับมีบทบาทน้อยและเป็นบทบาทของการเป็นผู้ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์และผู้ป่วยจึงมีลักษณะที่ขาดสมดุล

ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยให้สัมภาษณ์ว่ายินยอมปฏิบัติตามการรักษาที่แพทย์แนะนำ ในช่วงแรกที่ได้ทราบว่าตนเองเป็นมะเร็งระยะสุดท้ายก็จะขอลองรักษาเต็มที่ก่อน แม้โอกาสหายมีเพียงร้อยละ 1 ก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้สอดคล้องกับระบบสุขภาพของไทย ซึ่งเป็นระบบที่ประชาชนมีทัศนคติที่จะฝากผีฝากไข้กับแพทย์และโรงพยาบาลอย่างเหนียวแน่นไม่ว่าจะป่วยมากหรือป่วยน้อยนั้นเป็นเพราะความเชื่อมั่นและความเชื่อใจที่คนไทยมีต่อระบบสุขภาพของประเทศ ความแข็งแรงของระบบการแพทย์ในภาพรวมส่งผลให้กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการมุ่งเน้นการรักษาทางกาย และเป็นการรักษาที่ให้คุณค่ากับการยืดชีวิต สามารถเรียกระบบการแพทย์เช่นนี้ได้ว่าการแพทย์แผนปัจจุบันหรือการแพทย์สมัยใหม่สถาบันทางสังคมทางการแพทย์จึงมีคุณค่ามากต่อชีวิตมนุษย์จนพัฒนาเป็นวัฒนธรรมพึ่งพิงระบบการแพทย์ ผู้ป่วยถูกนำไปสู่การสร้างความคิดหวังที่เกินจริงต่อระบบสุขภาพแบบมุ่งรักษาให้หายจากโรค ต่อแพทย์ และต่อการยอมรับการเจ็บป่วยของตนเอง จนท้ายที่สุดอาจนำไปสู่ความสูญเปล่าทางการแพทย์ในกรณีของการใช้ยาเกินจำเป็น หรือการยืดความตายให้ยาวนานออกไปโดยสร้างความทุกข์ทรมานแก่ตัวผู้ป่วยเอง มีหน้าซ้ำ การรักษาที่ได้รับนั้นอาจไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริงของผู้ป่วยก็เป็นได้ เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลว่า มีกรณีที่ผู้ป่วยต้องการเลือกรับการรักษาเพียงบางอย่างแต่กลับได้รับการรักษาที่ตนเองไม่ต้องการ ซึ่งพบได้บ่อยในกรณีที่ญาติเป็นผู้ขอให้แพทย์รักษา โดยเฉพาะญาติที่ไม่ได้อยู่ดูแลอย่างใกล้ชิด

ญาติผู้ป่วยให้สัมภาษณ์ว่า เห็นผู้ป่วยถูกใส่สายให้อาหารผ่านทางรูจมูก (nasogastric tube feeding) ทั้งๆ ที่ไม่ต้องการเนื่องจากเกิดความเจ็บปวดเวลาถูกใส่ เมื่อผู้ป่วยพยายามจะดึงสายให้อาหารออกกลับต้องถูกพันธนาการมือไว้กับเสาเตียงด้วยความจำนนเพียงเพื่อไม่ให้ดึงสายให้อาหารนี้ จะเห็นได้ว่า การรักษาในแนวทางการแพทย์ที่จัดกระทำผ่านศาสตร์เฉพาะทาง และผ่านสถาบันทางสังคมทางการแพทย์มาเป็นเวลานานนั้น ความเชื่อวชาญดังกล่าวก่อให้เกิดความจำนนต่อความรู้ที่ผ่านสถาบันทางสังคม และความจำนนต่อความรู้ที่ผ่านสถาบันทางสังคมเช่นนี้จะยิ่งตอกย้ำให้องค์ความรู้ทางการแพทย์แข็งแกร่งมากขึ้น ชุดอำนาจและความรู้ที่ครอบงำจากการสมยอมและการยอมรับอย่างสนิทใจของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย จึงดำเนินไปด้วยการต่อต้าน และการตอบรับในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตาม แพทย์และพยาบาลผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่ากรให้อาหารผ่านสายให้อาหารทั้งๆ ที่ผู้ป่วยนั้นไม่ต้องการใส่เนื่องจากความทรมาน ถือว่าไม่สอดคล้องกับการดูแลรักษาแบบประคับประคอง และยังมีความเห็น

ว่าการทุ่มเทอย่างสุดความสามารถเพื่อยื้อชีวิตผู้ป่วยนั้นไม่สามารถใช้ได้ทุกกรณี ควรเปิดโอกาสให้ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วยมีสิทธิเลือกวิธีการรักษา แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ที่แพทย์และพยาบาลเห็นผู้ป่วยระยะสุดท้ายทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วย และถูกยื้อชีวิตโดยปราศจากคุณภาพชีวิต ทำให้มีการพัฒนางานด้านการดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต จนกลายมาเป็นหน่วยงานหรือฝ่ายการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองในที่สุด ส่งผลให้เกิดเครือข่ายการดูแลแบบประคับประคองที่ค่อย ๆ เข้มแข็งขึ้น

อำนาจและความรู้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการปฏิเสธการรักษาพยาบาล

ในงานวิจัยนี้สามารถพิจารณาได้ว่า อำนาจเป็นลักษณะภายในที่มีอยู่แล้วของความสัมพันธ์ทางสังคม ความรู้ในวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับมนุษย์ทำให้เกิดแนวคิดการวางระเบียบอย่างชอบธรรมต่อผู้ที่อยู่ในสังคม และพยายามที่จะค้นหาเครื่องหมายของสิ่งต่างๆ เช่น โรค เพื่อให้สามารถเกิดการเยียวยาและการทำให้กลับสู่หน้าที่ตามปกติ อำนาจยังถูกทำให้เข้มแข็งขึ้นและถูกทำให้ประสานกันจากสถาบันทั้งหลาย โดยสถาบันเหล่านี้เป็นสถานที่อันมีการอ้างความรู้ของสาขาวิชาต่าง ๆ ในกรณีนี้องค์ความรู้ทางการแพทย์จัดเป็นสถาบันทางสังคมที่ใช้อำนาจและความรู้จัดการต่อผู้ป่วย ส่วนสถาบันทางกฎหมายก็เป็นสถาบันทางสังคมที่มีอำนาจ และความรู้ต่อการจัดการกับภาวะการเจ็บป่วยในวาระสุดท้ายของชีวิตเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มีความท้าทายและช่องว่างที่ปรากฏอยู่ในวาทกรรมการแสดงเจตนาของผู้ป่วยตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งระบุให้บุคคลสามารถทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อการยืดยาวในวาระสุดท้ายของตน โดยสร้างทั้งเสียงคัดค้านและเสียงสนับสนุนที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมทั้งในและนอกวงการสาธารณสุข ระบบการแพทย์แบบเก่าที่ฝังรากเป็นวัฒนธรรมสุขภาพถูกท้าทายด้วยแนวคิดใหม่ที่ว่า เมื่อบุคคลเป็นเจ้าของร่างกาย บุคคลจึงควรมีสิทธิในการกำหนดว่าตนเองจะต้องการหรือไม่ต้องการสิ่งใดเมื่อต้องเข้าสู่ช่วงวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งแพทย์ต้องให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจต่อเจตนาของของผู้ป่วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นด้วย และยอมรับต่อการทำหนังสือแสดงเจตนาของผู้ป่วยและคิดว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ญาติผู้ป่วยให้สัมภาษณ์ว่า การทำหนังสือแสดงเจตนาเป็นสิ่งที่ดีมากที่สุดต่อตัวผู้ป่วยเองและต่อญาติ ญาติจะได้เตรียมใจ และเตรียมการ ทั้งยังแจ้งว่าจะเขียนหนังสือแสดงเจตนาของตนเองด้วยความเต็มใจ ส่วนพยาบาลผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ควรมีการทำความเข้าใจให้ชัดเจนระหว่างแพทย์ผู้รับผิดชอบผู้ป่วยกับกลุ่มผู้ให้การดูแลรักษาแบบประคับประคองว่า การวางแผนดูแลรักษาตนเองล่วงหน้าตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ใช่การทอดทิ้งผู้ป่วยและไม่ได้เป็นการขัดขวางการรักษาหลัก นอกจากนี้ แพทย์และพยาบาลผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนได้ยืนยันว่า หากอยู่ในสถานการณ์ที่ตรงกับรายละเอียดในหนังสือแสดงเจตนา จะยังคงยอมรับและยินยอมปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนา นั้น แม้ญาติผู้ป่วยจะมีความประสงค์ไม่ตรงกับเนื้อความในหนังสือแสดงเจตนาที่ผู้ป่วยเขียนไว้ อย่างไรก็ตาม แพทย์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างกรณีที่เป็นข้อกังขาและนำมาซึ่งคำถามต่อรายละเอียดในหนังสือแสดงเจตนา ดังต่อไปนี้

1) ผู้เขียนหนังสือแสดงเจตนาได้ระบุว่าถ้า “ไม่รู้สึกรู้สึกร่างกาย” ซึ่งหมายความว่าข้าพเจ้าไม่อาจรู้ได้ว่ารอบตัวข้าพเจ้ามีใครหรือสิ่งใดอยู่เลยและมี “โอกาสน้อยมาก” ที่จะกลับฟื้นขึ้นมาจากการสลบนั้น ให้ถือว่าเป็นวาระสุดท้ายของชีวิต แล้วต่อมาเกิดการบาดเจ็บที่ศีรษะ มีอาการไม่รู้สึกรู้สึกร่างกาย และเกิดภาวะเลือดออกใต้เยื่อหุ้มสมองชั้นนอกแต่เลือดออกไม่มาก ซึ่งหากรักษาถูกวิธีก็จะทำให้อาการดีขึ้นมากได้ แต่เมื่อแพทย์ท่านแรกที่ได้ตรวจเห็นว่าผู้ป่วยเขียนหนังสือแสดงเจตนาไว้ จึงไม่ได้ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อช่วยวินิจฉัยโรคอย่างเพียงพอ และไม่ได้ส่งต่อเพื่อรับการผ่าตัดรักษา เพียงแค่ดูแลรักษาแบบประคับประคองเท่านั้น เหตุการณ์เช่นนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้หรือไม่คำว่าโอกาสน้อยมากนี้หมายถึงเท่าใด ประมาณก็เปอร์เซ็นต์จึงจะเรียกว่าโอกาสน้อยมากได้ คำที่ปรากฏอยู่ในหนังสือแสดงเจตนาเหล่านี้ได้มีการกำหนดนิยามปฏิบัติการ (operational definition) เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันแล้วหรือไม่

2) ผู้เขียนหนังสือแสดงเจตนาเป็นโรคติดเชื้อในเยื่อหุ้มสมองร่วมกับเกิดภาวะพิษเหตุติดเชื้อ (sepsis) ต่อมาผู้ป่วยซึมลงจนไม่รู้สึกรู้สึกร่างกาย ซึ่งในหนังสือแสดงเจตนาระบุไว้แล้วว่า จะไม่ใส่ท่อช่วยหายใจและไม่รับยาปฏิชีวนะ ทำให้เสียโอกาสในการรักษาผู้ป่วย ทั้งที่โรคเหล่านี้สามารถรักษาจนอาการดีขึ้นมากได้จากการได้รับยาปฏิชีวนะ เหตุการณ์เช่นนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้หรือไม่

3) ผู้เขียนหนังสือแสดงเจตนาเป็นโรคมะเร็งปอดระยะลุกลาม แต่ก่อนมะเร็งในปอดขนาดไม่ใหญ่ หากรักษาอย่างถูกวิธีแล้วการพยากรณ์โรคระบุว่าอาจมีชีวิตต่อได้อีกประมาณ 9 เดือน ต่อมาผู้ป่วยเป็นโรคปอดติดเชื้อแล้วมีอาการหอบ โดยในหนังสือแสดงเจตนาระบุไว้แล้วว่าจะไม่ใส่ท่อช่วยหายใจ ซึ่งในทางการแพทย์นั้นผู้ป่วยไม่ได้หอบจากมะเร็งลามไปที่ปอดแต่หอบจากภาวะปอดบวม หากใส่ท่อช่วยหายใจ ดูแลเสมหะ และให้ยาปฏิชีวนะผู้ป่วยก็จะมีอาการดีขึ้นได้ เหตุการณ์เช่นนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้หรือไม่

แนวทางที่เหมาะสมในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

ในสถานการณ์ที่ผู้ป่วยอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตซึ่งมีสภาวะทางกายหรือมีพยาธิสภาพที่ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองนั้น ได้เกิดมุมมองที่เปรียบเสมือนด้านทั้งสองของเหรียญเดียวกัน ด้านหนึ่งคือ การรักษาของแพทย์ซึ่งมีองค์ความรู้ชุดหนึ่งและเป็นความรู้ที่มีรูปแบบเฉพาะทาง โดยมีเจตจำนงเพื่อให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นและมีชีวิตรอดด้วยการรักษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ สิทธิของผู้ป่วยที่จะรับหรือปฏิเสธการรักษาพยาบาลต่อตนเองเมื่อตกอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต ในสถานการณ์เช่นนี้ การดำเนินงานในระดับโรงพยาบาลด้วยการดูแลรักษาแบบประคับประคองเพื่อรองรับการแสดงเจตนาของผู้ป่วย ถือว่าเป็นทางออกที่เปรียบเสมือนการมาบรรจบกันระหว่างด้านทั้งสองของเหรียญ ในปัจจุบันการรองรับการแสดงเจตนาของผู้ป่วยในระดับโรงพยาบาลตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้ถูกขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กับการยกระดับการดูแลรักษาแบบประคับประคอง ด้วยหลักการและกระบวนการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองทำให้เกิดการเชื่อมต่อนระหว่างผู้ป่วย ครอบครัว แพทย์ พยาบาล รวมไปถึงชุมชนและสังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่และโอกาสให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้ร่วมกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานช่วยกันค้นหาและเดินไปสู่สิ่งที่เป็นความปรารถนาสุดท้ายของผู้ป่วย ผ่านกระบวนการและกิจกรรมที่ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างทุกฝ่ายในลักษณะต่าง ๆ การสื่อสารจึงเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างทุกฝ่าย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้ป่วยจำเป็นต้องพิจารณา คือ การวางแผนดูแลรักษาตนเองล่วงหน้า (advanced care plan) โดยแพทย์จะมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการพยากรณ์โรคและความเสี่ยงต่าง ๆ ส่วนการตัดสินใจเป็นอำนาจและสิทธิของผู้ป่วย ทั้งยังมีครอบครัวและผู้ใกล้ชิดช่วยให้อุปสรรคสามารถบริหารจัดการจนทำให้ความประสงค์ของตนลุล่วงได้ แพทย์ที่มีประสบการณ์โดยตรงและพยาบาลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ “สมุดเบาใจ” ซึ่งเป็นสมุดพินัยกรรมชีวิตขนาดเล็กที่ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงเจตนาของตนเองในขณะที่ยังมีสติสัมปชัญญะได้ว่า อนุญาตให้แพทย์กระทำการรักษาต่อร่างกายของตนได้มากน้อยเพียงใดเมื่อเข้าสู่วาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งยังเป็นการวางแผนดูแลรักษาตนเองล่วงหน้าอีกประการหนึ่งด้วย นอกจากนี้ สังคมไทยกำลังจะเข้าสู่ความเป็นสังคมสูงวัยอย่างเต็มตัว ผู้สูงอายุจะใช้ชีวิตในวาระสุดท้ายภายใต้ข้อจำกัดเชิงสังคมที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ เช่น อัตราการหย่าร้างที่เพิ่มสูงขึ้น การไม่มีบุตร การอยู่ตัวคนเดียว ดังนั้นการพัฒนากระบวนการดูแลผู้ป่วยตามแนวทางของการดูแลรักษาแบบประคับประคองและการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายจึงมีความสำคัญ ซึ่งควรพัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมของความเป็นสมัยใหม่ด้วย เพราะผู้สูงอายุรวมถึงผู้ป่วยระยะสุดท้ายในอนาคตอาจต้องใช้ชีวิตอยู่กับโรคมากกว่าปราศจากโรคตามวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สังคมไทยมีวัฒนธรรมสุขภาพที่มุ่งไปสู่กระบวนการรักษาเพื่อยืดอายุและยืดความตายออกไปให้นานที่สุด อำนาจและความรู้ในการรักษาได้จัดกระทำผ่านศาสตร์เฉพาะทางและผ่านสถาบันทางสังคมทางการแพทย์มาเป็นเวลานาน ความเชี่ยวชาญดังกล่าวก่อให้เกิดความจำเป็นต่อการรักษา ซึ่งอาจไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริงของผู้ป่วยและนำไปสู่ความสูญเปล่าทางการแพทย์ได้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นด้วยกับมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่ระบุให้บุคคลสามารถทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อการยืดการตายในวาระสุดท้ายของตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้

ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทาง และการจัดการที่เหมาะสมในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตมี ดังต่อไปนี้

1) ควรพัฒนาระบบการดูแลรักษาแบบประคับประคอง โดยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนระหว่างแพทย์ผู้รับผิดชอบผู้ป่วยกับกลุ่มผู้ให้การดูแลรักษาแบบประคับประคองว่า การวางแผนดูแลรักษาตัวเองล่วงหน้าตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ใช่การทอดทิ้งผู้ป่วยและไม่ได้เป็นการขัดขวางการรักษาหลักควรส่งเสริมเรื่องการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายโดยผลักดันแนวทางสร้างศูนย์การดูแลผู้ป่วยระยะเวลาล่าสุดท้ายก่อนเสียชีวิตในโรงพยาบาลให้มากขึ้นเพื่อรองรับการตายดี มีการวางแผนแนวทางของการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายไว้ว่า เป็นการดูแลต่อเนื่องจากระบบการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองที่ต้องดำเนินการตั้งแต่แรกเริ่มเมื่อพบรู้ว่าเป็นโรคร้ายแรง เช่น มะเร็ง ไตวาย ตับวาย หรือโรคหลอดเลือดสมอง

2) ควรให้นิยามปฏิบัติการ (operational definition) ของคำที่เกี่ยวข้องในหนังสือแสดงเจตนา เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเกิดความเข้าใจตรงกันช่วยสร้างมาตรฐานที่เป็นกรอบแนวทางเดียวกันและสามารถปรับใช้ให้คนไข้ได้รับประโยชน์มากที่สุด เห็นได้จากคำว่า “ไม่รู้สึกร่างอย่างถาวร” ซึ่งในหนังสือแสดงเจตนาหมายความว่า “ไม่อาจรู้ได้ว่ารอบตัวมีใครหรือสิ่งใดอยู่เลย และมีโอกาสน้อยมากที่จะกลับฟื้นขึ้นจากการสลบ โดยควรระบุให้ชัดเจนว่า “ไม่รู้สึกร่างอย่างถาวร” นี้เกิดจากโรคหรือภาวะใดบ้าง หากเป็นโรคหรือภาวะที่มีโอกาสรักษาให้ดีขึ้นได้ เช่น โรคติดเชื้อในเยื่อหุ้มสมอง ภาวะเลือดออกใต้เยื่อหุ้มสมองชั้นนอก จะนับรวมด้วยหรือไม่ นอกจากนี้ ควรระบุให้ชัดเจนว่า “โอกาสน้อยมาก” นี้หมายถึงเท่าใดประมาณกี่เปอร์เซ็นต์จึงจะเรียกว่าโอกาสน้อยมากได้

3) ควรแนะนำผู้ป่วยให้มีความรู้และความเข้าใจ เรื่องการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อการยืดการตายในวาระสุดท้ายของตนหรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้โดยเฉพาะการเขียนลงในสมุดเบาใจซึ่งเป็นสมุดพินัยกรรมชีวิตที่ช่วยให้คุณบุคคลสามารถแสดงเจตนาของตนเองได้ว่า อนุญาตให้แพทย์กระทำการรักษาต่อร่างกายของตนได้มากน้อยเพียงใดเมื่อเข้าสู่วาระสุดท้ายของชีวิต เป็นการแสดงสิทธิของบุคคลไว้ล่วงหน้าในขณะที่ยังมีสติสัมปชัญญะครบถ้วน ทั้งยังเป็น การวางแผนดูแลรักษาตนเองล่วงหน้าอีกประการหนึ่งด้วยการเขียนหนังสือแสดงเจตนาจะช่วยให้เกิดการตายดี ลดความขัดแย้งเมื่อผู้ป่วยเข้าสู่ช่วงวาระสุดท้ายของชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวง. (2553). กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. 2553. (7 พฤศจิกายน 2560) สืบค้นจาก http://www.thailivingwill.in.th/sites/default/files/022_livingwill.pdf.
- กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2560
- กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์. (2560). ออกแบบความตายสร้าง “พินัยกรรมชีวิต” เพื่อความสุขสุดท้าย. (3 กันยายน 2560) สืบค้นจาก <https://www.matichon.co.th/news/650989>.
- ฉันทนา หมอกเจริญพงศ์. (2559). ความสูญเปล่าทางการแพทย์ (Medical Futility). กรุงเทพฯ : สามดีพรีนติ้งอีควิปเมนต์.
- นภัส คำนวน. (2558). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่และจริยธรรมของแพทย์เมื่อผู้ป่วยใช้สิทธิปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้าย. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2553). พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550. (7 พฤศจิกายน 2560) สืบค้นจาก https://www.nationalhealthor.th/sites/default/files/upload_files/hpp_act_e-book58_08_07_453.pdf.
- พรเลิศ ฉัตรแก้ว. (2554). Advance care planning and living will. กรุงเทพฯ : ทีคิวพี.
- ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์. (2559). “ไม่ยากที่ให้อุทิศใจที่รับ”. กรุงเทพฯ : สามดีพรีนติ้งอีควิปเมนต์.
- สฤกษ์ กิ่งแสง. (2557). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยในการปฏิเสธการรักษาพยาบาล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ปทุมธานี, 6(2), 164-174.

- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2554). *คู่มือผู้ให้บริการสาธารณสุข กฎหมายและแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย*. กรุงเทพฯ : ทีคิวพี.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2558). *คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดสิทธิการตายอย่างธรรมชาติ กรณีฎกระทรวงตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ : สามดีพรีนติ้งอีควิปเมนท์.
- Doyle, D. & Woodruff, R. (2013). *The Iahpc Manual Of Palliative Care*. (March 23, 2018) Retrieved from <https://hospicecare.com/uploads/2013/9/The%20IAHPC%20Manual%20of%20Palliative%20Care%203e.pdf>.

10

ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของพิธีกรข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย

The Indicators of Thai Television Entertainment Reporter Professionalism

จรัสมงกุฏ พัฒนพัชร

Jaratmongkut Pattanapatch

ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย

The Indicators of Thai Television Entertainment Reporter Professionalism

จรัสมงกุฏ พัฒนพัชร¹

Jaratmongkut Pattanapatch

Received : May 21, 2019

Revised : June 20, 2019

Accepted : June 21, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยในทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง (2) เพื่อสร้างดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 คือ 1) ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว 2) ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ 3) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน รวม 12 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มที่ 2 คือ 1) ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว 2) ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ 3) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน รวม 17 คน โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นนำมาหาฉันทามติโดยใช้เทคนิคเดลฟาย 2 ครั้ง เพื่อให้ได้ดัชนีชี้วัด ความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด และมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย” แบ่งออกเป็น 6 ด้าน 35 ดัชนีชี้วัด ดังนี้ ด้านความรู้ มี 6 ดัชนีชี้วัด ด้านทักษะ มี 3 ดัชนีชี้วัด ด้านการใช้ภาษา มี 7 ดัชนีชี้วัด ด้านบุคลิกภาพ มี 9 ดัชนีชี้วัด ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ มี 6 ดัชนีชี้วัด ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำงาน มี 4 ดัชนีชี้วัด ทั้งนี้พบว่า ดัชนีที่มีระดับความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับสูงมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ดัชนีชี้วัด คือ 4.88 ได้แก่ ยึดมั่นในหลักการความถูกต้องของข้อเท็จจริง รองลงมาอันดับ 2 มี 1 ดัชนีชี้วัด ค่าเฉลี่ย คือ 4.82 ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน

คำสำคัญ : ดัชนีชี้วัด; ความเป็นวิชาชีพ; ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์; เทคนิคเดลฟาย

Abstract

This research was a qualitative research. Its objectives were to 1) analyze the professionalism of Thai television entertainment reporters in the opinion of persons involved, and 2) construct the indicators of Thai television entertainment reporter professionalism. The key informants for this research were consisted of two groups. The first group consisted of twelve experts in communication field as follows 1) managers or editors of Thai television entertainment reporters 2) persons from practitioner level of Thai television entertainment reporters 3) Communication Arts or Journalism and Mass Communication academicians. The data received from the in-depth interviews of these experts were collected. The second group of informants consisted of seventeen experts in communication fields, these were: 1) managers or the editors

¹คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก 24/14 หมู่บ้านชวนชื่นริ้วจันทร์ ถนนราชพฤกษ์ 3 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 โทรฯ : 081-8225050
e mail : jaratmongkut@yahoo.com

of Thai television entertainment reporters, 2) persons from practitioner level of Thai television entertainment reporters, and 3) the Communication Arts or Journalism and Mass Communication academicians. This group of experts also received the in-depth interviews, and the data were collected. Then, the two sets of data were measured twice for consensus using the Delphi technique. As a result, the indicators of Thai television entertainment reporter professionalism were received. After that, the analysis of Thai television entertainment reporter professionalism indicators was conducted. The research instrument was an open-ended questionnaire of five point rating scale. The data received were analyzed using the percentage, mean, median and interquartile range.

The results showed that the indicators of Thai television entertainment reporter professionalism consisted of six areas, for the total of thirty-five indicators: knowledge with 6 indicators; communication skills with 3 indicators; language skills with 7 indicators; personality with 9 indicators; ethics and morality with 6 indicators and work-related technology & equipment with 4 indicators. In addition, the indicator that was highly in accordance with the expert opinions and received the highest score was the adherence to the principle of verifiable fact ($\bar{X}$ =4.88). The next indicator that received the second high score was the integrity in their job ($\bar{X}$ =4.82).

Keywords : Indicators; Professionalism; Thai Television Entertainment Reporter; Delphi Technique

บทนำ

ในบรรดาช่องทางการสื่อสารทั้งหมด “สื่อโทรทัศน์” ถูกยกให้เป็นช่องทางที่ประชาชนให้ความนิยมในการเปิดรับชมข่าวสารสูงสุด (พัชรินทร์ รักสัตย์, 2560) เนื่องจากโทรทัศน์เป็นช่องทางที่รวบรวมคุณสมบัติของการสื่อสารเข้าไว้ด้วยกันอย่างครบถ้วน คือ ได้รับชมภาพเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับชมภาพยนตร์ ได้ยินเสียงเช่นเดียวกับฟังวิทยุ และเห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ ส่งผลให้สื่อโทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือเมื่อนำเสนอข่าวสารต่างๆ (มนัสนันท์ อภิรมย์วิจิตร, 2554) โดยมี “ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์” ทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ประเด็นที่เป็นที่สนใจของสังคมส่วนใหญ่ รวมถึงทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไปยังผู้ชมรายการโดยตรง (สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย และคณะ, 2557)

จากข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานะ ตรีรยาภิวัฒน์ และกนกกาญจน์ บัญชาบุษบง (2559) เกี่ยวกับ “พฤติกรรมการรับข่าวสารและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชน” คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เวลารับชมข่าวสาร 1-2 ชม. ต่อวัน ซึ่งข่าวสารที่ได้รับความนิยมอันดับหนึ่งได้แก่ข่าวบันเทิง 54.4 % ตามด้วยข่าวเหตุการณ์สำคัญ เช่น ภัยพิบัติ การเมือง กีฬา เศรษฐกิจ และอาชญากรรม ส่วนข่าวที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุดคือ ข่าวเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องข่าวที่ได้รับความนิยมสูงสุด คือ “ข่าวบันเทิง” นั้นเอง

เนื่องจากบุคคลที่เป็นข่าวบันเทิงนั้นมีชื่อเสียง มีฐานะทางสังคม เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป มีเรื่องราวแสดงถึงความขัดแย้งของความสัมพันธ์ด้านจิตใจหรือความคิด และองค์ประกอบของเพศ ทำให้ข่าวของดารายูในความสนใจของคนในสังคม (กาญจน์ ทันจิตต์, 2552) นอกจากนี้โทรทัศน์ช่องต่างๆ ยังช่วงชิงความเป็นผู้นำของการเสนอข่าวบันเทิง ในเรื่องความรวดเร็ว และความเฉียบคมในการบ่อนคำถ่วงลึกถึงสิ่งที่ผู้ชมทั่วไปอยากรู้ในประเด็นร้อนหรือประเด็นฉาวโฉ่ เช่น เรื่องชู้สาวของดารา การแอบหมั้น แอบจดทะเบียนรักร่วมเพศ การตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน ฯลฯ เพื่อตีแผ่ออกมาสร้างกระแสในสังคม (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2552) ซึ่งในการแข่งขันช่วงชิงพื้นที่ข่าวบันเทิงอย่างดุเดือดนั้น บรรดาคลิปหลุด ภาพแอบถ่าย ก็เป็นที่นิยมกันมากในแวดวงบันเทิง (อาภากรดี บุญเฉลย, 2553)

ตัวอย่างเช่น ตอนที่ละครบุพเพสันนิวาส ของช่อง 3 กำลังโด่งดัง ผู้คนกำลังชื่นชมความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทย กระแสนิยมแต่งชุดไทยกำลังมาแรง แต่ผู้สื่อข่าวบันเทิงบางกลุ่มกลับไปเจาะลึกเรื่องพฤติกรรมทางเพศของพระเอกหนุ่ม เป๊ปป ธนวรรธน์ กับแฟนสาวที่เลิกกันไปแล้ว โดยมีการนำเสนอบทสนทนาทางแอปพลิเคชันไลน์ ของเป๊ปป กับสาวปริศนา ในรูปแบบ “ไลน์หลุด”

ที่มีเนื้อหาเป็นการวิพากษ์วิจารณ์พระเอกหนุ่มคนดังเกี่ยวกับเรื่องของพฤติกรรมทางเพศทั้งสิ้น (ทีวีพูลออนไลน์, 2561)

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ข่าวความสัมพันธ์ของ แมท ภรณี นางเอกช่อง 3 กับ สงกรานต์ เตชะณรงค์ ที่เพิ่งหย่าร้างกับแอฟ ทักษอร นางเอกช่อง 3 เช่นกัน ซึ่งโดนทั้งสื่อมวลชนและประชาชนถล่มโจมตีแมทอย่างหนัก และกรณีการสัมภาษณ์ของ แมท ภรณี ที่เปิดตัวว่ากำลังคบหาอยู่กับสงกรานต์ แล้วถูกโจมตีว่าแมทแสดงอาการ “เหวี่ยง” ใส่ผู้สื่อข่าวบนเวทีนั้น ก็ทำให้คลิปข่าวบนเวทีของ ไนน์เอ็นเตอร์เทน คลิปนี้ติดอันดับที่ 1 ของโลก ในหมวดการไลฟ์โดยมียอดคนดูสูงสุดขึ้นเป็นอันดับ 1 ของโลกอย่างเป็นทางการ (วศิน บุญยาคม, 2562)

นอกจากนี้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ยังเอื้อให้สื่อมวลชนรุกไล่สิทธิของบุคคลที่ตกเป็นข่าวได้ง่ายขึ้น (รัตนวดี นาควานิช, 2551) ดังนั้น จริยธรรมความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวจึงควรได้รับการนำมาศึกษาและทบทวน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนมาก เพราะสังคมวิพากษ์วิจารณ์และตั้งคำถามถึงการทำงานของผู้สื่อข่าวบนเวทีอย่างมากมาย (เทียนทิพย์ เตียวกี, 2559) เนื่องจากผู้สื่อข่าวบนเวทีแต่ละช่องแข่งขันกันเป็นผู้นำในเรื่องความเร็วและความแรงของข่าว เพื่อให้รายการข่าวบนเวทีของตนถูกกล่าวขวัญถึงในด้านความแรง โดยเน้น ใช้คำพูดจิกกัด จาบจ้วง ก้าวล่วงต่อความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าวหนักหน่วงขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งผู้สื่อข่าวรุ่นใหม่ ๆ ก็ประพฤติผิดๆ ตามๆ กันไป โดยนึกว่าเป็นสิ่งดีงามและยอมรับได้ในสังคม (พรพิมล หล่อตระกูล, 2553)

จากปัญหาหลายประการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำการศึกษารองนี้ว่าผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์มีความเป็นวิชาชีพหรือไม่เพียงใด เนื่องจากยังไม่เคยมีงานวิจัยเรื่อง “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ไทย” มาก่อน เคยมีแต่ “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย” (บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2551) ซึ่งแตกต่างกับผู้สื่อข่าวบนเวทีที่มีลักษณะพิเศษเพราะข่าวบนเวทีเป็นเรื่องใกล้ชิดกับความเป็นส่วนตัวของดารานำช็อคคนพบที่เป็น “ดัชนีชี้วัด” ที่ชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ครั้งนี้ ไปพัฒนาความสามารถของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ไทยให้มีสมรรถนะ ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะพิเศษตามสายงาน อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้เป็นแบบชี้วัดให้กับผู้สื่อข่าวสายอื่นๆ เพื่อพัฒนางานการสื่อสารมวลชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ไทยในทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อสร้างดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ไทย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน คือ ผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว ผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน เพื่อให้ได้ดัชนีชี้วัด (Indicator) ความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ไทย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการหาฉันทามติด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

ผู้ให้ข้อมูล

- 1) ผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว
- 2) ผู้สื่อข่าวบนเวทีโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ
- 3) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้มีประสบการณ์ด้านวิชาชีพการเป็นผู้สื่อข่าวไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีประสบการณ์การสอนในคณะนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

วิธีการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดต่างๆ โดยมีแนวคิดหลักคือแนวคิดเรื่อง “สมรรถนะ” ของแมคเคลีแลนด์ ซึ่งกล่าวถึง “ความรู้” ”ทักษะ” และ ”คุณลักษณะ” แบ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายงานแนวคิดดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพการสื่อข่าวบนเวที และแนวคิดเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน

2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ โดยถามผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 1 จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว จำนวน 4 คน และ ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ จำนวน 3 คน ที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยไม่คำนึงถึงเรตติ้งการรับชมของสถานีโทรทัศน์ช่องนั้นๆ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนจำนวน 5 คน เพื่อศึกษาความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย

3) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ด้วยแบบสอบถามปลายเปิด ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน ไม่ซ้ำเดิม ประกอบด้วย ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว 6 คน ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ จำนวน 6 คน จากสถานีโทรทัศน์ 6 สถานี ที่มีเรตติ้งการรับชมสูงสุด 6 อันดับแรกของเดือน ม.ค.- มี.ค. 2562 คือ ช่อง 7HD, ช่อง 3HD, ช่อง MONO29, ช่องเวิร์คพอยท์ 23, ช่องไทยรัฐทีวี 32, และช่อง One 31 เรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ (เรตติ้งทีวีดิจิทัล, 2562) การเลือกผู้ให้ข้อมูลจากเรตติ้งของช่องที่วัดจึ้นนั้น เนื่องจากมียอดผู้ชมรับชมใน 6 ลำดับสูงสุด ดังนั้นผู้สื่อข่าวใน 6 ช่อง ดังกล่าว จึงมีอิทธิพลต่อผู้ชม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำมาศึกษาในครั้งนี้ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน เพื่อสร้างดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย

4) นำประเด็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยของผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน มารวบรวมเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบแต่ละคนให้นำหน้าหน้าความสำคัญแต่ละข้อ และข้อเสนอแนะ

5) ตรวจสอบความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชนและด้านการประเมินผล 3 คน จากนั้นปรับแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

6) นำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้วไปสอบถามกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน รอบที่ 1

7) รับแบบสอบถามคืนเพื่อนำไปประมวลผลโดยการนำคำตอบแต่ละข้อมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) โดยผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็น และวิเคราะห์โดยละเอียด และนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็น

8) ส่งแบบสอบถามในรอบที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิม โดยต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นค่า Median ของกลุ่มในแต่ละข้อไปด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้ทบทวนความคิดเห็นว่าจะยืนยัน หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบพร้อมระบุเหตุผล

9) วิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามทั้ง 2 รอบ โดยใช้ค่าสถิติดังกล่าวข้างต้น อีกครั้งซึ่งผลออกมาพบว่าทั้ง 2 รอบได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบ คือ ไม่เกิน 1.5 แสดงว่า คำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่สอดคล้องกันผู้วิจัย จึงสรุปผลการวิจัยได้ในรอบนี้

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาฉันทามติโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน เรื่อง ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย ในรอบที่ 1, 2 และ 3

ดัชนีชี้วัด	ค่าสถิติ						
	รอบที่ 1	รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	%	Mdn	Mean	IR	Mdn	Mean	IR
1. ด้านความรู้							
1.1 ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร	47.06	5	4.41	1.00	5	4.59	1.00
1.2 ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำข่าว	17.65	5	4.71	0.00	5	4.71	0.00

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาฉันทามติโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน เรื่อง ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย ในรอบที่ 1, 2 และ 3 (ต่อ)

ดัชนีชี้วัด	ค่าสถิติ						
	รอบที่ 1	รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	%	Mdn	Mean	IR	Mdn	Mean	IR
1.3 ความรู้ในการสร้างเนื้อหา Content	29.41	5	4.65	0.00	5	4.71	0.00
1.4 ความรู้รอบตัวในหลายๆด้าน	29.41	4	4.35	1.00	4	4.47	1.00
1.5 ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	35.29	4	3.88	0.00	4	4.00	0.00
1.6 ความรู้จริงในเรื่องที่นำเสนอ	17.65	4	4.47	1.00	4	4.47	1.00
2. ด้านทักษะ							
2.1 นำเสนอเนื้อหาให้เข้าใจง่าย	29.41	4	4.47	1.00	4	4.47	1.00
2.2 สามารถตีความและจับประเด็นสำคัญของเรื่อง ที่นำเสนอได้อย่างถูกต้องในระยะเวลาอันสั้น	52.94	5	4.76	0.00	5	4.76	0.00
2.3 สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	23.53	5	4.59	1.00	5	4.59	1.00
3. ด้านความสามารถในการใช้ภาษา							
3.1 พูดภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง	17.65	4	4.41	1.00	4	4.41	1.00
3.2 ความสามารถในการใช้เสียง							
3.2.1 มีความรู้เรื่องน้ำเสียงและคุณสมบัติของเสียง ตามหลักภาษาศาสตร์	17.65	4	4.24	1.00	4	4.35	0.00
3.2.2 ออกเสียง ร ล คำควบกล้ำ สระ และวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง	29.41	4	4.29	1.00	4	4.35	1.00
3.2.3 แบ่งวรรคตอนในการพูดได้ถูกต้อง	17.65	5	4.53	1.00	5	4.53	1.00
3.2.4 อ่านคำเฉพาะได้ถูกต้อง	17.65	4	4.24	1.00	1	4.41	1.00
3.3 ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้	52.94	4	3.76	0.00	4	4.00	0.00
3.4 ใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษาไทยและอังกฤษในการสื่อสารได้	52.94	4	3.59	0.00	4	4.00	0.00
4. ด้านบุคลิกภาพ							
4.1 มีคุณภาพเสียง มีน้ำเสียงไพเราะแจ่มใส	17.65	4	3.94	0.00	4	3.94	0.00
4.2 เปล่งเสียงพูดได้อย่างชัดเจน มั่นใจ มีความดังพอเหมาะ	17.65	4	4.18	0.00	4	4.29	0.00
4.3 มีจิตวิทยาในการสื่อสาร	23.53	4	4.24	0.00	4	4.29	0.00
4.4 มีเจตคติและแรงจูงใจในการทำงาน	58.82	5	4.47	1.00	5	4.53	1.00
4.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีไหวพริบดี	17.65	4	4.24	0.00	4	4.29	0.00
4.6 มีมนุษยสัมพันธ์ดี	17.65	5	4.59	1.00	5	4.59	1.00
4.7 มีการแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ	47.06	4	4.18	1.00	4	4.29	0.00
4.8 มีความน่าเชื่อถือ	29.41	4	4.35	1.00	4	4.41	1.00
4.9 มีการแสดงวัจนภาษาได้สอดคล้องกับวัจนภาษา	23.53	4	4.18	0.00	4	4.18	0.00

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาฉันทามติโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน เรื่อง ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย ในรอบที่ 1, 2 และ 3 (ต่อ)

ดัชนีชี้วัด	ค่าสถิติ						
	รอบที่ 1	รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	%	Mdn	Mean	IR	Mdn	Mean	IR
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน							
5.1 ยึดมั่นในหลักการความถูกต้องของข้อเท็จจริง	70.59	5	4.88	0.00	5	4.88	0.00
5.2 นำเสนอเนื้อหาด้วยความเป็นกลางปราศจากอคติ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	52.94	5	4.76	0.00	5	4.76	0.00
5.3 ใช้วิจารณ์ญาณในการนำเสนอและมีความคิดเชิงวิเคราะห์อย่างถูกต้องและเหมาะสม	58.82	5	4.76	0.00	5	4.76	0.00
5.4 มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน	64.71	5	4.82	0.00	5	4.82	0.00
5.5 มีความรับผิดชอบต่อสังคม	17.65	5	4.71	0.00	5	4.71	0.00
5.6 มีความเข้าใจหลักการสิทธิมนุษยชน	17.65	5	4.59	1.00	5	4.59	1.00
6. การใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำงาน							
6.1 ใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อทำงานได้	17.65	4	4.24	1.00	4	4.35	1.00
6.2 เลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	23.53	4	4.24	1.00	4	4.35	1.00
6.3 ใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และสามารถเลือกแหล่งข้อมูลมาใช้ อ้างอิงในการทำงานได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้	17.65	5	4.41	1.00	5	4.47	1.00
6.4 ใช้อุปกรณ์ต่างๆในการทำงานเพื่อปฏิบัติได้ในหลายหน้าที่แบบ Multi Function ในคนเดียว	58.82	4	4.00	0.00	4	4.00	0.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความสามารถในการใช้ภาษา ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำงาน และด้านการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำงาน และมี 35 ดัชนีชี้วัด

ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละดัชนีแยกย่อยออกมาพบว่า ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยที่มีระดับความสอดคล้องของความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในระดับสูงมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 1 ดัชนี ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.88 คือ การยึดมั่นในหลักการความถูกต้องของข้อเท็จจริง อันดับ 2 รองลงมา มี 1 ดัชนี ค่าเฉลี่ย 4.82 คือ มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน อันดับ 3 มี 3 ดัชนีที่มีคะแนนเท่ากัน คือ ค่าเฉลี่ย 4.76 ซึ่งได้แก่ (1) การนำเสนอเนื้อหาด้วยความเป็นกลางปราศจากอคติ และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (2) การใช้วิจารณ์ญาณในการนำเสนอและมีความคิดเชิงวิเคราะห์อย่างถูกต้องเหมาะสม และ (3) สามารถตีความและจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอได้อย่างถูกต้องในระยะเวลาอันสั้น

การอภิปรายผล

1) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 1 จำนวน 12 คน ประกอบด้วยผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย 7 คน และนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน นำมาศึกษาความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยในทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง

พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มที่ 1 ให้ความสำคัญกับเรื่อง “การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ โดยยึดมั่นในหลักการความถูกต้องของข้อเท็จจริง” สอดคล้องกันและสูงมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ 91.67% บ่งชี้ว่า เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ที่มีความเป็น “วิชาชีพ” ต้องมี รองลงมาคือ ต้องมีความซื่อสัตย์ในการทำงาน 83.33% และใช้วิจารณญาณในการนำเสนอข่าว 75.00% ทั้งยังมีความคิดเห็นว่าในปัจจุบันนี้ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ต้องปรับตัว โดยการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ การใช้ภาษา ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 เช่น ภาษาจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และอื่นๆ ด้วย ต้องมีบุคลิกภาพดี มีจิตวิทยาในการสื่อสาร มีเจตคติและแรงจูงใจในการทำงานดี มีความน่าเชื่อถือ ไหวพริบดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ส่วนด้านการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการทำงานนั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างกันโดยส่วนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่าผู้สื่อข่าวบันเทิงควรมีความรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง คือไม่ต้องทำเองเป็น แต่บอกหรือสั่งการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอุปกรณ์นั้นๆ มาทำขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่าผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ในยุคที่มีการแข่งขันสูงนี้ คนเดียวต้องปรับตัวให้สามารถทำได้หลายอย่างด้วยตนเอง เพราะในโลกปัจจุบันนี้ ผู้ใดเร็วกว่า ผู้นั้นเป็นผู้ชนะ

2) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์จากการหาฉันทามติโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ของผู้ทรงคุณวุฒิในกลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คนไม่ซ้ำเดิม ซึ่งประกอบด้วย 1. ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับบริหารหรือบรรณาธิการข่าว 6 คน 2. ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ระดับปฏิบัติการ 6 คนจากสถานีโทรทัศน์ 6 สถานีที่มีเรตติ้งของการรับชมสูงสุด 6 อันดับแรก ในเดือน มกราคม – มีนาคม 2562 (เรตติ้งทีวีดิจิตอล, 2562) และ 3. นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน 5 คน เพื่อหาดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดและหาฉันทามติโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านความรู้

ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทยต้องมีความรู้ด้านการสื่อสารเพราะตั้งแต่เริ่มทำงานก็ต้องมีการประสานงาน และสัมภาษณ์ ก็ต้องใช้การสื่อสาร สอดคล้องกับ กมลรัฐ อินทรทัศน์ และพรทิพย์ เย็นจะบก (2560) จากเรื่อง “ศิลปะการสื่อสาร” ที่กล่าวว่า โดยทั่วไปมนุษย์เราจะต้องมีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและต้องมีความรู้ในการทำข่าวสอดคล้องกับ ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน (2548) ที่กล่าวว่า การสร้างสรรค์รายการข่าวโทรทัศน์ให้มีคุณภาพ เป็นกระบวนการต่อเนื่องนับตั้งแต่การวางแผน การหาข่าวและทำข่าว การบรรณาธิการข่าว และการนำเสนอข่าว นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้ในการสร้างเนื้อหา (Content) ซึ่งสอดคล้องกับ วิภา ปิ่นแก้ว (2554) ที่กล่าวว่า ต้องเป็นเนื้อหาที่กำลังเป็นที่สนใจในเวลานั้น ไม่ได้เป็นเรื่องธรรมดาในการนำเสนอ แต่เป็นเรื่องที่ผู้ชมปรารถนาจะให้เล่า ให้พิสูจน์ และผู้สื่อข่าวบันเทิงต้องมีความรู้รอบตัว สอดคล้องกับ ศศิณา วิมุตตานนท์ (2557) ว่าต้องมีความรู้รอบตัว ต้องสนใจฟังข่าวสารบ้านเมือง ต้องรู้เรื่องกฎหมาย และรู้จริงในเรื่องที่นำเสนอด้วย ซึ่งตรงกับที่ บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย” กล่าวถึง กรอบความคิดของ “ความเป็นวิชาชีพ” (Professionalism) ไว้ว่า “ผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพต้องเพิ่มพูนความรู้ตลอดเวลา ต้องเป็นผู้มีความกระหายใคร่รู้และแสวงหาความรู้ต่างๆ เพิ่มเติมให้กับตนเองอย่างสม่ำเสมอ”

2) ด้านทักษะเกี่ยวกับงาน

ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ต้องนำเสนอเนื้อหาให้เข้าใจง่ายสอดคล้องกับ ศิวินารถ หงส์ประยูร (2550) ที่ว่า การนำเสนอข่าวควรใช้ภาษาพูดธรรมดาที่เข้าใจง่าย และต้องสามารถตีความและจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่จะนำเสนอได้อย่างถูกต้องในระยะเวลานั้น สอดคล้องกับ สุรสิทธิ์ วิทยาธิรัฐ (2560) ที่ว่า กระบวนการปฏิบัติการสื่อข่าวเริ่มจากคิดประเด็นข่าว ซึ่งอาจเกิดจากข้อสงสัยของผู้สื่อข่าวเมื่อพบเห็นหรือรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ แล้วรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงจากแหล่งต่างๆ ทั้งนี้ผู้สื่อข่าวบันเทิงต้องสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยโดยสังเกตสีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียง เพื่อคาดคะเนอารมณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ แล้วปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนทนาอย่างทันท่วงทีสอดคล้องกับ พิเศษ วาลาวัช (2540) (อ้างถึงใน อภาภรณ์ บุญเฉลย, 2553) เรื่อง “การรายงานข่าวขั้นสูง” ว่าผู้สื่อข่าวต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างคล่องตัว

3) ด้านความสามารถในการใช้ภาษา

ผู้สื่อข่าวบันเทิงต้องสามารถพูดภาษาไทยอักขระ คำควบกล้ำ ร ล ได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้ชมรายการโทรทัศน์สามารถจะยึดคำพูดของผู้สื่อข่าวเป็นตัวอย่างไม่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย และคณะ (2557) ว่า ต้องมีความสามารถในการใช้เสียง การใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามอักขรวิธีและสอดคล้องกับ ไอวิง แฟง (Irving Fang, 1972) ที่ว่า ต้องอ่านข่าวให้ผู้ชมเข้าใจ (Speaking clearly) ดังนั้น การพูดที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

นอกจากนี้พบว่า ผู้สื่อข่าวบันเทิงต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 เช่น ภาษาเกาหลี ญี่ปุ่น จีน และอื่นๆ ด้วย เพราะในปัจจุบันมีศิลปินต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นการยกระดับความสามารถของผู้สื่อข่าวบันเทิง และเป็นความภาคภูมิใจของทางสถานีโทรทัศน์ต้นสังกัด

4) ด้านบุคลิกภาพ

ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ควรมีน้ำเสียงไพเราะ น่าฟัง ยิ้มแย้มแจ่มใสเนื่องจากเป็นความประทับใจครั้งแรกเมื่อพบเห็น ต้องใช้หลักจิตวิทยากับผู้ที่เข้าไปสัมภาษณ์ โดยสร้างความเป็นมิตร ความคุ้นเคย เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูลดีๆออกมา

สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิณา วิมุตตานนท์ (2537) ที่ว่า บุคลิกภาพที่ดีมีลักษณะเป็นมิตร ทำตัวสบายๆ จะทำให้เกิดความไว้วางใจ กล้าเปิดเผยรายละเอียดให้ฟัง

นอกจากนี้ ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ ต้องมีความมั่นใจในตัวเอง มีมนุษยสัมพันธ์และต้องมีแรงจูงใจที่ดี สอดคล้องกับ Boyatzis (1982) จากเรื่อง “ผู้นำที่ทรงพลัง” ที่กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ อุปนิสัย ทักษะ จินตภาพส่วนตน หรือบทบาททางสังคม ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้และควรมีบุคลิกภาพดี แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะสอดคล้องกับ ปัญญาลักษณ์ ศรีบุรินทร์ (2555) ที่ว่าการเป็นผู้สื่อข่าว รูปลักษณ์ บุคลิกภาพ และการแต่งกายต้องเหมาะสมกับสถานที่และวัยวุฒิของแหล่งข่าวที่จะเข้าไปสัมภาษณ์ และต้องมีการใช้วัจนภาษาสอดคล้องกับวัจนภาษาได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับทฤษฎีของ Fisher, Walter (1984) จากเรื่อง “Narration as Human Communication Paradigm” ที่ว่า การสื่อสารของมนุษย์เป็นการเล่าเรื่องซึ่งประกอบด้วยศิลปะการพูด การตีความ การประเมินคุณค่าของข่าวสาร ดังนั้นในการเล่าเรื่องจึงเป็นการปฏิสัมพันธ์ เป็นกิจกรรม ศิลปะ และรูปแบบหรือวิธีการในการแสดงออกของมนุษย์ ผู้สื่อข่าวต้องมีความน่าเชื่อถือด้วย ถือเป็นภาพลักษณ์ที่ดี เพราะถ้าผู้สื่อข่าวบันเทิงมีภาพลักษณ์ที่ดี ก็จะทำให้สถานีโทรทัศน์ที่สังกัดมีภาพลักษณ์ที่ดีไปด้วย

5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการทำงาน

พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าผู้สื่อข่าวบันเทิงควรมั่นในหลักความถูกต้องของข้อเท็จจริงถึง 70.59 % Mean=4.88 ซึ่งสูงที่สุดสอดคล้องกับ เอ็ดมุนด์ แลมเบธ (Edmund Lambeth, 1992) ที่ว่า สื่อต้องพยายามทุกรูปแบบที่จะแสวงหาข่าวสารที่ถูกต้องยุติธรรม สื่อจะต้องตรวจสอบอีกเพื่อให้ข้อมูลนั้นถูกต้องอย่างแท้จริง แม้สื่อมีความจำเป็นต้องออกข่าวให้ทันเวลา ก็ไม่ใช่ข้ออ้างที่จะเสนอข่าวอย่างผิดพลาด ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ต้องมีความซื่อสัตย์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าสำคัญรองลงมาคือ 64.71% Mean=4.82 สอดคล้องกับ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ที่กล่าวว่า สมรรถนะหลักเป็นคุณสมบัติสำคัญที่พนักงานทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี คือ ความซื่อสัตย์ ตามด้วยสื่อต้องเป็นกลางสอดคล้องกับ เฉลิมพล ไทยางกูร (2561) ที่ว่า วิธีที่ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์จะตัดสินว่าสื่อเป็นกลางหรือไม่ ก็คือการนำเสนอข่าวที่ให้ออกทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น และไม่เอาความคิดเห็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นข้อสรุปของข่าวนั้นและผู้สื่อข่าวบันเทิงต้องใช้วิจารณญาณก่อนการเสนอข่าว สอดคล้องกับ วิภา ปิ่นแก้ว (2554) ที่กล่าวว่า ต้องใช้วิจารณญาณ และสำนึกในการพิจารณาตัดสินการนำเสนอรายการว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ไม่ให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อชีวิตส่วนตัวของดารา นักร้อง นักแสดง ต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้เป็นข่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา สุตบรรทัด (2537) ที่ว่า “สื่อมวลชนมีบทบาทในการสะท้อนสังคม (The Mirroring Role) แต่ก็มีใช้ว่าสื่อมวลชนจะต้องรายงานข่าวหมดทุกเรื่อง สื่อมวลชนยังจะต้องคำนึงถึงปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และปัญหาเกี่ยวกับผู้เยาว์ด้วย”

เรื่องจรรยาบรรณนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พรพิมล หล่อตระกูล (2553) ว่า “ควรระมัดระวังการใช้ภาษาสแลง คำศัพท์ร่วมสมัย หรือการใช้คำพูดสองแง่สองง่าม ควรลดการนำเสนอข่าวที่มีผลกระทบต่อสังคม เช่น ประเด็นเรื่องเพศ ชู้สาว พฤติกรรมในทางลบ ลามกอนาจาร”

6) ด้านการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำงาน

ผู้สื่อข่าวบันเทิงต้องสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อสืบค้นข้อมูลได้ ยิ่งเร็วกยิ่งได้เปรียบ ซึ่งเรื่องนี้สามารถเรียนรู้ได้ และพัฒนาได้ ปัจจุบันมีแอปพลิเคชันออกมาใหม่เรื่อยๆ ต้องหมั่นศึกษาข้อมูล รู้เท่าทันเทคโนโลยีสอดคล้องกับ อูษา บิ๊กกิ้นส์ (2555) ที่กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบันและควรมีความสามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน เพื่อปฏิบัติได้ในหลายหน้าที่แบบ Multi function ในคนๆ เดียว สอดคล้องกับแนวคิดของสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮามเชื้อ สถาปนศิริ (2558) ที่กล่าวว่า “นักข่าวหนึ่งคนต้องสามารถเป็นทั้งผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ตัดต่อ วีโรเตอร์ ช่างเทคนิค (Digital Skill and Thinking) มีทักษะในการขุดคุ้ย (Mining) รวบรวม (Collecting) วิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) พิสูจน์ความถูกต้อง (Check and Prove) คัดสรร (Curating) และนำเสนอในรูปแบบภาพ และกราฟฟิก (Visualizing) ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และเวลาอีกต่อไป”

ผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม 2 บางคนไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์จะต้องสามารถใช้อุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อปฏิบัติได้ในหลายหน้าที่แบบ Multi Function ในคนๆ เดียว แต่นักวิชาการและนักวิชาชีพรุ่นใหม่ๆ เกือบทั้งหมดมีความเห็นว่าการเข้าสู่ยุคสมัยใหม่แล้ว ผู้สื่อข่าวบันเทิงควรมีความสามารถแบบหลากหลาย และใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้คล่องแบบ Multi Function ในคนๆ เดียว ซึ่งความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 นี้ ก็ออกมาในแนวทางเดียวกับ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 อย่างน่าสนใจและพบว่าโดยภาพรวมนั้น ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าปัจจัยด้านเรตติ้งการรับชม ของสถานีโทรทัศน์ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อค้นพบเรื่อง “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ไทย” ในครั้งนี้ดัชนีที่มีค่าระดับความสอดคล้องของความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิสูงมากในลำดับต้นๆคือต้องพัฒนาด้านจรรยาบรรณเกี่ยวกับการยึดมั่นในความถูกต้องของข้อเท็จจริง มีความซื่อสัตย์ ใช้วิจารณญาณในการนำเสนอข่าวเป็นกลาง และ จับประเด็นสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอได้อย่างถูกต้องในเวลาอันสั้น รวมถึงดัชนีชี้วัดด้านอื่นๆ สามารถนำไปใช้พัฒนาวิชาชีพด้านการเป็นผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อช่วยลดปัญหาการรุกร้าค่าความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าวได้มากกว่าที่เป็นอยู่

2) ในส่วนของการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงานแบบ Multi function ในคนๆ เดียวนั้น อาจเสนอให้สถานีโทรทัศน์แต่ละสถานีจัดสัมมนาเพื่อให้ผู้สื่อข่าวบันเทิงและบุคลากรด้านต่างๆ ได้ตรวจสอบตนเอง โดยใช้ดัชนีชี้วัดของผู้วิจัยในครั้งนี้นำไปใช้ตรวจสอบ ซึ่งถ้าสมรรถนะไม่ถึงเกณฑ์ ทางสถานีก็ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) ให้พนักงานสามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยได้อย่างคล่องแคล่ว เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ทั้งสมรรถนะหลัก และสมรรถนะตามสายงานวิชาชีพ ผู้สื่อข่าวบันเทิงโทรทัศน์ อีกทั้งสามารถนำไปใช้ในผู้สื่อข่าวสายอื่น รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้อีกด้วย

3) ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้นำไปใช้ในสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ในการเรียนการสอน หรือเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการประกอบวิชาชีพผู้สื่อข่าวบันเทิงหรืออื่นๆ ในอนาคต

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

1) จากข้อค้นพบที่ว่า ผู้สื่อข่าวบันเทิงควรมีความสามารถใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงานได้ในหลายหน้าที่แบบ Multi function ในคนๆ เดียว ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปคนละขั้วนั้น ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “แนวโน้มเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของผู้สื่อข่าวบันเทิง (หรือสายอื่นๆ) เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็น Multi functionในอนาคต”

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพสื่อมวลชนในบทบาทอาชีพต่างๆ เช่น พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ดีเจ วีเจ และอื่นๆ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากผู้อยู่ข่าวบันเทิงโทรทัศน์หรือไม่

3) ควรทำการศึกษาวิจัยในผู้อยู่ข่าวโทรทัศน์สายอื่นๆ ด้วย เช่น ผู้อยู่ข่าวสายเศรษฐกิจ กีฬา การศึกษา อาชญากรรม ฯลฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการสื่อสารมวลชนในวงกว้างต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ทันจิตต์. (2552). *การนำเสนอข่าวการแยกทางของดาราดาราและปฏิกิริยาของผู้เกี่ยวข้อง*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เฉลิมพล ไวกายกร. (2561). *ความน่าเชื่อถือของสื่อทีวี*. (23 เมษายน 2562) สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644489>.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ : เอชอาร์เซนเตอร์.
- ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2548). *การสร้างสรรครายการข่าวโทรทัศน์ หน่วยที่ 7 การสร้างสรรครายการโทรทัศน์*. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- เทียนทิพย์ เตียวกี. (2559). *จริยธรรมและจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสารยุคดิจิทัล. วารสารการสื่อสารและการจัดการ* นิต้า, 2(2).
- ธามเชื้อ สถาปนศิริ. (2558). *พหุทักษะ (Multi Skill) สำหรับคนทำข่าวในยุคดิจิทัล*. (25 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10153311379128732&set=a.483861243731.261519.720008731&type=3&theater>.
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2551). *ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้อยู่ข่าวการเมืองไทย*. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปัญญาลักษณ์ ศรีบุรินทร์. (2555). *การสัมภาษณ์แหล่งข่าว*. (28 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก <https://www.slideshare.net/sriburin/ss-12943220>.
- พรรณพิมล หล่อตระกูล. (2553). *โครงการศึกษาเฝ้าระวังสื่อและพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม (Media Monitor)*. (16 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก <http://www.familynetwork.or.th./node/244>.
- พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช. (2546). *การรายงานข่าวชั้นสูง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- พัชรินทร์ รักสัตย์. (2560). *กระบวนการสื่อข่าวของรายการข่าวบันเทิงทางโทรทัศน์ในยุคหลอมรวมสื่อ*. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- มนัสนันท์ อภิรมย์วิจิตร. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเปิดรับชมรายการข่าวบันเทิงของประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มานะ ตริยวิวัฒน์ และ กนกกาญจน์ บัญชาบุษบง. (2559). *พฤติกรรมการรับข่าวสารและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชน*. (27 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก http://www.utcc.ac.th/index.php/th/news/Pnews_detail/6005.
- Tv Digital Watch. (2562). *เรตติ้งทีวีดิจิทัล*. (3 เมษายน 2562) สืบค้นจาก <https://www.tvdigitalwatch.com>
- วศิน บุญยากม. (2562). *รักษาการผู้จัดการส่วนบริหารผังรายการฝ่าย 9MCOT HD, สัมภาษณ์*. 2562.
- วิภา ปิ่นแก้ว. (2554). *จริยธรรมการนำเสนอรายการเล่าข่าวบันเทิงของสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม*. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศศิณา วิมุตตานนท์. (2561). *เตรียมพร้อมเป็นผู้ประกาศข่าว - นักจัดรายการวิทยุมืออาชีพ*. (21 มีนาคม -2562) สืบค้นจาก http://www.weloveshopping.com/shopshow_article.php?shopid=5163&qid=13400.

- ศิวินารถ หงส์ประยูร. (2550). *ตระกูลข่าวโทรทัศน์ในประเทศไทย*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2554). *สื่อสังคม (Social Media) กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว*. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- สุกัญญา สุตบรรทัด. (2537). *จริยธรรมสื่อมวลชนไทย. กรณีศึกษาเพื่อการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสื่อมวลชนไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย ชเนตตี ทินนาม และ ต่อตระกูล อุบลวัตร. (2557). *ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้ประกาศชาวไทย*. คณะนิเทศศาสตร์การสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพฯ.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2552). *ข่าวบันเทิงที่สร้างสรรค์แรงบันดาลใจ*. (27 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=283%3A2009-09-08-11-05-16&catid=46%3Aacademic.
- อาภากรดี บุญเฉลย. (2553). *บทบาทการนำเสนอเนื้อหาข่าวกับปัญหาจริยธรรมของปาปารัสซี่ กรณีศึกษา นิตยสารกอลซ์บิสตาร์*. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- อุษา ปีกิ้นส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. *สุทธิปริทัศน์*. 26(80), 147-162.
- Boyatzis, R. (1982). *ผู้นำที่ทรงพลัง*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- Edmund Lambeth. (1992). *Committed journalism : An Ethic for the Profession*. Indiana : U.Press.
- Fisher, Walter. (1984). Narration as Human Communication Paradigm : The case of Public Moral Argument. *Journal Communication Monographs*, 51(1).
- Irving Fang. (1974). *School of Journalism and Mass Communication*. London : Television News.

11

ปัจจัยการลงทุนโดยตรงในพม่าของบริษัทไทย ในตลาดหลักทรัพย์

The Determinants of Thai Listed Firms' Foreign Direct Investment
in Myanmar

เฉินินทร์ เซน
Chenin Chen

ปัจจัยการลงทุนโดยตรงในพม่าของบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์

The Determinants of Thai Listed Firms' Foreign Direct Investment in Myanmar

Received : April 22, 2019

Revised : June 12, 2019

Accepted : June 18, 2019

เฉินินทร์ เชน¹

Chenin Chen

บทคัดย่อ

หลังจากการปฏิรูปทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจเมื่อปี ค.ศ.2015 เศรษฐกิจของพม่าที่แยกออกมาจากเศรษฐกิจโลก ประเทศพม่าได้นำเสนอตัวเองว่าเป็นที่ที่น่าสนใจ สำหรับการลงทุนเนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติและธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีทำเลที่ตั้งเชิงกลยุทธ์และนโยบายการลงทุนที่เอื้ออำนวย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศคู่ค้าที่ใหญ่ที่สุดของพม่าและได้ลงทุนในพม่าก่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจเมื่อไม่นานมานี้ และยังคงเป็นนักลงทุนชั้นนำของประเทศ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในเชิงบวกและนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์ที่จะลงทุนในประเทศพม่าเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนของบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์ที่อยู่ในประเทศพม่าและเพื่อให้คำแนะนำสำหรับผู้บริหารรัฐบาลของประเทศพม่า และผู้กำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงบรรยากาศการลงทุนของพม่าให้ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอนาคต

จากผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ปัจจัยทางการตลาด ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางการเงิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกและสำคัญกับบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์ที่ลงทุนในประเทศพม่า นอกจากนี้ปัจจัยภายใน เช่น แรงจูงใจจากการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจลงทุนของ บริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศพม่า

สำคัญ : ปัจจัยการลงทุน; บริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์; ประเทศพม่า

Abstract

After the recent wave of political, social, and economic reforms in 2015, Myanmar's once isolated economy has opened to the rest of the world. The country presents itself as an attractive destination for investment as it has abundant natural and human resources, its strategic location, and favorable investment policies.

Thailand is one of Myanmar's biggest trading partners and has been investing in Myanmar before 2015 economic reform and remains to be a top investor in the country. This study aimed to 1) explore which factors have positive and significant influence on Thai listed firms' decision to invest in Myanmar, 2) investigate the likelihood of investment of Thai listed firms in Myanmar, and 3) provide recommendations for Myanmar authorities and policy makers to improve Myanmar's investment climate to attract more Foreign Direct Investment (FDI) in the future.

¹วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 ถนนรามอินทรา ซอย1 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 โทรฯ : 02-552-3500-9
E-mail : chenin@email.krirk.ac.th

From the analysis results, the researcher concluded that location factors, market factors, social factors, and financial factors had positive and significant relations with Thai firms' FDI in Myanmar and that location and financial factors were predictors of listed firm's FDI in Myanmar. In addition, internal factors such as FDI motivations played an important role in influencing Thai listed firm's decision to invest in Myanmar.

Keywords : Determinants; Investment; Thai listed Firms'; Myanmar

Introduction

Over the past three decades, there has been a rapid rise in international activities by multinational enterprises (MNE's) due to globalization. The increase in MNE's has become a key driver for FDI as MNE's seek to invest their capital in foreign countries. Global FDI reached US\$470 billion in the first half of 2018 and developing economies attracted two-thirds of the amount (United Nations, 2018).

FDI represents cross-border acquisition of foreign assets for the purpose of controlling them. The World Bank defines FDI as "the net inflows of investment to acquire a lasting management interest (10 percent or more of voting stock) in an enterprise operating in an economy other than that of the investor. Although most FDI advocates agree that FDI provides valuable benefits for a host country, there are also opponents argue that FDI would increase dependency and vulnerability of the host country. However, FDI is viewed as a stimulator for economic development as evident in various countries, especially in the ASEAN region such as Thailand, Indonesia, Vietnam, and Singapore, when they underwent an influx of FDI. Inflows of capital allowed the host country to use funds in its development projects that otherwise it is not capable of spending, to increase exports rapidly, to promote sustainable development through technology, and to offer attractive job opportunities for the local workforce. A general conclusion can be drawn that FDI is a catalyst of development finance, promoter of export, and bridges the technology gap, and creates job opportunities for local employees and businesses. FDI in Myanmar has only been permitted since 1988 under the Union of Myanmar Foreign Investment Law, and the level and variety of investment were limited. In 2010, a series of reforms led by the elected government, the country began shifting towards a market-oriented economy. With the passage of the Foreign Investment Law (FIL) in November 2012, the country aims to attract foreign investments through different forms of incorporation, tax incentives, and long-term land lease agreement. Foreign investment in infrastructure development including banking, telecommunications, and transportation are deemed necessary to facilitate investments in other sectors and to reduce the country's dependence on the agricultural sector. The new Myanmar Investment Law 2016 (MIL) has been enacted on 18 October 2016. It is a consolidation of the Myanmar Citizen Investment Law (2013) and the Myanmar Foreign Investment Law (2012). The Myanmar Investment Commission (MIC) is responsible to facilitate FDIs by offering incentives (Price water house Coopers Myanmar, 2016).

Thailand, as of November 2013, was the second largest foreign investor in Myanmar and still be the one of the Myanmar government's top targeted countries including the US, UK, China, India, Japan, Korea, Australis, Singapore and Thailand (Thiha Ko Ko, 2018). Myanmar is an important investment destination for Thai companies due to its strategic location as neighboring countries, as well as, investment opportunities that could mutually benefit both parties.

Literature review

Thailand's Outward FDI

Thailand's outward foreign direct investment (OFDI) has been increasing consistently. The Board of Investment's (BOI) policy to promote OFDI, the Bank of Thailand's (BOT) liberalization of capital outflow, and the expansion of the Thai economy and the increased competitiveness of Thai firms contributed to the increase in OFDI. According to the research of Stock Exchange of Thailand, the net OFDI flow of Thai listed firms in 2017 was THB127 billion and ASEAN is the major investment destination with 186 firms investing in this region or equivalent to 82% of the total 226 firms undertaking OFDI. There were 64 Thai listed firms with investment in Myanmar, the highest number comparing to other ASEAN countries (BOI Research Department, 2018).

Eclectic Paradigm (OLI) and Macro-environment factors (PESTEL)

When an MNC invests in a foreign host country, the MNC is faced with local competitors who are more familiar with the market, the demand conditions, and the consumers. The ownership advantage (O) is a firm specific advantage that arises from the ownership of some proprietary assets or rights, which help the firm, operate successfully in the host economy. Ownership advantages can arise from monopoly advantages through ownership or privileged access of natural resources, patents, trademarks, or licenses, research and development activities which spur innovation, and economies of scale, economies of scope, economies of learning, and greater access to financial capital. When the ownership advantage is fulfilled, the MNC must have additional advantages to undertake FDI rather than to sell or rent to other firms, or to export. The location specific advantage (L) is another determinant that compels the MNC to undertake the FDI. Different locations possess unique advantages, but the location specific advantages can be divided into economic, political, and social advantages. The internalization advantage (I) leads to a foreign MNC engaging in FDI rather than offering the rights under export, license or franchise. It is the ability of the MNC to own, control, and manages activities in two or more countries. The internalization advantage becomes apparent due to the market imperfections, which lead to uncertainties in market transactions. Uncertainties increase transaction costs and even more so for international transactions as two or more nations are involved. The transaction costs with external parties become even higher due to the inefficient enforcement of laws and regulations or such laws function poorly. FDI mitigates against the uncertainties through internalization, which replaces external market relationships with in-house relationships. Internalization reduces transactions costs and increase efficiencies as the trade and operations of the once independent firms from two nations are now controlled, managed and operated by the same MNC, thus internationalization advantage is achieved (Dunning, 1977). PESTEL analysis stands for "Political, Economic, Social, Technological, Environmental, and Legal", is a framework used to analyse the macro-environmental factors that may have a profound impact on an organization's performance (Anonymous, 2016). It is essential to conduct PESTEL analysis in the FDI decision-making process because all of factors are basic information need to be considered before conducting FDI in the host country.

Boonlua (2011). combined the Dunning's OLI and the PESTEL analysis to conduct a comparative analysis of the US and Japan FDI in Thailand, aimed to compare the different determinants to influence

the decision to invest in Thailand by firms from US and Japan. The results from the research suggest that most of the factors are significantly and strongly correlated to the FDI in Thailand. The positive and significant correlation of all factors with FDI indicates that the improvement in all factors will lead to an improvement in FDI by these two countries in Thailand. The most important factors for Japanese investors and US are the location and market factors such as infrastructure, access to physical infrastructure, technology development, and cost of transportation and labor. Moreover, the market with access to raw materials including human resources, technology availability and innovative capacities are significant factors. It implies that the US and Japan FDI in Thailand is resource-seeking as the firms are highly focused on technology, labor, logistics, and raw materials. In addition, the empirical results on the determinants of the US FDI in Thailand found that the social and cultural factors are the second most significant determinant while this is the least significant factor for Japanese firms. Thailand and the US have vast differences in social and cultural norms while Thailand and Japan's are quite similar. The social and cultural factors play a role in communicating and understanding local workers and avoiding conflicts. Political factors such as the country's image, government stability, tax reduction and concession, tax exemption, and taxation are one of the key determinants of Japanese FDI in Thailand. The image and trustworthiness of the host country and the steadiness of the taxation policies are seen as major determinants for Japanese FDI into Thailand. The least significant factor US FDI in Thailand is the political and government regulations. It implies that the US FDI considers the operating system within the firms more than the external factors while Japanese investors closely considers the external effects more than the internal environment of the firm.

Likewise, Huang et al. (2014). applied the model to conduct a similar independent study titled, "Factors influencing Chinese firms' decision-making on Foreign Direct Investment in Thailand". The researchers concluded that there are only two factors: location and social factors that have positive and significant correlation with Chinese FDI in Thailand. In addition, the researcher also concluded that no factor has predictive power on Chinese FDI. The findings indicated that investment motivations and Chinese cultural context played a very important role to influence Chinese decision-makers in FDI in Thailand. Some external factors in the host country have lesser weight than the internal factors to influence the decision of Chinese investors.

Research Methodology

Conceptual Framework

The conceptual framework of this study is mainly based on a combination of Dunning's OLI and the PESTEL analysis. The Eclectic Paradigm focuses on the OLI advantages or the internal advantages of the Thai firms investing in Myanmar while the PESTEL framework focuses on the investment climate or the external business environment of Myanmar. A total of 9 variables are present through the combination of these two frameworks. In this study the researcher mainly focuses on the "location specific advantage of host country" as an external factor to impact the decision-making of Thai firms when they are conducting FDI in Myanmar. Thus, the OLI advantages of the firm are embedded in the investment climate of the host country. Thereby, the integrated conceptual framework is FDI in Myanmar equals the summation of political factors (PF), government factors (GF), location factors (LF), market factors (MF), social factors (SF), and financial factors (FF). The model is : $FDI=PF+GF+LF+MF+SF+FF$

The objectives of this study are explored utilizing quantitative and causal research. Data was collected from group of Thai firms listed in Stock Exchange of Thailand (SET) and Market for Alternative Investment (mai) in order to explore the factors that have influence on the decision to undertake FDI in Myanmar. There were total 704 listed companies (545 in SET and 159 in mai) at the end of 2018. Questionnaires were distributed to 100 Thai listed companies who have explicitly expressed interest to invest in Myanmar after initial contact and 84 questionnaires were responded for the analysis.

Data Collection and Measures

The questionnaire comprised of three sections. Section I aims to obtain general company information of the respondents including the type of company, primary industry classification, size of firm, motivation for FDI, and sources of information about investing in Myanmar. Section II surveys the respondents with the factors influencing their respective firms of FDI in Myanmar. Section III surveys the respondents with likelihood of investing in Myanmar under present conditions. In section II and III, the five-point-Likert scale was used to measure the degree of importance of each variable and the likelihood of investment by the Thai listed firms. The interval scale is needed to analyze the descriptive statistic results. The descriptive statistics from the questionnaires regarding the importance degree of each factor and the likelihood of investment can be interpreted as presented in the table below.

Table 1 : Interpretation of the Likert Scale

Mean	Importance degree	Likelihood
4.21-5.00	Most important	Most likely
3.41-4.20	More important	More likely
2.61-3.40	Important	Likely
1.81-2.60	Less important	Less likely
1.00-1.80	Least important	Least likely

Independent Variables

The independent variables consist of 36 variables derived from the 6 factors : political, government, location, market, social, and financial factors. The 36 variables derived from the 6 factors related to the investment climate of Myanmar are as follows:

1. PF (Political factors) : 1) political stability, 2) government transparency, 3) openness of the country/sanctions, 4) work efficiency of government, 5) government stability, and 6) FDI policies continuity

2. GF (Government factors) : 1) FDI incentives, 2) law enforcement and administration, 3) foreign equity restrictions, 4) land ownership of foreign entities, 5) company registration process, and 6) visa and work permit process

3. LF (Location factors) : 1) abundance of natural resources, 2) strategic location, 3) infrastructure, 4) Special Economic Zones (SEZ), 5) communication and IT networks, and 6) promoted areas for factories

4. MF (Market factors) : 1) market size, 2) market growth potential, 3) openness of the market, 4) cost-effective labor force, 5) supply of raw materials, and 6) favorable market competition

5. SF (Social factors) : 1) harmonious society, 2) reputation for safety, 3) liberty of beliefs, 4) educational level of labor force, 5) health-care and school conditions, and 6) living conditions of expatriates

6. FF (Financial factors) : 1) stability of exchange rate, 2) levels of interest rate, 3) levels of inflation rate 4) accessibility to capital markets, 5) banking system, and 6) low cost of doing business.

These 6 factors are predicted to have positive and significant influence on the depend variable.

Dependent Variable

The dependent variable of this study is the likelihood of investment in Myanmar by Thai firms. This variable is predicted to be influenced in part or in whole by the independent variables.

Data Analysis

All primary data from the completed questionnaires were compiled and the data analysis was done through Microsoft Excel to determine descriptive statistics which consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation that were used to report information about company profiles. The researcher also used inferential statistics; multiple regression and correlation analysis to identify which factors from the conceptual framework have a positive and significant influence on the of Thai firms' FDI decision in Myanmar. Sections II and III had been tested for reliability by using the pre-test method with a sample size of 20. The coefficient of reliability of Cronbach's alpha of 0.928 meant the questionnaire is internally consistent and reliable. From the sample of 84 Thai companies, the research findings were concluded and classified into 3 sections.

Section 1 : General company information of respondents and sources of information

The first section of the questionnaire surveyed the respondents on the general company information (the type of firm, Industry classification, size and scale of firm, the motivation) and sources of information utilized by the Thai firms to become aware of the investment opportunities in Myanmar. The details of such information are shown in the table II below:

Table 2 : Numbers and Percentages of the respondent's general information and sources of information) (n=84)

1. Industry Classification		
Industry Classification	Number	Percentages (%)
Oil and gas	1	1.2
Power	3	3.6
Mining	1	1.2
Hotel and tourism	14	16.7
Manufacturing	27	32.1
Real estate	6	7.1
Industrial estate	2	2.4
Agriculture	4	4.8
Tran sport and communication	3	3.6
Livestock and fisheries	2	2.4
Other	21	25.0
	84	100.0
2. Size and Scale of Firm		
Annual Revenue (million THB)	Number	Percentages (%)
Less than 1,000	34	40.5
1,000-9,999 THB	24	28.6
More than 10,000 THB	26	31.0
	84	100.0
Number of Employees		
	Number	Percentages (%)
Less than 1,000 person	48	57.1

3. Motivation

Motivation for FDI	Number	Percentages
Market seeking	30	35.7
Natural resource seeking	5	6.0
Efficiency seeking	14	16.7
Export seeking	5	6.0
Competitive advantage seeking	26	31.0
Other	4	4.8
	84	100.0

4. Sources of Information

Sources of Information	Number	Percentages (%)
Internet	40	20.4
Personal Connection	55	28.1
Investment agencies / services	16	8.2
Embassy of the republic of the Union of Myanmar	27	13.8
Government offices	32	16.3
Advertisements	5	2.6
Conferences / Seminars	15	7.7
Other	6	3.1
Total	196	100.0

The top three motivators were market seeking 30 (35.7%), competitive advantage seeking 26 (31.0%), and efficiency seeking 14 (16.7%). There were 196 sources of information as responded by 83 Thai firms, an average of 2.2 sources per respondent. The most used sources of information were personal connections 55 (28.1%), internet 40 (20.4%), government offices 32 (16.3%), and the Embassy 27 (13.8%).

Section 2 : Mean and standard deviation of all variables

As stated in previous section, 36 independent variables used in this study are derived from 6 factors: 1) political factors (PF), 2) government factors (GF), 3) location factors (LF), 4) market factors (MF), 5) social factors (SF), and 6) financial factors (FF). The dependent variable is the likelihood of FDI in Myanmar by Thai firms, based on the 36 independent variables.

Table 3 : Mean, standard deviation, and degree of importance of PF (n = 84)

Political Factors	Mean	Std. Deviation	Degree of Importance
Political Stability	4.26	0.79	Most important
Government transparency	3.89	0.88	More important
Openness of country/sanctions	4.11	0.71	More important
Work efficiency of government	3.63	0.85	More important
Government stability	3.85	0.81	More important
FDI policies continuity	3.92	0.85	More important
Political factors (PF)	3.97	0.78	More important

According to the statistical analysis in table 3, the political factors (PF) has a degree of importance of “more important” with a mean of 3.97 (SD= 0.78). The results also showed that political stability was the most important political factors with a mean of 4.26 (SD=0.79), while work efficiency of the government had the lowest average scores with a mean of 3.63 (SD=0.85).

Table 4 : Mean, standard deviation, and degree of importance of GF (n = 84)

Government Factors	Mean	Std. Deviation	Degree of Importance
FDI incentives	3.95	0.79	More important
Law enforcement	3.85	0.72	More important
Foreign equity restriction	3.83	0.83	More important
Land ownership of foreign entities	3.71	0.96	More important
Company registration process	3.46	0.81	More important
Visa and work permit	3.57	0.84	More important
Government Factors (GF)	3.73	0.84	More important

Table 4 showed the government factors (GF) has a degree of importance of “more important” with a mean of 3.73 (SD= 0.84). The results also showed that FDI incentives was the most important government factors with a mean of 3.95 (SD=0.79), while the company registration process had the lowest average scores with a mean of 3.46 (SD=0.81).

Table 5 : Mean, standard deviation, and degree of importance of LF (n = 84)

Location Factors	Mean	Std. Deviation	Degree of Importance
Abundance of natural resources	3.20	1.02	Important
Strategic location	3.98	0.78	More important
Infrastructure	4.08	0.75	More important
Special Economic Zones	3.40	0.79	Important
Communication and IT networks	3.81	0.78	More important
Promoted areas for factories	3.44	0.97	More important
Location Factors (LF)	3.65	0.91	More important

According to table 5, the location factors (LF) has a degree of importance of “more important” with a mean of 3.65 (SD= 0.91). The results also showed that infrastructure was the most important location factors with a mean of 4.08 (SD=0.75), while the abundance of natural resources had the lowest average scores with a mean of 3.20 (SD=1.02).

Table 6 : Mean, standard deviation, and degree of importance of MF (n = 84)

Market Factors	Mean	Std. Deviation	Degree of Importance
Market size	4.00	0.81	More important
Market growth potential	4.30	0.72	Most important
Openess of market	4.10	0.75	More important
Cost effective labor force	3.57	0.88	More important
Supply of raw materials	3.30	1.03	Important
Favorable market competition	3.90	0.79	More important
Market Factors (MF)	3.86	0.90	More important

According to the results showed in table 6, the market factors (MF) has a degree of importance of “more important” with a mean of 3.86 (SD= 0.90). The results also showed that market growth potential was the most important market factors with a mean of 4.30 (SD=0.72), while the supply of raw materials had the lowest average scores with a mean of 3.30 (SD=1.03).

Table 7 : Mean, standard deviation, and degree of importance of SF (n = 84)

Social Factors	Mean	Std. Deviation	Degree of Importance
Harmonious society	3.54	0.90	More important
Reputation for safety	3.95	0.77	More important
Liberty of beliefs	3.57	0.90	More important
Educational level of labor force	3.51	0.83	More important
Healthcare and school conditions	3.48	0.83	More important
Living conditions of expats	3.92	0.75	More important
Social Factors (SF)	3.66	0.85	More important

Table 7 showed social factors (SF) has a degree of importance of “more important” with a mean of 3.66 (SD= 0.85). The results also showed that reputation for safety was the most important social factors with a mean of 3.95 (SD=0.77), while the healthcare and school conditions had the lowest average scores with a mean of 3.48 (SD=0.83).

Table 8 : Mean, standard deviation, and degree of importance of FF (n = 84)

Financial Factors	Mean	Std. Deviation	Degree of Importance
Exchange rate stability	4.13	0.77	More important
Levels of interest rate	3.73	0.83	More important
Levels of inflation rate	3.76	0.77	More important
Accessibility to capital markets	3.58	0.87	More important
Banking system	4.07	0.71	More important
Low cost of doing business	3.90	0.72	More important
Financial Factors (FF)	3.86	0.80	More important

According to the statistical analysis in table 8, financial factors (FF) has a degree of importance of “more important” with a mean of 3.86 (SD= 0.80). The results also showed that exchange rate stability was the most important financial factors with a mean of 4.13 (SD=0.77), while the accessibility to capital markets had the lowest average scores with a mean of 3.58 (SD=0.87).

Table 9 : Mean, standard deviation, and degree of likelihood (n = 84)

	Mean	Std. Deviation	Degree of likelihood
Likelihood of FDI	3.55	1.03	More likely

From the above table, the likelihood of investment in Myanmar by Thai firms had an average score of 3.55 (SD=1.03), with the degree of likelihood of “more likely” but the opinions are spread out as 13 over 84 respondents selected less and least likely of investing in Myanmar.

Table 10 : Summary of descriptive statistics (n = 84)

6 factors	Mean	Std. Deviation	Degree of importance/Likelihood
Political factors (PF)	3.96	0.78	More important
Government Factors (GF)	3.73	0.84	More important
Location Factors (LF)	3.65	0.91	More important
Market Factors (MF)	3.86	0.90	More important
Social Factors (SF)	3.66	0.85	More important
Financial Factors (FF)	3.86	0.80	More important
Likelihood of FDI	3.55	1.03	More likely

The table above is a statistical summary of the 6 factors and the likelihood of Thai FDI in Myanmar. The political factor has the highest mean of 3.96 (SD=0.78), while location factors has the lowest mean of 3.65 (SD=0.91). However, all the factors are in the “more important” range, according to the intervals in the degree of importance. In addition, the likelihood of investment in Myanmar resulted in “more likely” range, according to the intervals in the degree of likelihood, with the mean of 3.55 (SD=1.03).

Section 3 : Correlation and Multiple Regression coefficients

This section fulfills the first objective of the study, to determine the influential factors that have significant effect on Thai listed firms’ decision to undertake FDI in Myanmar. Therefore, the researcher predicted that the 6 factors (political, government, location, market, social, and financial factors) have positive and significant correlation with Thai FDI in Myanmar and these 6 factors will be a significant predictor of Thai FDI in Myanmar.

Table 11 indicates the correlation coefficients between the 36 independent variables from the 6 factors with Thai FDI in Myanmar as a dependent variable. The analysis results suggest that 4 factors: location factor ($\rho=0.216$), market factor ($\rho=0.210$), social factor ($\rho=0.218$), and financial factor ($\rho=0.225$), have a positive correlation at the 0.05 level of significance. It is also notable that the independent variables have a strong correlation with each other.

Table 11 : Summary of correlation among the variables (n = 84)

Pearson's Correlation (ρ)	PF	GF	LF	MF	SF	FF	FDI
PF	1						
GF	0.631	1					
LF	0.584	0.682	1				
MF	0.546	0.582	0.559	1			
SF	0.580	0.519	0.608	0.6357	1		
FF	0.483	0.476	0.434	0.6937	0.585	1	
FDI	0.054	0.018	0.216	0.210	0.218	0.225	1

Note: Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Table 12 : Summary of regression coefficients (n = 84)

	Beta	Standard Error
FDI (Constant)	1.583	0.963
PF	-0.228	0.269
GF	-0.509	0.277
LF	0.642	0.340
MF	0.157	0.288
SF	0.153	0.251
FF	0.324	0.285

From the analysis results of the above table 12 showed that location factors and financial factors have a significant influence on Thai FDI in Myanmar. The political and government factors have a negative beta but since the political and government factors do not have a positive correlation with FDI, they do not have a significant influence on Thai FDI in Myanmar.

Conclusion and Discussion

This study concluded that location, market, social, and financial factors have a significant and positive influence on Thai listed firms' FDI decision in Myanmar, while the location and financial factors are strong predictors on Thai listed firms' FDI decision in Myanmar. The result infers that Thai listed firms' FDI in Myanmar will increase if the Myanmar government improves the location, market, social, and financial factors. However, the improvement in political and government factors will not have a direct correlation. There are several reasons to explain the 4 factors have significant influence on Thai FDI, while the other two factors do not. They are as follows:

FDI motivation of Thai listed firms : Based on the responses of the questionnaire, the primary motivations for Thai firms are market seeking (35.7%), competitive advantage seeking (31.0%), and efficiency seeking (16.7%). Because of the FDI motivations, firms are more likely to explore the 4 significant factors, whereas, if the firms were natural resource seeking or export seeking, the other factors may be more correlated since it would be driven by political stability and regulation in the respective sectors.

Outlook of the political reforms in Myanmar : The political and government situation in Myanmar has been constantly changing since the start of the reforms in 2011. The international communities, including Thai listed firms, have seen a drastic improvement in the political and government environments of Myanmar. Based on the current progress, along with the on-going reforms, Thai listed firms have a positive outlook on Myanmar's FDI environment, and therefore the importance of these factors does not have a significant correlation with FDI.

First mover advantage : Myanmar is one of the top investment destinations in ASEAN. There is a substantial market and vast opportunities to be captured in the country. Thai listed firms have taken the initiative to invest since the beginning of the reforms, and continue to do so without high consideration of political and government factors. By becoming the first movers, Thai listed firms' decision to undertake higher risks are rationalized by higher returns.

In addition to the significant and positive correlation between these 4 factors and FDI, the results from the stepwise multiple regression analysis suggests that the location and financial factors could be a predictor of Thai FDI in Myanmar. The inference is that a change in these two factors will directly affect magnitude of Thai FDI in Myanmar. Both factors are considered insufficient in Myanmar due to the weaknesses in infrastructure and a stunt banking system. The improvement in these two areas will drastically increase the magnitude of FDI by Thai listed firms in Myanmar.

Recommendation

Recommendations are given for Myanmar government authorities and policy makers in order to improve Myanmar's investment climate with the intention to maintain existing Thai FDI and attract more potential investors from Thailand. The MIC of Myanmar, along with other Ministries, plays an important role to promote FDI in the country.

- Establish MIC offices and investment promotion agencies in Thailand: Establishing such organizations can improve the FDI relationship between the two nations as there will be a representative to facilitate the investor's needs. The MIC should also partner with certain government organizations such as the BOI in Thailand, or other business associations to build a better relationship with the entire Thai business community.

- Become the main source of accurate and reliable information for potential investors: Based on the sources of information, 48.5% of Thai investors sought information through personal connections and the internet. There were complains regarding the difficulty of obtaining reliable and accurate information regarding the investment climate in Myanmar. For foreign investors, who have a limited knowledge about Myanmar and the business environment, having access to information is vital to make initial assessments. As the main governmental authority to facilitate foreign investment, MIC should work together with companies, associations, and other government authorities, to prepare and distribute accurate and reliable data to the public on a timely basis.

- Formulate more attractive FDI incentives: Although there are incentives given by the MIC to attract FDI, Thai investors' view that the incentives are not sufficient considering the amount of uncertainties that the firms are undertaking. The MIC incentives are on par with other CLMV countries in the ASEAN but fall short when compared to the incentives given by the Thai BOI.

- Continuous process of amending ineffective regulations: The first FIL was passed in the end of 2012. Since then, there have been amendments through notices by the government. In 2016 the new MIL was enacted. However, the process of amendment should continue to adapt to the changing business environment. The pace of change in the country is fast and the regulations that might be effective at present might not be effective in the future. MIC should be flexible and adapt the laws and regulations according to the changing business environment in Myanmar and the world.

- Increase government to government (G2G) cooperation: Myanmar and Thailand have historically shared good political, social and economic relations. Although the MIC is responsible for the investments, government to government cooperation to improve the business relationship between the two nations will improve the FDI relationship between the two nations as well. A better G2G cooperation can result in even more favorable incentives specific to Thai investors by the MIC, or favorable incentives from the Thai BOI to invest in Myanmar.

- Amend or create laws to meet the demands of investment: The recent influx of foreign investments has exposed the weaknesses of the outdated laws. With the increase in foreign nationals as a result of FDI, laws such as the property ownership laws, immigration laws, and money remittance laws should be amended. Foreign entities and foreign nationals should also receive a higher standard of legal protection from the judicial system.

- Develop infrastructure: Many Thai investors view the location factors of Myanmar to be an important factor due to its strategic location and its proximity with Thailand. However, the infrastructure in Myanmar lags behind modern standards and cannot support the location advantages that Thai firms hope to capitalize. Myanmar's communication, IT, transportation, and utilities need to be overhauled and improved to attract Thai FDI into Myanmar.

- Develop banking system: The banking system is also in need of vast improvements. Myanmar has been a cash-based society as the general population does not have confidence in the banks as some banks were nationalized in the early 1990s. A robust banking system is crucial to facilitate the foreign investments in the country. In addition, financial instruments and capital markets need to be developed to give the investor more options to raise funds and manage various risks.

- Liberalize and develop the education system: Education is the most important aspect to support the development of a country in the long run. The education sector in Myanmar has been tightly controlled under the military regime but is beginning to liberalize recently. The education could be improved by developing universities and vocational schools to provide more opportunities for Myanmar students to obtain a higher education. Especially in the era of ASEAN Economic Community (AEC), Myanmar workers, both skilled and unskilled, will have to compete against others from the ASEAN countries, therefore developing the skills and knowledge to compete are necessary.

References

- Anonymous. (2016). *Scanning The Environment : PESTEL Analysis*. (June 8, 2019) Retrieved from <http://www.business-to-you.com/>.
- Boonlua, S. (2011). A comparative analysis of the US and Japan FDI in Thailand. *Journal of Academy of Business and Economics*, 11(3).
- Dunning, J. (1977). *Trade, Location of Economic Activity, and the Multinational Enterprise : A Search for an Eclectic Approach*. New York : Holmes and Meier.
- Huang X. L., Ruangkanjanases A., and Chen C. (2014). Factors influencing Chinese firms' decision making in Foreign Direct Investment in Thailand. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 5(6).
- Price water house Coopers Myanmar. (2016). *Myanmar Investment Law Updates*. (March 10, 2019) Retrieved from <http://download.pwc.com/mm/gobig/pdf/mm-investment-law-update.pdf>.
- The Stock Exchange of Thailand Research Department. (2018). *2017 Outward Foreign Direct Investment Of Thai Listed Firms*. (March 15, 2019) Retrieved from https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1529313028727.pdf.
- The World Bank. (2012). *World development Report 2012 Gender Equality And Development*. Retrieved from https://siteresources.worldbank.org/-intwdr2012/resources/7778105-1299699968583/7786210-131593622_2006/complete-report.pdf.
- Thiha Ko Ko. (2018). FDI Forecast To Hit US\$5.8B In 2018-2019. *Myanmar Times*, 03.
- United Nations. (2018). *Global Investment Trends Monitor*. (March 10, 2019) Retrieved from https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diaeiainf2018d1_en.pdf.

12

การจัดการองค์กรในช่วงวิกฤตทางการเมือง :
ศึกษากรณีศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย
Organization Management in Time of Political Crisis :
A Case Study of National Blood Centre of Thailand

เบญจมาภรณ์ ธนโกเศศ
Benjamaporn Dhanakoses

การจัดการองค์กรในช่วงวิกฤตทางการเมือง : ศึกษารณียุทธศาสตร์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย Organization Management in Time of Political Crisis : A Case Study of National Blood Centre of Thailand

เบญจมาภรณ์ ธนโกเศศ¹
Benjamaporn Dhanakoses

Received : April 16, 2019

Revised : May 23, 2019

Accepted : May 24, 2019

บทคัดย่อ

การจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งไว้ในแต่ละวันนั้นเป็นเรื่องทั่วไปสำหรับทุกองค์กร ทุกหน้าที่ต่างสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น ยกเว้นจะมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเข้ามาแทรก ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย คือ องค์กรที่ไม่ได้แสวงหากำไร ซึ่งเคยประสบกับภาวะวิกฤตทางการเมือง ปี พ.ศ.2557 ที่กลุ่มผู้ชุมนุมปิดถนนขวางทางเข้าออกเป็นเวลาหลายวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร ดังนั้นองค์กรจึงต้องใช้แผนสำรองควบคู่ไปกับขวัญกำลังใจและความทุ่มเทของพนักงาน ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จบทความนี้ได้สัมภาษณ์บุคคลสำคัญเพื่อพิจารณาถึงภาพรวมการจัดการ รวมไปถึงแผนปฏิบัติงานบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง และใช้เครื่องมือใดมาช่วยสนับสนุนให้งานสำเร็จได้อย่างดีเยี่ยมในช่วงภาวะวิกฤต

คำสำคัญ : การจัดการภาวะวิกฤต; การจัดการองค์กร; วิกฤตการเมืองไทย

Abstract

Managing organization to achieve daily target seems to be a general matter for every organization. All the tasks can keep going smoothly except in time of obstacle phenomenon. National Blood Centre of Thailand (NBC) is the non-profit organization that experienced the kind of chaos in regards to political crisis in 2014. The protests blocked the road against the entrance for many days disrupting the organizational daily performance. The organization, thus, utilized the backup plan together with morale and commitment of the employees as the key success in making the organization perform daily tasks effectively. This article interviewed the key informants for the overall management, the implementation approach, the involved persons, and the supportive tools in time of uncertainty that made the daily target achieve perfectly.

Keywords : Chaos Management; Organization Management; Political Crisis in Thailand.

Introduction

The uncertainty or chaos occurrence can emerge anytime in which organization has to effectively resolve it for making performance proper. In the study of non-profit organization as NBC, it emphasizes on how the organization can manage the ongoing situation of chaos affected by political crisis at that time. In fact, NBC has to daily obtain at least 1,500 units of blood in order to support the hospitals in Thailand. The focus of this study is not on how NBC collect blood from blood donors but it is on how NBC can manage all the tasks to achieve the goal everyday during the moment of political crisis that negatively affects the overall performance of organization. The study, hence, aims to find the essential implementation plan or appropriate approach that NBC used to handle the unexpected situation. The researcher, then, aims to find the involved persons who effectively solves the chaos. Furthermore, the study also looks for the essential tools that can support the unexpected situation.

The author also expects that this article can more or less generate the ultimate solution for organization management in regard to chaos. Due to NBC is an organization that has important role to most hospitals in the country. It is, hence, an important organization that should be examined the way of management during abnormal situation.

Literature Review

Management Theory

Management is dealing with society and surrounding environment of organization in which it needs to acquire appropriate regulation for excellent achieving the goals of organization (Dhanakoses, 2016). Dhanakoses (2016) also explained that the good management requires forecasting and planning in advance about the activities that will occur, and then it has to consider about responsible task for individuals by giving the right task to the right person for the effective control. Another interesting point regarding to management is innovation and the marketing approach that enhance organization to be successful through management (Drucker, 1909-2005). He also explained that doing something different from others or new thing with innovation can support marketing to be grateful. Daft & Marcic (2004) stated about the four key functions of management that consist of planning, organizing, leading, and controlling as the following figure.

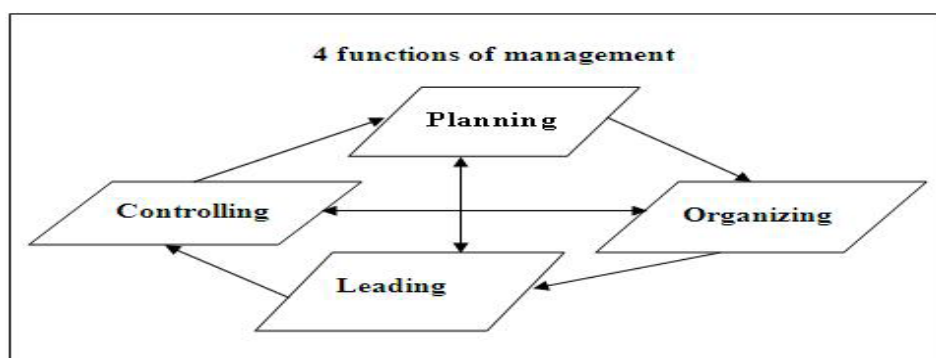

Figure 1 The key functions of management

Source : Daft & Marcic, 2004

The uncertainty theory in organization

Individual organization has its own method for coping with the abnormal situation in which the author found that there are various interesting regarding to the kind of uncertainty management. First of all, to keep business goes smoothly no matter in time of unexpected event, it refers to the theory about contingency (Donaldson, 2001). It is derived from the concept of behavior that generates the idea that there is no best approach or no common pattern regarding to decision-making about managing organization. The factors about contingency weakening the connection between performance, human resource management, and strategy and hence, it doesn't accept the concept of best practice guiding work for every condition (Galbraith & Nathanson, 1978; Miles & Snow, 1984; Schuler, 1987; Delery& Doty, 1996). There is also another literature agrees that various environments do not require similar condition for organizations (Lawrence & Lorsh, 1967).

During the time of chaos, it is necessary to utilize the concept of change management to deal with the uncertainty for solving the chaos; this can essentially help to decrease the obstacle and adjust the time as well as resource allocations (Minzberge, 1994). Another theory is chaos management theory that is also the helpful concept for uncertainty; this concept refers to the situation that organization cannot forecast anything in advance (Stacey, 1991). These conceptual theories are traditional strategic management which are opposite to modern management theory (Dhanakoses, 2016). The concept of organizational learning also exposed that “We think in order to act, to be sue, but we also act in order to think” because making strategy requires experiment for learning process (Minzberge, 1994; Wit & Meyer, 1998).

Research objective

This paper aims to find the appropriate organization management approach for handling the chaos or uncertainty that can negatively affect organization performance by focusing on the following issues :

- 1) The overall management that organization can perform daily tasks properly for considering and comparing to uncertainty management in time organization.
- 2) The occurred obstacle and solution that organization used for handling the abnormal situation during political crisis.
- 3) The essential implementation plan or appropriate approach, involved people, and the effective tools for handling the unexpected situation that more or less negatively affect proper organization performance.

Research Question

The author has searched for the findings in order to answer the following research questions :

- 1) What is organization management that NBC normally applies for managing routine performance?

The author would like to consider the routine management of NBC that leads organization performance achieve daily goal effectively.

- 2) What are the implementation plans or appropriate approach for solving the obstacle of normal routine?

This question aims to find the most effective way for handling with the unexpected situation that can affect the proper performance of organization. It can consider the various aspect of organizational planning and reaction.

3) Who are involved for solving the unexpected situation?

The author is searching for the problem solving participants especially the particular aspects of the ultimate solution. This can be a guideline for giving the direction when chaos occur. At least, who will be responsible for what issue as well as the particular task for responding to unexpected situation.

4) What are the tools used for support the problem solving?

The author also seeks to find the interesting tools as the effective support the ultimate chaos management approach for organization management in time of crisis.

Research Methodology

The study of this paper uses the technique of qualitative research methodology. It's in-depth interviewing for clearly explaining and reasons of the particular decision-making. This kind of research method interviews the executive management of NBC as they are the group of authorized persons regarding to decision making by starting with the NBC's director, Dr. Soisaang Phikulsod, following by another 5 department heads of NBC. This can reveal the individual attitudes of decision making involved people. They are the key informants for essential information in regard to organization management in time of uncertainty. The questions, however, that are used for the in-depth interview can be viewed in Table 1.

Table 1 : Questions for interviewing key informants

No.	Interviewees	Question Topics
1	Director of NBC	Normal vs. uncertainty managements
2	Head of Public relation	Normal vs. uncertainty managements
3	Head of Blood collection	Normal vs. uncertainty managements
4	Head of Blood Component	Normal vs. uncertainty managements
5	Head of blood screening	Normal vs. uncertainty managements
6	Head of Blood distribution	Normal vs. uncertainty managements

The questions asking key informants are the topics about normal vs. uncertainty managements in which the answers are different in the fields of individual works.

Results

Overall management

According to director of NBC, the unique approach for normal management of NBC is the “sufficiency economy” philosophy of King Bhumibol Adulyadej has impact on management of NBC for overall performance of organization. This idea influences the daily management approach of organization. There is daily target for blood collection in which the blood units will be collected based on the daily number of target rather than collecting as much as possible. Everyday it must collect blood units up to 1,500 blood units. Due to every blood unit has individual expiration dates in which it cannot be kept lasting forever. This is, hence, why NBC will only manage everything sufficiently during normal time.

On the contrary, in the time of crisis or uncertainty, the management will be well prepared in advance as it has an emergency plan to implement. This plan effectively guides everyone in organization to follow. In addition, there is also unplanned implementation for managing unexpected situation. This is called ad hoc plan. The ad hoc plan derives from the mutual agreement of authorized decision makers in which individual steps of plan aim to enhance performance of organization in time of crisis as well as reducing the obstacle as much as possible. It must clearly present pro and con of each alternatives before selecting the ultimate solution.

Implementation Plan

In normal situation, the organization management is proper worked smoothly in which NBC does not need to use special plan. The work performance is based on daily schedule and individual departments have their own routine of work without particular adjustment. The interesting point is that when unexpected event happens, NBC will perform task based on implementation plan or the well backup plan for resolving the unexpected situation. In another word, every department has its own implementation plan, so called emergency plan for handling the chaos disturbing the proper works. Everyone will be called to be acknowledged for implementing the emergency plan in order to keep work performance achieve the daily goal effectively.

Furthermore, sometimes the emergency plan has also been adjusted according to the real situation in which the meeting will be arranged for mutual agreement of ad hoc plan too. At this time, individual department heads have updated information regarding to their own performance in their hands, and then they update these kind of useful information to the meeting participants for finding the ultimate solution together.

The ad hoc plan, however, also includes the sponsor and support from outside organization to make the better situation of chaos at that time. If there is something urgent and needed to be implemented without planning in advance, the authorized decision makers will consider case by case for solving or making the situation better in time. For example, the blood donors can normally come to donate blood at the official place of NBC but in time of political crisis created trouble for blood donors' coming. This time blood mobile units have to be provided at sponsor's place to support the blood supply of blood donors sufficiently to the daily blood demand of organization.

In addition to the well plan and ad hoc plan, the modern technology for supporting organization management in time of crisis like social media and internet based website have also been utilized. Everyone both inside and outside organization can be informed the updated news in time with low cost for public announcement. NBC has Facebook and its own website for promoting the news as urgent needs; these tools can excellently communicate the organizational need to the public easily. It can easily adjust the updated information as well as timely communicating to the right target of organization.

The involved persons for solving the chaos

The chaos management of this organization does not have only the particular group of department heads and organization's director, but it also covers everyone in organization as well as stakeholders of organization. The way of organization management during chaos requires everyone in organization to be informed about the change or adjustment for particular event in order to have mutual insight and be able

to perform task efficiently. Moreover, stakeholders are people who involved with the organization performance and operation. They should also be informed if there is any change or updated information in order to support organization effectively.

The actual implementation starts from officers who are in the actual situation and they will inform their supervisor if something disturb their proper work. After that the supervisor will inform department head and find the effective solution together for getting the perfect outcomes. The director of organization will always be kept updating about the unplanned issue and change for ensuring that everything happens correctly with the same direction of organization's goal.

The tools used for support the problem solving

The ultimate solution for chaos management is not just about the perfect planning both well preparation in advance and ad hoc planning; it also include the excellent support from outside organization like sponsor for place as well as the utilization of social media and organization's website. These are parallel working to the existing plan of organization for enhancing or solving the unexpected situation.

Every time that NBC arrange schedule for blood mobile units, the public announcement through its website and Facebook are the useful tools for promoting the need for blood or the need of organization. People will correctly be acknowledged about the time and place to support organization, it saves time, energy and cost for everyone. Additionally, it is a real time updating information that people can easily see it too. It reflects the organization management to support both normal and abnormal situations promptly.

Discussion

The organization management in time of crisis of NBC is well prepared in which many department do not to be worry about what, where, when, who and how to perform the task in case of chaos occurrence. This presents the unique characteristics of excellent organization management for solving uncertainty. No matter how much negative effects emerge, the organization can keep working promptly as its well planning in advance and ad hoc decision making. This organization does not focus only the key persons in organization like department heads but it also focuses everyone both inside and outside organization for pursuing the goals of organization effectively.

Moreover, the application of modern technology has changed the image of traditional way of organization management that concerns with the traditional way of working style.

For example, communication for public announcement as it takes time and spend a lot of money in the past but this organization has adapted the communication pattern to the public through social media and internet based website instead of the old communication styles like billboard, document, handout, radio and TV advertisement. These new approaches of communication can save time and cost with the excellent feedback to organization.

Conclusion

The ultimate approaches of organization management for solving uncertainty or chaos that generates negative effects to organization, are the well preparation of planning in advance and the ad hoc planning as well as the utilization of modern technology. Furthermore, the involvement of everyone that participates with organization both direct and indirect ways.

The external support from sponsor is another method to make the negative occurrence better. This can also help organization resolve the bad situation in time. Any changes can be supported appropriately through the support of sponsor too. This guides other organizations to utilize the benefits of partners and alliance.

Last but not least, the distinctive points of this study does not place importance only on its human resources but also stakeholders as they also have influence on organization performance. Therefore, it does not pay attention to the particular group of organization but it has been balancing priority of everyone in order to make the excellent performance of organization in the long-run success.

Suggestions

It would be interesting if anyone will develop this topic to another kind of non-profit organization beyond NBC in order to consider whether the managerial approach in time of uncertainty is different from NBC. It can also study on modern approach that enables effective performance in time of uncertainty.

Moreover, it should utilize the mixed methods of study for obtaining both qualitative and quantitative data in order to study deeply on how people and organization deal with unexpected situation since this study focused merely on qualitative research method, thus, it would be grateful if it would have statistic to support the way of organization management in time of crisis.

Reference

- Daft, R., & Marcic, D. (2004). *Understanding Management*. USA : Thomson Southwest.
- Delery, J. E., & Doty, D. H. (1996). Modes of theorizing in strategic human resource management : Test of universalistic contingency and configurational performance predictions. *The Academy of Management Journal*, 39(4), 802-835.
- Dhanakoses, B. (2016). Blood Donation Management : A Case Study of National Blood Centre of Thailand. *AU Journal of Management*, 14(1), 1-13.
- Donaldson, L. (2001). *The contingency theory of organizations*. Thousand Oaks, CA : Sage Publication.
- Galbraith, J. R., & Nathanson, D. A. (1978). *Strategy implementation : The role of structure and process*. St. Paul, MN : West Publishing.
- Lawrence, P., & Lorsh, J. (1967). Differentiation and integration in complex organizations. *Administration Science Quarterly*, 12(1), 1-47.
- Miles, R. E., & Snow, C. C. (1984). Designing strategic human resource systems. *Organizational Dynamics*, 13(1), 36-52.
- Schuler, R. S. (1987). Personal and human resource management choices and organizational strategy. *Human Resource Planning*, 10(1), 1-17.
- Stacey, R. D. (1991). Introduction to Scientific Chaos and Dynamic Management. *The Chaos Frontier*, 151-152. doi : 10.1016/b978-0-7506-0139-9.50012-1.
- Wit, B., & Meyer, R. (1998). *Strategy-process, content, context : An international perspective*. London : International Thomson Business Press.

แบบฟอร์มการส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษ

บทความวิจัย   บทความวิชาการ   อื่นๆ (ระบุ) .....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) .....
2. สถานภาพทางวิชาการ
 ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ นักศึกษา อื่นๆ .....
3. สังกัด คณะ.....มหาวิทยาลัย .....
 ที่อยู่ .....
 โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ..... อีเมล.....
4. ชื่อบทความ
 (ภาษาไทย) .....
 (ภาษาอังกฤษ) .....

กองบรรณาธิการวารสารร่วมพฤษมีนโยบายและเกณฑ์การรับพิจารณาและตีพิมพ์บทความซึ่งไม่เคยเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ และไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารฉบับอื่นๆ มาก่อนหน้านี้ และไม่ใช้บทความวิจัยจากงานวิจัยในชั้นเรียน ไม่ใช้บทความวิจัยจากงานวิจัยสถาบัน โดยบทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษนั้นต้องผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากกองบรรณาธิการซึ่งไม่เปิดเผยรายชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวใดๆ ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double Blind Peer Review) จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 2 ท่าน บทความทั้งหมดที่ตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยฯ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความที่ส่งมานี้ยังไม่เคยเสนอตีพิมพ์ที่ใดๆและมีได้คัดลอกจากบทความของผู้อื่น และรับทราบ/ยอมรับในนโยบายและเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว จึงขอส่ง 1) ข้อมูลตามแบบฟอร์มการส่งบทความ 2) ใบโอนเงิน และ 3) บทความ เข้ารับการประเมินเพื่อร่วมตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษ

.....ลงนาม

...../...../.....

ผู้เขียนชำระค่าธรรมเนียม* ตามเงื่อนไขต่อไปนี้

- 1) ชำระค่าตีพิมพ์บทความโดยแยกประเภท ดังนี้

บทความ	บุคลากรและ นศ. ม.เกริก ค่าธรรมเนียมต่อ 1 บทความ	บุคคลทั่วไป ค่าธรรมเนียมต่อ 1 บทความ
ภาษาไทย	3,000 บาท	4,000 บาท
ภาษาอังกฤษ	6,000 บาท	8,000 บาท

- 2) จ่ายผ่านธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่บัญชี 060-1-06501-8 โดยแบ่งจ่ายเป็น 2 งวด คือ
 งวดที่ 1 จำนวน 2,000 บาท ชำระเงินพร้อมกับการส่งบทความเข้าระบบ ThaiJO (Submission) ครั้งแรก
 งวดที่ 2 ชำระส่วนที่เหลือ เมื่อส่งบทความหลังจากปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของกองบรรณาธิการ ตามเกณฑ์ข้อที่ 1) ..... ระบุ
 1,000 บาท   2,000 บาท   4,000 บาท   6,000 บาท

- 3) หลังจากชำระแล้วส่งเอกสารทั้ง 3 รายการ คือ (1) ข้อมูลตามแบบฟอร์มการส่งบทความ (2) ใบโอนเงิน และ (3) บทความ มาที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/index>

*หมายเหตุ : ผู้เขียนไม่สามารถขอคืนค่าธรรมเนียมได้ในทุกกรณี (กรุณาศึกษารายละเอียดก่อนส่งบทความ) *

หลักเกณฑ์และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารร่วมพฤษ

1. ผู้เขียนต้องชำระค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ
2. บทความที่ส่งมาต้องเขียนให้อยู่ในรูปแบบที่วารสารร่วมพฤษกำหนดเท่านั้น
3. ผู้เขียนต้องส่งเอกสาร 1) แบบฟอร์มการส่งบทความ 2) ใบโอนเงิน และ 3) บทความ มาที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/romphrueki/index> (ระบบออนไลน์) เท่านั้น โดยจะไม่รับพิจารณาบทความที่ส่งทางอีเมล ไปรษณีย์หรือช่องทางอื่นๆ
4. ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการตั้งแต่รับบทความจนผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความเสร็จ โดยประมาณ 75 วัน
5. ผู้เขียนจะได้รับหนังสือตอบรับการตีพิมพ์เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความที่ผู้เขียนแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากการประเมินแล้วเท่านั้น
6. ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาเฉพาะบทความที่ส่งมาตามเงื่อนไขนี้เท่านั้น

เงื่อนไขการส่งบทความเสนอขอรับการประเมินเพื่อตีพิมพ์ในวารสารร่วมพฤษ

1. เป็นบทความทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยเสนอขอตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นๆ มาก่อน
3. ผู้เขียนจะต้องส่งต้นฉบับเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ โดย
  - พิมพ์ลงในโปรแกรม Microsoft word ความยาวไม่เกิน 15 หน้า (A4)
  - อักษร Cordia New /ขนาดอักษร 16 point (ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ)
  - กำหนดระยะขอบกระดาษทั้ง 4 ด้าน คือ 2.54 เซนติเมตร หรือ 1 นิ้ว (ขอบบน ซ้าย ขวา และล่าง)
4. รูปแบบการเขียนบทความ ควรเขียนเชิงพรรณนาความ หากเป็นบทความที่มาจากงานวิจัยต้องเป็นการเขียนใหม่ โดยนำประเด็นสำคัญมานำเสนอ และใช้รูปแบบการเขียนที่ไม่ใช่เป็นการย่อจากงานวิจัย

บทความวิจัย ควรประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ (ไม่ต้องใส่ตัวเลขหน้าหัวข้อในบทความ)

1. ชื่อบทความ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (รวม 2 ภาษา ควรมีความยาวไม่เกิน 1 หน้า A4)
4. คำสำคัญ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (3-5 คำ ใช้ เครื่องหมาย semicolon (;) คั่น ระหว่างคำ)
5. บทนำ (ที่มาและความสำคัญของปัญหา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมมติฐาน วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎี)
6. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล)
7. ผลการวิจัย (ผลที่ได้จากการวิจัย อาจแสดงภาพหรือตารางที่สำคัญประกอบการอธิบายผลวิจัย)
8. บทสรุป (สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ)
9. เอกสารอ้างอิง (วารสารร่วมพฤษใช้รูปแบบ APA 6th)

บทความวิชาการ ควรประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ (ไม่ต้องใส่ตัวเลขหน้าหัวข้อในบทความ)

1. ชื่อบทความ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (ทั้ง 2 ภาษา ควรมีความยาวไม่เกิน 1 หน้า A4)
4. คำสำคัญ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (3-5 คำ ใช้ เครื่องหมาย semicolon (;) คั่น ระหว่างคำ)
5. บทนำ (ที่มา หรือ ความสำคัญของบทความที่ต้องการนำเสนอ)
6. เนื้อหา (ผู้เขียนนำเสนอหัวข้อสำคัญที่เกี่ยวข้องประกอบบทความที่นำเสนอ)
7. บทสรุป (สรุปประเด็นสำคัญที่ได้นำเสนอจากบทความ โดยสรุปท้ายบทความอาจตั้งประเด็นคำถาม หรือ การสร้างความต้องการให้ผู้อ่านคิดค้นหาคำตอบใหม่ๆ)
8. เอกสารอ้างอิง (วารสารร่วมพฤษใช้รูปแบบ APA 6th)

5. สำหรับบทความปริทัศน์-บทวิจารณ์หนังสือผู้เขียนจะต้องแจ้งแหล่งที่มาโดยละเอียด

6. วารสารร่วมพฤษ *ขอสงวนสิทธิ์* ในการรับพิจารณาบทความ กรณี

6.1 การใช้อีเมลและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้อื่นในการส่งบทความ

6.2 ไม่รับพิจารณาบทความวิจัยในชั้นเรียนและบทความจากงานวิจัยสถาบัน

6.3 รับพิจารณาบทความที่เขียนตามรูปแบบของวารสารร่วมพฤษเท่านั้น

6.4 รับพิจารณาบทความผ่านระบบ ThaiJO [<https://www.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/index>] เท่านั้น

การเขียนเชิงอรรถ เป็นการเขียนข้อความที่บอกแหล่งที่มาของอัญประภาษหรืออัญพจน์ อาจเป็นรายละเอียดเพิ่มเติมข้อความบางแห่งในรายงาน ตำแหน่งของเชิงอรรถให้เขียนไว้ท้ายหน้ากระดาษแต่ละหน้าโดยเว้นห่างจากข้อความในส่วนเนื้อเรื่องพอสมควร และมีเส้นขีดคั่นเพื่อมิให้ปะปนกับเนื้อเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- **เชิงอรรถโยง (Gross - Reference) คือ การเขียนเพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาให้ผู้อ่านสามารถดูหรืออ่านเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีลักษณะการเขียนดังนี้**

.....ในการปฏิบัติหน้าที่ และการทำงานในหน่วยงานต่างๆ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลงานที่ดีแล้ว จะต้องมีการบริหารองค์กรที่ดี นั้นหมายความว่า การดำเนินการจะต้องยึดหลักการบริหารงาน¹

.....

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติม เรื่อง หลักการบริหารงาน บทที่ 4 หน้า 75.

- **เชิงอรรถอธิบาย (Content Footnote) เชิงอรรถเสริมความที่เป็นข้อความอธิบาย ขยายความเพิ่มเติมจากเนื้อหาของรายงานบางตอนที่คิดว่าช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น มีลักษณะการเขียน ดังนี้**

เลขเรียกหนังสือ (Book Number) หรือเลขผู้แต่ง¹ (Author Number) การจัดหนังสือ

.....

¹เลขเรียกหนังสือหรือเลขผู้แต่ง คือ ตัวเลขที่กำหนดขึ้นแทนตัวอักษรของชื่อ หรือนามสกุล ผู้แต่ง จะใส่กำกับตามหลังพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งในเลขเรียกหนังสือ

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

เอกสารอ้างอิง เป็นการรวบรวมเฉพาะรายการเอกสารที่ถูกอ้างไว้ในส่วนเนื้อเรื่องเท่านั้น ดังนั้นจำนวนรายการเอกสารที่อ้างอิงในส่วนท้ายเรื่องจึงต้องมีจำนวนเท่ากับที่ถูกอ้างไว้ในส่วนเนื้อเรื่อง การอ้างอิงแบบนาม-ปี เป็นการอ้างอิงโดยระบุ **ชื่อผู้แต่ง** และ **ปีที่พิมพ์ของเอกสาร** ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้าง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความในเนื้อหานั้น และอาจจะระบุ **เลขหน้าของเอกสารที่อ้าง** ได้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถตรวจสอบข้อมูลทางบรรณานุกรมของเอกสารที่ใช้อ้างอิงได้จากรายการ เอกสารอ้างอิง (references) หรือ บรรณานุกรม (bibliography)

ตัวอย่าง (ผู้แต่ง 1 คน)

(พรรณี บัวเล็ก, 2559)

พรรณี บัวเล็ก (2559)

ตัวอย่าง (ผู้แต่ง 2 คน) หากมีผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อผู้แต่งทุกคน

Dunning and Friedman (2014 : 79-120)

(Dunning and Friedman, 2014 : 79-120)

หรือการสรุปเนื้อหาทั้งหมดเล่ม ไม่ใช่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหน้าใดหน้าหนึ่ง ก็ไม่ต้องระบุหมายเลขหน้า ดังนี้

ตัวอย่าง

(ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2558)

กรณีการอ้างอิงผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศให้ระบุแต่นามสกุล ไม่ต้องใส่ชื่อแรก

ตัวอย่าง

(Hobbs, 2015 : 58 – 81)

กรณีที่ผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์ ให้คงไว้เหมือนบรรดาศักดิ์/สมณศักดิ์ เดิม ดังนี้

ตัวอย่าง

(หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล, 2558 : 59)

หรือกรณีผู้แต่งมีศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพ ไม่ต้องใส่ไว้ เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์

ตัวอย่าง

(สมชาย ผลเยี่ยมเอก, 2558 : 68)

กรณีอ้างอิงจากเว็บไซต์ ให้ใส่ชื่อผู้แต่ง ปี พ.ศ. ซึ่งปรากฏในเรื่องที่สืบค้น ดังนี้

ตัวอย่าง

(อาทิตย์ ทองอินทร์, 2559)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559)

การเขียนเอกสารอ้างอิง (ท้ายบทความ)

การเขียนเอกสารอ้างอิง (บรรณานุกรม) ให้เขียนโดยเรียงลำดับตามหลักการเดียวกับการเรียงคำตามลำดับอักษรในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ภาษาไทย) หรือ Dictionary (ภาษาอังกฤษ) โดยคำที่มีตัวสะกดจัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ ก-จ และ A-Z ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตัวเดียวกันเรียงลำดับตามรูปสระที่เรียงในภาษาไทย โดยเรียงภาษาไทยก่อนตามด้วยภาษาอังกฤษ

วารสารร่วมพฤษใช้รูปแบบที่นิยมใช้กันทั่วไปทางสังคมศาสตร์ คือ APA 6th (American Psychological Association) เพื่อในการบันทึกการอ้างอิงตามมาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) โดยเขียนประเภทการอ้างอิง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปี). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Ex.

วิจารณ์ พานิช. (2556). สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พี.ริงติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.

บทความในหนังสือ วารสาร และนิตยสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปี). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้า.

Ex.

อมรรัตน์ กุลสุจริต. (2559). ระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของรัฐมนตรี. *ร่วมพฤษ*, 34(1), 209 - 234.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี). ชื่อวิทยานิพนธ์. คณะ/ชื่อสถาบัน-มหาวิทยาลัย, สถานที่พิมพ์.

Ex.

วิศรา ศิริมงคล. (2552). บทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.

การนำเสนอผลงานวิชาการในการประชุมทางวิชาการ

ชื่อผู้เขียน. (ปี). ชื่อบทความ. ชื่อรายงานการประชุม, หน้า.

Ex.

สุจิตรา เนตรสกุล. (2559). การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล : ศึกษากรณีการส่งต่อข้อมูลบนเฟสบุ๊ก. การนำเสนอผลงานวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติประจำปี พ.ศ.2559 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2559 ณ มหาวิทยาลัยเกริก กรุงเทพฯ, 588-600.

เว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. เรื่องที่สืบค้น. (วัน เดือน ปีที่สืบค้น) สืบค้นจาก ชื่อเว็บไซต์ (URL).

Ex.

ชเนศ อาภรณ์สุวรรณ. ทรัมป์กำลังเผชิญหน้ากับ “ตุลาการวิวัฒน์” ฉบับอเมริกัน?. (14 กุมภาพันธ์ 2560) สืบค้นจาก <http://www.bbc.com/thai/thailand-38915635>.

สัมภาษณ์

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์. ตำแหน่ง. สัมภาษณ์, วัน เดือน ปี.

Ex.

ประภาส แสงประดับ, ประธานชุมชนวัดบางบัว. สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2558.

หนังสือออนไลน์ (e Book)

ชื่อผู้แต่ง. (ปี). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ (วัน เดือน ปี ที่สืบค้น). สืบค้นจาก ชื่อเว็บไซต์ (URL).
Ex. สมนึก อุ่นแก้ว. (2556). <i>ทฤษฎีดนตรีแนวปฏิบัติ</i> . (23 กุมภาพันธ์ 2560). สืบค้นจาก http://www.ebooks.in.th/mybookshelf.html

บทความในวารสารออนไลน์ (e Journal)

ชื่อผู้แต่ง. (ปี). ชื่อบทความ. (วัน เดือน ปี ที่สืบค้น). สืบค้นจาก ชื่อเว็บไซต์ (URL).
Ex. สุจิตรา สามัคคีธรรม. (2559). <i>เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยเครือข่ายป่าชุมชนในเขตรอยต่อ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</i> . (22 กุมภาพันธ์ 2560). สืบค้นจาก https://www.tci-haijo.org/index.php/romphruekj/article/view/72599/58412 .

การลงรายการผู้แต่งในเอกสารอ้างอิง

1. ชื่อผู้แต่งชาวไทยลงรายการทั้งชื่อและนามสกุล โดยไม่มีคำนำหน้า และลงรายการชื่อทุกคนหากมีผู้แต่งตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

2. ผู้แต่งมีคำนำหน้า ฐานันดรศักดิ์ หรือบรรดาศักดิ์ ลงรายการท้ายชื่อ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นระหว่างชื่อและฐานันดรศักดิ์หรือบรรดาศักดิ์

Ex.

ณัฏฐ์ สวัสดิวัตน์, ม.ร.ว.

สุพัตรา มาศดิตถ์, คุณหญิง.

3. ผู้แต่งที่เป็นพระสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์ให้ลงรายการตามเดิม และ ใส่ชื่อเดิมไว้ในวงเล็บ

Ex.

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี).

4. ผู้แต่ง 2 คน ลงรายการโดยใช้ คำว่า “และ” หรือ “&” เชื่อมทั้ง 2 ผู้แต่งที่ 1 และ ผู้แต่งที่ 2

5. ผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ใช้คำเชื่อม “และ” หรือ “&” เชื่อมคนรองสุดท้าย และ คนสุดท้าย

6. ผู้แต่งชาวต่างชาติ ลงรายการด้วยชื่อสกุล โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้น และอักษรย่อชื่อกลาง (หากมี) ทั้งนี้ การลงรายการชื่อชาวต่างชาติสามารถปรับเปลี่ยนไปตามความนิยมของแต่ละชาติได้ตามความเหมาะสม

7. ผู้แต่งที่เป็นหน่วยงานราชการ องค์กร สถาบันต่างๆ ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหน่วยงานย่อย โดยเว้นวรรคระหว่างชื่อทั้ง 2 (โดยใช้ชื่อเต็มไม่ใช้อักษรย่อ)

8. หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งให้ลงรายการโดยใช้ชื่อหนังสือ และเรียงลำดับตามรายการชื่อผู้แต่ง

ตัวอย่าง-การเขียนบทความ (วิจัย)

ชื่อบทความ ภาษาไทย (Cordia New 16 pt ตัวหนา)

ชื่อบทความ ภาษาอังกฤษ (Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

ชื่อและนามสกุล (ภาษาไทย Cordia New 16 pt ตัวหนา)¹

ชื่อและนามสกุล (ภาษาอังกฤษ Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

บทคัดย่อ

ไม่เกินครึ่งหน้า A4 ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย (Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

คำสำคัญ : ภาษาไทย ไม่เกิน 3-5 คำ (Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

Abstract

The abstract should be described in 1 paragraph with content including Objectives, Methods, and Results. (Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

Keywords : Please type in English not more than 3-5 words. (Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

บทนำ

(ที่มาและความสำคัญของปัญหา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมมติฐาน วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎี)

ไม่เกิน 1 หน้า A4 เขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

วิธีการวิจัย

(ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล)

(Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

ผลการวิจัย

(ผลที่ได้จากการวิจัย อาจแสดงภาพหรือตารางที่สำคัญประกอบการอธิบายผลวิจัย)

(Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

บทสรุป

(สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ)

(Cordia New 16 pt ตัวปกติ)

เอกสารอ้างอิง รูปแบบ APA 6th (Cordia New 16 pt)

---

¹ ระบุหน่วยงานสังกัด (ไม่ระบุสถานภาพ ยศ ตำแหน่ง คำนำหน้าชื่อใดๆ) เลขที่.....

.....โทรฯ : ..... email ..... (Cordia New 14 pt ตัวปกติ)

ใบสมัครสมาชิกวารสารร่วมพฤษ : ROMPHRUEK JOURNAL

ข้าพเจ้า ชื่อ – สกุล (หรือ ชื่อหน่วยงาน) .....

ออกไปเสร็จในนาม.....

ที่อยู่ (ที่จัดส่งสมาชิก).....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail : .....

ขอสมัครสมาชิก “วารสารร่วมพฤษ” ปีที่.....ฉบับที่.....(ระบุปีที่และฉบับที่ของวารสารที่ต้องการ)

1. ฉบับแรกถึงฉบับปีที่ 34 (กรุณาสอบถามเพื่อตรวจสอบก่อนสั่งซื้อเพราะบางฉบับอาจหมดสต็อก)

สมาชิกรายปี 3 ฉบับ   ราคา 200 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

ขายปลีก 1 ฉบับ   ราคา 70 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

2. ฉบับปีที่ 35 เป็นต้นไป (เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2560)

สมาชิกรายปี 3 ฉบับ   ราคา 300 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

ขายปลีก 1 ฉบับ   ราคา 120 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

พร้อมกันนี้ได้ชำระเงินจำนวน .....บาท (ตัวอักษร.....)

ชำระเงินโดย

เงินสด ที่งานการเงินชั้น 2 อาคารมังคละพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก

ธนาคาส่งจ่ายในนามวารสารร่วมพฤษ (ป.ณ.รามอินทรา) พร้อมส่งธนาคาส่งและใบสมัครมาที่

ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1

ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

โอนเงินเข้าธนาคารกรุงไทย (สาขารามอินทรา กม.2)

ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่บัญชี 060-1-06501-8 แล้วส่งไปโอนเงินและใบสมัครมาที่

ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1

ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 หรือ

อีเมล : romphruek.kru@gmail.com